

۲۱	قصه در شورا القرطبه	۴۷	قصه در بند شدن فرنيه	۶۵	قصه در مديون ابدن چشم
۲۲	قصه در استماع و اعشار	۴۸	قصه در حوّل	۶۶	قصه در نور سه ج
۲۳	قصه در غزول المار	۴۹	قصه در خيليات	۶۷	قصه در صديق
۲۴	قصه در ضعف بصيرت	۵۰	قصه در كبر پيشه	۶۸	قصه در ستم عصبه مجوده
۲۵	قصه در ثور	۵۱	قصه در حشّه	۶۹	قصه در تاب بصيرت
۲۶	قصه در بعض الجين	۵۲		۷۰	قصه در لاعزمي آتش

۵۱	در حکمت یک	۵۱	در استخوان و مفاصل	۵۱	در التماس و التماس
۵۱	در کوناه شدن یک	۵۱	در سینه ناز	۵۱	در غفره
۵۲	در شعر منقلب	۵۲	در انکار الابداب	۵۲	در بیان الابداب
۵۳	در جرب الاجفان	۵۳	در برو	۵۳	در صلابت جفن
۵۳	در سلاق	۵۳	در تامل الاجفان	۵۳	در شصیره
۵۳	در توره الاجفان	۵۳	در تخریج جفن	۵۳	در قروح الجفنه
۵۳	در تهرج الاجفان	۵۳	در توالول	۵۳	در حله ماق و اجفان
۵۴	در حکمت یک	۵۴	در سینه یک	۵۴	در حکمت یک
۵۴	در کوناه شدن یک	۵۴	در سینه یک	۵۴	در حکمت یک
۵۴	در شعر منقلب	۵۴	در سینه یک	۵۴	در حکمت یک
۵۴	در جرب الاجفان	۵۴	در سینه یک	۵۴	در حکمت یک
۵۴	در سلاق	۵۴	در سینه یک	۵۴	در حکمت یک
۵۴	در توره الاجفان	۵۴	در سینه یک	۵۴	در حکمت یک
۵۴	در تهرج الاجفان	۵۴	در سینه یک	۵۴	در حکمت یک
۵۴	در حکمت یک	۵۴	در سینه یک	۵۴	در حکمت یک

۵۴	در ورم گوش	۴	در ورم گوش
۵۷	در دخول حصا	۵	در طین و و
۵۷	در کسار الاذن	۶	در انقلاع الاذن
۵۸	در حكة الاذن	۷	در مبرب الاذن

UNIVERSITY OF ALBANY

۵۸	خاوشم
۵۹	حالات
۶۰	...

۴۰	در احرام لسان و دندان شکر نازده فصل	۴۰	در احرام لسان و دندان شکر نازده فصل
۴۱	در غل لسان	۴۱	در غل لسان
۴۲	در شقاق لسان	۴۲	در شقاق لسان
۴۳	در حلقه لسان	۴۳	در حلقه لسان
۴۴	در بطلان ذوق	۴۴	در بطلان ذوق
۴۵	در ریش زهر	۴۵	در ریش زهر
۴۶	در ریش زهر	۴۶	در ریش زهر
۴۷	در ریش زهر	۴۷	در ریش زهر
۴۸	در ریش زهر	۴۸	در ریش زهر
۴۹	در ریش زهر	۴۹	در ریش زهر
۵۰	در ریش زهر	۵۰	در ریش زهر
۵۱	در ریش زهر	۵۱	در ریش زهر
۵۲	در ریش زهر	۵۲	در ریش زهر
۵۳	در ریش زهر	۵۳	در ریش زهر
۵۴	در ریش زهر	۵۴	در ریش زهر
۵۵	در ریش زهر	۵۵	در ریش زهر
۵۶	در ریش زهر	۵۶	در ریش زهر
۵۷	در ریش زهر	۵۷	در ریش زهر
۵۸	در ریش زهر	۵۸	در ریش زهر
۵۹	در ریش زهر	۵۹	در ریش زهر
۶۰	در ریش زهر	۶۰	در ریش زهر

در امر آتش و سردی و گرمی و سردی			در امر آتش و سردی و گرمی و سردی		
۴۸	فصل در صیقل نفس	۴۸	۴۹	فصل در سرفه	۴۹
۴۹	فصل در نفث الدم	۴۹	۵۰	فصل در ذات الریم	۵۰
۵۰	فصل در غم و ارام	۵۰	۵۱	فصل در احتقان من در صدر	۵۱
در امر آتش و سردی و گرمی و سردی			در امر آتش و سردی و گرمی و سردی		
۸۲	فصل در سوزن مزاج قلب	۸۲	۸۳	فصل در حرقان	۸۳
۸۳	فصل در ورم و ذی القلب	۸۳	۸۴	فصل در علل و تخالیه	۸۴
۸۴	فصل در تشنگی و قلب	۸۴	۸۵	فصل در قوف القلب	۸۵
۸۵	فصل در تشنگی و قلب	۸۵	۸۶	فصل در احتقان الرطوبه علی القلب	۸۶
در امر آتش و سردی و گرمی و سردی			در امر آتش و سردی و گرمی و سردی		
۸۸	فصل در ورم و تشنگی	۸۸	۸۹	فصل در تشنگی و تشنگی	۸۹
۸۹	فصل در تشنگی و تشنگی	۸۹	۹۰	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۰
در امر آتش و سردی و گرمی و سردی			در امر آتش و سردی و گرمی و سردی		
۹۱	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۱	۹۲	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۲
۹۲	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۲	۹۳	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۳
۹۳	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۳	۹۴	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۴
۹۴	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۴	۹۵	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۵
۹۵	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۵	۹۶	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۶
۹۶	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۶	۹۷	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۷
۹۷	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۷	۹۸	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۸
۹۸	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۸	۹۹	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۹
۹۹	فصل در تشنگی و تشنگی	۹۹	۱۰۰	فصل در تشنگی و تشنگی	۱۰۰
۱۰۰	فصل در تشنگی و تشنگی	۱۰۰	۱۰۱	فصل در تشنگی و تشنگی	۱۰۱
۱۰۱	فصل در تشنگی و تشنگی	۱۰۱	۱۰۲	فصل در تشنگی و تشنگی	۱۰۲
۱۰۲	فصل در تشنگی و تشنگی	۱۰۲	۱۰۳	فصل در تشنگی و تشنگی	۱۰۳

المهمله خفضا غلقت ۱ حب الملوک ۲ حب الیل ۲۲ حرل ۲۲ حجر لاجورد ۲۳ حجر ایشی ۲۳ حبابان ۲۸
حجر الیود ۳۳ ایشا ۸۱ المعجمه خرفه ۵ خیارین ۵ خرق ۱۰ خشت ۱۰ خیاشنبر ۱۹ خشک ۲۲ خلی ۲۴ خشک ۲۴
الذال المهمله دم الاخیرین ۱۵ دماغ حیوانات ۲۸ دواج ۲۸ دروخ ۲۸ الرأی المهمله ریحان ۱۰ ریک ۱۰ روغن صبر ۲۸
ریاس ۲۸ روغن زرد ۲۴ الرأی المعجمه زعفران ۹ زوفای خشک ۲۲ زنجیل ۲۲ زرباد ۲۸ زاک ۵ زفت ۵ زنج ۱۲
السیین المهمله سبل الطیب پستان ۴ سبوس ۹ سرکه سورجان ۱۰ سغد استقیحا ۲۱ سنای کی ۲۳ سداب ۲ سلیخه ۲۴
سافج مندی ۲۸ سفال ۵۴ سرشین ۵۹ سرطان ۸۸ شک شیم ۸۳ سره سلخ بحیه ۱۲۵ الشین المعجمه شونین ۹
شبی یانی ۱۵ شامبره ۱۹ شکای ۱۹ شیر خشت ۱۹ شحم خفل ۲۲ شکر سفید ۲۲ شبت ۲۶ شیرش ۲۸ شقاق ۲۸ شادنه ۵۴
الصا المهمله مندل ۵ صبر صغیر صمغ عربی ۱۵ صابون ۲۴ الطار المهمله طباشیر ۲۸ التحیل المهمله تنبر غود غنای
عنب شنب ۱۹ غسل ۲۶ ملک بطم ۱۱۲ الخین المعجمه غاریقون غایله ۲۶ غاف ۲۸ القار و خشک ۲۸ نادینا ۲۸ نجشک ۱۱۲
القاف قاقه ۶ قنفل ۹ قسطه ۱۰ ققطاره ۱۵ قنطریون ۲۲ قشترنج ۲۸ قره ۲۸ قار الحار ۱۰ الکاف کاسنی کاشیر کاهو کون
کادیاث کل خلی کل بنفشه کلاب کندر کندش کزانج کسرخ کاورین کدو کل نیلوفر ۱۰ کاکج ۲۴ کباب ۲ کل خج ۲۴ کل کبریا
کرب ۵۴ کل مانی ۵۹ کویا ۲۸ اللام بلباب ۲۱ لوبیا ۲۶ لک ۸۸ لایحه ۱۸۴ المیم مویه مشک مرمر بنفش مایه
مصطکی ۲۳ مخ فضلی ۲۳ موم ۲۴ مروارید ۲۸ مایکان ۲۸ شکله شیخ ۲۸ مره شک ۲۲ النون نمک ۱۰ نان کلان
ناخرا ۲۴ ناخج ۲۸ ناردین ۲۸ نوشادر ۱۲ الواء و ورق نقره ۲۴ ورق طلا ۲۸ الهاء و یله زرد و یله کابی ۲۳ یله سیاه ۱۲
لیا و المنشاة التحتیه باقوت ۲۸ **فهرست ادویه مرکبه الالف** اطریض ۳۳ اطریض غدنی ۱۴
اسیرن ۴۴ انوشدارو ۳۵ ایاج فیفر ۸۹ الباء الموحده باسیلقون ۴۲ بروفسی ۵۲ بنادق لیسرور ۱۲
التا و المنشاة الفوقانیه تریاق ۸۴ انجمن جوارش نجیل جوارش ملاو ۲۶ جوارش جالینوس جوارش عود
جوارش خوزی ۱۲۲ جلاب ۱۴۵ احکا المهمله حب قو کایا ۳۵ حب المسک ۶۴ حب اوند ۱۱ حب نیران حب اسل
سوسو ۲۴ الذال المهمله دوا المسک ۱۳ دوار النجین ۱۲۸ دوا می ترید ۱۴۲ دیا قوز ۸۴ الذال المعجمه زرد اصفر ۴۵
الرأی المهمله روغن نیلوفر ۹ روغن تخم کدو ۹ روغن خشخاش ۹ روغن کل ۹ روغن بادام ۹ روغن خیری ۳۲ روغن قسطه ۳۴
روغن زعفران ۸۲ روغن مصطکی ۱۱ روغن عقرب ۱۰۲ روغن کبک ۱۳۲ روغن مورچه ۱۳۴ روغن سداب ۱۳۹ روغن زرد ۱۴۰
روغن کدو ۱۴۴ روغن لادن ۱۴ روغن مورچه ۱۴ روغن شبت ۱۴۹ روغنای ۵۲ الرأی المعجمه زرد ۱۳۲
السیین المهمله سکنجین انقیونی سکنجین سفجل ۹ سکنجین بزوری معتدل ۱۰۶ سکنجین بزوری حار ۱۳۹ سکنجین
عصلی ۱۳۱ سیاهی ۵۹ سوتجان ۶۲ سنون برای استحکام فدان ۶۴ سفوف زلق الامعا ۱۰۴ سفوف حب الیود ۱۰۴
سفوف حرف ۱۱۸ سفوف ثقیلا ۱۱۹ سفوف الطین ۱۱۹ الشین المعجمه شربت عذاب ۴ شربت حنظل ۴ شربت کدو ۴
شربت آلو ۴ شربت بنفشه ۴ شربت نیلوفر ۴ شربت بالنگو ۴ شربت لیمو ۱۳ شربت انار ترش ۱۳ شربت کل ۲۰
شربت خشخاش ۴ شربت زوفام ۴ شربت کاوزبان ۸۵ شربت دینار ۱۴ شربت کل مکرر ۱۱ شربت بزوری ۱۱۲
شربت بزوری حار ۱۱۲ شربت حب الاس ۱۲ شربت انجبار ۱۲ شربت بنفش ۱۳۸ شربت انیسون ۱۳۸ شربت بزمانی ۴۰

شیاف وینا ۲۲ شیاف کندی ۲۴ شیاف ایض کندی ۲۴ شیاف احمرین ۲۴
 شیاف غوب ۵۴ شیاف زنگار ۵۵ الصا و المجمع ضد شوصه ۷۸ الطار و المجمع طلای او فیا ۱۴۹
 الفار فدیون ۴۴ فونیا ۸۴ فلافی ۱۲۲ القاف قرص طباشیرین ۴ قرص طباشیر قابض ۴ قرص
 کافور ۴ قرص کوب ۹ قرص اینسون ۹ قرص سنبل ۹۴ قرص ایلاوس ۹۱ قرص کل ۹۸ قرص کبریا ۹۸ قرص
 انبرابیس ۱۱ قرص مازیون مدر ۱۱ قرص کبر ۱۱ قرص کل ۱۴۱ قرص کالنج ۱۲۹ قرص فیا بیطرس ۱۲۹
 قرص بول الدم ۱۳۵ قیروطی ۳۸ الکاف ۴ کلفند ۱ کحل الجواهر ۵ کحل غزنی ۵۵ کوسه ۱۰۴
 کلکالنج کرم ۱۱ کلکالنج سرد المیم ۲۲ معجون بخاخ ۳۵ معجون فلاسفه ۳۴ معجون لبوب ۱۲۸ معجون باسک البول
 معجون مقرب ۱۲۹ معجون حجر الیهود ۱۲۹ معجون نبر ۱۳۴ معجون خشت الحدید ۱۳۴ معجون قنبیل ۱۴۴ مفرح
 یاقوتی ۸۵ مفرح ککشا ۸۵ مفرح شیخ الریس ۸۵ مفرح صیغری معتدل ۸۶ مرهم اسفیداج ۵۴ مرهم زنگار ۵۵
 مرهم اسود ۱۲۴ مرهم باسلیقون ۱۴۹ مرهم سل ۱۵۲ مرهم دخیون ۱۵۴ مرهم نوره ۱۸۰ مرهم کافور
 مرهم خل ۱۸۱ مار الاصول حار ۱۳۲ شلت ۱۱۴ النون نقوع حاض ۲۹ نقوع فواکه ۲۴ نرد نوشدارو ۹۰

فهرست بعضی از متعلقات شجره

وجه خردیدن اصل السوس ۱۴ دستور تشویه سقمونیا ۲۱ طریق غسل لاجورد ۲۳ طریق آب کشک جو ۲۴
 طریق مار القزع ۲۴ طریق مار البطح ۲۴ طریق مار الحسل ۲ طریق مار اللحم ۱۴ طریق محجری ۹۴
 طریق استعمال چوب چینی ۱۵۴

قطعات تاریخ

سرکرده مورخان مهیت کشور مولوی کریمت علی نادر		
چون طبع از حوائی شیرین	باد از خواجه خوش بهر نایب بهام	از طبع جان نیر و نیران طبع
مصرع رنگین شست این طبع	از عالمی طبع بل من شیخ عبد الرحمن حسن	نسخه میزان طبع در مطبعه جهان
طرحه مطبوعه چو شد از کرم	از نایب طبع آفتاب نظیر نادر علی نصیر	از طبع جان نیر و نیران طبع
از غیای آبی شد چو بعد از طبع	عشرت افزای ل حکمت قریب	مصرع صحت عجیب زون باین طبع
	از طبع نازک خیال لاله باری ال یوان طبع حیدر	
گفت سنت این بهاری از جودت طبیعت	میزان طبع صحت مطبوعه ر اهل حکمت	

فصل در بیان علل و اقسام سوزش و تب
سوزش و تب از علل بسیار است که در این کتاب مذکور است
از جمله علل آن سوزش و تب است که از علل آن سوزش و تب است

و سوزش و تب از علل بسیار است که در این کتاب مذکور است
از جمله علل آن سوزش و تب است که از علل آن سوزش و تب است
و سوزش و تب از علل بسیار است که در این کتاب مذکور است
از جمله علل آن سوزش و تب است که از علل آن سوزش و تب است

و سوزش و تب از علل بسیار است که در این کتاب مذکور است
از جمله علل آن سوزش و تب است که از علل آن سوزش و تب است

فصل در بیان علل و اقسام سوزش و تب
سوزش و تب از علل بسیار است که در این کتاب مذکور است
از جمله علل آن سوزش و تب است که از علل آن سوزش و تب است
و سوزش و تب از علل بسیار است که در این کتاب مذکور است
از جمله علل آن سوزش و تب است که از علل آن سوزش و تب است

فصل در بیان علل و اقسام سوزش و تب
سوزش و تب از علل بسیار است که در این کتاب مذکور است
از جمله علل آن سوزش و تب است که از علل آن سوزش و تب است
و سوزش و تب از علل بسیار است که در این کتاب مذکور است
از جمله علل آن سوزش و تب است که از علل آن سوزش و تب است

بر چهار دست کی آنکه مقدار وی زیاده شود و دم آنکه قوام او غلیظ شود
سوم آنکه قوام او رقیق شود چهارم آنکه عفونت گیرد و تعدیل در مقابل
تغییر یابد و هر یک از آن گفته آید انشاء الله تعالی آرد و یکدوم که جوش خون را
اینست تخم کاسنی تخم کامو کشنیز کل سرخ آب میمون سکنجبین شربت عیناب
شربت صندل شربت کدر و مانند آن و هر چه سرد باشد آرد و یکدوم که خون
غلظت را اصلاح دهد سکنجبین آب آلو آب بادیان آب شاه تره مار معسل
و هر چه خورج سود است غلظت خون را دور میکند و غلظت خون بیشتر از
آنچه تخم سودا بخون میشود و از آمیزش بلغم غلیظ نیز میشود و آنجا که غلظت خون
از بلغم بود مسهل بلغم دهند و جهت قطع غلظت ترشها دهند و پس از
پختن ماده بلغم و سودا در رات باید داد و آنجا که بلغم با خون آمیزد و رنگ خون
سپیدی زرد و اگر سودا با خون آمیزد و سیاهی زرد آرد و یکدوم که خون رقیق یعنی
را اعتدال دهد و آنکه رقت خون اگر سبب طوبت بلغمی بود رنگ خون سپید زرد
و تدبیری بر آوردن بلغمست مسهل می بلبله کابلی درین باب اثر تمام دارد
و برای تشکی طوبت بالنگو و بجان و پرسیا و شان و مانند آن هر چه شک
مانل بکرمی باشد و باید درین و ریاضت نمودن نافعت و اگر سبب رقت
آمیزش صفرا بود و کفهای زرد بالانی خون پدید آید تدبیری بر آوردن
صفر است بمسهلش و بلبله زرد درین باب اثر تمام دارد و شربت عیناب
و آب عدس و همه آنچه سرد است و در جوش خون گفته شد نفع دارد و آب کاسنی
مطلوبه که در صفر گفته آید مفید بود و بدانکه عفونت گنده شدن را گویند و
هر خلط که گنده شود و آب اولاد مست و میج خلط کند نشود و تا که حرارت یابد
در آن نیامیزد یعنی سبب عفونت حرارت نیست پس در سجات اصلاح

[illegible]

46

و آنچه در و در کون سیاهی خفته مبالغه میکند بخضایق طبع فائده ندارد و گوییم
و آب تر باید که در و بنات شیرین ساخته باید که آب وی سرریح الا شربت
و صندل آب سوده میدهند حرارت قوی فرو نشاند و سپیدار سرخ بهتر است
و کافور بقدر وجه حرارت عظیم راعل سکینه اما چون نجات سردست جز در و چون
گرم مزاج را نتوان داد و نو که سرد چون تر بود امثال آن ترشیهها همه معدوم
صغرا اند و بدانند که زنان و عطفان خواجہ سریان را سردی بسیار زیاده او و
هر که شود که در تحویل صغرا مخصوصند قرص طباشیر ملین قرص طباشیر قلی
قرص کافور شربت صندل شربت آلو شربت نفثه شربت یلو فر و امثال آن
و بوییدن و طلا کردن او و بر دینر معدست صغرا و مسکن است حرارت را
اما تغییر بلغم نیز بر چگونگی است یکی آنکه قدری از خون با بلغم آمیزد و آنرا از مزاج
بگرداند و این قسم را بلغم حلو گویند یعنی بلغم شیرین دوم آنکه صغرا
با بلغم آمیزد و این را بلغم مالح یعنی بلغم شور گویند و طبع وی نزدیک بصغرا
ست و اگر حرارت ضعیفه و بلغم اثر کرد و باشد و این را بلغم حامض یعنی بلغم تر
گویند چهارم آنکه قدری از سودا با بلغم آمیزد و این را بلغم غصص یعنی بلغم سخت
گویند پنجم آنکه جسم آبی را با غلبه آید و این را بلغم لافه یعنی بی طعم گویند
و وی سردترین اقسام بلغم است از غیر طبعی و معدلات بلغم نیست حاجت
دهند او و به مضر و معده بلغم با و این آید
اصل السوس کون و از چینی قاقله بر نجاسف کسین لطیف موز
و طریق استعمال هر واحد برای طبیب است مطبوع و بلغم بهتر است و
هرگاه بلغم عفن شد یا شد و دومی بسیار گرم نباید و او خصوص آنجا که
بلغم شور بود و تخم کشیده در بر آوردن بلغم عفن که در رکها باشد مخصوص

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۵۰

است و هرگاه که ماده بلغم غرض شود حسب حاجت آنچه در صفا گفته شد قدر
 گرفته باین چیزها مرکب باید ساخت او و به هر که به معده بلغم معجون خلطه
 معجون زنجبیل معجون سیر جارش جالینوس و مانند آن اینها که وقتی است
 که بی عفت یعنی بی تب باشد اما اگر تب بود قرص کل و شکر من عاف
 و همچنین زردی معتدل و حار و کفند و سرت برود و اوقیت اما تغیر سوا
 نیز بچگونه است یکی آنکه سودای طبعی زیاده بر مقدار طبعی شود و دوم آنکه از
 احتراق یعنی سوختن سودا سوا حاصل شود سوم آنکه از احتراق خون چهارم
 آنکه از احتراق بلغم پنجم آنکه از احتراق صفا حاصل شود زیرا که هر حط که
 سوخته میشود سودای غیر طبعی بهمانست و معنی سوختن اختلاط است که اجزا
 لطیف و رقیق از خلط تبدیل گردد و باقی کیفیت کرد و نیز می که از جنس
 برآید آنکه سوخته خاکستر گردد و و قید تحلیل جهت آن نمودیم که اگر حطی
 بسبب سودای کیفیت گردد و اعتبار آنجا و اجزای می زیاده و عرف عام سودا گویند
 چنانچه در بلغم جوی و بدانند که اگر چه جوی و تسمیه و می بجهن یعنی گچ باعتبار
 غلظت نزد اکثر اما بعضی اعتبار قوام نیز جاری داشته اند او و به صفا و معده
 سودا اسپستان کا و زبان تخم خرزبه بیج همک تخم مرو انجیر سوز و مانند آن
 هر چه گرم تر بود پس اگر سودا از خلط گرم پیدا شده باشد سرد تر باید داد چنانچه خر
 و بهمانه و خیارین و مانند آن و اما گرم تر یا تری که معتدل در حرارت است و بهمان
 او و به هر که به معده سودا اسکنجین و فیتونی انوشد او و معجون سقراط
 یا قوتی بوعلی منفرج و کشا شربت کا و زبان شربت بالگو و شمال آن و گفته شد
 که در هر باب عایت مزاج در گرمی سردی ملحوظ دارند و اگر سودا غرض شود و این بلوغ
 نفع دارد و تخم خیار تخم کاسنی تخم کشمش هر یک سه دم بیج همک

اینها که در صفا گفته شد قدر گرفته باین چیزها مرکب باید ساخت او و به هر که به معده بلغم معجون خلطه معجون زنجبیل معجون سیر جارش جالینوس و مانند آن اینها که وقتی است که بی عفت یعنی بی تب باشد اما اگر تب بود قرص کل و شکر من عاف و همچنین زردی معتدل و حار و کفند و سرت برود و اوقیت اما تغیر سوا نیز بچگونه است یکی آنکه سودای طبعی زیاده بر مقدار طبعی شود و دوم آنکه از احتراق یعنی سوختن سودا سوا حاصل شود سوم آنکه از احتراق خون چهارم آنکه از احتراق بلغم پنجم آنکه از احتراق صفا حاصل شود زیرا که هر حط که سوخته میشود سودای غیر طبعی بهمانست و معنی سوختن اختلاط است که اجزا لطیف و رقیق از خلط تبدیل گردد و باقی کیفیت کرد و نیز می که از جنس برآید آنکه سوخته خاکستر گردد و و قید تحلیل جهت آن نمودیم که اگر حطی بسبب سودای کیفیت گردد و اعتبار آنجا و اجزای می زیاده و عرف عام سودا گویند چنانچه در بلغم جوی و بدانند که اگر چه جوی و تسمیه و می بجهن یعنی گچ باعتبار غلظت نزد اکثر اما بعضی اعتبار قوام نیز جاری داشته اند او و به صفا و معده سودا اسپستان کا و زبان تخم خرزبه بیج همک تخم مرو انجیر سوز و مانند آن هر چه گرم تر بود پس اگر سودا از خلط گرم پیدا شده باشد سرد تر باید داد چنانچه خر و بهمانه و خیارین و مانند آن و اما گرم تر یا تری که معتدل در حرارت است و بهمان او و به هر که به معده سودا اسکنجین و فیتونی انوشد او و معجون سقراط یا قوتی بوعلی منفرج و کشا شربت کا و زبان شربت بالگو و شمال آن و گفته شد که در هر باب عایت مزاج در گرمی سردی ملحوظ دارند و اگر سودا غرض شود و این بلوغ نفع دارد و تخم خیار تخم کاسنی تخم کشمش هر یک سه دم بیج همک

سوزان از آنکه در صفا گفته شد قدر گرفته باین چیزها مرکب باید ساخت او و به هر که به معده بلغم معجون خلطه معجون زنجبیل معجون سیر جارش جالینوس و مانند آن اینها که وقتی است که بی عفت یعنی بی تب باشد اما اگر تب بود قرص کل و شکر من عاف و همچنین زردی معتدل و حار و کفند و سرت برود و اوقیت اما تغیر سوا نیز بچگونه است یکی آنکه سودای طبعی زیاده بر مقدار طبعی شود و دوم آنکه از احتراق یعنی سوختن سودا سوا حاصل شود سوم آنکه از احتراق خون چهارم آنکه از احتراق بلغم پنجم آنکه از احتراق صفا حاصل شود زیرا که هر حط که سوخته میشود سودای غیر طبعی بهمانست و معنی سوختن اختلاط است که اجزا لطیف و رقیق از خلط تبدیل گردد و باقی کیفیت کرد و نیز می که از جنس برآید آنکه سوخته خاکستر گردد و و قید تحلیل جهت آن نمودیم که اگر حطی بسبب سودای کیفیت گردد و اعتبار آنجا و اجزای می زیاده و عرف عام سودا گویند چنانچه در بلغم جوی و بدانند که اگر چه جوی و تسمیه و می بجهن یعنی گچ باعتبار غلظت نزد اکثر اما بعضی اعتبار قوام نیز جاری داشته اند او و به صفا و معده سودا اسپستان کا و زبان تخم خرزبه بیج همک تخم مرو انجیر سوز و مانند آن هر چه گرم تر بود پس اگر سودا از خلط گرم پیدا شده باشد سرد تر باید داد چنانچه خر و بهمانه و خیارین و مانند آن و اما گرم تر یا تری که معتدل در حرارت است و بهمان او و به هر که به معده سودا اسکنجین و فیتونی انوشد او و معجون سقراط یا قوتی بوعلی منفرج و کشا شربت کا و زبان شربت بالگو و شمال آن و گفته شد که در هر باب عایت مزاج در گرمی سردی ملحوظ دارند و اگر سودا غرض شود و این بلوغ نفع دارد و تخم خیار تخم کاسنی تخم کشمش هر یک سه دم بیج همک

اینها که در صفا گفته شد قدر گرفته باین چیزها مرکب باید ساخت او و به هر که به معده بلغم معجون خلطه معجون زنجبیل معجون سیر جارش جالینوس و مانند آن اینها که وقتی است که بی عفت یعنی بی تب باشد اما اگر تب بود قرص کل و شکر من عاف و همچنین زردی معتدل و حار و کفند و سرت برود و اوقیت اما تغیر سوا نیز بچگونه است یکی آنکه سودای طبعی زیاده بر مقدار طبعی شود و دوم آنکه از احتراق یعنی سوختن سودا سوا حاصل شود سوم آنکه از احتراق خون چهارم آنکه از احتراق بلغم پنجم آنکه از احتراق صفا حاصل شود زیرا که هر حط که سوخته میشود سودای غیر طبعی بهمانست و معنی سوختن اختلاط است که اجزا لطیف و رقیق از خلط تبدیل گردد و باقی کیفیت کرد و نیز می که از جنس برآید آنکه سوخته خاکستر گردد و و قید تحلیل جهت آن نمودیم که اگر حطی بسبب سودای کیفیت گردد و اعتبار آنجا و اجزای می زیاده و عرف عام سودا گویند چنانچه در بلغم جوی و بدانند که اگر چه جوی و تسمیه و می بجهن یعنی گچ باعتبار غلظت نزد اکثر اما بعضی اعتبار قوام نیز جاری داشته اند او و به صفا و معده سودا اسپستان کا و زبان تخم خرزبه بیج همک تخم مرو انجیر سوز و مانند آن هر چه گرم تر بود پس اگر سودا از خلط گرم پیدا شده باشد سرد تر باید داد چنانچه خر و بهمانه و خیارین و مانند آن و اما گرم تر یا تری که معتدل در حرارت است و بهمان او و به هر که به معده سودا اسکنجین و فیتونی انوشد او و معجون سقراط یا قوتی بوعلی منفرج و کشا شربت کا و زبان شربت بالگو و شمال آن و گفته شد که در هر باب عایت مزاج در گرمی سردی ملحوظ دارند و اگر سودا غرض شود و این بلوغ نفع دارد و تخم خیار تخم کاسنی تخم کشمش هر یک سه دم بیج همک

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

باسلیق است و بعضی باریک کحل آمیخته و گفت اندک منفعت می چون
 قیقال است اما قیاس و تجربه نفع آنرا به نفع اسلیق متسین یافته
 ابطی برابر خضرت و آنرا اسلم نیز گویند بر وزن فعل و می علت های
 و امراض نهلی را نافع و تسکیم تصغیر اسلم است و از ابطی متصل است گویند
 شعبه است و آنرا ما بن خضر و نضر نیز می گویند و بعد کشا و ن دست و آب گرم
 یکدازند و از دست رشت امراض جگر و از دست چپ امراض طحال و دل
 را نافع است شش را از هر طرف که باشد و چون ازین یک خون از جگر دل
 بیشتر می برآید منع کرده اند که خون ازین رگ بیشتر نباید گرفت صاف
 شش است واقع است برابر رگ شست حیض کشاید و جراحت و خارش این و
 و قیصا سود و دود و ماده کله سرفه و آرد و آلتش زیر زانو است و نافع برای صان
 است و در دشت و پشت را مفید بود و در مقعد و بواسیر و رحم را نافع و عرق
 رگ است گره دار که از بستن پایی معلوم میشود اگر بر ساق پایی باندند بهتر
 و الا ما بن نضر و خضر شست پایی بکشاید از برای عرق النساء که منبسط نفع
 و در ب منافع صاف است چهار رگ عبارت از آن چهار رگ است که در و بر لب
 زیر و در و بر لب بالا واقعند و باطن لها میکشاید از کشتن گره و امراض و بان
 و آنرا نافع است و دیگر که که از زیر بان و بر برینی و پس گوش و گوشه چشم و آن
 چون که میکشاید مفصل مرقوم کردیم فایده هرگاه شش و شریان
 نشان است که خون سرخ خالص برآید و بدوق خارج شود و ضعف دل آنا فاما
 ترقی کند چون چنین شود فوراً سرک بکشد و لایق بر آن گذارد و فاده و حکم نماید
 و دست بر آلتش نزد رگ است و در اندک و صلاحت نزد بند و تاده و نرسیده و اندک و پس و در
 برق باید کشود و باز باید بست و همین سان باید کرد تا یقین شود که جراحت حکم بسته شد

چون است که می کشاید از کشتن گره و امراض و بان
 و آنرا نافع است و دیگر که که از زیر بان و بر برینی و پس گوش و گوشه چشم و آن
 چون که میکشاید مفصل مرقوم کردیم فایده هرگاه شش و شریان
 نشان است که خون سرخ خالص برآید و بدوق خارج شود و ضعف دل آنا فاما
 ترقی کند چون چنین شود فوراً سرک بکشد و لایق بر آن گذارد و فاده و حکم نماید
 و دست بر آلتش نزد رگ است و در اندک و صلاحت نزد بند و تاده و نرسیده و اندک و پس و در
 برق باید کشود و باز باید بست و همین سان باید کرد تا یقین شود که جراحت حکم بسته شد

بازان جگر

چهار

بکشاید از کشتن گره و امراض و بان

و درین میان محافظت طبع باید کرد تا با اعتدال باشد صفت لائق ^{لله} و در این
از زوت شب یمانی قطعه طار آقا قیام چهار صبر کند بر یک یکد رم صبح عر
و دو رم همه را بکوبند و بحر بریزند و بسپید به صند مرغ بسپارند و با ششم خرگوش
یا با خانه عکسبوت که پاک کرده باشند با لایند و در جرات فرو گذارند و در میان
پوست بامیل در کرده و بالایی پوست نیز بگذارند و اگر دلیس بپزند و تصایر باها
و دست دوم بسته دارند و خون انجان با مل باشد فصل سوم در سجات
و ارسال خلق بدانند که حجامت و خلق کو دکان با سجامی فصل دست اولی خرد
نشانید کرد و بالا گفته شد که بعد از شصت سال حجامت منع کرد و اندویش از دو سال
نیز جائز نیست بهتر است که روز چهارم و پنجم و نهم از ماه حجامت نکنند و بهترین
ایام شانزدهم و بیستم باشد بهترین ایام ساعت سوم از روز یعنی یکا پس بوده
دلیس از حجام حجامت نکنند مگر کسیکه خون او غلیظ باشد که چون از حجام بر آید بسیار
بسیار باید که وضع حجام نماید و هرگاه در عضوی او جمع آید و کثیر باشد تا که فصل
نموده باشند تقیبه نفس عضو نباید کرد و حجامت پس سر را پاک کند و بر فقره کردن
خلیفه کحل باشد اما نسیان آرد و بهتر است که فرو تر از فقره کنند و میان شانهای
بالتیست لیکن معده را ضرر دارد و خفقان آرد اندکی بالاتر باید کرد و در ساق
خلیفه صافن بود حجامت بلا شرط بهر جذب بخار آید و اما له ماده نیز نمایند اما
انجا کار آید که حجامت نتوان کرد و محل شرط زدن باشد فصل در منجیات بدنه
نضج خفین را گویند و بخن خلط است که هر خلط باید که بقوام معتدل آید تا نزد تقیبه
وی بد و اما سانی بر آید پس خلطی که غلیظ است چون بلغم غلیظ و سودا نضج وی
است که قوام او از ان غلظت فرو تر آید و خلطی که رقیق است چون صفرا و بلغم
نضج وی است که میل غلظت نماید نسبت بر قتی که دارد و صفرا رقیق تر از جمله

و درین میان محافظت طبع باید کرد تا با اعتدال باشد صفت لائق ^{لله} و در این
از زوت شب یمانی قطعه طار آقا قیام چهار صبر کند بر یک یکد رم صبح عر
و دو رم همه را بکوبند و بحر بریزند و بسپید به صند مرغ بسپارند و با ششم خرگوش
یا با خانه عکسبوت که پاک کرده باشند با لایند و در جرات فرو گذارند و در میان
پوست بامیل در کرده و بالایی پوست نیز بگذارند و اگر دلیس بپزند و تصایر باها
و دست دوم بسته دارند و خون انجان با مل باشد فصل سوم در سجات
و ارسال خلق بدانند که حجامت و خلق کو دکان با سجامی فصل دست اولی خرد
نشانید کرد و بالا گفته شد که بعد از شصت سال حجامت منع کرد و اندویش از دو سال
نیز جائز نیست بهتر است که روز چهارم و پنجم و نهم از ماه حجامت نکنند و بهترین
ایام شانزدهم و بیستم باشد بهترین ایام ساعت سوم از روز یعنی یکا پس بوده
دلیس از حجام حجامت نکنند مگر کسیکه خون او غلیظ باشد که چون از حجام بر آید بسیار
بسیار باید که وضع حجام نماید و هرگاه در عضوی او جمع آید و کثیر باشد تا که فصل
نموده باشند تقیبه نفس عضو نباید کرد و حجامت پس سر را پاک کند و بر فقره کردن
خلیفه کحل باشد اما نسیان آرد و بهتر است که فرو تر از فقره کنند و میان شانهای
بالتیست لیکن معده را ضرر دارد و خفقان آرد اندکی بالاتر باید کرد و در ساق
خلیفه صافن بود حجامت بلا شرط بهر جذب بخار آید و اما له ماده نیز نمایند اما
انجا کار آید که حجامت نتوان کرد و محل شرط زدن باشد فصل در منجیات بدنه
نضج خفین را گویند و بخن خلط است که هر خلط باید که بقوام معتدل آید تا نزد تقیبه
وی بد و اما سانی بر آید پس خلطی که غلیظ است چون بلغم غلیظ و سودا نضج وی
است که قوام او از ان غلظت فرو تر آید و خلطی که رقیق است چون صفرا و بلغم
نضج وی است که میل غلظت نماید نسبت بر قتی که دارد و صفرا رقیق تر از جمله

باضع جانی غائی فخره در آن فخره
دو اعلیٰ العلیٰ العلیٰ العلیٰ العلیٰ
فخره در آن فخره در آن فخره
فخره در آن فخره در آن فخره

فخره در آن فخره در آن فخره
فخره در آن فخره در آن فخره
فخره در آن فخره در آن فخره
فخره در آن فخره در آن فخره

فخره در آن فخره در آن فخره
فخره در آن فخره در آن فخره
فخره در آن فخره در آن فخره
فخره در آن فخره در آن فخره

باشد موافق بهمان در اوزان نیز تقلیل نمایند اگر مر و عظیم الحجه باشد حسب آن
تکثیر فرمایند و این تصرفات بر عقل طیبست فائده منفرد سه روز پنجه
میشود اگر منفع داوه شود بشرطیکه صفرا می خالص بود و اگر صفرا می غیر خالص
باشد در پنجه روز یا زاده بر آن حسب ماده پنجه میگرد و منفع بلغم مویزدانه برآور
یا زوده دانه باویان نیم کوفته و دو درم و اگر باویان رومی بجای باویان کنند
قوی تر باشد اصل اسوس که پنج همک گویند از پوست که بالامی پوست حشید و چون
نموده سه درم شکامی نیم کوفته و دو درم پرسیاوشان بنجدرم انجیر زرد پنج عدد
کل سرخ سه درم مطبوخ سازند چنانچه گفته شد کل کنند عسل نفبت درم بان
تناول کنند و اگر سکنجبین نیز ضم کنند بقدر رو تو که اعانت تمام کند و در منفع
اما آنجا که سرفه باشد سکنجبین نباید داد و هرگاه بلغم شور باشد و شور می بلغم از
آن بختن صفرا میشود و لهذا بعضی آنرا در صفرا شمرده اند باید که در منفع و می نیز
رعایت کنند و منضجات صفرا با منضجات بلغم مخلوط سازند و این قاعده در
جميع مرکبات یاد دارند و نحو آب و در منفع بلغم سودا اثر تمام دارد اما آنجا که تب باشد
نتوان داد و مگر آنجا که تب کهنه شود هر چه معدل است منفع است فائده بلغم
در سه چند ایام منفع صفرا منفع میاید یعنی در نه روز پنجه میشود از دادن و ابشرطیکه
از جمله قسام غیر غلیظه و غیر رقیقه باشد و الا ممکن است که در پنجه روز پنجه شود و یاد
زیاده از نه روز منفع یا بد حسب ماده و کم و زیاده کردن او و بهر برای طیبست
منفع سودا پستان نیست دانه غلاب ده دانه گاو زبان دو درم با پنجه
دو درم پنج همک سه درم اسطوخودوس دو درم پرسیاوشان
دو درم باویان دو درم شانه تره دو درم مطبوخ ساخته بدین نوع گفته
تقند سفید یا ترنجبین یا کل کنند شیرین ساخته و این دو منفع سوانی است

اما اگر سوختن خلطی دیگر شده باشد قدری از این اوویه بگیرند و با وید که برای
منضج هر خلط مخصوص است آنیخته بپزند و بپاشند که هر خلط که بپسوزد یعنی اجزای
رومی بسبب حرارت خشک شود و باقی غلیظ شده از نوع خود می آید از اسودا
تغیر طبعی میگیرند و مراد از سودا در موی سودای صفرا و سودای مغزی است و سودا
طبعی که بسوزد آن غیر مسمی بسودای غیر طبعی میگیرد و پس سودا از هر خلط که
شده باشد در منضج و می ماعات آن خلط و حجت فائده ماده سودای خارج
و باز در ه در منضج پیدا و باشد که تقدم و تاخر کند و مراد از منضج اخلاط درین محل
است که هر خلط درین مدت که مذکور شد برای هر واحد شایسته آن میشود که
مسهل باید و ادوخی قابل انفعال فعل او میگرداند آنکه ماده بپسوزد و باقی قابل
تحلیل و دفع طبیعت میشود کما یفنی چنانچه از امراض مزمنه ظاهر میگردد و پس
معلوم شد که اگر منضج بدریج در ماده ظاهر میشود و ادوخی مدت ظهور منضج در
است که گفته شده اند از امراض که از مواد غلیظ میشود و منضج بدفعات گردد
میشود و بعد مسهل تا که منضج ظاهر نشود و مسهل دیگر نزنند و بدانند که آنچه ازین
ایام منضج گفته شد مشروط به حال او و منضجه است لیکن لازم نیست که بی دریا
منضج نخورد و دریا که حکیم مطلق طبیعت اوقات تعدیل و منضاج و دفع آن
بخشیده است و می همیشه در کار خود است لهذا می بینم که اکثر امراضی که علاج
زایل می شوند پس علاج بیش از معاوان طبع نیست و بقا که بعد از حسن الحال
فصل در سهلات و لیانات بدانکه مسهل است که ماده از عروق
اعضای و در فرو وارد و لیکن آنکه آنچه در ضامی معده و معاوان حی آن بود
بیرون آرد و در مسهل دادن شرط است که اول منضج دهند و بپسوزانند و لیکن که
در موی منضج و کانیت لهذا پیشتر ادویه منضجه تلکین دارند که لا یتخذه

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

اما اگر در ملین و آن هم رعایت منفعی خوانید بنامید بهرست ملین مبارک که اکثر
 امراض باطنیه و ظاهره را مفیدست و با بیشتر مزاجها موافقت دارد حتی که زنا
 حامله را نیز میزند و طفلان و پیران را بهر صورتها و در همه ای اختصار با نیت نام
 و با همه موافقت بود و صفت آن مغز فلوس خیاره بقره بعد حاجت بکشد
 و در کلاب یا آب گرم بالند و صاف نموده بپزند و آنجا که حرارت باشد آب کاسنی
 یا شیر تخمهای دیگر باید داد و اگر درم و در آب غلبه باید داد و آنجا که
 شتابه نفع بود شیر بادیان و کلفتند آمیزند و بهترین چیز باد روغن بومی خیاره
 بادیان است و کلاب بهرگاه خوانند که ملین مذکور قوی شود شیر خشت اصل
 و ترنجبین اصل مغز سوزند و اگر غلبه و پیستان و کل نفشه و موی
 کاذبان و اشال آن حاجت بکشد و باطنی او مغز فلوس حل
 و بند او می است و گفته شد که چون حرارت قوی تر بود هیچ دوا می طلبد
 نباید داد و باید دانست که کسی را که روده می ضعیف باشد و همیا بر پیش بود
 مغز فلوس با روغن بادام زرد نهند که لک زبان حامله و پیرانی روغن
 بادام نباید داد تا امین باشد از پیش اما اطفال شیر خواره را چون مغز فلوس
 دهند حاجت بر روغن بادام نیست زیرا که شیر خوار کی سطح روده بدان بلایت
 دارد و مغز فلوس شربت درج می نشیند که در تمام محتاج بر روغن باشد و مقدار
 مغز فلوس در حق هر وکلان که طبقت سخت باشد چهار فلوس عالمیکیری است
 و هر فلوس چهار درم هر درم سه و نیم باشد زیاده ازین نباید داد که احتمال
 ضرر دارد خصوص در مستعد مزاج فائده چون مقدمه سهل مذکور میشود
 چند چیز که در بناب نفع دارد و در مرقوم میگردد و بدانکه مسهل که برای ضرورت قوی
 دهند چنانچه در قولنج و زحان آنجا نفع حاجت نیست و شب و ابر و بار

و اینها را در ملین و آن هم رعایت منفعی خوانید بنامید بهرست ملین مبارک که اکثر
 امراض باطنیه و ظاهره را مفیدست و با بیشتر مزاجها موافقت دارد حتی که زنا
 حامله را نیز میزند و طفلان و پیران را بهر صورتها و در همه ای اختصار با نیت نام
 و با همه موافقت بود و صفت آن مغز فلوس خیاره بقره بعد حاجت بکشد
 و در کلاب یا آب گرم بالند و صاف نموده بپزند و آنجا که حرارت باشد آب کاسنی
 یا شیر تخمهای دیگر باید داد و اگر درم و در آب غلبه باید داد و آنجا که
 شتابه نفع بود شیر بادیان و کلفتند آمیزند و بهترین چیز باد روغن بومی خیاره
 بادیان است و کلاب بهرگاه خوانند که ملین مذکور قوی شود شیر خشت اصل
 و ترنجبین اصل مغز سوزند و اگر غلبه و پیستان و کل نفشه و موی
 کاذبان و اشال آن حاجت بکشد و باطنی او مغز فلوس حل
 و بند او می است و گفته شد که چون حرارت قوی تر بود هیچ دوا می طلبد
 نباید داد و باید دانست که کسی را که روده می ضعیف باشد و همیا بر پیش بود
 مغز فلوس با روغن بادام زرد نهند که لک زبان حامله و پیرانی روغن
 بادام نباید داد تا امین باشد از پیش اما اطفال شیر خواره را چون مغز فلوس
 دهند حاجت بر روغن بادام نیست زیرا که شیر خوار کی سطح روده بدان بلایت
 دارد و مغز فلوس شربت درج می نشیند که در تمام محتاج بر روغن باشد و مقدار
 مغز فلوس در حق هر وکلان که طبقت سخت باشد چهار فلوس عالمیکیری است
 و هر فلوس چهار درم هر درم سه و نیم باشد زیاده ازین نباید داد که احتمال
 ضرر دارد خصوص در مستعد مزاج فائده چون مقدمه سهل مذکور میشود
 چند چیز که در بناب نفع دارد و در مرقوم میگردد و بدانکه مسهل که برای ضرورت قوی
 دهند چنانچه در قولنج و زحان آنجا نفع حاجت نیست و شب و ابر و بار

و اینها را در ملین و آن هم رعایت منفعی خوانید بنامید بهرست ملین مبارک که اکثر
 امراض باطنیه و ظاهره را مفیدست و با بیشتر مزاجها موافقت دارد حتی که زنا
 حامله را نیز میزند و طفلان و پیران را بهر صورتها و در همه ای اختصار با نیت نام
 و با همه موافقت بود و صفت آن مغز فلوس خیاره بقره بعد حاجت بکشد
 و در کلاب یا آب گرم بالند و صاف نموده بپزند و آنجا که حرارت باشد آب کاسنی
 یا شیر تخمهای دیگر باید داد و اگر درم و در آب غلبه باید داد و آنجا که
 شتابه نفع بود شیر بادیان و کلفتند آمیزند و بهترین چیز باد روغن بومی خیاره
 بادیان است و کلاب بهرگاه خوانند که ملین مذکور قوی شود شیر خشت اصل
 و ترنجبین اصل مغز سوزند و اگر غلبه و پیستان و کل نفشه و موی
 کاذبان و اشال آن حاجت بکشد و باطنی او مغز فلوس حل
 و بند او می است و گفته شد که چون حرارت قوی تر بود هیچ دوا می طلبد
 نباید داد و باید دانست که کسی را که روده می ضعیف باشد و همیا بر پیش بود
 مغز فلوس با روغن بادام زرد نهند که لک زبان حامله و پیرانی روغن
 بادام نباید داد تا امین باشد از پیش اما اطفال شیر خواره را چون مغز فلوس
 دهند حاجت بر روغن بادام نیست زیرا که شیر خوار کی سطح روده بدان بلایت
 دارد و مغز فلوس شربت درج می نشیند که در تمام محتاج بر روغن باشد و مقدار
 مغز فلوس در حق هر وکلان که طبقت سخت باشد چهار فلوس عالمیکیری است
 و هر فلوس چهار درم هر درم سه و نیم باشد زیاده ازین نباید داد که احتمال
 ضرر دارد خصوص در مستعد مزاج فائده چون مقدمه سهل مذکور میشود
 چند چیز که در بناب نفع دارد و در مرقوم میگردد و بدانکه مسهل که برای ضرورت قوی
 دهند چنانچه در قولنج و زحان آنجا نفع حاجت نیست و شب و ابر و بار

در تب نوعی قبل از دو هفته ایله داوون منع کرده اند که اسهال کبدی می آید و
 اگر ضرورتی بدوون می افتد اصلاح کرده باید داد و بهترین اصلاح آنست که
 بروغن بادام چرب نماید و همراه لعابین یا تقویم اشیای که مزاج و
 مقوی حکما باشند بدیند که ضرر نخواهد کرد و انتشار الله تعالی مسهل است
 شحم خطی قطور بدون ماهیر هرج غاریقون حب النیل ربه مسهل
 خشک دانه بسفاج شونیز شکاعی مسهل مرکب که اخراج
 بلغم نماید ایاره فیکرا ترید سفید حب النیل هر یک در می غاریقون
 انیسون هر یک نیم درم شحم خطی نمک هندی هر یک دانه کی فتم
 کوبیده و باب باوریان بسیر شدند و حله یک شربت سرد کلان را و
 بدانند که غاریقون نباید کوفت زیرا که در می خیزی و شربت مانند اخن
 باشد و او هر است اگر کوفته شود ضرر میرساند لهذا آنرا بغیر مال سونین می مالند
 تا اجزای صغیر غاریقون مستخرج شود و آن جسم غرضوفی سمی سلامت یاند
 بالایی عربال و در استعمال نیاید نوع دیگر که بلغم بیرون آرد و در پهلوان
 میتوان داد و بسیر که نفع دهد عذاب سپستان هر یک بیست دانه
 زرد فامی خشک نیلوفه بنفشه پریا و شان رازیانه نیم کوفته هر یک نیم
 موز دانه برآورده پانزده درم خشک مفت عدد اصل اسوس
 خرشید نیم کوفته چهار درم در سه رطل آب بپوشانند چون یک رطل بماند
 صاف نمایند خیارشیر ترنجبین کلفت هر یک ده درم در آن بمانند و
 مکر صاف کرده و یک درم روغن بادام اضافه کرده بنوشند سفوفیه
 بلغم برآرد ترید سپید بروغن بادام چرب کرده کوفته بچشم درم
 ترنجبیل مسحق یک درم نمک سپید نیم درم باب سرد بخورد

[illegible]

و اگر گاهی نمک شکر سید آید نیز درم چند و او بخارند و اگر مصلک افند آید
 نیز روست اما آنجا که نمک یا ترید مزوج نباشد باب کرم چند مسهلات
 سودا و ابله کابل ابله سیاه ششامی کی با لنگو فقیون اسطوخودوس
 حجر لاجورد و حجر ارمنی آله مسهل مرکب که اسهال سودا نماید اما در
 فقیه اینچیز درم فقیون درم لاجورد و شسته نیت درم حجر ارمنی نه درم
 سقمونی ششم حنظل خرق سیاه هر یک دو درم سنبلی قطیب انیسون
 هر یک یک درم کوفته و بخته باب کرم کفس ج سازند شری و دو نیم درم
 قلع و دیگر که باز آله امراض سودا و سی خصوصت ابله سیاه ده درم
 بسطاج نیکو کوفته چیدرم فقیون نه درم ششامی کی اسطوخودوس
 هر یک بخت درم کسنج چهار درم کا و زکمان با و رنجیو هر یک
 سه درم انیسون با و یان هر یک دو درم خرق سیاه دو دانگ
 ترید سید خرشید یک درم رنجیل نیم درم چنانچه رسم
 بچشانند و صاف نمایند و غار فقیون و حجر ارمنی و حجر لاجورد
 و بلخ فطی هر یک دو دانگ نرم کوفته و بخته در مطبوخ آینه یا شامند و اگر
 خوانند ششم حنظل و صبر سقوی قدری اضافه نمایند فاده و در مطبوخ فقیون
 افتد باید که فقیون را در کته بسته بدارند و او به بچشانند و چون خوانند فرو
 آرند فقیون بسته اند و د و د و جوش داده فرو آرند و در آن بماند و پوشید
 نماید که حقه و شافه در باب اسهال اثر تمام دارد اما از آنکه عمل حقه
 درین دیار کمتر شعلست و چون مطابق ماموره واقع نشود ضرر میدهد
 درین مختصر بیان آن نمودیم و بدکرت شافه که قائم مقام اوست
 کردیم هرگاه مسهل دیند و عمل نکند باید که بشافه تحریک کند و کند که

و اگر گاهی نمک شکر سید آید نیز درم چند و او بخارند و اگر مصلک افند آید
 نیز روست اما آنجا که نمک یا ترید مزوج نباشد باب کرم چند مسهلات
 سودا و ابله کابل ابله سیاه ششامی کی با لنگو فقیون اسطوخودوس
 حجر لاجورد و حجر ارمنی آله مسهل مرکب که اسهال سودا نماید اما در
 فقیه اینچیز درم فقیون درم لاجورد و شسته نیت درم حجر ارمنی نه درم
 سقمونی ششم حنظل خرق سیاه هر یک دو درم سنبلی قطیب انیسون
 هر یک یک درم کوفته و بخته باب کرم کفس ج سازند شری و دو نیم درم
 قلع و دیگر که باز آله امراض سودا و سی خصوصت ابله سیاه ده درم
 بسطاج نیکو کوفته چیدرم فقیون نه درم ششامی کی اسطوخودوس
 هر یک بخت درم کسنج چهار درم کا و زکمان با و رنجیو هر یک
 سه درم انیسون با و یان هر یک دو درم خرق سیاه دو دانگ
 ترید سید خرشید یک درم رنجیل نیم درم چنانچه رسم
 بچشانند و صاف نمایند و غار فقیون و حجر ارمنی و حجر لاجورد
 و بلخ فطی هر یک دو دانگ نرم کوفته و بخته در مطبوخ آینه یا شامند و اگر
 خوانند ششم حنظل و صبر سقوی قدری اضافه نمایند فاده و در مطبوخ فقیون
 افتد باید که فقیون را در کته بسته بدارند و او به بچشانند و چون خوانند فرو
 آرند فقیون بسته اند و د و د و جوش داده فرو آرند و در آن بماند و پوشید
 نماید که حقه و شافه در باب اسهال اثر تمام دارد اما از آنکه عمل حقه
 درین دیار کمتر شعلست و چون مطابق ماموره واقع نشود ضرر میدهد
 درین مختصر بیان آن نمودیم و بدکرت شافه که قائم مقام اوست
 کردیم هرگاه مسهل دیند و عمل نکند باید که بشافه تحریک کند و کند که

که از خانه برون آید و آن را با
 و نظایر آن که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب
 که در این کتاب

۱
 ۲
 ۳
 ۴
 ۵
 ۶
 ۷
 ۸
 ۹
 ۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

که با در اینچه رقیق است منافع میکند و پس با مرض طبعی نبود مدرات نماند
از نیست که در استسقا و فاج و وجع المفاصل ملاک امر او را بر بول نیست
و ایضا قبل از نفع شرب مدرات نیز منع فرموده اند و در اینجا مدرات
بارد و حار و معتدل و مدرات رطوبت خون مفصل مرقوم میگردد و حسب حاجت
صرف نمایند مدرات بار و شست تخم کاسنی تخم خیارین سکنجبین
تخم خرفه خشک کاکج کافور بطلخ و امثال آن مدرات حار است
تخم کرفس بادیان نسیون برنجاسف زوقانی خشک کب
ناخواه سداب تخم گداز و امثال آن مدرات معتدل پستان
تخم خربزه است و آنکه که بارد و حار با هم ضم کنند چنانچه کاسنی و بادیان یکجا کنند
و دومی معتدل که او را بر بول کند نسیون بادیان هر یک دو درم نیم کوفته
و یکپایه آب بخورسانند چون بقد خورون بماند صاف نمایند تخم خیارین و تخم
خربزه هر یک سه درم کوفته و بطلخ مذکور شیر از پنهانستانند و بقد سفید
سازند و بنوشانند ماده بارد و بر آرد و بول بسته بکشاید و اگر نسیون و بادیان
کوفته و بخته سفوف سازند و عقب آن بشیره سه تخم نعنی خیارین و خربزه در
همان عمل کند و دومی که حیض بگشاید سیلخه شوی هر یک و و شقال چند
از یک شقال هر یک دو درم همه اکوفته بخته بدو چندان عسل کف کوفته بشیر و صاب
از یک شقال تا و و شقال غلو که کرده فرو برند و عقب آن چهل درم عرق بادیان
بنوشند حیض بسته بکشاید اگر کم می آمد باشد فراغت آرد و بشرطیکه سبب اعتبار
حرارت و قلت خون نبود و الا منفرست بطلخ که حیض براند و منی مردان که از
جای خود لغزیده باشد و در میان نبند شود و یا دوحامی خود افسرده جمع شده باشد
بیردن آرد و نشتین و رسته ترکی ترمس سداب بازایانه تخم کرفس

در اینجا بول است که در استسقا و فاج و وجع المفاصل ملاک امر او را بر بول نیست
و ایضا قبل از نفع شرب مدرات نیز منع فرموده اند و در اینجا مدرات
بارد و حار و معتدل و مدرات رطوبت خون مفصل مرقوم میگردد و حسب حاجت
صرف نمایند مدرات بار و شست تخم کاسنی تخم خیارین سکنجبین
تخم خرفه خشک کاکج کافور بطلخ و امثال آن مدرات حار است
تخم کرفس بادیان نسیون برنجاسف زوقانی خشک کب
ناخواه سداب تخم گداز و امثال آن مدرات معتدل پستان
تخم خربزه است و آنکه که بارد و حار با هم ضم کنند چنانچه کاسنی و بادیان یکجا کنند
و دومی معتدل که او را بر بول کند نسیون بادیان هر یک دو درم نیم کوفته
و یکپایه آب بخورسانند چون بقد خورون بماند صاف نمایند تخم خیارین و تخم
خربزه هر یک سه درم کوفته و بطلخ مذکور شیر از پنهانستانند و بقد سفید
سازند و بنوشانند ماده بارد و بر آرد و بول بسته بکشاید و اگر نسیون و بادیان
کوفته و بخته سفوف سازند و عقب آن بشیره سه تخم نعنی خیارین و خربزه در
همان عمل کند و دومی که حیض بگشاید سیلخه شوی هر یک و و شقال چند
از یک شقال هر یک دو درم همه اکوفته بخته بدو چندان عسل کف کوفته بشیر و صاب
از یک شقال تا و و شقال غلو که کرده فرو برند و عقب آن چهل درم عرق بادیان
بنوشند حیض بسته بکشاید اگر کم می آمد باشد فراغت آرد و بشرطیکه سبب اعتبار
حرارت و قلت خون نبود و الا منفرست بطلخ که حیض براند و منی مردان که از
جای خود لغزیده باشد و در میان نبند شود و یا دوحامی خود افسرده جمع شده باشد
بیردن آرد و نشتین و رسته ترکی ترمس سداب بازایانه تخم کرفس

تخم کرفس بادیان نسیون برنجاسف زوقانی خشک کب
ناخواه سداب تخم گداز و امثال آن مدرات معتدل پستان
تخم خربزه است و آنکه که بارد و حار با هم ضم کنند چنانچه کاسنی و بادیان یکجا کنند
و دومی معتدل که او را بر بول کند نسیون بادیان هر یک دو درم نیم کوفته
و یکپایه آب بخورسانند چون بقد خورون بماند صاف نمایند تخم خیارین و تخم
خربزه هر یک سه درم کوفته و بطلخ مذکور شیر از پنهانستانند و بقد سفید
سازند و بنوشانند ماده بارد و بر آرد و بول بسته بکشاید و اگر نسیون و بادیان
کوفته و بخته سفوف سازند و عقب آن بشیره سه تخم نعنی خیارین و خربزه در
همان عمل کند و دومی که حیض بگشاید سیلخه شوی هر یک و و شقال چند
از یک شقال هر یک دو درم همه اکوفته بخته بدو چندان عسل کف کوفته بشیر و صاب
از یک شقال تا و و شقال غلو که کرده فرو برند و عقب آن چهل درم عرق بادیان
بنوشند حیض بسته بکشاید اگر کم می آمد باشد فراغت آرد و بشرطیکه سبب اعتبار
حرارت و قلت خون نبود و الا منفرست بطلخ که حیض براند و منی مردان که از
جای خود لغزیده باشد و در میان نبند شود و یا دوحامی خود افسرده جمع شده باشد
بیردن آرد و نشتین و رسته ترکی ترمس سداب بازایانه تخم کرفس

در اینجا بول است که در استسقا و فاج و وجع المفاصل ملاک امر او را بر بول نیست
و ایضا قبل از نفع شرب مدرات نیز منع فرموده اند و در اینجا مدرات
بارد و حار و معتدل و مدرات رطوبت خون مفصل مرقوم میگردد و حسب حاجت
صرف نمایند مدرات بار و شست تخم کاسنی تخم خیارین سکنجبین
تخم خرفه خشک کاکج کافور بطلخ و امثال آن مدرات حار است
تخم کرفس بادیان نسیون برنجاسف زوقانی خشک کب
ناخواه سداب تخم گداز و امثال آن مدرات معتدل پستان
تخم خربزه است و آنکه که بارد و حار با هم ضم کنند چنانچه کاسنی و بادیان یکجا کنند
و دومی معتدل که او را بر بول کند نسیون بادیان هر یک دو درم نیم کوفته
و یکپایه آب بخورسانند چون بقد خورون بماند صاف نمایند تخم خیارین و تخم
خربزه هر یک سه درم کوفته و بطلخ مذکور شیر از پنهانستانند و بقد سفید
سازند و بنوشانند ماده بارد و بر آرد و بول بسته بکشاید و اگر نسیون و بادیان
کوفته و بخته سفوف سازند و عقب آن بشیره سه تخم نعنی خیارین و خربزه در
همان عمل کند و دومی که حیض بگشاید سیلخه شوی هر یک و و شقال چند
از یک شقال هر یک دو درم همه اکوفته بخته بدو چندان عسل کف کوفته بشیر و صاب
از یک شقال تا و و شقال غلو که کرده فرو برند و عقب آن چهل درم عرق بادیان
بنوشند حیض بسته بکشاید اگر کم می آمد باشد فراغت آرد و بشرطیکه سبب اعتبار
حرارت و قلت خون نبود و الا منفرست بطلخ که حیض براند و منی مردان که از
جای خود لغزیده باشد و در میان نبند شود و یا دوحامی خود افسرده جمع شده باشد
بیردن آرد و نشتین و رسته ترکی ترمس سداب بازایانه تخم کرفس

سهمی بفرم خورند و پنج بید انجیر و پنج بید طلا گردن باب ساید و سود
و اگر از سود باشد تعذیل و انصاف و سهال می گوشتند و روغن بابونه و
با دام طلا نیند فائده پاشویه و صداع مادی از شهرم که باشد نافع ترین
پیراست و در در و سر زهرار سراناید مالید که اگر چه فی الفور سودید با اما آخر
ضرر میرساند بلکه پایدار باید گرفت و کهنه مالند که نافع است و اگر سر بکیرند بد
بی مالیدن و کوفتن با کیمیت و بعد تنقیه با تمکی مالیدن نیز مضایقه ندارد و
فائده صداع که از گرمی فقط رسیدن از سر می فقط رسیدن عارض شود و
خطی آنرا سافج گویند و در اینجا حاجت تنقیه نیست تعذیل کافی است اگر از گرمی
سردی نوشته و بپویند و اگر از سردی است می استعمال نمایند و هرگاه صداع با
یک باشد علاج تب متوجه شوند و هم چنان اگر سبب مرض دیگر وار شده باشد
تبدیر آن مرض گوشتند و قسمی است از صداع که از اشتقاقه گویند و آن در معده
میباشد و در پاست طریق علاجش بحسب سبب همان است که صداع مطلق
گذشت و این طلا نفع دارد و صمغ عربی بکیرم افیون نیم درم زعفران ربع
نار یک ساخته با سپید پیضه مرغ یا کلاب بپوشند و بر کاغذ نهاده بر بنا گوشت
چسباند خصوص یکی که بسیار چند باشد و این مرض را زود علاج کنند که بعد
استحکام تصدیق تمام و در شود فائده عوام در در و سر اکثر مخدرات طلا میسازند چون
افیون مانند آن و مشک نیست که فی الفور رفع میدادند و بدانند که حکما منع کرده اند که کاهی
به ملاک می ایجاد و عند الضرورت استعمال نمایند اصلاح میدهند زعفران یا بابونه که
صلح افیون است آنجا که کلاب سر زنده در و سر باید که بسیار نرزد تا سر و رو که در چنان
ضرر دارد و هرگاه خون از بینی صاحب صداع بر آید بند کنند که علامت نیک است
مگر آنکه صداع خون نباشد و خون بسیار باید زخوف ضعیف شود و آنوقت توانست

[The page contains dense handwritten Persian text in Nasta'liq script, which is mostly illegible due to extreme fading and bleed-through from the reverse side. The text appears to be a continuous narrative or a collection of short pieces.]

۱۳

در بیان دیم از مینی یا از گوش و بر پاره های سر مجروح است **فصل ۲** در سر ساقی
 آناس که در پاره های سر یا در جرم و مانع واقع شود و اگر از خون باشد بیمار خندان و
 و اگر از صفرا باشد بدخود ترشش بود و اگر از بلغم باشد حیران و سست بود و اگر
 از سودا باشد وحشی و در سر سامان شود و اکثر افتد و هم علامات که هر خط مخصوص است
 شاهر برانست و دومی از قرطیس و صفراوی را قرطیس خالص را بلغم را
 نیز غشش گویند و باید دانست که در دومی و صفراوی تب سخت گرم باشد و در
 و سوداوی کمتر و نه یان و عدم موش در جلد لازم و علائش از مجت صداع روز
 شود و چون تب لازم این مرض است تدبیر تب نیز در نظر دارند و حجامت سابقین
 یا شترط و رخی و بی شترط و غیر رخی نافع ترین تدبیر است و استعمال مسهل
 اسرع و اثر و مالیدن و بستن یا پدید جذب بخار نبات سودمند و در جمیع امراض
 و ماغیه یا شوی به دستور و با بجهل و در سر سامان فصد تجلیل تمام باید که رخی اگر شب
 باشد اظهار روز کنند و در صفراوی نیز فصد امر کرده اند جهت آنکه صفراوی هم
 مرکب با خون میباشد و بعضی محققان در بلغمی و سوداوی نیز فصد تجویز کرده اند که
 مانعی قوی نباشد و در تجربه نیز مفید آمده اما خون کمتر کند فاکد نه یان باید که
 و جز آن که از لوزم سر سامان است کاسی فی درم مانع نیز طاهر شود و چنانچه در تنهائی
 و جز آن مشهور میشود که وقت شدت مرض اختلال در مانع می افتد و هنگام تب هیچ
 نیس باشد و بحالت راسر سامان غیر حقیقی گویند زیرا که درم مانع و عوارض لازم میباشد
 تا انقضای آن و علاج این سر سامان که عارض مرض است تدبیر مرض است و تب
 مانع گویند **فصل ۳** در جمیع این مرضی است که یکبارگی واقع شود و آدمی
 بی حس حرکت کرد و بماند خفته یا شسته یا سدا و بهر شکلی که بوده باشد وقت
 حدوث علت و سبب این ماده سود است که در مویز و مانع سده آرد و یکبارگی

سر سامان صفراوی است که در کمر و کمر کمر است و در کمر کمر است

در بیان دیم از مینی یا از گوش و بر پاره های سر مجروح است
 آناس که در پاره های سر یا در جرم و مانع واقع شود و اگر از خون باشد بیمار خندان و
 و اگر از صفرا باشد بدخود ترشش بود و اگر از بلغم باشد حیران و سست بود و اگر
 از سودا باشد وحشی و در سر سامان شود و اکثر افتد و هم علامات که هر خط مخصوص است
 شاهر برانست و دومی از قرطیس و صفراوی را قرطیس خالص را بلغم را
 نیز غشش گویند و باید دانست که در دومی و صفراوی تب سخت گرم باشد و در
 و سوداوی کمتر و نه یان و عدم موش در جلد لازم و علائش از مجت صداع روز
 شود و چون تب لازم این مرض است تدبیر تب نیز در نظر دارند و حجامت سابقین
 یا شترط و رخی و بی شترط و غیر رخی نافع ترین تدبیر است و استعمال مسهل
 اسرع و اثر و مالیدن و بستن یا پدید جذب بخار نبات سودمند و در جمیع امراض
 و ماغیه یا شوی به دستور و با بجهل و در سر سامان فصد تجلیل تمام باید که رخی اگر شب
 باشد اظهار روز کنند و در صفراوی نیز فصد امر کرده اند جهت آنکه صفراوی هم
 مرکب با خون میباشد و بعضی محققان در بلغمی و سوداوی نیز فصد تجویز کرده اند که
 مانعی قوی نباشد و در تجربه نیز مفید آمده اما خون کمتر کند فاکد نه یان باید که
 و جز آن که از لوزم سر سامان است کاسی فی درم مانع نیز طاهر شود و چنانچه در تنهائی
 و جز آن مشهور میشود که وقت شدت مرض اختلال در مانع می افتد و هنگام تب هیچ
 نیس باشد و بحالت راسر سامان غیر حقیقی گویند زیرا که درم مانع و عوارض لازم میباشد
 تا انقضای آن و علاج این سر سامان که عارض مرض است تدبیر مرض است و تب
 مانع گویند **فصل ۳** در جمیع این مرضی است که یکبارگی واقع شود و آدمی
 بی حس حرکت کرد و بماند خفته یا شسته یا سدا و بهر شکلی که بوده باشد وقت
 حدوث علت و سبب این ماده سود است که در مویز و مانع سده آرد و یکبارگی

در بیان دیم از مینی یا از گوش و بر پاره های سر مجروح است
 آناس که در پاره های سر یا در جرم و مانع واقع شود و اگر از خون باشد بیمار خندان و
 و اگر از صفرا باشد بدخود ترشش بود و اگر از بلغم باشد حیران و سست بود و اگر
 از سودا باشد وحشی و در سر سامان شود و اکثر افتد و هم علامات که هر خط مخصوص است
 شاهر برانست و دومی از قرطیس و صفراوی را قرطیس خالص را بلغم را
 نیز غشش گویند و باید دانست که در دومی و صفراوی تب سخت گرم باشد و در
 و سوداوی کمتر و نه یان و عدم موش در جلد لازم و علائش از مجت صداع روز
 شود و چون تب لازم این مرض است تدبیر تب نیز در نظر دارند و حجامت سابقین
 یا شترط و رخی و بی شترط و غیر رخی نافع ترین تدبیر است و استعمال مسهل
 اسرع و اثر و مالیدن و بستن یا پدید جذب بخار نبات سودمند و در جمیع امراض
 و ماغیه یا شوی به دستور و با بجهل و در سر سامان فصد تجلیل تمام باید که رخی اگر شب
 باشد اظهار روز کنند و در صفراوی نیز فصد امر کرده اند جهت آنکه صفراوی هم
 مرکب با خون میباشد و بعضی محققان در بلغمی و سوداوی نیز فصد تجویز کرده اند که
 مانعی قوی نباشد و در تجربه نیز مفید آمده اما خون کمتر کند فاکد نه یان باید که
 و جز آن که از لوزم سر سامان است کاسی فی درم مانع نیز طاهر شود و چنانچه در تنهائی
 و جز آن مشهور میشود که وقت شدت مرض اختلال در مانع می افتد و هنگام تب هیچ
 نیس باشد و بحالت راسر سامان غیر حقیقی گویند زیرا که درم مانع و عوارض لازم میباشد
 تا انقضای آن و علاج این سر سامان که عارض مرض است تدبیر مرض است و تب
 مانع گویند **فصل ۳** در جمیع این مرضی است که یکبارگی واقع شود و آدمی
 بی حس حرکت کرد و بماند خفته یا شسته یا سدا و بهر شکلی که بوده باشد وقت
 حدوث علت و سبب این ماده سود است که در مویز و مانع سده آرد و یکبارگی

علاج در حالت پیشوری شیاف کرم بکار برند یا حقنه مخرج سودا و روغن خرمی
و روغن بادام زمینی و آن آمیخته با لند و اگر چند بیدستر آینه زنده تر باشد و نکام
شعور منفع و سهیل سودا دهند و اشربه و اخذیه کرم و تر بکارند و پس سر را بمووم
چرب دارند و آنجا که خون نیز غالب شد رک زنند و بر ساقین حمایت نمایند و اگر
رک زنند فراخ باید زد و خون کمتر بر آید و جمود اخنوخ من اخذیه بدر که نیز فاسد
فصل ۴۴ در سکت و این مرضیست که خش حرکت باطل کند و بیمار را پشت افتاده بود
و بدو ماند و نفس آمدن نمایان نباشد سبب می سده تمام است که در سار بطون
و ماغ افتد علاج اگر غلبه خون باشد لامحال رک قیضال بنده و الا حقنه و شیاف
که بغیر بر آید و شحال نماید و نگید سر نماید موسی سر ششیده و نفوخ و سوط بکار
و اگر قی توانست آورد و اشترط م و بدو مالیدن و خاریدن و بستن دست و پا
نفع دارد و اگر بر تارک سر ششیده و سیاه بیهوشان مالند یا پیش که
مستعمل میشد و با یک ساخته بر آن مالند خوب است و بعد افاقه تجدید
و تصحیح و تنقیص خطای بنم کوشند و درین علت هرگاه نفس زدن محسوس
نباشد خلاصی ممکن بود و اینچنین می نفس نمایان بود آن نیز کمتر علاج
پذیرد و فوق در سکت و موت است که در حالت سکت عکس و چشم مسکوت
دید میشود و در سیت نه و بید که مسکوت را تا بقا و ساعت که سه شبانه
میشود کسری کم دفن کنند اگر چه امید خلاصی نباشد زیرا که مسکوت و در سیت
زنده می باشد کاهی می تواند که بفضل آبی کشاید اما اگر بدن گند شود و
نفع نکند یا کبود گردد و مرده باشد تعذیب بعلاج نباید کرد **فصل ۴۵** در سبب
و آن جوابی است غیر طبعی در غایت کرانی و سبب آن استیلا طوبت
بر ماغ خواهد ساخت بود خواه از ما و بغیر یا خون علاج تجدیل و تنقیص نماید حسب

علاج در حالت پیشوری شیاف کرم بکار برند یا حقنه مخرج سودا و روغن خرمی و روغن بادام زمینی و آن آمیخته با لند و اگر چند بیدستر آینه زنده تر باشد و نکام شعور منفع و سهیل سودا دهند و اشربه و اخذیه کرم و تر بکارند و پس سر را بمووم چرب دارند و آنجا که خون نیز غالب شد رک زنند و بر ساقین حمایت نمایند و اگر رک زنند فراخ باید زد و خون کمتر بر آید و جمود اخنوخ من اخذیه بدر که نیز فاسد فصل ۴۴ در سکت و این مرضیست که خش حرکت باطل کند و بیمار را پشت افتاده بود و بدو ماند و نفس آمدن نمایان نباشد سبب می سده تمام است که در سار بطون و ماغ افتد علاج اگر غلبه خون باشد لامحال رک قیضال بنده و الا حقنه و شیاف که بغیر بر آید و شحال نماید و نگید سر نماید موسی سر ششیده و نفوخ و سوط بکار و اگر قی توانست آورد و اشترط م و بدو مالیدن و خاریدن و بستن دست و پا نفع دارد و اگر بر تارک سر ششیده و سیاه بیهوشان مالند یا پیش که مستعمل میشد و با یک ساخته بر آن مالند خوب است و بعد افاقه تجدید و تصحیح و تنقیص خطای بنم کوشند و درین علت هرگاه نفس زدن محسوس نباشد خلاصی ممکن بود و اینچنین می نفس نمایان بود آن نیز کمتر علاج پذیرد و فوق در سکت و موت است که در حالت سکت عکس و چشم مسکوت دید میشود و در سیت نه و بید که مسکوت را تا بقا و ساعت که سه شبانه میشود کسری کم دفن کنند اگر چه امید خلاصی نباشد زیرا که مسکوت و در سیت زنده می باشد کاهی می تواند که بفضل آبی کشاید اما اگر بدن گند شود و نفع نکند یا کبود گردد و مرده باشد تعذیب بعلاج نباید کرد فصل ۴۵ در سبب و آن جوابی است غیر طبعی در غایت کرانی و سبب آن استیلا طوبت بر ماغ خواهد ساخت بود خواه از ما و بغیر یا خون علاج تجدیل و تنقیص نماید حسب

علاج در حالت پیشوری شیاف کرم بکار برند یا حقنه مخرج سودا و روغن خرمی و روغن بادام زمینی و آن آمیخته با لند و اگر چند بیدستر آینه زنده تر باشد و نکام شعور منفع و سهیل سودا دهند و اشربه و اخذیه کرم و تر بکارند و پس سر را بمووم چرب دارند و آنجا که خون نیز غالب شد رک زنند و بر ساقین حمایت نمایند و اگر رک زنند فراخ باید زد و خون کمتر بر آید و جمود اخنوخ من اخذیه بدر که نیز فاسد فصل ۴۴ در سکت و این مرضیست که خش حرکت باطل کند و بیمار را پشت افتاده بود و بدو ماند و نفس آمدن نمایان نباشد سبب می سده تمام است که در سار بطون و ماغ افتد علاج اگر غلبه خون باشد لامحال رک قیضال بنده و الا حقنه و شیاف که بغیر بر آید و شحال نماید و نگید سر نماید موسی سر ششیده و نفوخ و سوط بکار و اگر قی توانست آورد و اشترط م و بدو مالیدن و خاریدن و بستن دست و پا نفع دارد و اگر بر تارک سر ششیده و سیاه بیهوشان مالند یا پیش که مستعمل میشد و با یک ساخته بر آن مالند خوب است و بعد افاقه تجدید و تصحیح و تنقیص خطای بنم کوشند و درین علت هرگاه نفس زدن محسوس نباشد خلاصی ممکن بود و اینچنین می نفس نمایان بود آن نیز کمتر علاج پذیرد و فوق در سکت و موت است که در حالت سکت عکس و چشم مسکوت دید میشود و در سیت نه و بید که مسکوت را تا بقا و ساعت که سه شبانه میشود کسری کم دفن کنند اگر چه امید خلاصی نباشد زیرا که مسکوت و در سیت زنده می باشد کاهی می تواند که بفضل آبی کشاید اما اگر بدن گند شود و نفع نکند یا کبود گردد و مرده باشد تعذیب بعلاج نباید کرد فصل ۴۵ در سبب و آن جوابی است غیر طبعی در غایت کرانی و سبب آن استیلا طوبت بر ماغ خواهد ساخت بود خواه از ما و بغیر یا خون علاج تجدیل و تنقیص نماید حسب

علاج در حالت پیشوری شیاف کرم بکار برند یا حقنه مخرج سودا و روغن خرمی و روغن بادام زمینی و آن آمیخته با لند و اگر چند بیدستر آینه زنده تر باشد و نکام شعور منفع و سهیل سودا دهند و اشربه و اخذیه کرم و تر بکارند و پس سر را بمووم چرب دارند و آنجا که خون نیز غالب شد رک زنند و بر ساقین حمایت نمایند و اگر رک زنند فراخ باید زد و خون کمتر بر آید و جمود اخنوخ من اخذیه بدر که نیز فاسد فصل ۴۴ در سکت و این مرضیست که خش حرکت باطل کند و بیمار را پشت افتاده بود و بدو ماند و نفس آمدن نمایان نباشد سبب می سده تمام است که در سار بطون و ماغ افتد علاج اگر غلبه خون باشد لامحال رک قیضال بنده و الا حقنه و شیاف که بغیر بر آید و شحال نماید و نگید سر نماید موسی سر ششیده و نفوخ و سوط بکار و اگر قی توانست آورد و اشترط م و بدو مالیدن و خاریدن و بستن دست و پا نفع دارد و اگر بر تارک سر ششیده و سیاه بیهوشان مالند یا پیش که مستعمل میشد و با یک ساخته بر آن مالند خوب است و بعد افاقه تجدید و تصحیح و تنقیص خطای بنم کوشند و درین علت هرگاه نفس زدن محسوس نباشد خلاصی ممکن بود و اینچنین می نفس نمایان بود آن نیز کمتر علاج پذیرد و فوق در سکت و موت است که در حالت سکت عکس و چشم مسکوت دید میشود و در سیت نه و بید که مسکوت را تا بقا و ساعت که سه شبانه میشود کسری کم دفن کنند اگر چه امید خلاصی نباشد زیرا که مسکوت و در سیت زنده می باشد کاهی می تواند که بفضل آبی کشاید اما اگر بدن گند شود و نفع نکند یا کبود گردد و مرده باشد تعذیب بعلاج نباید کرد فصل ۴۵ در سبب و آن جوابی است غیر طبعی در غایت کرانی و سبب آن استیلا طوبت بر ماغ خواهد ساخت بود خواه از ما و بغیر یا خون علاج تجدیل و تنقیص نماید حسب

[illegible][illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

و دیگر ترابیر و بر تقدیر وقوع درم تدبیر سرسام صفراوی یعنی نمایند و حق نیست که
درم لازم این مرض نیست اما می تواند که از درم مرکب نیز واقع شود
فصل در کابوش این مرضی است که آدمی در خواب تبخیل کند که چیزی کران
بران افتاده یا کسی آنرا بخپش میکند پس نفس او تنگ شود و آواز بگرد
علاج اگر خون غالب باشد فصد قیال و حجامت سابقین و تقطیل غده های
و اگر بلغم یا سودا باشد نقیه آن باید کرد و در تدبیر این علت نال کند که بصرع
می انجامد **فصل** در صرع و این مرضی است که آدمی بهیوش نیست و
درین دست پامی کج و متشنج گردد و اضطراب کند و کرانی سرد و سبزی
رگما زیر زبان لازم می است و نبوت حادث میگرد و آنچه زود زود آید
مهلك است مگر صری که طفل نا اقله بیدار باشد که در یک روز نرفت هشت بار
واقع شود باز را می گرد و چنانچه دیگر عود نکند علاج در وقت صرع آنچه در غشی
گفته اند بکار برند و کرده و دهن او نهند تا زبان نخاید و اطراف بند تا اضطراب
نکند و وقت افتادن نقیه باید نمایند حسب المخط و از میوه های تر و گوشت بز و شیر و انار
آن بهر نهند و عود و صلیب و رگلا و زیزند و بکار برند **فصل** در صرع که طفل را
افتد اکثر آن را ام الصبیان خوانند و رخ الصبیان نامند و تدبیر وی نیز حسب
باید کرد و از اطراف تسخین یا تدبیر بی تحقیق سبب نباید نمود و وایه را نیز بهر باید
و از جماع منع باید فرمود که جماع نفس شیرست و فساد شیر محدث آفات در
طفل و هرگاه طبع طفل قبض باشد بشافه قبض کشودن اسرع النفع است در
وضع این حالت **فصل** در بالخیلیه و این مرضی است که آدمی از فکر
سلیم وطن سالم باز دارد و بوضع و روشی متصف سازد که منافعی خرد باشد
در بعضی امور و ازین قبیل است محقق در عونت و عشق فساق علاج حسب المخط

نمودار و تدبیر این مرضی است که آدمی در خواب تبخیل کند که چیزی کران
بران افتاده یا کسی آنرا بخپش میکند پس نفس او تنگ شود و آواز بگرد
علاج اگر خون غالب باشد فصد قیال و حجامت سابقین و تقطیل غده های
و اگر بلغم یا سودا باشد نقیه آن باید کرد و در تدبیر این علت نال کند که بصرع
می انجامد **فصل** در صرع و این مرضی است که آدمی بهیوش نیست و
درین دست پامی کج و متشنج گردد و اضطراب کند و کرانی سرد و سبزی
رگما زیر زبان لازم می است و نبوت حادث میگرد و آنچه زود زود آید
مهلك است مگر صری که طفل نا اقله بیدار باشد که در یک روز نرفت هشت بار
واقع شود باز را می گرد و چنانچه دیگر عود نکند علاج در وقت صرع آنچه در غشی
گفته اند بکار برند و کرده و دهن او نهند تا زبان نخاید و اطراف بند تا اضطراب
نکند و وقت افتادن نقیه باید نمایند حسب المخط و از میوه های تر و گوشت بز و شیر و انار
آن بهر نهند و عود و صلیب و رگلا و زیزند و بکار برند **فصل** در صرع که طفل را
افتد اکثر آن را ام الصبیان خوانند و رخ الصبیان نامند و تدبیر وی نیز حسب
باید کرد و از اطراف تسخین یا تدبیر بی تحقیق سبب نباید نمود و وایه را نیز بهر باید
و از جماع منع باید فرمود که جماع نفس شیرست و فساد شیر محدث آفات در
طفل و هرگاه طبع طفل قبض باشد بشافه قبض کشودن اسرع النفع است در
وضع این حالت **فصل** در بالخیلیه و این مرضی است که آدمی از فکر
سلیم وطن سالم باز دارد و بوضع و روشی متصف سازد که منافعی خرد باشد
در بعضی امور و ازین قبیل است محقق در عونت و عشق فساق علاج حسب المخط

نمودار و تدبیر این مرضی است که آدمی در خواب تبخیل کند که چیزی کران
بران افتاده یا کسی آنرا بخپش میکند پس نفس او تنگ شود و آواز بگرد
علاج اگر خون غالب باشد فصد قیال و حجامت سابقین و تقطیل غده های
و اگر بلغم یا سودا باشد نقیه آن باید کرد و در تدبیر این علت نال کند که بصرع
می انجامد **فصل** در صرع و این مرضی است که آدمی بهیوش نیست و
درین دست پامی کج و متشنج گردد و اضطراب کند و کرانی سرد و سبزی
رگما زیر زبان لازم می است و نبوت حادث میگرد و آنچه زود زود آید
مهلك است مگر صری که طفل نا اقله بیدار باشد که در یک روز نرفت هشت بار
واقع شود باز را می گرد و چنانچه دیگر عود نکند علاج در وقت صرع آنچه در غشی
گفته اند بکار برند و کرده و دهن او نهند تا زبان نخاید و اطراف بند تا اضطراب
نکند و وقت افتادن نقیه باید نمایند حسب المخط و از میوه های تر و گوشت بز و شیر و انار
آن بهر نهند و عود و صلیب و رگلا و زیزند و بکار برند **فصل** در صرع که طفل را
افتد اکثر آن را ام الصبیان خوانند و رخ الصبیان نامند و تدبیر وی نیز حسب
باید کرد و از اطراف تسخین یا تدبیر بی تحقیق سبب نباید نمود و وایه را نیز بهر باید
و از جماع منع باید فرمود که جماع نفس شیرست و فساد شیر محدث آفات در
طفل و هرگاه طبع طفل قبض باشد بشافه قبض کشودن اسرع النفع است در
وضع این حالت **فصل** در بالخیلیه و این مرضی است که آدمی از فکر
سلیم وطن سالم باز دارد و بوضع و روشی متصف سازد که منافعی خرد باشد
در بعضی امور و ازین قبیل است محقق در عونت و عشق فساق علاج حسب المخط

نمودار و تدبیر این مرضی است که آدمی در خواب تبخیل کند که چیزی کران
بران افتاده یا کسی آنرا بخپش میکند پس نفس او تنگ شود و آواز بگرد
علاج اگر خون غالب باشد فصد قیال و حجامت سابقین و تقطیل غده های
و اگر بلغم یا سودا باشد نقیه آن باید کرد و در تدبیر این علت نال کند که بصرع
می انجامد **فصل** در صرع و این مرضی است که آدمی بهیوش نیست و
درین دست پامی کج و متشنج گردد و اضطراب کند و کرانی سرد و سبزی
رگما زیر زبان لازم می است و نبوت حادث میگرد و آنچه زود زود آید
مهلك است مگر صری که طفل نا اقله بیدار باشد که در یک روز نرفت هشت بار
واقع شود باز را می گرد و چنانچه دیگر عود نکند علاج در وقت صرع آنچه در غشی
گفته اند بکار برند و کرده و دهن او نهند تا زبان نخاید و اطراف بند تا اضطراب
نکند و وقت افتادن نقیه باید نمایند حسب المخط و از میوه های تر و گوشت بز و شیر و انار
آن بهر نهند و عود و صلیب و رگلا و زیزند و بکار برند **فصل** در صرع که طفل را
افتد اکثر آن را ام الصبیان خوانند و رخ الصبیان نامند و تدبیر وی نیز حسب
باید کرد و از اطراف تسخین یا تدبیر بی تحقیق سبب نباید نمود و وایه را نیز بهر باید
و از جماع منع باید فرمود که جماع نفس شیرست و فساد شیر محدث آفات در
طفل و هرگاه طبع طفل قبض باشد بشافه قبض کشودن اسرع النفع است در
وضع این حالت **فصل** در بالخیلیه و این مرضی است که آدمی از فکر
سلیم وطن سالم باز دارد و بوضع و روشی متصف سازد که منافعی خرد باشد
در بعضی امور و ازین قبیل است محقق در عونت و عشق فساق علاج حسب المخط

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

[illegible]

فائده ناشی و با دشنام که در روی می افتد تنقیه دفع میکرد و در آخر گلیا
در اراض متفرقه گفته آید انشا الله تعالی **باب** در امراض عین رو
با که چشم که است از غفط طبقه و سه رطوبت و یک عصبه مجوفه که
محل نور است و در وسط آمده تا جلیدیه رسیده به شجاج که درین رطوبت
منطبع میگردد و عصبه متادوی می شوند و با صبره درگانی می نماید
با آن الله تعالی و دیگر طبقات و رطوبات که در پیش اینها پناه اند و
الکون با آنکه اینجه تماس است و عین در می آید طبقه ملحه و طبقه قرنی است
تا اینجا که سیدیت ملحه است و اینجا که سیاه قرنیه هر دو با هم ملحم شده اند و بعد
اینان طبقه عنبیه است و طبقه مذکور که گن است و تلو آن حدقه از دست و الا قرنیه
شفاف و سپید واقع شده در وسط عنبیه ثقبه است جهت خروج نور و عیوش شجاج
بر جلیدیه و محل حدوث نزول المار همین ثقبه است و بعد عنبیه رطوبت بیضیه
است و پس از بیضیه طبقه عنبیه پس از عنبیه رطوبت جلیدیه است و بعد از
رطوبت راجیه پس طبقه شبکیه پس طبقه شبکیه پس طبعه صلبیه که تماس
شماره چشم است بهر طبقه و رطوبت مرصهای کثیر مختص شده و اینجه نام
دارد و در بخاند کوری شود **فصل** در رد آن ورم ملحمه است اگر آن
باشد چشم سرخ و گران و پر درد بود و چپ که بسیار آید و اگر در بعضی
نورشن بسیار کند با درد و چپ که بسیار آید و اگر از بغم بود ورم سپیدی زرد
منتفع باشد چپ که و اشک بسیار آید و اگر از سودا بود ورم صلابت زرد
منتفع نباشد و چپ که هیچ نیاید اما ملک بر هم نرسد و چشم که آن باشد و با صلب
بد و اگر از ریج بود نقل اصلا نباشد و چپ که بود علاج تنقیه حسب آن حاد و
نیز و پیش از فصد و سهل دو چشم نرسانند اما اینجا که سبب خفیف

[illegible]

ضعیف باشند و در روز بعد از آنکه با لیدن بی نقیصه جوشت و بهت برین طلیه
رد کردم شخص یکی است با شیر و خمر آن حل کرده و چشم و بالاسی او طلا کنند
و آنجا که در و شدید بود و اینون اندکی نیز ضم نمایند و در و چشمخام و در بعد اقسام
نفع تمام دارد و پس از چند روز استعمال باید کرد و احتیاط از گوشت و هر آنچه نجس
اکثر لازم دانند صفت در و در چشمخام که مندی چاکسکو نیک نقشه کند و در و
خمر چخته یا بدون آن دو حصه بگیرند و از نبات مصری و از مایه آن عینی یکگانه
و هم چون عصار سازند و در چشم اندازند بطریق در و در و از روت مدبر باشد
اگر بدین مایه آن کنند می شاید و فائده رد عظیم که در چشم اطفال اندکی
ست بوز فوچ و حجامت پس سر و ز کوشیدن بر بنا کوشش اثر کلی دارد و
نکودر سودمند **فصل ۲** در طریقه و آن نقطه خونت که بر تخته اقد علاج طریقه
بال کوبه بر یا بطنه یا با کل ارمنی آمیخته بچکانند و کنند رسوند و دو آن برسانند
اگر سبب قوی بود و خونت رگ ریزد و محاجم نهند و سهل بند **فصل ۳** در طریقه
ناخنه علاج از نمک طبرزد که نمک لاهوتی مشهور است میل سازند فقط همانرا
در چشم روزی چند بار می گردانید و باشند و اگر ماده موجه کثیر بود و فصال
کشاید و جب ایاره نقیصه نمایند و از سولد بلغم بپزینند و اگر طفره غلیظ باشد بکار
بر دارند و بهر این کار و ستکار و شیار و کاست تا آفتی دیگر لاحق نشود
فصل ۴ در بیان آن سپیدی است که بر سیاهی چشم اقد از حد و حث جسم
غریب بر قرنیه علاج کف دریا باب بسایند و در چشم میسانند و در خد کرت
زائل شود و اگر ماده قوی بود و نقیصه و مانع باید کرد و وسیله آن چنان زبان تا
اثر تمام دارد و **فصل ۵** در شنبلی و این مرضی است که که با سی چشم سرخ
و متسی می شوند تدریج چشم بخار و پس اشک اگر سیلان کند و پلک تر

در چشم و در روز بعد از آنکه با لیدن بی نقیصه جوشت و بهت برین طلیه
رد کردم شخص یکی است با شیر و خمر آن حل کرده و چشم و بالاسی او طلا کنند
و آنجا که در و شدید بود و اینون اندکی نیز ضم نمایند و در و چشمخام و در بعد اقسام
نفع تمام دارد و پس از چند روز استعمال باید کرد و احتیاط از گوشت و هر آنچه نجس
اکثر لازم دانند صفت در و در چشمخام که مندی چاکسکو نیک نقشه کند و در و
خمر چخته یا بدون آن دو حصه بگیرند و از نبات مصری و از مایه آن عینی یکگانه
و هم چون عصار سازند و در چشم اندازند بطریق در و در و از روت مدبر باشد
اگر بدین مایه آن کنند می شاید و فائده رد عظیم که در چشم اطفال اندکی
ست بوز فوچ و حجامت پس سر و ز کوشیدن بر بنا کوشش اثر کلی دارد و
نکودر سودمند **فصل ۲** در طریقه و آن نقطه خونت که بر تخته اقد علاج طریقه
بال کوبه بر یا بطنه یا با کل ارمنی آمیخته بچکانند و کنند رسوند و دو آن برسانند
اگر سبب قوی بود و خونت رگ ریزد و محاجم نهند و سهل بند **فصل ۳** در طریقه
ناخنه علاج از نمک طبرزد که نمک لاهوتی مشهور است میل سازند فقط همانرا
در چشم روزی چند بار می گردانید و باشند و اگر ماده موجه کثیر بود و فصال
کشاید و جب ایاره نقیصه نمایند و از سولد بلغم بپزینند و اگر طفره غلیظ باشد بکار
بر دارند و بهر این کار و ستکار و شیار و کاست تا آفتی دیگر لاحق نشود
فصل ۴ در بیان آن سپیدی است که بر سیاهی چشم اقد از حد و حث جسم
غریب بر قرنیه علاج کف دریا باب بسایند و در چشم میسانند و در خد کرت
زائل شود و اگر ماده قوی بود و نقیصه و مانع باید کرد و وسیله آن چنان زبان تا
اثر تمام دارد و **فصل ۵** در شنبلی و این مرضی است که که با سی چشم سرخ
و متسی می شوند تدریج چشم بخار و پس اشک اگر سیلان کند و پلک تر

در چشم و در روز بعد از آنکه با لیدن بی نقیصه جوشت و بهت برین طلیه
رد کردم شخص یکی است با شیر و خمر آن حل کرده و چشم و بالاسی او طلا کنند
و آنجا که در و شدید بود و اینون اندکی نیز ضم نمایند و در و چشمخام و در بعد اقسام
نفع تمام دارد و پس از چند روز استعمال باید کرد و احتیاط از گوشت و هر آنچه نجس
اکثر لازم دانند صفت در و در چشمخام که مندی چاکسکو نیک نقشه کند و در و
خمر چخته یا بدون آن دو حصه بگیرند و از نبات مصری و از مایه آن عینی یکگانه
و هم چون عصار سازند و در چشم اندازند بطریق در و در و از روت مدبر باشد
اگر بدین مایه آن کنند می شاید و فائده رد عظیم که در چشم اطفال اندکی
ست بوز فوچ و حجامت پس سر و ز کوشیدن بر بنا کوشش اثر کلی دارد و
نکودر سودمند **فصل ۲** در طریقه و آن نقطه خونت که بر تخته اقد علاج طریقه
بال کوبه بر یا بطنه یا با کل ارمنی آمیخته بچکانند و کنند رسوند و دو آن برسانند
اگر سبب قوی بود و خونت رگ ریزد و محاجم نهند و سهل بند **فصل ۳** در طریقه
ناخنه علاج از نمک طبرزد که نمک لاهوتی مشهور است میل سازند فقط همانرا
در چشم روزی چند بار می گردانید و باشند و اگر ماده موجه کثیر بود و فصال
کشاید و جب ایاره نقیصه نمایند و از سولد بلغم بپزینند و اگر طفره غلیظ باشد بکار
بر دارند و بهر این کار و ستکار و شیار و کاست تا آفتی دیگر لاحق نشود
فصل ۴ در بیان آن سپیدی است که بر سیاهی چشم اقد از حد و حث جسم
غریب بر قرنیه علاج کف دریا باب بسایند و در چشم میسانند و در خد کرت
زائل شود و اگر ماده قوی بود و نقیصه و مانع باید کرد و وسیله آن چنان زبان تا
اثر تمام دارد و **فصل ۵** در شنبلی و این مرضی است که که با سی چشم سرخ
و متسی می شوند تدریج چشم بخار و پس اشک اگر سیلان کند و پلک تر

۱- کتب و اسناد خطی و چاپی
 ۲- کتب و اسناد خطی و چاپی
 ۳- کتب و اسناد خطی و چاپی
 ۴- کتب و اسناد خطی و چاپی
 ۵- کتب و اسناد خطی و چاپی
 ۶- کتب و اسناد خطی و چاپی
 ۷- کتب و اسناد خطی و چاپی
 ۸- کتب و اسناد خطی و چاپی
 ۹- کتب و اسناد خطی و چاپی
 ۱۰- کتب و اسناد خطی و چاپی

پیشکشی از استادان طب

بسم الله الرحمن الرحيم

عبارات از ان ش ۱۳
واحد و صد و نود و دو
سوی و عظیم بیستم و صد و نود و دو
چشم غنای صد و نود و دو
صد و نود و دو

ضعف بحر شود و اشیا بخار الوده نماید هم بدین نام میخوانند علاج آنچه
 مخصوص بر بکس است گفته آید جدا اما آنچه بقرینه مختص است تدبیرش نصحت
 استعمال لعاب حله و گتان و کثرت استحمام و بعد جهت شست مایه شیشای
 فنی باریک ساخته کشیدن پس اگر سودمند بود مانع ابصار بود و تکاری
 باید کرد و الا تعرض نکند تا آفتی دیگر پیدا نکند و آنچه بکثرت خصوصیت دارد باجماع
 رد سوداوی و در شود و طبع حله و اکلیل و بابونه چشم را بکشد و در دفع دار
فصل ۱۸ در عشاغی شکواری علاج شهید باب و دیان و چشم کشند
 و در افضل و حکم بر خاصه که کوهی بود فرو اندر کنند و از آب آتش کنند و در طبی
 که از آنجا بر آید بماند و چشم کشند که سیخ الاثر است و اگر ماده کثیر بود و
 مبسمل و فصد بر آید **فصل ۱۹** در جربینی رور کوری علاج هر سه
 و کله پایچه و گوشت کا و دمان نظیر خوانند و بشیر و خمران بر سر مالند و
 و ربی چکانند و در آب سر چشم بکشند غوطه زده و شربت غاب نوشند
فصل ۲۰ در صاع حدقه و شقیقه عین این مرصیست که در عین چشم فریان
 شود و در ج مسل یا ضاعط بود و کاه ساکن شود و فریان و در و شقیقه
 سر باز عو و کند و آثار بر هیچ نباشد علاج آنچه و شقیقه سر گفته شد بعینه
 تدبیر نیست و در تشریان صغیر مبادت کنند تا آفتی دیگر نیارد **فصل ۲۱**
 و در جرب لعین یعنی بیرون آمدن چشم بی درم علاج شقیقه ماده نماید و بعد
 بلیله و چشم کشند و تغلیل غذا نافع ترین چیز است **فصل ۲۲**
 در تنو القرنیه یعنی بلند شدن قرنیه علاج این تنیه است از خلط غلیظ
 و بعد در و راصفر کشیدن و با بهامی گرم ریشستن و بر بخار آن کتاب بخون
 و خاصه نتوانست که سخت می باشد در ریشل شغفر نمی شود و معرا از وجه

در جربینی رور کوری علاج هر سه
 و کله پایچه و گوشت کا و دمان نظیر خوانند و بشیر و خمران بر سر مالند و
 و ربی چکانند و در آب سر چشم بکشند غوطه زده و شربت غاب نوشند
فصل ۲۰ در صاع حدقه و شقیقه عین این مرصیست که در عین چشم فریان
 شود و در ج مسل یا ضاعط بود و کاه ساکن شود و فریان و در و شقیقه
 سر باز عو و کند و آثار بر هیچ نباشد علاج آنچه و شقیقه سر گفته شد بعینه
 تدبیر نیست و در تشریان صغیر مبادت کنند تا آفتی دیگر نیارد **فصل ۲۱**
 و در جرب لعین یعنی بیرون آمدن چشم بی درم علاج شقیقه ماده نماید و بعد
 بلیله و چشم کشند و تغلیل غذا نافع ترین چیز است **فصل ۲۲**
 در تنو القرنیه یعنی بلند شدن قرنیه علاج این تنیه است از خلط غلیظ
 و بعد در و راصفر کشیدن و با بهامی گرم ریشستن و بر بخار آن کتاب بخون
 و خاصه نتوانست که سخت می باشد در ریشل شغفر نمی شود و معرا از وجه

در جربینی رور کوری علاج هر سه
 و کله پایچه و گوشت کا و دمان نظیر خوانند و بشیر و خمران بر سر مالند و
 و ربی چکانند و در آب سر چشم بکشند غوطه زده و شربت غاب نوشند
فصل ۲۰ در صاع حدقه و شقیقه عین این مرصیست که در عین چشم فریان
 شود و در ج مسل یا ضاعط بود و کاه ساکن شود و فریان و در و شقیقه
 سر باز عو و کند و آثار بر هیچ نباشد علاج آنچه و شقیقه سر گفته شد بعینه
 تدبیر نیست و در تشریان صغیر مبادت کنند تا آفتی دیگر نیارد **فصل ۲۱**
 و در جرب لعین یعنی بیرون آمدن چشم بی درم علاج شقیقه ماده نماید و بعد
 بلیله و چشم کشند و تغلیل غذا نافع ترین چیز است **فصل ۲۲**
 در تنو القرنیه یعنی بلند شدن قرنیه علاج این تنیه است از خلط غلیظ
 و بعد در و راصفر کشیدن و با بهامی گرم ریشستن و بر بخار آن کتاب بخون
 و خاصه نتوانست که سخت می باشد در ریشل شغفر نمی شود و معرا از وجه

و تکراری باید کرد اما بعد صید و جلاب تا بی افت باشد فائده خیالات چون
نشستن ماه و کرد و نزول و نشو و کن خیالات موجب دل المار میگرد و بداند
که تخم نل بار یک ساخته و چشم کشیدن و ابتدا منع نزول میکند و یک پس گوش
کشیدن نیز مانع می شود اما داغ بشرطیکه بر شریان افتد و بخت بود البته هم
نزول المار میاید بار اندر تعالی و بعد نزول نه و واسو میدهند داغ و کف تخم
و تکراری و طریقی معرفت و بعضی جا دیده شد که صاحب نزول المار را بعد
قویه بهر قاف و معا با صره بکشد و او قسم این عرض بسیار است عفاست
بر بعضی جسمی استخوانی ششتر قیق زجاجی خضر این برده خضر
و محر دهمی از رزق اسود و از اینها هیچ کی قابل قدح نیست اگر بعد اصلاح
و آنچه قابل قدح است سپید صافست که از مالش چشم تسع کرد و فصل ۲۸
در سه عصبه مجوفه که بی نزول المار بود نشان دمی سالم بودن مرد است
و مع ذلک بصارت باطل شدن و آثار ورم و منقطع ماندن علاج تنقیه
کنند و یک گوشه چشم نهند و و آنچه بر قدح چسباند و قدم ببالند و حاجماری
بر ساق نهند فصل ۲۹ در زرقه یعنی که چشمی پنجه اصلی بود اصلاح نکند
اما اگر عارضی است خواه در صبی عارض شد باشد خواه بعد آن حسب سبب
تدارک توان کرد و اگر سبب می رطوبت بود تنقیه بدن چشم نمایند و اگر بویست
بود و در طب گوشه و نشان زرقه میسی بطلان بصارت است و زرقه درین
نزول المار از رزق از قدح خیال و صدم آن تدارک کرد و ایضا در میسی لایغوی
چشم مد شود قدح سودند فائده نداده که در صبی شد باشد بجا صدمه بعد
بلوغ زائل شود و این زرقه را بر صحن گویند فصل ۳۰ وضع بطور کوبا
غلبه چون بودک زنده و تصفیه دم نمایند و قویا بگویند و مرده بکشند و اگر از بلغم بود

و تکراری باید کرد اما بعد صید و جلاب تا بی افت باشد فائده خیالات چون
نشستن ماه و کرد و نزول و نشو و کن خیالات موجب دل المار میگرد و بداند
که تخم نل بار یک ساخته و چشم کشیدن و ابتدا منع نزول میکند و یک پس گوش
کشیدن نیز مانع می شود اما داغ بشرطیکه بر شریان افتد و بخت بود البته هم
نزول المار میاید بار اندر تعالی و بعد نزول نه و واسو میدهند داغ و کف تخم
و تکراری و طریقی معرفت و بعضی جا دیده شد که صاحب نزول المار را بعد
قویه بهر قاف و معا با صره بکشد و او قسم این عرض بسیار است عفاست
بر بعضی جسمی استخوانی ششتر قیق زجاجی خضر این برده خضر
و محر دهمی از رزق اسود و از اینها هیچ کی قابل قدح نیست اگر بعد اصلاح
و آنچه قابل قدح است سپید صافست که از مالش چشم تسع کرد و فصل ۲۸
در سه عصبه مجوفه که بی نزول المار بود نشان دمی سالم بودن مرد است
و مع ذلک بصارت باطل شدن و آثار ورم و منقطع ماندن علاج تنقیه
کنند و یک گوشه چشم نهند و و آنچه بر قدح چسباند و قدم ببالند و حاجماری
بر ساق نهند فصل ۲۹ در زرقه یعنی که چشمی پنجه اصلی بود اصلاح نکند
اما اگر عارضی است خواه در صبی عارض شد باشد خواه بعد آن حسب سبب
تدارک توان کرد و اگر سبب می رطوبت بود تنقیه بدن چشم نمایند و اگر بویست
بود و در طب گوشه و نشان زرقه میسی بطلان بصارت است و زرقه درین
نزول المار از رزق از قدح خیال و صدم آن تدارک کرد و ایضا در میسی لایغوی
چشم مد شود قدح سودند فائده نداده که در صبی شد باشد بجا صدمه بعد
بلوغ زائل شود و این زرقه را بر صحن گویند فصل ۳۰ وضع بطور کوبا
غلبه چون بودک زنده و تصفیه دم نمایند و قویا بگویند و مرده بکشند و اگر از بلغم بود

باب ۳۱ در امراض جنین و دهن بد آنکه جنین مفتوح جیم پوشش چشم را گویند یعنی بلیک و دهن بضم ما موسی بلیک است یعنی شرفه فصل ۱ و گفته بلیک و ششانش نیست که بعد خواب چنان نماید که بلیک و چشمش پس ز زانی زائل شود علاج بعد تنقیه عام بر تنقیه بلیک مدتهاست و چشمش گشاده چون احمد بن داود حاد و استخام نماید فصل ۲ در استرخاش و بلیک جنین بعد تنقیه و ضمید صبر و آفاقا و مر بر بلیک و پشانی اگر مرض باقی بود علاجش ششیریت یعنی بریدن بلیک و ششیری که معروف است در کهای درون بینی شاد و نفع دارد فصل ۳ و التصاق انجین یعنی بهم پیوستن در و بلیک و این بعد رید یا قرص یا پس از قطع سبل و ناخن می افتد عمل آن در دور از هم جدا کنند پس و اگر بحدت چسبیده باشد احتیاط تمام بردارند و بعد از دیر در نمک خائید آب و می اندازند و بعد بر عن کل الودیه بر میان گذارند و بپوشند و در عن کل بر شش چشم نهند فصل ۴ در شتره یعنی کوتاهی شدن و اسباب او شد اسباب استرخاست و دیگر امور و آفته بر بلیک که از قطع خود از آن آفته علاج در ما و می تنقیه کنند پس حسب تشنج میسی باشد یا استلک نماید و در آنچه از دستکاری آفته دستکاری رجوع فرماید فصل ۵ در نایق که فروست نرم بر ظاهر بلیک پدید آید و بدان سبب بلیک بر شود و پیشتر چشم تر بود علاج تنقیه کند بعد مدتهاست کشند و اگر نفع و ضروری قوی باشد دستکاری نماید و ناخترن چسب را بر نهیست و زیر و سرطان از پر نهی و اتمی تحلیل میرود فصل ۶ در عقده که است سخت بر بلیک بالا پدید آید علاج تنقیه و طی نرم کنند پس جهت تحلیل و تعلیم نهند و آنچه قابل دستکاری یا واجب تنقیه بود بدان توجه نماید

بضم كاف و سکون میم ۱۲

و در کتاب الاستیعاب مکتوب نقل شده که در خارج از آنکه آنرا به سحر و جادو و غیره اهل کفر

[illegible]

در شکر منقلب و شکر از دهن می ریزد که و از کون شده و چشم خندان
شکر منقلب گویند و از آنکه در غیر منبت روید شکر از دهن مانند علاج بعد شقیه موی
را بد کنند و آنجا را بنوشا و بخارند و بنشیند و شیر آب خورن که سبک طلا نمایند
و کف دریا بجا بیاورند و مالیدن منبت را بخار کنند و اگر موی منقلب باشد
بجصل و بنی با مویهای است آنرا بچسباند تا چشم خلد و بعد کردن بن موی
را با بنی سوزن مانند داغ دادن آنرا علاج است و خیاطه و شمشیر تدریست

فصل ۸ در انتشار الاهاب یعنی یخستن مژه علاج اگر فساد غذا باشد بوا
غلبه صفرا یا سودا تنقیه خلط منصف نمایند و اگر از ضعف جاذبه آن موضع بود
عقب قرطیس و پتهای گرم افند تقویت دهند و ترطیب نمایند و با سلیقون
دروشمالی کشند که شدیدا تقویت اند و اگر از غلبه رطوبت بلغمی بود تنقیه آن نمایند
و در تحفیف کوشند و اگر از سببی دیگر افند که مانع غذا رسیدن بود از آنکه موی
کشند **فصل ۹** در بیان الاهاب یعنی سپیدی مژه علاج بعد تنقیه بلغم
برک لاله و شتی بروغن زیت مالند و دروشمالی میل بزرگ کشند **فصل ۱۰**

جرب الاجنان یعنی فرونیهای خرد یا خارش که در باطن پلک پدید آید علاج
حب ماده تنقیه نمایند و بروغن زیت کشند **فصل ۱۱** در برود آن رطوبت
خلیطه را که مانند که اگر رطوبت هر پلک افند علاج بقیه و طی دو خلیون تلین
و تحلیل آن نمایند و الا به استکاری بر دارند **فصل ۱۲** در صلابت جنین
و خلط آن سختی چون در پلک افند کشادن پوشیدن چشم و شور میشود
علاج در نضج و تنقیه سودا کوشند و تلین موضع تحلیل ماده نمایند با گلاب مرصه
و این وجوه را همین نیز خوانند و آنجا که با صلابت بچرخش خارش ملاط و بود و چسبند

فصل ۱۳ در بستره یعنی سطلق یعنی سطره و سرج شدن پلک و جگر
در شکر منقلب و شکر از دهن می ریزد که و از کون شده و چشم خندان
شکر منقلب گویند و از آنکه در غیر منبت روید شکر از دهن مانند علاج بعد شقیه موی
را بد کنند و آنجا را بنوشا و بخارند و بنشیند و شیر آب خورن که سبک طلا نمایند
و کف دریا بجا بیاورند و مالیدن منبت را بخار کنند و اگر موی منقلب باشد
بجصل و بنی با مویهای است آنرا بچسباند تا چشم خلد و بعد کردن بن موی
را با بنی سوزن مانند داغ دادن آنرا علاج است و خیاطه و شمشیر تدریست

در شکر منقلب و شکر از دهن می ریزد که و از کون شده و چشم خندان
شکر منقلب گویند و از آنکه در غیر منبت روید شکر از دهن مانند علاج بعد شقیه موی
را بد کنند و آنجا را بنوشا و بخارند و بنشیند و شیر آب خورن که سبک طلا نمایند
و کف دریا بجا بیاورند و مالیدن منبت را بخار کنند و اگر موی منقلب باشد
بجصل و بنی با مویهای است آنرا بچسباند تا چشم خلد و بعد کردن بن موی
را با بنی سوزن مانند داغ دادن آنرا علاج است و خیاطه و شمشیر تدریست

در شکر منقلب و شکر از دهن می ریزد که و از کون شده و چشم خندان
شکر منقلب گویند و از آنکه در غیر منبت روید شکر از دهن مانند علاج بعد شقیه موی
را بد کنند و آنجا را بنوشا و بخارند و بنشیند و شیر آب خورن که سبک طلا نمایند
و کف دریا بجا بیاورند و مالیدن منبت را بخار کنند و اگر موی منقلب باشد
بجصل و بنی با مویهای است آنرا بچسباند تا چشم خلد و بعد کردن بن موی
را با بنی سوزن مانند داغ دادن آنرا علاج است و خیاطه و شمشیر تدریست

در شکر منقلب و شکر از دهن می ریزد که و از کون شده و چشم خندان
شکر منقلب گویند و از آنکه در غیر منبت روید شکر از دهن مانند علاج بعد شقیه موی
را بد کنند و آنجا را بنوشا و بخارند و بنشیند و شیر آب خورن که سبک طلا نمایند
و کف دریا بجا بیاورند و مالیدن منبت را بخار کنند و اگر موی منقلب باشد
بجصل و بنی با مویهای است آنرا بچسباند تا چشم خلد و بعد کردن بن موی
را با بنی سوزن مانند داغ دادن آنرا علاج است و خیاطه و شمشیر تدریست

در شکر منقلب و شکر از دهن می ریزد که و از کون شده و چشم خندان
شکر منقلب گویند و از آنکه در غیر منبت روید شکر از دهن مانند علاج بعد شقیه موی
را بد کنند و آنجا را بنوشا و بخارند و بنشیند و شیر آب خورن که سبک طلا نمایند
و کف دریا بجا بیاورند و مالیدن منبت را بخار کنند و اگر موی منقلب باشد
بجصل و بنی با مویهای است آنرا بچسباند تا چشم خلد و بعد کردن بن موی
را با بنی سوزن مانند داغ دادن آنرا علاج است و خیاطه و شمشیر تدریست

در این کتاب که در بیشتر سطر شده علاج و ابتداء اما را الفوا که کافی است و سستاق در
 کتاب چسبیده آب او چکانیدن و شب و خرقه و بزرگ کاسنی برودغن کل
 شما در کون وانی و بعد از آن و غلظت تنقیه بقصد و سهیل قوی لازم و تنقیه
 شیان اسمرلین کشند **فصل ۱۲** در مثل الاجان یعنی چشیدن که در شرکان
 افتد از آنکه بسیار خرد بود و چنانکه آن اگر بزرگ بود و قهقارم گویند و از آنکه اگر
 باشد قهقهه خوانند علاج بعد تنقیه بدن بیک دایک سازند از قیل اگر ممکن بود و
 و آبابی که شست و نمک جو شایند و بشوند بشویند و میل در زیر می گذارند تا بوسه
 سیاب و روی اثر کند پس بستر بستر است که خوانند تا جبهه روی از سیاب
 بان نمایند پس آن میل در بیک کشند با خاصیت **فصل ۱۵**
 در تنقیه که در سست شکل جو در کناره بیک پدید آید علاج تنقیه نمایند و ابتداء
 و اوج و بعد شمع گرم و دخیون نهند و اگر سودمند بد بشیر و اگر کشند با خن یا
 بقر اخضر بپزند و خون بر آید و بنده زانی و زرد بنگند و بعد در صفر
 باشد **فصل ۱۶** در نوره الاجان و آن فرویت بر شکل توش
 اکثر در اطین بیک زیرین میشود و علاج بعد بقصد و سهیل قطع نمایند با اتصال
 و بعد قطع زیره و نمک بخانند و آب او چکانند **فصل ۱۷** در تحجر جفن این
 از روده غلیظ تر باشد علاج تنقیه کنند و قهقارم و طی نرم نمایند و اگر تحجر مشابه دل بود
 آنرا که کشند **فصل ۱۸** در قروح جفن علاج اول حدس و پوست آنرا
 و پوست پسته در سر که چخته شما و نمایند و بعد سقوط خشک نشین زرد و بیضیه با
 زعفران آمیخته گذارند تا منحل شود **فصل ۱۹** در تهج اجان یعنی شش حاج
 بیک علاج اگر سبب ضعیفی است افتد چنانچه در سوسو القینه و جرجان
 تقویت است کشند و اگر اکثرت بلغم افتد تنقیه آن نمایند **فصل ۲۰** در نوره کل

در این کتاب که در بیشتر سطر شده علاج و ابتداء اما را الفوا که کافی است و سستاق در
 کتاب چسبیده آب او چکانیدن و شب و خرقه و بزرگ کاسنی برودغن کل
 شما در کون وانی و بعد از آن و غلظت تنقیه بقصد و سهیل قوی لازم و تنقیه
 شیان اسمرلین کشند **فصل ۱۲** در مثل الاجان یعنی چشیدن که در شرکان
 افتد از آنکه بسیار خرد بود و چنانکه آن اگر بزرگ بود و قهقارم گویند و از آنکه اگر
 باشد قهقهه خوانند علاج بعد تنقیه بدن بیک دایک سازند از قیل اگر ممکن بود و
 و آبابی که شست و نمک جو شایند و بشوند بشویند و میل در زیر می گذارند تا بوسه
 سیاب و روی اثر کند پس بستر بستر است که خوانند تا جبهه روی از سیاب
 بان نمایند پس آن میل در بیک کشند با خاصیت **فصل ۱۵**
 در تنقیه که در سست شکل جو در کناره بیک پدید آید علاج تنقیه نمایند و ابتداء
 و اوج و بعد شمع گرم و دخیون نهند و اگر سودمند بد بشیر و اگر کشند با خن یا
 بقر اخضر بپزند و خون بر آید و بنده زانی و زرد بنگند و بعد در صفر
 باشد **فصل ۱۶** در نوره الاجان و آن فرویت بر شکل توش
 اکثر در اطین بیک زیرین میشود و علاج بعد بقصد و سهیل قطع نمایند با اتصال
 و بعد قطع زیره و نمک بخانند و آب او چکانند **فصل ۱۷** در تحجر جفن این
 از روده غلیظ تر باشد علاج تنقیه کنند و قهقارم و طی نرم نمایند و اگر تحجر مشابه دل بود
 آنرا که کشند **فصل ۱۸** در قروح جفن علاج اول حدس و پوست آنرا
 و پوست پسته در سر که چخته شما و نمایند و بعد سقوط خشک نشین زرد و بیضیه با
 زعفران آمیخته گذارند تا منحل شود **فصل ۱۹** در تهج اجان یعنی شش حاج
 بیک علاج اگر سبب ضعیفی است افتد چنانچه در سوسو القینه و جرجان
 تقویت است کشند و اگر اکثرت بلغم افتد تنقیه آن نمایند **فصل ۲۰** در نوره کل

در این کتاب که در بیشتر سطر شده علاج و ابتداء اما را الفوا که کافی است و سستاق در
 کتاب چسبیده آب او چکانیدن و شب و خرقه و بزرگ کاسنی برودغن کل
 شما در کون وانی و بعد از آن و غلظت تنقیه بقصد و سهیل قوی لازم و تنقیه
 شیان اسمرلین کشند **فصل ۱۲** در مثل الاجان یعنی چشیدن که در شرکان
 افتد از آنکه بسیار خرد بود و چنانکه آن اگر بزرگ بود و قهقارم گویند و از آنکه اگر
 باشد قهقهه خوانند علاج بعد تنقیه بدن بیک دایک سازند از قیل اگر ممکن بود و
 و آبابی که شست و نمک جو شایند و بشوند بشویند و میل در زیر می گذارند تا بوسه
 سیاب و روی اثر کند پس بستر بستر است که خوانند تا جبهه روی از سیاب
 بان نمایند پس آن میل در بیک کشند با خاصیت **فصل ۱۵**
 در تنقیه که در سست شکل جو در کناره بیک پدید آید علاج تنقیه نمایند و ابتداء
 و اوج و بعد شمع گرم و دخیون نهند و اگر سودمند بد بشیر و اگر کشند با خن یا
 بقر اخضر بپزند و خون بر آید و بنده زانی و زرد بنگند و بعد در صفر
 باشد **فصل ۱۶** در نوره الاجان و آن فرویت بر شکل توش
 اکثر در اطین بیک زیرین میشود و علاج بعد بقصد و سهیل قطع نمایند با اتصال
 و بعد قطع زیره و نمک بخانند و آب او چکانند **فصل ۱۷** در تحجر جفن این
 از روده غلیظ تر باشد علاج تنقیه کنند و قهقارم و طی نرم نمایند و اگر تحجر مشابه دل بود
 آنرا که کشند **فصل ۱۸** در قروح جفن علاج اول حدس و پوست آنرا
 و پوست پسته در سر که چخته شما و نمایند و بعد سقوط خشک نشین زرد و بیضیه با
 زعفران آمیخته گذارند تا منحل شود **فصل ۱۹** در تهج اجان یعنی شش حاج
 بیک علاج اگر سبب ضعیفی است افتد چنانچه در سوسو القینه و جرجان
 تقویت است کشند و اگر اکثرت بلغم افتد تنقیه آن نمایند **فصل ۲۰** در نوره کل

10

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

کتابخانه کتب خطی

مجلسه

Handwritten signature and text in Urdu script, likely a personal note or signature.

(Faint handwritten notes or bleed-through from another page)

که اناس درون ثقیب است یا برون مگر در وقت فتور و رشح و شست در د
از دم بیاید نزدیکه وانی مرکب است باب کشنیز طلائع درون و برون
کوش و شیراز پستان و خوشند تا در وایستد و اگر نایستد عذاب غلبه با تخم
کتان چکانند تا ریم کند و بیالاید بخت شده و اگر برون ثقیب است و درم نظرمی آید
و تب لازم میباشد و در دشت میزد و درین استعمال زواجات منهی است
و خند شدت در دیارچه در آب گرم تر کرده میگذرد و بشک گرم نیز بعد
دور و زبرک کرب در روغن زرد که بخت پیورم بپزند تا تحلیل ده کند فایده
آنچه گفته شد بودم گرم مخصوص است اما درم یار و درون صباغ بود یا برون
سامعه میشود و در قوی و تب باومی میباشد اما قبل و بعد و لازم و نیست و در عروق
تریب چکانیدن بعد ثقیب نفع تام دارد و در بار و فصل ۳ در قرحه کوش
تشانش تقدم ورم است و بر آمدن نیم علاج شهد و از روت مسحق و در شکله
الود بکارتا پاک کند و بعد از روت و دم الاخوین و کند زرد و
نمایند یا بر روغن گل آمیزند و بوقت میل بردارند و اگر در دشت بود و خاکستر
و قدری جندبیه سحر است اصلاح افیون بهم آمیخته در در سازند یا پیچیزی است
چکانند فصل ۴ در طرش و در ورم نقصان سمع را طرش و بطلان
اورا و در و نقصان صباغ را صم کونید و کاهی یکی مرادف و یکی آید علاج
حسب سبب تدارک کنند و در بنام ثقیب بهار قن نمایند اگر ثقیب مطلوب باشد آنچه
روز بجران می افتد محتاج تبخیر نیست و آنچه از کبر سن افتد یا سوکو بود و علاج
نه پذیرد و طفل را اگر کوش گران شود معتد و مک نمایند و یکسره در کوش چکانند
و فصل ۵ در دخول الحصاة یعنی درآمدن نگرینه مانند آن در کوش
علاج روغن در کوش چکانند و عطسه را حرکت دهند و چون آید باید من بوی

۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲

1. *[Illegible]*
 2. *[Illegible]*
 3. *[Illegible]*
 4. *[Illegible]*
 5. *[Illegible]*
 6. *[Illegible]*
 7. *[Illegible]*
 8. *[Illegible]*
 9. *[Illegible]*
 10. *[Illegible]*
 11. *[Illegible]*
 12. *[Illegible]*
 13. *[Illegible]*
 14. *[Illegible]*
 15. *[Illegible]*
 16. *[Illegible]*
 17. *[Illegible]*
 18. *[Illegible]*
 19. *[Illegible]*
 20. *[Illegible]*
 21. *[Illegible]*
 22. *[Illegible]*
 23. *[Illegible]*
 24. *[Illegible]*
 25. *[Illegible]*
 26. *[Illegible]*
 27. *[Illegible]*
 28. *[Illegible]*
 29. *[Illegible]*
 30. *[Illegible]*
 31. *[Illegible]*
 32. *[Illegible]*
 33. *[Illegible]*
 34. *[Illegible]*
 35. *[Illegible]*
 36. *[Illegible]*
 37. *[Illegible]*
 38. *[Illegible]*
 39. *[Illegible]*
 40. *[Illegible]*
 41. *[Illegible]*
 42. *[Illegible]*
 43. *[Illegible]*
 44. *[Illegible]*
 45. *[Illegible]*
 46. *[Illegible]*
 47. *[Illegible]*
 48. *[Illegible]*
 49. *[Illegible]*
 50. *[Illegible]*
 51. *[Illegible]*
 52. *[Illegible]*
 53. *[Illegible]*
 54. *[Illegible]*
 55. *[Illegible]*
 56. *[Illegible]*
 57. *[Illegible]*
 58. *[Illegible]*
 59. *[Illegible]*
 60. *[Illegible]*
 61. *[Illegible]*
 62. *[Illegible]*
 63. *[Illegible]*
 64. *[Illegible]*
 65. *[Illegible]*
 66. *[Illegible]*
 67. *[Illegible]*
 68. *[Illegible]*
 69. *[Illegible]*
 70. *[Illegible]*
 71. *[Illegible]*
 72. *[Illegible]*
 73. *[Illegible]*
 74. *[Illegible]*
 75. *[Illegible]*
 76. *[Illegible]*
 77. *[Illegible]*
 78. *[Illegible]*
 79. *[Illegible]*
 80. *[Illegible]*
 81. *[Illegible]*
 82. *[Illegible]*
 83. *[Illegible]*
 84. *[Illegible]*
 85. *[Illegible]*
 86. *[Illegible]*
 87. *[Illegible]*
 88. *[Illegible]*
 89. *[Illegible]*
 90. *[Illegible]*
 91. *[Illegible]*
 92. *[Illegible]*
 93. *[Illegible]*
 94. *[Illegible]*
 95. *[Illegible]*
 96. *[Illegible]*
 97. *[Illegible]*
 98. *[Illegible]*
 99. *[Illegible]*
 100. *[Illegible]*

[illegible]

این متن در یک نسخه خطی به خط نستعلیق و به سبک خوشنویسی کلاسیک ایران نوشته شده است. متن به صورت یک پاراگراف واحد درج شده و در پایین آن یک خط جداگانه با عبارت «و اینهاست» به خط نستعلیق درج شده است.

عقب تعب تعاب تخم گران بهم آمیخته و در سخطا لایسج باوند و اکلیل ملک نشسته
در سفر خیار شنبه آرمیده و در بلغمی لعسل تنها یا صغیر و مارچ آرمیده و در سوداوی الطبخ غریبه
و در غلبه و رعن خشک و در کفوس امیخته و در سودا و کاسنی و کشمش و زعفران و در آن
دارند تا سلطان نکرد و از استعمال او بیهوده غرضه که در بلغمی و سوداوی
تجدید بوقتی از ابتدا و اثنا و انحطاط نیست بخلاف غرغره و رم کرم و اگر سبب
ورم شراب هم بود علاج نسیم نمایند فصل اول نقل اللسان یعنی زبان
گرا می کند و ادای حروف چنانچه باید بطوری یاد و اگر سبب قومی بود
اصلا بر تعلق نگذارد علاج تفحص سبب نمایند و تدارک آن فرمایند و اینجا که
استرخا بود دیگر ندکه نتواند جوهر سرد و فساد و روانع هست یانه اگر باشد بنحیه
وماخ باید کرد و بعد از پنج روز آن زبان را مالند و اگر نماند آنچه در باب اول
و گرفتاری تعلیل نمایند و آنچه از کسین محض و غضب استسخن استخرانی قد
صلاح نه پذیرد و آنکه عقب سر سام افتد و مرمن شود بدستور اما قبل از ازان مانع
اندزانی و نوشاد را لیدن و بالباب آر و شفاهی خشک و مجرباری زیر رخ نهادن
در استرخالی نفع تمام دارد و فصل دوم در عطف اللسان یعنی بزگی زبان
و این را دالاع اللسان نیز گویند اگر از اثر عظم از دهان بیرون افتد علاج اگر
دموی بود درگزرتد و ترشها مالند بالباب آورد و اگر بلغمی بود بعد بنحیه بلغم نم مسکه
مالند فصل سوم در استرخاز اللسان و علاج قومی نقص گذشت فصل چهارم
در شقاق اللسان یعنی کفیدن زبان علاج اگر سبب غلبه خشکی و مانع باشد
از طبابت دهند و قیر طبعی و رعن بنحیه مالند و تعدیل دماغ گوشند و کف خار
له بریده بهم میانند برمی آید الیدن نفع تمام دارد و اگر از بخار معده باشد فساد
معده کوایی دهد و اناریسوت دماغ و بی خوابی بود و بر روی بنحیه معده است

[illegible]

ذوق و می آید که طبعی طبیعی می آید و در وقت اول باید دان آن
و سبب این غلبه غلطی از اختلاط است و طعم بران ال علاج تقویه خلط غلبه
بفصد یا با سهال و بعد غرغره فرمایند و همچنین فصل ۱۱ و بطلان ذوق
یعنی هیچ مزه محسوس نشود و گاه باشد که حس مزه باطل شود و از حرارت
برودت تنفع نکند و زبان سبب این علت نفوذ دارد و طب بست در مجرم
علاج بعد تصفیه و باغ غرغره فرمایند بطبیخ عاقره و مویز و خندل اگر
حرارت نباشد و الا کل سرخ و ساق بچوشاند و در طبخ او بچین یا مرغی آید
تغیر کنند فصل ۱۲ در قشر زبان و دمان یعنی پوستهای باریک جدا
شود و از دمن زبان چون نخچه بیشتر جدا میگردد و علاج بعد فصد و سهال
صفرا آس و کل سرخ و کلار و سرکه بچوشاند و مضمضه کنند فصل ۱۳ در
شور الفم یعنی واثمای خرو که در دمن بر آید علاج که زنند و مسهل و بنده و سرکه
که در کشنیز و عدس و مرکب ثعلب بچوشانند یا شستند مضمضه نمایند فصل ۱۴
در قلاع یعنی جراحت و ریش دمن که از ماده طینی بود و علاج حبس ماده
تقیه کنند بعد اگر دومی باشد یا صفراوی غرغره کنند بد آنچه در شور کفتم و
طباشیر و کلار و کلار و یک ساخته و در سازند و آنجا که قره بغایت بد بود
سرکه و نمک تمضمض نمایند تا طوبت زوده شود و اگر از لنج سرکه شیر عصار
بجای سرکه آمیزند و اگر بلفجی بود یا میسر آن و بلیله و عاقره و سرکه جوشند و مضمضه
کنند و اگر سودا بود و بر که خا بنجاند و غرغره ساق کاو بماند گوی جهت تقویت محل
ماز و کشنیز و دیت اندازد و سرکه بچوشند و مضمضه کنند فاکمه شیر خشک و آب
عنب ثعلب حل کرده قلاع صبیان اما لیدن اثر تمام دارد و بدو کافور با
سوخه پاشیدن فصل ۱۵ در آکله الفم و آن قلاع جیشته است که ترو و

فصل ۱۱ در بطلان ذوق
فصل ۱۲ در قشر زبان و دمان
فصل ۱۳ در شور الفم
فصل ۱۴ در قلاع
فصل ۱۵ در آکله الفم
فصل ۱۶ در قلاع صبیان
فصل ۱۷ در سوخته پاشیدن
فصل ۱۸ در قلاع جیشته
فصل ۱۹ در قلاع کافور
فصل ۲۰ در قلاع کافور
فصل ۲۱ در قلاع کافور
فصل ۲۲ در قلاع کافور
فصل ۲۳ در قلاع کافور
فصل ۲۴ در قلاع کافور
فصل ۲۵ در قلاع کافور
فصل ۲۶ در قلاع کافور
فصل ۲۷ در قلاع کافور
فصل ۲۸ در قلاع کافور
فصل ۲۹ در قلاع کافور
فصل ۳۰ در قلاع کافور

در قلاع کافور

فصل ۳۱ در قلاع کافور
فصل ۳۲ در قلاع کافور
فصل ۳۳ در قلاع کافور
فصل ۳۴ در قلاع کافور
فصل ۳۵ در قلاع کافور
فصل ۳۶ در قلاع کافور
فصل ۳۷ در قلاع کافور
فصل ۳۸ در قلاع کافور
فصل ۳۹ در قلاع کافور
فصل ۴۰ در قلاع کافور

بسیار دارد و این نیز قسمی از خرس است و تدبیر او تدبیر نیست **فصل ۴۴** در تامل
 و تقویت و تثبیت اسنان یعنی خورده شدن و بوسیدن و سوراخ دار گشتن
 دندان علاج نفیقه و ماغ کنند و خضض و ماز و و عاقر قر حاسنون سازند و نیمه
 از افغانی رطوبت اصلی باشد نه زال دندان و اسباب ذبول بدانشود و این
 میکرو و ما جبت بطور اثر ذبول ترطیب باید کرد **فصل ۴۵** در خرس و خرس
 مانند سفال در پنج دندان متکون شود و زرد و دوده و این را قلع نیز مانند علاج
 منقیه با دوه خال نماید پس کلت آهنی را از او بردارید و بعد بسون یک زرد لجر
 شیخ سخته کائینا لصد را در گوشت و دیگر متکون شدن **فصل ۴۶** در تغییر رنگ
 دندان صفت نشان صفت و سیاهی و با و خافی شان سودا و جسی نشان
 بلغم غلیظ علاج خنک با دوه منقیه کائینا پس در صفت آرد و حدس با سکه و دود
 بیخ کبر و روغن کل و در بیاض روغن مصطکی باید یالید **فصل ۴۷** در تحرک
 اسنان یعنی جنبش دندان علاج آنچه در صبیان شیخان افتد بافتضای طبیعت
 مزاجم و نشوند اما آنچه از اسباب غریبه افتد تدارک او باید کرد و حسب سبب پیشتر
 از غلبه رطوبت و جوش خون و فساد و لثه باشد فصد قیضال و چهار رک و حجات
 و قن و ارسال خلق بر لثه نفع تمام دارد و کشتن نهایی مقدوی نافع است و هرگاه
 دوا شود و ندید و حاجت بکشد آن آید نخست آنرا از پنج نسبت کند بدین طریق
 که بن دندان را بمضع بپارند پس بر که انجیر تر بار یک گوفته باشد به انجیر خام
 بکند دوسه روز این عمل کرد و بکشد که بلا تصدیق متعلق خواهد شد **فصل ۴۸**
 در زاید السین یعنی آکنده شدن و بوزار شدن دندان علاج اگر از
 غلبه خون بود که رنند و مسهل و سبب و این با دود می باشد و اگر بکشد
 بودی در باشد مسهل بلغم باید داد و اگر یاقوتی حقیقه نباشد بلکه دندان

و اگر از اسباب غریبه افتد تدارک او باید کرد و حسب سبب پیشتر از غلبه رطوبت و جوش خون و فساد و لثه باشد فصد قیضال و چهار رک و حجات و قن و ارسال خلق بر لثه نفع تمام دارد و کشتن نهایی مقدوی نافع است و هرگاه دوا شود و ندید و حاجت بکشد آن آید نخست آنرا از پنج نسبت کند بدین طریق که بن دندان را بمضع بپارند پس بر که انجیر تر بار یک گوفته باشد به انجیر خام بکند دوسه روز این عمل کرد و بکشد که بلا تصدیق متعلق خواهد شد

بسیار دارد و این نیز قسمی از خرس است و تدبیر او تدبیر نیست
 و تقویت و تثبیت اسنان یعنی خورده شدن و بوسیدن و سوراخ دار گشتن
 دندان علاج نفیقه و ماغ کنند و خضض و ماز و و عاقر قر حاسنون سازند و نیمه
 از افغانی رطوبت اصلی باشد نه زال دندان و اسباب ذبول بدانشود و این
 میکرو و ما جبت بطور اثر ذبول ترطیب باید کرد
 مانند سفال در پنج دندان متکون شود و زرد و دوده و این را قلع نیز مانند علاج
 منقیه با دوه خال نماید پس کلت آهنی را از او بردارید و بعد بسون یک زرد لجر
 شیخ سخته کائینا لصد را در گوشت و دیگر متکون شدن
 دندان صفت نشان صفت و سیاهی و با و خافی شان سودا و جسی نشان
 بلغم غلیظ علاج خنک با دوه منقیه کائینا پس در صفت آرد و حدس با سکه و دود
 بیخ کبر و روغن کل و در بیاض روغن مصطکی باید یالید
 اسنان یعنی جنبش دندان علاج آنچه در صبیان شیخان افتد بافتضای طبیعت
 مزاجم و نشوند اما آنچه از اسباب غریبه افتد تدارک او باید کرد و حسب سبب پیشتر
 از غلبه رطوبت و جوش خون و فساد و لثه باشد فصد قیضال و چهار رک و حجات
 و قن و ارسال خلق بر لثه نفع تمام دارد و کشتن نهایی مقدوی نافع است و هرگاه
 دوا شود و ندید و حاجت بکشد آن آید نخست آنرا از پنج نسبت کند بدین طریق
 که بن دندان را بمضع بپارند پس بر که انجیر تر بار یک گوفته باشد به انجیر خام
 بکند دوسه روز این عمل کرد و بکشد که بلا تصدیق متعلق خواهد شد
 در زاید السین یعنی آکنده شدن و بوزار شدن دندان علاج اگر از
 غلبه خون بود که رنند و مسهل و سبب و این با دود می باشد و اگر بکشد
 بودی در باشد مسهل بلغم باید داد و اگر یاقوتی حقیقه نباشد بلکه دندان

بسیار دارد و این نیز قسمی از خرس است و تدبیر او تدبیر نیست
 و تقویت و تثبیت اسنان یعنی خورده شدن و بوسیدن و سوراخ دار گشتن
 دندان علاج نفیقه و ماغ کنند و خضض و ماز و و عاقر قر حاسنون سازند و نیمه
 از افغانی رطوبت اصلی باشد نه زال دندان و اسباب ذبول بدانشود و این
 میکرو و ما جبت بطور اثر ذبول ترطیب باید کرد
 مانند سفال در پنج دندان متکون شود و زرد و دوده و این را قلع نیز مانند علاج
 منقیه با دوه خال نماید پس کلت آهنی را از او بردارید و بعد بسون یک زرد لجر
 شیخ سخته کائینا لصد را در گوشت و دیگر متکون شدن
 دندان صفت نشان صفت و سیاهی و با و خافی شان سودا و جسی نشان
 بلغم غلیظ علاج خنک با دوه منقیه کائینا پس در صفت آرد و حدس با سکه و دود
 بیخ کبر و روغن کل و در بیاض روغن مصطکی باید یالید
 اسنان یعنی جنبش دندان علاج آنچه در صبیان شیخان افتد بافتضای طبیعت
 مزاجم و نشوند اما آنچه از اسباب غریبه افتد تدارک او باید کرد و حسب سبب پیشتر
 از غلبه رطوبت و جوش خون و فساد و لثه باشد فصد قیضال و چهار رک و حجات
 و قن و ارسال خلق بر لثه نفع تمام دارد و کشتن نهایی مقدوی نافع است و هرگاه
 دوا شود و ندید و حاجت بکشد آن آید نخست آنرا از پنج نسبت کند بدین طریق
 که بن دندان را بمضع بپارند پس بر که انجیر تر بار یک گوفته باشد به انجیر خام
 بکند دوسه روز این عمل کرد و بکشد که بلا تصدیق متعلق خواهد شد
 در زاید السین یعنی آکنده شدن و بوزار شدن دندان علاج اگر از
 غلبه خون بود که رنند و مسهل و سبب و این با دود می باشد و اگر بکشد
 بودی در باشد مسهل بلغم باید داد و اگر یاقوتی حقیقه نباشد بلکه دندان

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

1942-1943

سلب بود و چون دندانهای دیگر ساییده شوند وی دراز نماید تدریجاً و قطع است
 بابت مخصوص باین کار **فصل ۹** در عکال انسان یعنی خارش دندان و درین
 حالت باز بینی تو اندامند باید بر بهم ساییدن دندان و خاییدن شیخا علاج تنقیه
 بدن و داغ کشیدن و تیز و تریش و شور پر نهند و بسره که که در وی هیچ خاص مطبوخ
 بود و مضمضه نمایند **فصل ۱۰** در صریر الانسان فی النوم یعنی برهم ساییدن دندان
 در جواب علاج اگر کمال بود تنقیه داغ کشند و روغن شکر بگردانند و الا تعیل
 کافیست **فایده** در بیان تدبیریکه دندان کو و کان آبسانی براید که و
 شغریاق کا و بریکه بالند و بالیدن شیر سنگ مجربست بر لثه و کدنگک عمل و
 از خاییدن باز دارند که محل ماده بگوشت و عصاره غلبه الشلب و روغن کل بهم
 آمیخته نیم گرم بالند و با پشت الوده برین دندان بالند و روی که در وقت رویدن
 دندان میشود باز دارد **فصل ۱۱** در ورم لثه یعنی آماس کوشت بن دندان
 علاج حسب ماده تنقیه نمایند و مضمضه نمایند **فصل ۱۲** در لثه
 و امیه یعنی برابن خون از لثه علاج اگر سببش ضعف است غاذیه لثه بود و باز و
 عدس سوخته و طباشیر بالند و اگر سببش غلبه خون بود که زنده و میزانت مضمضه نماید
فصل ۱۳ در قرصه و فاساد لثه هرگاه چه احت کوشت چرک کند قرصه گویند و بعد
 چهل روز با صوره نمایند علاج انچه و قلعاع لغرم کدشت لعل آرد و دریا صوره داغ نمایند
 بیل باریک **فصل ۱۴** در نقصان استرخاشی لثه بدانکه کم شدن و
 سست کشتن کوشت دندان باعث تحریک دندان می شود و علاج کلکسرخ
 و حجت بلوط و کلنی و حب الاسن چهار درم خرویش بخی و سماق و غافره و حاکیک
 بخوبی بهم باریک تر نموده بر لثه گذارند **فصل ۱۵** در کوشت نازک که بر لثه
 براید و بیشتر و غرض آن خن افته بعد ورم علاج مرواج سهر بر دو باریک ساییده
 با گردن آن کسی است

[illegible]

1. The first part of the document is a list of names and titles, including "The Hon. Mr. Justice" and "The Hon. Mr. Justice".

در این کتاب
 از کتب معتبره
 فاضل و مؤلف
 محمد بن علی
 صاحب المصنف
 در این کتاب
 از کتب معتبره
 فاضل و مؤلف
 محمد بن علی
 صاحب المصنف

خداوند ما را به یکدیگر بخشد و در میان ما
 صلح و دوستی برپا کند

[illegible]

قانده آنجا که بلع متعذر بود و هر چه در ویس کردن محله نهاده بکنند که مری قدس
 میکشاید و بلع چیزی یقین ممکن نمیکند و در آنجا که تنفس منقطع شود و چهره آباد شکافت
 بطرقیکه در مطلوبات مذکور است **فصل ۴** در ثبوت عارضه حرق که در حلق و مری
 و قصبه ریه پدید آید علامت ثبوت مری شدت در وقت در محل مری عذیم و غذا خفته
 که طعام ترش و تیز بود نشان ثبوت حلق و قصبه ریه آید و وجع است عند تکلم و خایند
 و از دو دو غبار رسیدن نه وقت مری و غذا علاج فصد کنند و آب فواکه تلین کنند و آن
 آب بهر دو پیریز کنند و اغذیه غیر فسی حدت و غیر فسی خشونت خورند و هر گاه بدانش
 ثبوت ریخته خواهد شد به نضح و بعد انفعار بجا کوشند چنانچه در خاق گذشت در ثبوت
 غیره خفای بیشتر میکردند **فصل ۵** در علق علق یعنی در استخوان
 و یوچه بدانند که بسا آنهاست که در مری و یوچه های خرد میباشند و چون آنرا کسی
 نبیند آن ^{یوچه} و یوچه درون حلق یا درون قصبه یا مری یا یوزد یا یکام بر آید و یوچه
 و در آنجا آویزد و با یکدیگر آنچه درون سوز بود و منظور نشود از غم و تبصره اسی توان یافت
 که غیر از این که در وی نباشد و گاه که خون قیق از دهن اندازد بی سبب دیگر اما آنچه
 و قصبه ریه و یکدیگر از سرفه خالی نباشد و آنچه بحجری یعنی آویخته باشد یکام بر آید
 بسکتی و مانع پیدای بود علاج آنرا که بتوان دید و بنقاش گرفته بر آید چنانچه سرفه
 و آنجا ماند و لهذا گفته اند که از منقاش کردن علق بخش کنند و زمانی گرفته دارند تا
 دهن او که در عضو متعلق است مست شود و جدا گردد و پس بیرون آرند و اگر بابت
 نتوان گرفت یعنی در وقت باشد کل سیاه رخ ز طبع اندازند و دهن بیارند آنرا نماید
 تا از لوج جدا شود و بکل در آویزد و زیرا که مالوف است پس بیرون آرند و اگر یکام
 برآمده باشد شومیز و عصاره قمار الحار و خربق و سرکه بچخته در بینی چکانند و هر گاه
 و یوچه چین جدا کردن بمجدد افتد و مری گمانند و الا سبیل و سبیل بر آید قانده بیشتر

[illegible]

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

و غرغره در بخار منع کلی دارد **فصل ۱۲** در تدبیر غرق هرگاه آدمی را از آب برآند
و بهوش برده اما نفس باقی باشد و از کون سازند و شکم پخش کنند تا آب برآید
و فضل در تخمیل در سر که جو شید و صاف نموده در طبق زیر دندانها بپوش آید بعد
حریره آرد و بخورد و شیر و پنیر و نان را چاشنی اصلاحیت دهد و آنچه عوام میگویند غرق
را نمک نهد و آب بعد غرق حیات پیدا شد همچون مسکوت را غلط محض است همین
که نفس می آید بپند حکم موت وی کنند و تغذیه تدبیر نبر دارند **فصل ۱۳**
در تدبیر غرق بوقت یعنی کسی که کله می وی به کند خفه کرده باشند هرگاه
نفس باقی بود فی الفور کنند بر بند پس بگردانند گفت در و من دارد و یا نه اگر انداز
رگ قیضالی زنند و بختنه نرم طبع نرم نمایند و یا بهار انجور ول سوده بسیار بالند
چون بهوش آید بفرمایند که بر وزن بختنه و آب گرم غرغره کنند و اگر گفت باشند
امید نبوده **فصل ۱۴** در عسر البلع یعنی به شوری فرو بردن چیزی آنچه
بسیب تنگی مجری بود خنای و انطباق مری گویند و کشت اما آنچه بسبب سوزی
تراج مری بود علاجش تعدیل مزاجت حسب سبب و وضع افتاده مری من مضاعف
باید کرد که مری بطرف پشت نزدیک است و تصفیه شش بطرف سین
فصل ۱۵ در ورم المری علاج حسب دقتیه نمایند و تعدیل فرمایند با شربت
موافق **فصل ۱۶** در قروح المری و نشان ریش می از ورم و جیست
محلش و بطعام تیره و ترش ضرر یافتن اگر چه اندک بود و عدم تضرر بطعام چرب
لحمه بزرگ خورد و شود بخلاف ورم که در بخار عکس این باشد و همین غرق میکنند و ورم
و قرحه با کمره اکثر بعد انقار ورم مری افتد و گاه بی ورم نیز افتد از ماده عاده
علاج عموم سپید و روغن گل بکند ازند و جرعه جرعه بپوشند بعد از آنکه دوسه روز
مار لعسل با شیر و سکنه نوشید باشند و قرحه پاک شده باشد **فصل ۱۷**

و غرغره در بخار منع کلی دارد
و بهوش برده اما نفس باقی باشد
و فضل در تخمیل در سر که جو شید
حریره آرد و بخورد و شیر و پنیر
را نمک نهد و آب بعد غرق حیات
که نفس می آید بپند حکم موت
در تدبیر غرق بوقت یعنی کسی
نفس باقی بود فی الفور کنند
رگ قیضالی زنند و بختنه نرم
چون بهوش آید بفرمایند که بر
امید نبوده
بسیب تنگی مجری بود خنای و
تراج مری بود علاجش تعدیل
باید کرد که مری بطرف پشت
فصل ۱۵ در ورم المری علاج
موافق **فصل ۱۶** در قروح
محلش و بطعام تیره و ترش
لحمه بزرگ خورد و شود بخلاف
و قرحه با کمره اکثر بعد
علاج عموم سپید و روغن گل
مار لعسل با شیر و سکنه نوشید
و غرغره در بخار منع کلی دارد
و بهوش برده اما نفس باقی باشد
و فضل در تخمیل در سر که جو شید
حریره آرد و بخورد و شیر و پنیر
را نمک نهد و آب بعد غرق حیات
که نفس می آید بپند حکم موت
در تدبیر غرق بوقت یعنی کسی
نفس باقی بود فی الفور کنند
رگ قیضالی زنند و بختنه نرم
چون بهوش آید بفرمایند که بر
امید نبوده
بسیب تنگی مجری بود خنای و
تراج مری بود علاجش تعدیل
باید کرد که مری بطرف پشت
فصل ۱۵ در ورم المری علاج
موافق **فصل ۱۶** در قروح
محلش و بطعام تیره و ترش
لحمه بزرگ خورد و شود بخلاف
و قرحه با کمره اکثر بعد
علاج عموم سپید و روغن گل
مار لعسل با شیر و سکنه نوشید

و نتیجه بصوت یعنی گزینگی آواز و در تغیر و بطلان الصوت یعنی بر گردیدن آواز
و صلا بر این آنگاه آواز علاج تحقیق متبیب نمایند که نزل است یا سوز مزاج حبه و اگر
نزل باشد شربت ششخاش و نهند و بطبع گوشت مرغ نماید تا مده را باز دارد و اگر سوز
مزاج بود شربت مزاج تدارک فواید فاکده گیاه خاییدن آواز و شربت راحیان
نهند و با قلا و سوز و خرا و خمر و جلیغره و مغز با و آم و شکله و آرد و قس و تخم کن
هر واحد از اینها مصفی صوت شست اکلا **باب** در امراض پاره و صدق
بیارهای شش سینه فصل در معنی ضیق نفس این را بهتر نیز گویند
و بعضی درین هر سه لفظ فرق میکنند باینکه معنی است مزمن نمی آید و اگر حصر
هر چند زود تدارک نمایند بهتر است بدانکه آنچه از بلغم بود بر بدن بلغم بسوزد و خمر
سینه گواهی دهد علاج بعد نفیج و اسهال شربت زوفا باب کرم آمیخته بخورند
صبح و شام و وقت خفتن هر بار دو توله و گاه گاه فی لازم دارند طبع ترب
و غسل نوشیده و گوشت طیور غذا سازند تا اول حار آمیخته و عند غلبه بلغم
تخم کنان نیکوخته و جوشانیده و صاف کرده و با عسل بنهند که نوار انسکین میداد
و بادویه کرم سینه نپزند که موجب ازمان مرض میشود و سینه را بر وغن پیه کرده
در وغن تخم کنان که موم در آن آمیخته باشند چرب دارند و آنچه از بخار قلب بود
تا اثر و عظم نبض نفس عطش گواهی دهد علاج رگ با سلیق زنند از دست چپ
و لعابات و سینه و لینات نوشانند و اطراف بالند و آنچه از گرمی ساده بود که پیش
افتد تا اثر نبض عطش گواهی دهد و عظم نبض باشد علاجش تعدیل است بمدرات
شیر با و طار علی الصدر و آنچه از ستر خاکی عضله های سینه بود لین نبض نفس نکاهنی
نفس مضاعف گواهی دهد و تا سینه رست نهند نفس شاید علاج روغن کرس
بالند و بجلای فایج گوشت مدح جلیه و در اجینی با ل تخم مرغ نمایند و آنچه از خشکی

۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or document. The text is written in a cursive style and appears to be a list or a series of entries. The handwriting is dense and fills most of the page.

ریه بود وقت آواز تشنگی و دفع بر طبات کواهی و در علاجش سرب و پاپون
 مرطب نشستن با فغ تر شیر ز نوشیدن سودمند تر و آنچه از بروز تشنگی نفع
 و سردی کواهی و در علاجش سنجین است و آنچه از باد باشد که در ناف نفوذ
 و آید عدم گرانی و سردی بلغم و تضر از چیزهای بادی کواهی و در علاجش
 است به نقیه و تعدیل شربت و بابونه بر سینه و پهلوی و در ناف و در ناف
 نافع و آنچه از گرم تشنگی و غلبه و جز آن بود عرض مرخص باشد و در ناف
 بیاید و آنچه از خنای بود که تشنگی و آنچه از متلاهی سعه بود در پیری سعه بد یاید
 علاجش تنقیه سعه است تقلیل غذا و تجوید غضم و نوعی است از غرض که صعبین
 قسام است و با مجاری سینه رست نمکند و نم یاید و پهلوی برین تواند نهاد و این را
 احتساب النفس گویند و پیش یا و غلیظ بود یا ورم که در مجاری نفس افتد یا سینه
 عضلات سینه تدبیر هر یک گذشت **فصل** در شعال یعنی سوز و آنچه از سوز زانکه
 سافج ریه بود نشان هر واحد گذشت و علاجش تعدیل است و آنچه از خون بود
 با عظم و گرمی نفس و حرمت و جبه باشد و علاجش تصدست و اگر گرمی در جگر بود
 اطفاهی او بر سردات نمودن و بتقوع تلین کردن در همه حال مفید و از آنچه از
 ریختن ماده قویق و ماغ بود بی نفث باشد و شب و بعد خواب غلبه کند و علاجش منع
 نزله است و بطبع گوشت را غریزه کردن و منع عربی و در سینه و سینه و آنچه از سینه
 ماده پیشش بود و از ماغ و غلیظ شدن وی دران و بر آمدن خلط از ج
 سینه شدید و گرانی سینه و عقب ز کام پیداشدن کواهی میاید و در علاجش
 بطبع زود فاد و اخیر و طبعه پیچ مهک نوشیدن است و رب السوس و فلفل شکر
 بر سه برابر حب ساخته و درین گرفتن آنچه از رطوبت تشنگی و سینه بود و بلغم
 سینه بر آید و زنج باشد و سینه خرخره کند و این شش و در طوبین پیشتر است

ریه بود وقت آواز و تشنگی دفع بر طبات کواهی بد علاجش طب است پان
 مرطب شستن نافع تر و شیر تر نوشیدن سودمند تر و آنچه از برودت شستن
 نیرودی کواهی بد و علاجش شستن است و آنچه از باد باشد که در منافذ نفس
 و آید عدم گرانی و سرفه بی بغم و تضر از چیزهای بادی کواهی بد و علاجش
 است تبخیر و تعدیل شربت و آبونه بر سینه و پهلوی و کردن و فلاسفه خورد
 نافع و آنچه از گرم شستن و جگر و جز آن بود عرض مرض باشد و در اراض
 بیاید و آنچه از خنق بود که شت و آنچه از استلاسی معده بود در پری معده پدید آید
 علاجش تنقیه معده است و تغذیل غذا و تجوید هم نوعی است از بیض که صعبین
 اسام است و تا بجای رسیده است نکند و نماید و پهلوی بر زمین نتواند نهاد و این را
 تصاب النفس گویند و پیش یا در غلیظ بود یا در مکه و مجری نفس افتد یا تر
 عسلات سینه تدبیر بر یک گذشت **فصل** در حال یعنی سرفه و آنچه از سوزن
 سافج ریه بود نشان سردی است و علاجش تعدیل است و آنچه از خون
 با عظم و گرمی نفس و حرمت وجه باشد و علاجش تصدست و اگر گرمی در جگر بود
 اطعای او بمبروات نمودن و متبوع تعیین کردن در همه حال مفید و از آنچه از
 ریختن ماده رقیق و مانع بود بی نفت باشد و شب و بعد خواب غلبه کند و علاجش
 نزل است و بطبع گوشت را غریزه کردن و صمغ عربی و درمن شستن مفید و آنچه از
 ماده بر شش بود و از ریه و غلیظ شدن وی در آن و بر آمدن خلط لزج
 بمسفر شدید و گرانی سینه و عقب ز کام پیداشدن کواهی مید و علاجش
 طنج زونا و تخیر و جلبه و جگر نوشیدن است و رب السبوس و فلفل و شکر
 بر سه برابر جرب ساخته و در من گرفتن و آنچه از رطوبت شش و سینه بود و بغم
 بمسفر بر آید و لزج باشد و سینه خرخره کند و این شنبلیله و مرطوبین بیشتر است

علاجش آنست که بویکه بهر ریه یعنی کشت لعل آید و آنچه از درشتی ریه بود که
عبارت روحان یا صیحه شدید شود علاجش ترطیب است بشرط جسنوهای بدن
که در همین ناف و قعره بکشد و آنچه تابع مرض بود بمعالجه آن مرض گوشند و آنچه از
حدوث نشو در ریه بود و سرعت بعضی سوخت بول و دفع از بروت کو اسی دید
علاجش فصدت و حجامت سینه و اسهال صفرا و هر چه در شور خلق گذشت و آنچه
از اسهالی معده افتد بر پیش تنقه ~~مقتضی غلبت~~ و آنچه از ماده سودا بود و حسب
او در ریه خیزی سیاه و کبود و سرخه بر آید و دیگر علامات سودا کو اسی به علاج حریره
کنند و بقدری غسل دهند بعد بوضع اسهال سودا نمایند و غذا نخورند آب از کشت مرغ
یا گوشت سازند و آنچه از وقوع آب و جريان در خجره افتد تا که آن جسم غریب نیاید
سرفه نایستد و محتاج بدیگز نیست و گاه باشد که جسم غریب بود و بر نیاید و هلاکت
بود و نیز در تالییدن سینه و خلق دمی کردن نمایند تا باشد که از خجره و قصبه
بر آید **فصل ۳** در نفث الدم یعنی بر آمدن خون از ریه و اینها از اجزا
و ریه آید یا از ریه یا از اعضائی باطن آنچه از اجزای و ریه آید به نفس بر آید و آنچه
از ریه آید به تنگی بر آید و سبب بر آمدنش دیگر آثار کو اسی به و آنچه از خجره و
قصبه ریه آید به تنگی بر آید و کمتر آید اما در خجری خون ناب بود و سرفه نباشد و در خجری
خون کف دار بود و با سرفه و در باشد و آنچه از ریهش بود و خون ماصح و کف دار
ولی در دو با خجره باشد و آنچه از ریه آید افسرده و قلیل باشد و بشوید بر آید و در
جرات در و کند و چون پشت خیسد سرفه دور و غلبه کند و آنچه از ریه و معده با
دیگر جگر از سیر زاید بقی بر آید و در وقت در عضو ما و ن بر تعیین عضو کو اسی
در علاج آنجا که از اجزای و ریه یا طبعی خجری قایض چون پس و کل نار و
نار و شب و مانند این مضمض کنند و آنجا که تعلق را سبب باشد تدبیرش گذشت

علاجش آنست که بویکه بهر ریه یعنی کشت لعل آید و آنچه از درشتی ریه بود که
عبارت روحان یا صیحه شدید شود علاجش ترطیب است بشرط جسنوهای بدن
که در همین ناف و قعره بکشد و آنچه تابع مرض بود بمعالجه آن مرض گوشند و آنچه از
حدوث نشو در ریه بود و سرعت بعضی سوخت بول و دفع از بروت کو اسی دید
علاجش فصدت و حجامت سینه و اسهال صفرا و هر چه در شور خلق گذشت و آنچه
از اسهالی معده افتد بر پیش تنقه ~~مقتضی غلبت~~ و آنچه از ماده سودا بود و حسب
او در ریه خیزی سیاه و کبود و سرخه بر آید و دیگر علامات سودا کو اسی به علاج حریره
کنند و بقدری غسل دهند بعد بوضع اسهال سودا نمایند و غذا نخورند آب از کشت مرغ
یا گوشت سازند و آنچه از وقوع آب و جريان در خجره افتد تا که آن جسم غریب نیاید
سرفه نایستد و محتاج بدیگز نیست و گاه باشد که جسم غریب بود و بر نیاید و هلاکت
بود و نیز در تالییدن سینه و خلق دمی کردن نمایند تا باشد که از خجره و قصبه
بر آید **فصل ۳** در نفث الدم یعنی بر آمدن خون از ریه و اینها از اجزا
و ریه آید یا از ریه یا از اعضائی باطن آنچه از اجزای و ریه آید به نفس بر آید و آنچه
از ریه آید به تنگی بر آید و سبب بر آمدنش دیگر آثار کو اسی به و آنچه از خجره و
قصبه ریه آید به تنگی بر آید و کمتر آید اما در خجری خون ناب بود و سرفه نباشد و در خجری
خون کف دار بود و با سرفه و در باشد و آنچه از ریهش بود و خون ماصح و کف دار
ولی در دو با خجره باشد و آنچه از ریه آید افسرده و قلیل باشد و بشوید بر آید و در
جرات در و کند و چون پشت خیسد سرفه دور و غلبه کند و آنچه از ریه و معده با
دیگر جگر از سیر زاید بقی بر آید و در وقت در عضو ما و ن بر تعیین عضو کو اسی
در علاج آنجا که از اجزای و ریه یا طبعی خجری قایض چون پس و کل نار و
نار و شب و مانند این مضمض کنند و آنجا که تعلق را سبب باشد تدبیرش گذشت

علاجش آنست که بویکه بهر ریه یعنی کشت لعل آید و آنچه از درشتی ریه بود که
عبارت روحان یا صیحه شدید شود علاجش ترطیب است بشرط جسنوهای بدن
که در همین ناف و قعره بکشد و آنچه تابع مرض بود بمعالجه آن مرض گوشند و آنچه از
حدوث نشو در ریه بود و سرعت بعضی سوخت بول و دفع از بروت کو اسی دید
علاجش فصدت و حجامت سینه و اسهال صفرا و هر چه در شور خلق گذشت و آنچه
از اسهالی معده افتد بر پیش تنقه ~~مقتضی غلبت~~ و آنچه از ماده سودا بود و حسب
او در ریه خیزی سیاه و کبود و سرخه بر آید و دیگر علامات سودا کو اسی به علاج حریره
کنند و بقدری غسل دهند بعد بوضع اسهال سودا نمایند و غذا نخورند آب از کشت مرغ
یا گوشت سازند و آنچه از وقوع آب و جريان در خجره افتد تا که آن جسم غریب نیاید
سرفه نایستد و محتاج بدیگز نیست و گاه باشد که جسم غریب بود و بر نیاید و هلاکت
بود و نیز در تالییدن سینه و خلق دمی کردن نمایند تا باشد که از خجره و قصبه
بر آید **فصل ۳** در نفث الدم یعنی بر آمدن خون از ریه و اینها از اجزا
و ریه آید یا از ریه یا از اعضائی باطن آنچه از اجزای و ریه آید به نفس بر آید و آنچه
از ریه آید به تنگی بر آید و سبب بر آمدنش دیگر آثار کو اسی به و آنچه از خجره و
قصبه ریه آید به تنگی بر آید و کمتر آید اما در خجری خون ناب بود و سرفه نباشد و در خجری
خون کف دار بود و با سرفه و در باشد و آنچه از ریهش بود و خون ماصح و کف دار
ولی در دو با خجره باشد و آنچه از ریه آید افسرده و قلیل باشد و بشوید بر آید و در
جرات در و کند و چون پشت خیسد سرفه دور و غلبه کند و آنچه از ریه و معده با
دیگر جگر از سیر زاید بقی بر آید و در وقت در عضو ما و ن بر تعیین عضو کو اسی
در علاج آنجا که از اجزای و ریه یا طبعی خجری قایض چون پس و کل نار و
نار و شب و مانند این مضمض کنند و آنجا که تعلق را سبب باشد تدبیرش گذشت

کتاب فی الحوائج

و اما در وقتی که در وقت غایت از سر آید فصد قیال و حجامت نقره و مضمض بطبخ مذکور کند و آنجا که از خنجره و قصبه مذکور مضمضه کند و قرص نفث الدم در دهان گیرند و در وقت قصبه متعسر علاج است که اگر غشاشی درونی بود فقط و آنجا که از ششش آید فصد صافن و با سلیق حجامت بر ساق کند و بطبخ نرم دارند و حسب حاجت تعدیل گوشتند و عند الحاجة فالبضات بر سینه بهند بشه طلیک و رم در شش باند و آنجا که از سینه آید فصد با سلیق کند و قرص نفث الدم نوشند اندک اندک و با بر سینه طلا نمایند و جرح سینه زودیه میشود و آنجا که از مری و معده و غیره آید در شش در محل هر یک مذکورست فایده نافع ترین ادویه در همه اسام نفث الدم شود و مفصول است یک شقال و شیر برک خرنه یا سان الحبل بهند و برک خرنه خایند و خوردن مجرب است و هرگاه خون در شش بفتند و سرفه شد بدینگونه و کلاب تفرغ کنند و اندکی بنوشند و اگر سرفه پیچیده حاصل لیسانند و خاکستر جوهر بآب آیزند و بنوشانند و اگر شانشانیز آیزند بهتر و قوی تر بود فصل ۲۷ و نفث الدم یعنی برادن ریم از دهن آنچه بیش از نفثات الریه یا ذات الحجب باشد یا سل بود یا دیله معده بود و هر یک گفته آید و آنچه از خلق و خنجره اجنه می آید از خلق و دیگر ادم این ظاهر شود و اما آنچه از سینه آید جهت انفجار آسان و عکاس تطبیق غلط است بدینچه در حال بلغمی گذشت تا ماده تواند ترشح شد و میوم و روغن بابونه و سیه یا کیکان با هم نرشته بر سینه ضا نمایند و قطعا چیزی باید و باقی بقی نهند و شرب بطبخ زوفا و جاشا و انجیر و اصل اسوس نفع تمام دارد همه و ارم که در حجب سینه یا در شش افتد و کشاید این ضابطه یاد دارند فایده ماهه سینه و شش در آید از راه قصبه می آید و دیگر دفع طبعی جهت برادن و صید و تنعیم است و هرگاه در شش بدر آید در فضای سینه ریخته جمع شود و از اجتهاد الله

نشدت و آنجا که از سر آید فصد قیال و حجامت نقره و مضمض بطبخ مذکور کند و آنجا که از خنجره و قصبه مذکور مضمضه کند و قرص نفث الدم در دهان گیرند و در وقت قصبه متعسر علاج است که اگر غشاشی درونی بود فقط و آنجا که از ششش آید فصد صافن و با سلیق حجامت بر ساق کند و بطبخ نرم دارند و حسب حاجت تعدیل گوشتند و عند الحاجة فالبضات بر سینه بهند بشه طلیک و رم در شش باند و آنجا که از سینه آید فصد با سلیق کند و قرص نفث الدم نوشند اندک اندک و با بر سینه طلا نمایند و جرح سینه زودیه میشود و آنجا که از مری و معده و غیره آید در شش در محل هر یک مذکورست فایده نافع ترین ادویه در همه اسام نفث الدم شود و مفصول است یک شقال و شیر برک خرنه یا سان الحبل بهند و برک خرنه خایند و خوردن مجرب است و هرگاه خون در شش بفتند و سرفه شد بدینگونه و کلاب تفرغ کنند و اندکی بنوشند و اگر سرفه پیچیده حاصل لیسانند و خاکستر جوهر بآب آیزند و بنوشانند و اگر شانشانیز آیزند بهتر و قوی تر بود فصل ۲۷ و نفث الدم یعنی برادن ریم از دهن آنچه بیش از نفثات الریه یا ذات الحجب باشد یا سل بود یا دیله معده بود و هر یک گفته آید و آنچه از خلق و خنجره اجنه می آید از خلق و دیگر ادم این ظاهر شود و اما آنچه از سینه آید جهت انفجار آسان و عکاس تطبیق غلط است بدینچه در حال بلغمی گذشت تا ماده تواند ترشح شد و میوم و روغن بابونه و سیه یا کیکان با هم نرشته بر سینه ضا نمایند و قطعا چیزی باید و باقی بقی نهند و شرب بطبخ زوفا و جاشا و انجیر و اصل اسوس نفع تمام دارد همه و ارم که در حجب سینه یا در شش افتد و کشاید این ضابطه یاد دارند فایده ماهه سینه و شش در آید از راه قصبه می آید و دیگر دفع طبعی جهت برادن و صید و تنعیم است و هرگاه در شش بدر آید در فضای سینه ریخته جمع شود و از اجتهاد الله

کینه رسل استی که در وقت غایت از سر آید فصد قیال و حجامت نقره و مضمض بطبخ مذکور کند و آنجا که از خنجره و قصبه مذکور مضمضه کند و قرص نفث الدم در دهان گیرند و در وقت قصبه متعسر علاج است که اگر غشاشی درونی بود فقط و آنجا که از ششش آید فصد صافن و با سلیق حجامت بر ساق کند و بطبخ نرم دارند و حسب حاجت تعدیل گوشتند و عند الحاجة فالبضات بر سینه بهند بشه طلیک و رم در شش باند و آنجا که از سینه آید فصد با سلیق کند و قرص نفث الدم نوشند اندک اندک و با بر سینه طلا نمایند و جرح سینه زودیه میشود و آنجا که از مری و معده و غیره آید در شش در محل هر یک مذکورست فایده نافع ترین ادویه در همه اسام نفث الدم شود و مفصول است یک شقال و شیر برک خرنه یا سان الحبل بهند و برک خرنه خایند و خوردن مجرب است و هرگاه خون در شش بفتند و سرفه شد بدینگونه و کلاب تفرغ کنند و اندکی بنوشند و اگر سرفه پیچیده حاصل لیسانند و خاکستر جوهر بآب آیزند و بنوشانند و اگر شانشانیز آیزند بهتر و قوی تر بود فصل ۲۷ و نفث الدم یعنی برادن ریم از دهن آنچه بیش از نفثات الریه یا ذات الحجب باشد یا سل بود یا دیله معده بود و هر یک گفته آید و آنچه از خلق و خنجره اجنه می آید از خلق و دیگر ادم این ظاهر شود و اما آنچه از سینه آید جهت انفجار آسان و عکاس تطبیق غلط است بدینچه در حال بلغمی گذشت تا ماده تواند ترشح شد و میوم و روغن بابونه و سیه یا کیکان با هم نرشته بر سینه ضا نمایند و قطعا چیزی باید و باقی بقی نهند و شرب بطبخ زوفا و جاشا و انجیر و اصل اسوس نفع تمام دارد همه و ارم که در حجب سینه یا در شش افتد و کشاید این ضابطه یاد دارند فایده ماهه سینه و شش در آید از راه قصبه می آید و دیگر دفع طبعی جهت برادن و صید و تنعیم است و هرگاه در شش بدر آید در فضای سینه ریخته جمع شود و از اجتهاد الله

در تمام کتب معتبره آمده است که اگر در وقت غایت از سر آید فصد قیال و حجامت نقره و مضمض بطبخ مذکور کند و آنجا که از خنجره و قصبه مذکور مضمضه کند و قرص نفث الدم در دهان گیرند و در وقت قصبه متعسر علاج است که اگر غشاشی درونی بود فقط و آنجا که از ششش آید فصد صافن و با سلیق حجامت بر ساق کند و بطبخ نرم دارند و حسب حاجت تعدیل گوشتند و عند الحاجة فالبضات بر سینه بهند بشه طلیک و رم در شش باند و آنجا که از سینه آید فصد با سلیق کند و قرص نفث الدم نوشند اندک اندک و با بر سینه طلا نمایند و جرح سینه زودیه میشود و آنجا که از مری و معده و غیره آید در شش در محل هر یک مذکورست فایده نافع ترین ادویه در همه اسام نفث الدم شود و مفصول است یک شقال و شیر برک خرنه یا سان الحبل بهند و برک خرنه خایند و خوردن مجرب است و هرگاه خون در شش بفتند و سرفه شد بدینگونه و کلاب تفرغ کنند و اندکی بنوشند و اگر سرفه پیچیده حاصل لیسانند و خاکستر جوهر بآب آیزند و بنوشانند و اگر شانشانیز آیزند بهتر و قوی تر بود فصل ۲۷ و نفث الدم یعنی برادن ریم از دهن آنچه بیش از نفثات الریه یا ذات الحجب باشد یا سل بود یا دیله معده بود و هر یک گفته آید و آنچه از خلق و خنجره اجنه می آید از خلق و دیگر ادم این ظاهر شود و اما آنچه از سینه آید جهت انفجار آسان و عکاس تطبیق غلط است بدینچه در حال بلغمی گذشت تا ماده تواند ترشح شد و میوم و روغن بابونه و سیه یا کیکان با هم نرشته بر سینه ضا نمایند و قطعا چیزی باید و باقی بقی نهند و شرب بطبخ زوفا و جاشا و انجیر و اصل اسوس نفع تمام دارد همه و ارم که در حجب سینه یا در شش افتد و کشاید این ضابطه یاد دارند فایده ماهه سینه و شش در آید از راه قصبه می آید و دیگر دفع طبعی جهت برادن و صید و تنعیم است و هرگاه در شش بدر آید در فضای سینه ریخته جمع شود و از اجتهاد الله

گویند و جدا گفته آید **فصل** در ذات الریه یعنی آسایشش آنچه بسبب حرارت
بود خواه ماده او خون بود یا صغیر یا بالغ شورشانش و بی ازومت چسبند
ضیق نفس و درد و قتل سینه و حرمت و جفا حصارها و تشنگی و شدت
خفت اعراض حسب ماده و موجب علاج که باسلیق زنند و اگر استلای خون
خست صاف زنند پس باسلیق و بعد فصد بطیوخ طین یا حقنه نرم تلین نمایند
و اگر بسبب نزله افتاده باشد قفاز نیز کشانند فماده حلیله که در او ام ریبه و
جنب و معالجات غشیه سینه نفع تمام دارد و فصد اگر در ابتدا اتفاق افتد یعنی قبل
از سردی روز گذشتن باید که از ظرف مخالف کهند اما بعد از زمان ابتدا که ماده از لیبها
استاده باشد از ظرف موافق باید که رو یعنی علت اگر برست بود هم از دست راست
را که زنند و اگر چپ بود از چپ تا ماده از نفس غصه بر آید و بدانند که در هر ریبه اگر
باین بود وقت تب خساره همان ظرف سرخ شود و که انی بطرف ایمن لایز
بود چون بر پهلوی راست خسیاب از دمان بیشتر آید و اگر بطرف چپ بود
این باشد و اینجا که قوت تحمل باشد فصد اگر سه روز یکی باید از حسب تقاضا بعد
فصد تلین و حجامت بر سینه نفع دارد و جهت جذب ماده بخارج پس از بقیه تلین
در ابتدا و حملات بعد آن باید که وضو و شوشه در سکین در او اثر تمام دارد و سلیقه
چیزیکه در قفس باشد چون آب کاسنی یا غلیظ باشد چون و یا قو از زهار زنند و
که لک آب سرد ذکر ذات الریه که از حبس حرمت باشد و همی در آن کوشند که
درین امراض که سینه از رطوبت پاک شود و هرگاه برای تب حاجت به برودت
دادن شود با شربت موافقه قناعت دارند و آب خیار و آب ترب و آب کدو و غیر
مجزوست زیرا که درینا جلالت نه قفس و درین باب سنگین که بسیار شیش
بنود سخت نافع است و هرگاه نفس تنوا تر آید لعاب استغول رقیق با حلاب یعنی

[illegible]

عبد البر
لایق سمجھی گشتہ ۱۲
ابن عربیہ نام
دارالافتاء اسلامیہ

نشانست تمام طبع و فرق است که در کتاب فرموده اند و در اینست نوی برید
مخلفات رطوبت علاج بر خند که این من لا دوست اما اگر تیر نیک یاد ممکن است
که بیمار را ویریزید و بوسی گفته که زنی است و سه سال باین علت بزیست و جالینوس
گفته هر که اولی در یافتن که خون از پیشش آمد و علاج کرد و نه نشد با بجهت تیر سگی
است که بجز وقوع این مرض با سلیق نه از جانب که در بود و اگر مانعی بود و جهت
نماند و اگر باز نماند بود و قیال نیز کشاید و مار الشیعر با سلطان خیمه و هر چه در وقت
مناسبت و بوسی آنچه از مود و خود را بیدن گفته شد که همان سال ساخته باشد
اباب یا خود را بیدن حتی که نان خورش نیز همین سازند بشرطیکه شکم ببارد
فصل در درام که در حجب اغشیه و معالیه و عضلات صدره و بایدها افتد
بدانند که هر وی این اعضا با اعتبار محل و با اعتبار ساطت و ترکیب با سیمی خصصت
چنانچه ذکر باید مطابق جمهور اگر در دم و غشا را سبطن صلاح قدام ما در جابی که
خارجت در آلات غذا و آلات تنفس باشد و ات اجنبی خالص گویند و
وات اجنبی صحیح نامند و هر چه عام بود با غشیه سبطه خالصه نامند خاصه و اگر
در عضله که نیامین اضلاع واقعند باشد و ات اجنبی غیر خالص و
غیر صحیح و وات اجنبی مغالطه گویند و در غشا را سبطه اضلاع را
نیز همین اسامی خوانند و اگر در جابی که در باطن اضلاع خلفت باشد مشهور
نامند و بعضی شومیه و ات اجنبی صحیح را نیز گویند و اگر در جابی که میان معده که بدست
بر ساق نامند این جاب غیر جابی است که در آلات غذا و آلات تنفس خارجت و
همه این جاب را و یا فرغ خوانند و بعضی تعرض فی المعده اکبر را و یا فرغ خوانند
و اگر در غشای یک متصل سینه باشد و ات اصغر گویند و اگر در غشای سینه
اتصل است باشد و ات العرض نامند و اگر از بر غشای معده انجا که

نشانست تمام طبع و فرق است که در کتاب فرموده اند و در اینست نوی برید
مخلفات رطوبت علاج بر خند که این من لا دوست اما اگر تیر نیک یاد ممکن است
که بیمار را ویریزید و بوسی گفته که زنی است و سه سال باین علت بزیست و جالینوس
گفته هر که اولی در یافتن که خون از پیشش آمد و علاج کرد و نه نشد با بجهت تیر سگی
است که بجز وقوع این مرض با سلیق نه از جانب که در بود و اگر مانعی بود و جهت
نماند و اگر باز نماند بود و قیال نیز کشاید و مار الشیعر با سلطان خیمه و هر چه در وقت
مناسبت و بوسی آنچه از مود و خود را بیدن گفته شد که همان سال ساخته باشد
اباب یا خود را بیدن حتی که نان خورش نیز همین سازند بشرطیکه شکم ببارد
فصل در درام که در حجب اغشیه و معالیه و عضلات صدره و بایدها افتد
بدانند که هر وی این اعضا با اعتبار محل و با اعتبار ساطت و ترکیب با سیمی خصصت
چنانچه ذکر باید مطابق جمهور اگر در دم و غشا را سبطن صلاح قدام ما در جابی که
خارجت در آلات غذا و آلات تنفس باشد و ات اجنبی خالص گویند و
وات اجنبی صحیح نامند و هر چه عام بود با غشیه سبطه خالصه نامند خاصه و اگر
در عضله که نیامین اضلاع واقعند باشد و ات اجنبی غیر خالص و
غیر صحیح و وات اجنبی مغالطه گویند و در غشا را سبطه اضلاع را
نیز همین اسامی خوانند و اگر در جابی که در باطن اضلاع خلفت باشد مشهور
نامند و بعضی شومیه و ات اجنبی صحیح را نیز گویند و اگر در جابی که میان معده که بدست
بر ساق نامند این جاب غیر جابی است که در آلات غذا و آلات تنفس خارجت و
همه این جاب را و یا فرغ خوانند و بعضی تعرض فی المعده اکبر را و یا فرغ خوانند
و اگر در غشای یک متصل سینه باشد و ات اصغر گویند و اگر در غشای سینه
اتصل است باشد و ات العرض نامند و اگر از بر غشای معده انجا که

نشانست تمام طبع و فرق است که در کتاب فرموده اند و در اینست نوی برید
مخلفات رطوبت علاج بر خند که این من لا دوست اما اگر تیر نیک یاد ممکن است
که بیمار را ویریزید و بوسی گفته که زنی است و سه سال باین علت بزیست و جالینوس
گفته هر که اولی در یافتن که خون از پیشش آمد و علاج کرد و نه نشد با بجهت تیر سگی
است که بجز وقوع این مرض با سلیق نه از جانب که در بود و اگر مانعی بود و جهت
نماند و اگر باز نماند بود و قیال نیز کشاید و مار الشیعر با سلطان خیمه و هر چه در وقت
مناسبت و بوسی آنچه از مود و خود را بیدن گفته شد که همان سال ساخته باشد
اباب یا خود را بیدن حتی که نان خورش نیز همین سازند بشرطیکه شکم ببارد
فصل در درام که در حجب اغشیه و معالیه و عضلات صدره و بایدها افتد
بدانند که هر وی این اعضا با اعتبار محل و با اعتبار ساطت و ترکیب با سیمی خصصت
چنانچه ذکر باید مطابق جمهور اگر در دم و غشا را سبطن صلاح قدام ما در جابی که
خارجت در آلات غذا و آلات تنفس باشد و ات اجنبی خالص گویند و
وات اجنبی صحیح نامند و هر چه عام بود با غشیه سبطه خالصه نامند خاصه و اگر
در عضله که نیامین اضلاع واقعند باشد و ات اجنبی غیر خالص و
غیر صحیح و وات اجنبی مغالطه گویند و در غشا را سبطه اضلاع را
نیز همین اسامی خوانند و اگر در جابی که در باطن اضلاع خلفت باشد مشهور
نامند و بعضی شومیه و ات اجنبی صحیح را نیز گویند و اگر در جابی که میان معده که بدست
بر ساق نامند این جاب غیر جابی است که در آلات غذا و آلات تنفس خارجت و
همه این جاب را و یا فرغ خوانند و بعضی تعرض فی المعده اکبر را و یا فرغ خوانند
و اگر در غشای یک متصل سینه باشد و ات اصغر گویند و اگر در غشای سینه
اتصل است باشد و ات العرض نامند و اگر از بر غشای معده انجا که

انجا که غشوات جگر است بجای برآمده است و در پیش شده یکی بطرف سینه
و یکی مائل بطرف پشت برآمده و تاملقی الترقوین رسیده و در اجابهم پیوسته
جست توضیح فرق در ذات الصدر و ذات العرض شرح این غشوات نمود
فائده شیخ بوعلی در ذات الصدر و شصده و برسام فرق میکند و متراوی
می دارد و باجه اکثر علامات و علاج این اورام حسب ده از ورم ریه جویند و مراعات
همه قوانین معی دارند و از اختلاف اماکن این اعضا حال پیدا حدان حساس
در آن پوشیده نیست و ضاوت الصدر بر سینه باید که پشت و در ذات العرض
سینان دو شانه و در حلقه فرق میان آن ریه و این اورام است که در ذات الریه
بعضی موی بود و بعضی انقبض شدت باشد و زوال عقل لازمه برسام است لهذا
بعضی از سرسام از امتحان نمیشوند فائده بسیار باشد که ورم بکر جهت جدا
سعالیق و احداث تنگی نفس و جران مشابه شود و نبات نجب و فرق بینات
که در ذات الکبد رنگ زرد باشد و سرفه لازم نباشد جانب جگر نقل و الم بود و
اکثر بول غلیظ آید البته هرگاه ماده این اورام خسته شود ظهور تنگی ریه
قوام نفت و لون او معلومست بزودی و در آن گوشه که ماده نفت پاک
شود قبل از آنکه ریم گردد و بهر این کار آب کرم و کشکاب رقیق با شکر و مسکه
بجسل دادن صوابست و بر پهلوی محلول خفقی بایمی مید بر نفت ملقا
الیه تنگ نجب و شفا منها با استقصا فائده ذات نجب و کوبه
حقیقی غیر حقیقی حقیقی آنکه ورم باشد و غیر حقیقی آنکه با غلیظ در نواحی
پهلوی من الاغشیه نباشد و در آورد و چونکه محتسب در اغشیه است بواسطه عدم
اتصال بکبد و حقیقی و فرق منها از نفت که لازمه ریجست و عدم لزوم
در ریجی و جران طاهرست و تفسیه حالات کافی باشد که بسبب یا فصد حاجت

در ذات الریه و کبد و شصده و برسام فرق میکند و متراوی می دارد و باجه اکثر علامات و علاج این اورام حسب ده از ورم ریه جویند و مراعات همه قوانین معی دارند و از اختلاف اماکن این اعضا حال پیدا حدان حساس در آن پوشیده نیست و ضاوت الصدر بر سینه باید که پشت و در ذات العرض سینان دو شانه و در حلقه فرق میان آن ریه و این اورام است که در ذات الریه بعضی موی بود و بعضی انقبض شدت باشد و زوال عقل لازمه برسام است لهذا بعضی از سرسام از امتحان نمیشوند فائده بسیار باشد که ورم بکر جهت جدا سعالیق و احداث تنگی نفس و جران مشابه شود و نبات نجب و فرق بینات که در ذات الکبد رنگ زرد باشد و سرفه لازم نباشد جانب جگر نقل و الم بود و اکثر بول غلیظ آید البته هرگاه ماده این اورام خسته شود ظهور تنگی ریه قوام نفت و لون او معلومست بزودی و در آن گوشه که ماده نفت پاک شود قبل از آنکه ریم گردد و بهر این کار آب کرم و کشکاب رقیق با شکر و مسکه بجسل دادن صوابست و بر پهلوی محلول خفقی بایمی مید بر نفت ملقا الیه تنگ نجب و شفا منها با استقصا فائده ذات نجب و کوبه حقیقی غیر حقیقی حقیقی آنکه ورم باشد و غیر حقیقی آنکه با غلیظ در نواحی پهلوی من الاغشیه نباشد و در آورد و چونکه محتسب در اغشیه است بواسطه عدم اتصال بکبد و حقیقی و فرق منها از نفت که لازمه ریجست و عدم لزوم در ریجی و جران طاهرست و تفسیه حالات کافی باشد که بسبب یا فصد حاجت

آید و نفع فصد اسلیم از دست مخاوی السرح بطور فصل
 مدد و صد یعنی بند شدن ریم و نضای سینه و این چنان باشد که ورم بخا
 در ریه بود یا جز آن منفر شود و ریم و نضای که خارج او شش است گرد آید
 و بسبب گرفت و شش نشو و آید و به بجانب بول و برابر بر آید نشان او تقصیر
 او را مضمونی از این اعضاست و بعد ظهور آثار مستحیل شدن بده و مدد نا بر آید
 و تب و دق لازم بودن علاج طبع انحراف و فو و اسپستان و اصل اسوس
 و رسیا و نشان و موزید بند روغن با و ام و مسکه طبرزد و آمیخته تا ماده و دقیق
 شود و پس هر چه نفت را با سانی بر آرد و دهند و مدیات نیز میداده تا ششها
 که از راه بول بر آید و یا از راه براز پس هرگاه در بول بروز کند هر چه ششها و گروه
 بشوید و دهند و هرگاه در براز ظهور نماید ملین دهند و اگر بهر دو جانب میل کند و
 این نادر بود و گاهی در دو کاسی ملین دهند فصل ۹ در جمود اصد در شش
 منفرده شدن و حرکت شدن سینه و این را بر دو اصد نیز گویند از ملاقات
 مبروات خارجی یا اعلیه پدید آید و نشان می از جدیم انبساط و انقباض سینه و تقصیر
 وصول به دوت ظاهر است علاج روغنهای گرم بکالند خدای آمیخته و کمید بطبع اوید
 و تفصید بدان لازم و اتند و لطیت و شراب آمیخته بنوشانند اندک اندک و جوی
 مناسبه و مارم و حاصل غذا سازند اقباه بدانکه شرب میون و خان اسیر که و کت انصراف
 میشود و نیز جمود اصد رمی آرد و تدبیری استصال مضایست و کمید بطبع حشاش کشم
 و روغن عطران در میونی آید و سخت نافع و روغن قسط و اسیرن لب مفید با حمله
 وقت تدویب سرب خود از وصول و دووش مترز دارند باب ۱۱ در امرن
 قلب یعنی دل فصل ۱۱ اندر سور متز قلب بدانکه وی اگر ساد و است تعدیل
 کافی است و اگر ماده است تنقیه لازم و اینجا که فصد و جب آید و مانعی باشد حیات

نشد و ساقین و است کشتن و ششها و بول و برابر بر آید نشان او تقصیر
 او را مضمونی از این اعضاست و بعد ظهور آثار مستحیل شدن بده و مدد نا بر آید
 و تب و دق لازم بودن علاج طبع انحراف و فو و اسپستان و اصل اسوس
 و رسیا و نشان و موزید بند روغن با و ام و مسکه طبرزد و آمیخته تا ماده و دقیق
 شود و پس هر چه نفت را با سانی بر آرد و دهند و مدیات نیز میداده تا ششها
 که از راه بول بر آید و یا از راه براز پس هرگاه در بول بروز کند هر چه ششها و گروه
 بشوید و دهند و هرگاه در براز ظهور نماید ملین دهند و اگر بهر دو جانب میل کند و
 این نادر بود و گاهی در دو کاسی ملین دهند فصل ۹ در جمود اصد در شش
 منفرده شدن و حرکت شدن سینه و این را بر دو اصد نیز گویند از ملاقات
 مبروات خارجی یا اعلیه پدید آید و نشان می از جدیم انبساط و انقباض سینه و تقصیر
 وصول به دوت ظاهر است علاج روغنهای گرم بکالند خدای آمیخته و کمید بطبع اوید
 و تفصید بدان لازم و اتند و لطیت و شراب آمیخته بنوشانند اندک اندک و جوی
 مناسبه و مارم و حاصل غذا سازند اقباه بدانکه شرب میون و خان اسیر که و کت انصراف
 میشود و نیز جمود اصد رمی آرد و تدبیری استصال مضایست و کمید بطبع حشاش کشم
 و روغن عطران در میونی آید و سخت نافع و روغن قسط و اسیرن لب مفید با حمله
 وقت تدویب سرب خود از وصول و دووش مترز دارند باب ۱۱ در امرن
 قلب یعنی دل فصل ۱۱ اندر سور متز قلب بدانکه وی اگر ساد و است تعدیل
 کافی است و اگر ماده است تنقیه لازم و اینجا که فصد و جب آید و مانعی باشد حیات

نشد و ساقین و است کشتن و ششها و بول و برابر بر آید نشان او تقصیر
 او را مضمونی از این اعضاست و بعد ظهور آثار مستحیل شدن بده و مدد نا بر آید
 و تب و دق لازم بودن علاج طبع انحراف و فو و اسپستان و اصل اسوس
 و رسیا و نشان و موزید بند روغن با و ام و مسکه طبرزد و آمیخته تا ماده و دقیق
 شود و پس هر چه نفت را با سانی بر آرد و دهند و مدیات نیز میداده تا ششها
 که از راه بول بر آید و یا از راه براز پس هرگاه در بول بروز کند هر چه ششها و گروه
 بشوید و دهند و هرگاه در براز ظهور نماید ملین دهند و اگر بهر دو جانب میل کند و
 این نادر بود و گاهی در دو کاسی ملین دهند فصل ۹ در جمود اصد در شش
 منفرده شدن و حرکت شدن سینه و این را بر دو اصد نیز گویند از ملاقات
 مبروات خارجی یا اعلیه پدید آید و نشان می از جدیم انبساط و انقباض سینه و تقصیر
 وصول به دوت ظاهر است علاج روغنهای گرم بکالند خدای آمیخته و کمید بطبع اوید
 و تفصید بدان لازم و اتند و لطیت و شراب آمیخته بنوشانند اندک اندک و جوی
 مناسبه و مارم و حاصل غذا سازند اقباه بدانکه شرب میون و خان اسیر که و کت انصراف
 میشود و نیز جمود اصد رمی آرد و تدبیری استصال مضایست و کمید بطبع حشاش کشم
 و روغن عطران در میونی آید و سخت نافع و روغن قسط و اسیرن لب مفید با حمله
 وقت تدویب سرب خود از وصول و دووش مترز دارند باب ۱۱ در امرن
 قلب یعنی دل فصل ۱۱ اندر سور متز قلب بدانکه وی اگر ساد و است تعدیل
 کافی است و اگر ماده است تنقیه لازم و اینجا که فصد و جب آید و مانعی باشد حیات

نشد و ساقین و است کشتن و ششها و بول و برابر بر آید نشان او تقصیر

یعنی اگر حرارت بود و سبرات مقوی چون صندل و اگر سرد بود بود چون مشک
و امثال آن بویانند و کنگ در چکانیدن و فساد کردن رعایت مزاج نمایند
محروری را کلاب آب سرد بر روی و سینه زدن را بنهاده سرج شست اما اگر سبب غشی
اسهال منقطع بود یا بر آمدن خون منقطع و جز آن که موجب برودت بوده باشد کلاب
و آب سرد بر روی و سینه می زنند و در چای بوی کباب مخصوص از مرغ و بوی نان
گرم و وجو را راجع با قدری شربت تدبیر نموده و عن کرم کافی است و در کتب
عرق اطراف کلاب و آب سرد مالیدن نافست بشرطیکه سبب کثرت انقباض
مسام باشد بواسطه حرارت و هر چون که باشد جهت قبض عرق برک مورد خشک
گرفته و چرخه بر بدن مالیدن و زود جز آن قابضات همین اثر دارد و در وجی هر یک
او غلظت باشد اگر چه قوی باشد و آنجا که حالت غشی غشیان انواع بود
حق نکاتند و بدانند که قوی در اکثر انواع غشی نفع میدهد اما در کثرت عرق نشاید که منضرت
و در لسی و لسی تر یاق و فاد بر دهند و آنجا که سبب غشی خنثی و رحم بود بوی عطی
قطعا نشامند و در امراض رحم گفته آید که شیشای بدو ششیدن و چیزهای خوشبو
در رحم مالیدن علاج نیست و مالیدن اطراف و نیمه قسام مفید و مفیق انقباض
این همه تدبیر وقت بیوشی بود اما در حالت افاق تدبیر است که حسب سبب
تدارک کنند مثلا و سوس مزاجی تعدیل و در استلائی تقیه و در استفراغی احتیاس از
از شاکت باشد و تقیه عضو ماؤف کوشند فائده زردی یک در و اطراف
ضعف نبض لازم غشی است و اگر قوی بود چشم نریان نشود و هر چه که باشد غشی
علیه را که نکند در می یا بدخلات مسکوت و فرق بینا ظاهر است که اینچه لازم غشی
ست و رسکه باشد و از سبات نیز همین جهت تغیر دارد و غشی که از قوت حس دل
افتد باید که سبب پیدا آید و خفیف باشد و زود اکل کرد و بیان ادویه که بدل

در این کتاب مذکور است که در حرارت و سردی و در غشی و غشیان و در کثرت عرق و در لسی و لسی تر یاق و فاد بر دهند و در امراض رحم گفته آید که شیشای بدو ششیدن و چیزهای خوشبو در رحم مالیدن علاج نیست و مالیدن اطراف و نیمه قسام مفید و مفیق انقباض این همه تدبیر وقت بیوشی بود اما در حالت افاق تدبیر است که حسب سبب تدارک کنند مثلا و سوس مزاجی تعدیل و در استلائی تقیه و در استفراغی احتیاس از از شاکت باشد و تقیه عضو ماؤف کوشند فائده زردی یک در و اطراف ضعف نبض لازم غشی است و اگر قوی بود چشم نریان نشود و هر چه که باشد غشی علیه را که نکند در می یا بدخلات مسکوت و فرق بینا ظاهر است که اینچه لازم غشی ست و رسکه باشد و از سبات نیز همین جهت تغیر دارد و غشی که از قوت حس دل افتد باید که سبب پیدا آید و خفیف باشد و زود اکل کرد و بیان ادویه که بدل

در غشی و غشیان

در غشی و غشیان

و تاب برک سر و سر شدند و ضمه سازند و راستند و بعد و آنچه مناسب باشد
و اگر درم آورد و باشد بعلال آن کوشند فائده در تدریری که پستان از بزرگ
شدن ندر شب یابی سوده بروغن زیت در آن سرب بسایند و همیشه طلا
نمایند و هر چه در تعظیم الاثنین باید تغییر نیست **باب ۱۳** در امراض معده
فصل ۱ در سوء مزاج معده علامات حرارت و برودت ظاهرست و همچنان از اسهال
مادی با هر دو لازم هر حار سوخت که غذای لطیف و طویل المقدار اگر خورده شود
خامد بسیار و بخلاف غلیظ بار و کثیر که درین چنین معده خوب میگوید و در بد
که تشنگی در بطن شوز نیز میشود و خاصه آنست که از آب گرم نوشیدن ساکن گردد
نه از آب سرد و بخلاف آنچه از صفرا بود یا از حرارت سوخت که از آب سرد زایل شود
علاج در سوخت تعدیل و در مادی تنقیه نمایند حسب ماده و حاجت بدانند که مادی
و از خارج ماده معده اثر تمام دارد و اگر از عضوی دیگر ماده معده میرخته باشد
تنقیه آن عضو لازم شناسند و بیشتر از دماغ و جگر و سپر زاده بر معده میریزد و از
دماغ و سوس مزاج حکمای سپر زاده ای در دماغ و قصد فیقال و دماغی و سلیق
ایمن یا از ایسم آن در جگر اثر شدست و کنگ از ایسم در طحال فائده بسیار
که معده پاک و قوی بود و لیکن در حال کسکی ضعیف شود و قبول مواد نماید و این
بیشتر کسانی را افتد که در حالت جوع و نایافتن غذا مضطرب و قریب بغشی شوند و تدریر
اینان صباح قلمه ترش بخورند نیست و معده اخالی ناکند آشتن است و در سوء مزاج
مادی خاصه که ماده بر جرم طبقات معده فاش شده باشد بهترین مکیات یا رفیع تر است
خصوصا شراب آشتین یا بایله زرد ماده از جفت معده شش فرغ میسازد **فصل ۲**
در وجع المعده سبب و اگر سوء مزاج بود که شت و اگر درم یا قروح بود علته
می آید و اگر با بود و از نوع بسیار آید و نواق و نفخ شکم و بعد استقرار غذا و قعر معده

کمان باب از تو کرده و در دست
 و بجا که من در طلبه و دیگر کلمه کلان
 طین حرم کنی نیست و در شکرتان اهدام
 پس که بر سر شد و در سوزن طلا کنند قافله بنیک
 که دنیا را دور نشود هیچ فرادست کند و اس
 اجازت هر سالی گویند بی یک یک بیان کرد
 آنرا فرب خوانند ۱۲ طب اگر
 صفت با پنج فیض از او را بدین
 سنبل دار چینی سلیمه حب لبسان
 مسکلی اسرارون بخوان
 هم سوختی و چه خفته
 بهر آگهی خوشبخت سازد غرضی
 بسجده جلال کرد و خواب در عالمی زاده شد
 نود و نه نفر ای عشق و از انکه ترک استوار شد
 غایت این اسم می شود و چون معجزه
 بکرده و بشمار آورده میان که بر بند در حق
 آوردن این معجزه است برنی ۱۳
 هزار و پنجاه و دو

[illegible]

۹۰

در جانب پسر پیدایشن کواهی و در علاج تکلیف کند و خیر بود و کلاب نجو شانه و
نیو شانه و پو و نیو نمایند فرایند تا اربع آید و کمونی دهند و اگر با غلیظ باشد
سبیل مغم خوراند و تجوید مضم و حله لازم شانه و نجو ناری بر جده ها و ناری
اثر میدهد **فاما** که سنجین با کلاب آنجته و اگر اثر تمام سید با وجاع معده از هر
که باشد و بداند که بسیار باشد که در بلغم رقیق یا بلغم شود و ویر خشک او شود و تیار
شیع تحلیل سکونی و در آن مده و کمان افتد که ماده جارب و سنجین بسیار باشد که ماده جارب
بود چیری گرم خورده شود و یا تحلیل آنجته و کسریج سکون پدید آید و توهم شود که ماده جارب
بود و این سرد و مخاطه است آخر فرسید پس چیست که با تار دیگر تحقیق نمایند و
این چنین منافع کا و بهر و مفتون نشوند و اگر خوردن طعام بود که ایذا میدهد
کمیت یا کیفیت لا و نه علاجش استخراج است بقی پس آنجا که کثرت مقدار سبب
بوده باشد چند روز تحلیل غذا کند و در آنجا که کیفیت سبب بود باشد غذای
ایک هفته دهند و اگر ضعیفی معده بوده باشد علاتش غلبه در دست بعد غذا خورد
و ساکن نشود و اگر قبی یا سهال علاج مقویات معده دهند و نوش و از نافع است و اگر
موجب ضعف اجتماع مواد بود و تفتیان نمایند و قرص کب نفع تمام دارد و همچنین
قرص سیسین و اگر قوت حس معده بود علامت او ظهور دست بهر اندک سبب
چون بخاطر طعام و تناول طعام و انصباب سوز از سیر بر معده آب سرد نوشیدن
و مع واک در فعل معده فتوری نبودن علاج در غلیظ روح و تخدیر عضو کوشند و شرب
آب کوکبا و تناول کلیه یا نیمه نوعی است از در معده که در بهار و خلو معده پدید آید و غذا
ساکن شود و این سه گونه است یکی آنکه با غلیظ غلبه کند و شکم تهی بود سبب تحلیل و
از جوع و تولد با از آن دوم آنکه صضر السبب خلواز جگر معده ریزد سوم آنکه
سودا از سیر بر معده ریزد و در خلو را با از آنچ باید یا کیفیت حاکمیت شده

در جانب پسر پیدایشن کواهی و در علاج تکلیف کند و خیر بود و کلاب نجو شانه و
نیو شانه و پو و نیو نمایند فرایند تا اربع آید و کمونی دهند و اگر با غلیظ باشد
سبیل مغم خوراند و تجوید مضم و حله لازم شانه و نجو ناری بر جده ها و ناری
اثر میدهد **فاما** که سنجین با کلاب آنجته و اگر اثر تمام سید با وجاع معده از هر
که باشد و بداند که بسیار باشد که در بلغم رقیق یا بلغم شود و ویر خشک او شود و تیار
شیع تحلیل سکونی و در آن مده و کمان افتد که ماده جارب و سنجین بسیار باشد که ماده جارب
بود چیری گرم خورده شود و یا تحلیل آنجته و کسریج سکون پدید آید و توهم شود که ماده جارب
بود و این سرد و مخاطه است آخر فرسید پس چیست که با تار دیگر تحقیق نمایند و
این چنین منافع کا و بهر و مفتون نشوند و اگر خوردن طعام بود که ایذا میدهد
کمیت یا کیفیت لا و نه علاجش استخراج است بقی پس آنجا که کثرت مقدار سبب
بوده باشد چند روز تحلیل غذا کند و در آنجا که کیفیت سبب بود باشد غذای
ایک هفته دهند و اگر ضعیفی معده بوده باشد علاتش غلبه در دست بعد غذا خورد
و ساکن نشود و اگر قبی یا سهال علاج مقویات معده دهند و نوش و از نافع است و اگر
موجب ضعف اجتماع مواد بود و تفتیان نمایند و قرص کب نفع تمام دارد و همچنین
قرص سیسین و اگر قوت حس معده بود علامت او ظهور دست بهر اندک سبب
چون بخاطر طعام و تناول طعام و انصباب سوز از سیر بر معده آب سرد نوشیدن
و مع واک در فعل معده فتوری نبودن علاج در غلیظ روح و تخدیر عضو کوشند و شرب
آب کوکبا و تناول کلیه یا نیمه نوعی است از در معده که در بهار و خلو معده پدید آید و غذا
ساکن شود و این سه گونه است یکی آنکه با غلیظ غلبه کند و شکم تهی بود سبب تحلیل و
از جوع و تولد با از آن دوم آنکه صضر السبب خلواز جگر معده ریزد سوم آنکه
سودا از سیر بر معده ریزد و در خلو را با از آنچ باید یا کیفیت حاکمیت شده

در جانب پسر پیدایشن کواهی و در علاج تکلیف کند و خیر بود و کلاب نجو شانه و
نیو شانه و پو و نیو نمایند فرایند تا اربع آید و کمونی دهند و اگر با غلیظ باشد
سبیل مغم خوراند و تجوید مضم و حله لازم شانه و نجو ناری بر جده ها و ناری
اثر میدهد **فاما** که سنجین با کلاب آنجته و اگر اثر تمام سید با وجاع معده از هر
که باشد و بداند که بسیار باشد که در بلغم رقیق یا بلغم شود و ویر خشک او شود و تیار
شیع تحلیل سکونی و در آن مده و کمان افتد که ماده جارب و سنجین بسیار باشد که ماده جارب
بود چیری گرم خورده شود و یا تحلیل آنجته و کسریج سکون پدید آید و توهم شود که ماده جارب
بود و این سرد و مخاطه است آخر فرسید پس چیست که با تار دیگر تحقیق نمایند و
این چنین منافع کا و بهر و مفتون نشوند و اگر خوردن طعام بود که ایذا میدهد
کمیت یا کیفیت لا و نه علاجش استخراج است بقی پس آنجا که کثرت مقدار سبب
بوده باشد چند روز تحلیل غذا کند و در آنجا که کیفیت سبب بود باشد غذای
ایک هفته دهند و اگر ضعیفی معده بوده باشد علاتش غلبه در دست بعد غذا خورد
و ساکن نشود و اگر قبی یا سهال علاج مقویات معده دهند و نوش و از نافع است و اگر
موجب ضعف اجتماع مواد بود و تفتیان نمایند و قرص کب نفع تمام دارد و همچنین
قرص سیسین و اگر قوت حس معده بود علامت او ظهور دست بهر اندک سبب
چون بخاطر طعام و تناول طعام و انصباب سوز از سیر بر معده آب سرد نوشیدن
و مع واک در فعل معده فتوری نبودن علاج در غلیظ روح و تخدیر عضو کوشند و شرب
آب کوکبا و تناول کلیه یا نیمه نوعی است از در معده که در بهار و خلو معده پدید آید و غذا
ساکن شود و این سه گونه است یکی آنکه با غلیظ غلبه کند و شکم تهی بود سبب تحلیل و
از جوع و تولد با از آن دوم آنکه صضر السبب خلواز جگر معده ریزد سوم آنکه
سودا از سیر بر معده ریزد و در خلو را با از آنچ باید یا کیفیت حاکمیت شده

[illegible]

21/12/2014

از اعلام فاضل که بنام
 سید احمد بنده تالیف
 ۱۲
 ۱۳۰۰

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

سازند و اوصی و جزآن ظاهرست اما آنچه از ناریختن سودا بر سر معده واقع شود و بار
و وقوع سده در مجرای آنچه از بطلان جس واقع شود و بار وقوع آفت و
دماغ سلامتی افعال معده بر آن گواهی دهد و فرق بین آنها آنست که آنچه از
مار یختم سودا باشد چون ترشی خوراند شتهای پدید آید بخلاف بطلان جس که از تر
سید سبب ظاهر نشود فائده هرگاه اعضا محتاج بقذا میشوند از رگهای پیوسته بر سبیل
انتصابی بر که با هم چنان از جگر و کبد از اسار قیحا و اسار قیحا از معده و چون قسم
و کی الحسنت متاثر میشوند از این در خواست انتصابی هم درین اتنا سودا از
سیر بر سر معده میریزد بسبب غلظت و حرمت جبر و اسیر داند و در هم می یابد
اجزای آزاد و انجات عبارتست از کرسکی پس هرگاه در امری ازین امور
فتور افتد تصور در کرسکی ظهور نماید علاج در اینجا تعادل و دور و می تقیه و در
تکثیف مسام تقیه استحام و در ضعف جگر تقویت و در سده و نفوذ و سیر و تقیه
سیر و تدبیر عظم طحال و در بطلان جس تقویت دماغ و تدبیر رگ عصبی از دماغ
بر سر معده انداختن فائده هرگاه باشد که قوت خون در بدن سرگشایان و دماغ
هم جزآن باعث فتور شهوت شود و تدبیر آن بهتعالی آنچه مناسبست
فوان کرد و اگر دیدان امعا مشغول شهوت شد باشند بعلاج آن کوشند
لذک از هر وجهی که باشد حسب سبب تدارک نمایند و اگر دوشیه شتهیه سلجین
بفرج حل و شربت لیون و بغض شربسکه و پیاز یا سرکه و ماهی شور و انار شیر
و شربت کدوینه و مانند آن فصل ۶ و فساد شهوت یعنی از روی چیزهای
خوردنی چون گل و امثال آن چنانچه حامله را می افتد و این را دوشیم نیز گویند
نی را دیدیم که خوردن مبه و گاه عذر از دوشست باجمد سبب این اجماع خلط فاسد
ست در معده و علاجش تقیه آن اما در حوالی بطبع باید گذاشت که بعد

[illegible][illegible]

92

ماه در اکثر خود بخود زایل میگردد و دستخوان کبوتر تریه بریان کرده نایدن آب او
خوردن از روی تبا نه مخصوص که بر گل باشند و در سبکند از حوامل و غیره حوامل
استخوان مزاج و تدر و دیگر مزاج خاکی هر واحد بریان کرده همان عمل دارد و ناخواه
زیره نایدن آب او خوردن نفع است **فصل** در شهوت کلبی این علتی
ست که آدمی نشیر شود و سبب این اگر سوز مزاج بار و گسفت غیر منفرط باشد
که بر فم معده افتد قلت عطش و کثرت نفخ که اسی و بد و علاجتش تسخین فم معده
است بخایدن ناخواه و جبران ناکیدن جوهر کوب و وسیل لطیف فم معده پس اگر
باماده بالغ بود بقیه او مقدم دارند و اگر سوز او باشد که از سپهر بیشتر فم معده
ریزد و نفع ندارد و حیرت فم معده رخاقت خلط پدید آید و ناخدا نخورد سوزش
نایستد و غلاجتش سقیه سود و آب و دست ز است با سلیق یا سلیم
کنشود و تجربه ناری بر سپهر گذشتن اگر حرارت باشد که در معده و جمیع اندام
افتد بسببی از سباب نشان او مقدم سبب است و علاجتش از لاله ان و اگر کوب
که از دماغ بر سر معده ریزد و دیگر ترش کرد و ترشی آروغ و قهقهه مزرکه گواه است
و علاجتش منع نزل نمودن و اگر دیدان و معده در و ده باشد که هر چه آوید
بخورد و از آب باید و غذا با اعضا نرسد علامت و علاجتش از فصل دیدان جوید
فصل در جمع البقره این را بپوشانی بولیموش کوبید و وی مرضی است
که در شکلی اصلا نشود حتی که یک لقمه خوردن هم طبع اگر اه کند و منع ذلک بسیار
کر سنه یعنی محتاج بعد باشد تسیمه می مجموع از چخت است الا جوع که عبارت از
فم معده است چنانچه گفته شد و ریخا ضد ان مذهب و دلیل بر شکلی اعضا
بدن و مقوطه قوت است بی سبب مرضی دیگر چون ریخا ضد عشی می آید و علاج در
حالت عشی تبدر با فاق کوشند نوعی که عشی که شد فم معده سبب سبب سبب

[illegible]

Handwritten notes in Arabic script, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to the quality of the scan and the nature of the handwriting.

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على سيدنا محمد
النبی المبعوث فی الحقیقة
وآله الطیبین الطاهرین
اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد
صلواتک وسلامتک
مبارکة وکثیرة

نشد
نویزند و فی الفور قتل فرمایند
باین فرض جیب بپایند و دولت آن گزیده را جیب بپایند
پیرست کورت در جوف قلع مخبب شود و در دو ساعت بدو را در
خف حقون پیرست نشود و از آن دو جدا نمایند پس از یکدیگر
از موضع رابست به بعد از آن تا به شود و اگر دستمال
منه خف زرد بودن با یک خف مننه خف جاکارت و بر این خف
بر خف زرد و با یک خف زرد جیب مننه خف جاکارت و بر این خف
منه خف زرد و با یک خف زرد جیب مننه خف جاکارت و بر این خف
منه خف زرد و با یک خف زرد جیب مننه خف جاکارت و بر این خف

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is illegible due to the quality of the scan and the nature of the handwriting.

تندیر که بهر غم گذشت تدارک نمایند و خوردن برت نیز عطش می آرد و در پیش
اختلاف دارند با بجه شربت لیمو مزلی نیست و آب گرم جوهره خوردن مفید
و کدک بسیار چیز است که خوردن آن عطش می آرد و حسب مزاج آن تبیین
توان کرد **فصل ۱۱** اندر درم معده می آید هر ماده که بود و در دوبات غایت
آنکه اگر از خار بود و در دوبات باشد و اگر از روده بود و سخت و دیگر آثار که خصم
بهرواحست پیدا باشد علاج در خارج صد کنند و از سهیل قوی قی اقرار نمایند
و اگر قطع قی بود مغز فلوس با طبع غلبه و عمر بندی و کل سرخ بدن
و در ابتدا صندل و یا میثاق صندل سازند و بعد سه روز از وجود خطمی و زرد و کلام
ضما نمایند و در باره سببین صبح که شند سبب الماده خاکش روخت انکو و مسعود
و در و سبیل سرکه آمیخته نیم گرم ضما نمایند و اگر تکلیف حاجت آید مغز فلوس در طبع
زود بپوشانند و در سوداوی صلابت لازم است و آن اگر بی حرارت بود و غیر
بیدار بخورد مغز فلوس آمیزند و سه روز بپوشانند که نفع تمام دارد و اگر در غرض شنبه و صندل
باید داد **فصل ۱۲** در دلیله معده هرگاه ماده تحلیس نرود و جمع شود و دریم
که در آنرا بدین نام خوانند پس اگر از آماس کم بوده با خراج نیز نامند و نشان
پسختن ماده معده و علامت انفجار و بهمانست که در ذات العجب و ریه گذشت
علاج چون ماده رومی جمع آرد حله و تخم مرو و بادلم بکوبند و برغن بید بخیر کشند
و ضما نمایند تا پخته شود بعد اگر خود بنفشه و فها و کرنا آب گرم نوشاند و بول
را منفر سازند تا بشکافد و بعد شیر و مار لعسل با جلاب سکر و بهند با پاک کنند
و پس از پاک شدن کند و درم الاخوین جلاب و کهر با و کل ارمنی بکوبند و بخور
تا بکند **فصل ۱۳** در قروح و شوره معده نشان می خلبه در دست و نشان
چیزی ترش و نیز و فز و را که درم معده است یا در قعرش از محل در و طاعت

بسیار است که در معده می آید و در دوبات باشد و اگر از روده بود و سخت و دیگر آثار که خصم
بهرواحست پیدا باشد علاج در خارج صد کنند و از سهیل قوی قی اقرار نمایند
و اگر قطع قی بود مغز فلوس با طبع غلبه و عمر بندی و کل سرخ بدن
و در ابتدا صندل و یا میثاق صندل سازند و بعد سه روز از وجود خطمی و زرد و کلام
ضما نمایند و در باره سببین صبح که شند سبب الماده خاکش روخت انکو و مسعود
و در و سبیل سرکه آمیخته نیم گرم ضما نمایند و اگر تکلیف حاجت آید مغز فلوس در طبع
زود بپوشانند و در سوداوی صلابت لازم است و آن اگر بی حرارت بود و غیر
بیدار بخورد مغز فلوس آمیزند و سه روز بپوشانند که نفع تمام دارد و اگر در غرض شنبه و صندل
باید داد **فصل ۱۲** در دلیله معده هرگاه ماده تحلیس نرود و جمع شود و دریم
که در آنرا بدین نام خوانند پس اگر از آماس کم بوده با خراج نیز نامند و نشان
پسختن ماده معده و علامت انفجار و بهمانست که در ذات العجب و ریه گذشت
علاج چون ماده رومی جمع آرد حله و تخم مرو و بادلم بکوبند و برغن بید بخیر کشند
و ضما نمایند تا پخته شود بعد اگر خود بنفشه و فها و کرنا آب گرم نوشاند و بول
را منفر سازند تا بشکافد و بعد شیر و مار لعسل با جلاب سکر و بهند با پاک کنند
و پس از پاک شدن کند و درم الاخوین جلاب و کهر با و کل ارمنی بکوبند و بخور
تا بکند **فصل ۱۳** در قروح و شوره معده نشان می خلبه در دست و نشان
چیزی ترش و نیز و فز و را که درم معده است یا در قعرش از محل در و طاعت

بسیار است که در معده می آید و در دوبات باشد و اگر از روده بود و سخت و دیگر آثار که خصم
بهرواحست پیدا باشد علاج در خارج صد کنند و از سهیل قوی قی اقرار نمایند
و اگر قطع قی بود مغز فلوس با طبع غلبه و عمر بندی و کل سرخ بدن
و در ابتدا صندل و یا میثاق صندل سازند و بعد سه روز از وجود خطمی و زرد و کلام
ضما نمایند و در باره سببین صبح که شند سبب الماده خاکش روخت انکو و مسعود
و در و سبیل سرکه آمیخته نیم گرم ضما نمایند و اگر تکلیف حاجت آید مغز فلوس در طبع
زود بپوشانند و در سوداوی صلابت لازم است و آن اگر بی حرارت بود و غیر
بیدار بخورد مغز فلوس آمیزند و سه روز بپوشانند که نفع تمام دارد و اگر در غرض شنبه و صندل
باید داد **فصل ۱۲** در دلیله معده هرگاه ماده تحلیس نرود و جمع شود و دریم
که در آنرا بدین نام خوانند پس اگر از آماس کم بوده با خراج نیز نامند و نشان
پسختن ماده معده و علامت انفجار و بهمانست که در ذات العجب و ریه گذشت
علاج چون ماده رومی جمع آرد حله و تخم مرو و بادلم بکوبند و برغن بید بخیر کشند
و ضما نمایند تا پخته شود بعد اگر خود بنفشه و فها و کرنا آب گرم نوشاند و بول
را منفر سازند تا بشکافد و بعد شیر و مار لعسل با جلاب سکر و بهند با پاک کنند
و پس از پاک شدن کند و درم الاخوین جلاب و کهر با و کل ارمنی بکوبند و بخور
تا بکند **فصل ۱۳** در قروح و شوره معده نشان می خلبه در دست و نشان
چیزی ترش و نیز و فز و را که درم معده است یا در قعرش از محل در و طاعت

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

[illegible]

[illegible]

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or document, showing dense cursive writing.

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

مجلس شورای اسلامی
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی
کتابخانه ملی ایران
کتاب: ...
نویسنده: ...
تألیف: ...
موضوع: ...
تاریخ: ...
محل: ...
شماره: ...
کتابخانه: ...

چون شیرمایه و حران بند و نشان این هر واحد است که غشایی عرقی هر دو پدید
آید و از آن جهت علاج شلخت و پودینه بخوراند و در آن یک پنجمین آینه نند و بنوشند که اگر کم
و غیر پایمه حیوانات مخصوص از خرگوش و دزد و بخت و شیر بسته نفع تمام دارد
خاصیت شیرمایه است که شیر تریق را بنهد و بسته را بکند و وفا کند و بسیار است
که در عهد اطفال شیر خواره شیر بنهد و بسبب فساد شیر در وی یا ضعف ممتد و علاقتش
بعد از آب است که از آن شیر و با بکیرند و عوض می شیر تر باشد که با و یا شیر تر
نوشانند و این حیوان اسباب و قصه خوراند و اگر از کز قن از آن شیر ممکن
نبود اصلاح خدای می نماید و کاه و تر باق فاروی خوراند و قدری طفل را بنشیند
و یک سیم شیر قطعه بند و یک سیم پوشید و در پودینه خشک پیچ درم خوردن در
ساعت شیر بسته بکشد **فصل** در فوائد این کبک است اگر سبب اتوار
طعام شیر بود عقب طعام واقع شود و از علاقتش از آن غذا است
و نتیجه یضم و باشد که از خیر بود و پودینه با یستد یا خوردن و با یستد و اگر سبب
او با بود عقب تخمه و طعام با بکیرند واقع شود و این کوکان را بیشتر نند
و علاقتش چیزهای با دشمن است حال گردنت و اگر بسبب خلطی بود و اگر بقتی
یا دوا می حاد و علاج نخستین می نماید یک پنجمین آب گرم و بهر تعذیل
اعاها و شیر نهند که سرد تر باشد و در تقسیم آب گرم و روغن با و ام جود جرم
نوشیدن و سکه و طعام خوردن سیرای الاثر است و اگر سبب او طوبت بلغمی
بود که با طبع سده چسبید و مین پر آب بود و ضم فاسد و آروغ ترش آید علاقتش
نقیصه است خصوص اسهال یا یارج و اگر سبب او سوء مزاج یا بد و سفا ف بود
نشان او پیدا بود و علاقتش نخستین است شراب و طلاء و اکلا و این را
در یکی را و در طوبی را نافع ترین تدابیر جسم نفس است و صیحه و غضب و حرکت

۴

[illegible][illegible]

امثال این که روح را بچنانند و اگر سبب او درم جگر یا درم معده بود علامت ^{علائق} علقه
از سخت جگر و معده متورم و جوید فائده عطسه آوردن در اکثر نافع است
بچنان آب بودینه باب انار ترش نوشیدن آب سیر و بسیار نوشیدن
و بنفشه و کلوآ و تخم ترسانیدن طبع و در چینی مصطکی آتشیدن **فصل ۲۰**
اغلاب المعده و وی است که آنچه خورد شود بعد بضم نفسی منفع کرد و سبب از خراش
رویه است که بعد پیوسته زیرا که غذا بعد بضم بدان سو حرکت کند و از خفا آید
طبع آنرا برود و بفرستد و با بصر و بقی راجع نماید علاجش تدبیر سبب **فصل ۲۱**
و تعلق المعده و وی است که در معده اضطراب پدید آید و آدمی بقرار شود و بر
یک شکل نماند گویا و خاکستر گرم افتاده است و این اگر ب معده می نیز کشند
علاج حسب الخاطه تنقیه فرمایند و موافق سبب تعدیل نمایند **فصل ۲۲**
اختلاج المعده و وی است که جنبش خفقتان باشد و در معده ظاهر شود و علاج
حسب الخاطه تنقیه کند و اگر سبب گرم بود و اخراج او نمایند **فصل ۲۳**
در وجع الفؤاد و وی در ویت قوی که در معده پدید آید و بر ویت اطراف
و غشی لازمه است علاج بوجع المعده رجوع نمایند **فصل ۲۴** در حرقت
معده و سبب سوزش اکثر اول نمان ظمیر و فوکه خام بود یا احتباس طوبت
خام در معده باشد تقدم تناول مغلطات و دومی طوبات کوبایی دهد و در هر
خفت پدید آید و اگر انصباب سودا و دوزیم در رگ سنگی غلبه کند و از خوردن حرب
ساکن کرد و علاج در اینجا که از اعظمه علیینه و طبعه باشد فی فرمایند و غذا سنگین
و تقویت نمایند و در سوداوی سلیم یا با سلیق از چپ کشانید و بعد بکوبه مراباچین
برای مناسبت اند **فصل ۲۵** در سترخای معده و این دو گونه است یکی آنکه
نفوس معده نوشان و فساد بضم هم است و بر آمدن سینه دوم آنکه در معده لیت

[illegible]

از روی حکم و فرمان نام
ممنوع از حق ملت و مردم
از آنکه به وضع معصوم
وضع خلاف وضع انصوار
از روی حکم و فرمان نام
ممنوع از حق ملت و مردم
از آنکه به وضع معصوم
وضع خلاف وضع انصوار

طب ابرار

معاذ الله بود که اگر ارتباط معده اندید یک اعضا و نشان می آید معده است
مخالف را با معده شیرین زیرا که معده همچون خیمه چهار جهت مربوط است با رطوبت
طباب مانند یکی تیر تیره و دوم بصلب نسوم با این چنان با بیس و هر جانب که
معده میل کند نقل آنجا محسوس میگردد علاج هر چه در اثر خاف و علاج کدشت
بعل آرند و غذای لطیف دهند و او را بخوبی و قیاض خوراند و آنچه در
نسج گفته آید بر نیست **فصل ۳۸** در تبایل نسج معده یعنی سست شدن
بافت معده و این است که خاست قومی که در هر جزو افتد و این بدترین امر من
معده است و نشان آن بطلان خیمه است با وجود تناول غذای لطیف و قبض
طبیعت با رطوبت و خرا بودن از انار و درم و سوس و علاج حواش عود و نهند و
روغن مصطکی مالند و علاج در پیوسته و پوست و روغن سنگدان و مرغ خاکی
خشک سازند و کوفته بخته نیم شقان تا از فضل با بیشتر آب جالاس آید
و بخوراند و سنگ ششم مشق نیم درم به تنور نافع دانند **فصل ۳۹** در شنج
معده و آنچه در نفس معده افتد نشان می فساد و خیمه است و آنچه در رابطه بود اگر در
رابطه خلفی باشد غذا بجز در و در معده و کدرد و بسوی معده و ریفن بجا نیست
یا بسیار مل بود اگر در رابطه قوی باشد ریفن مل بجا نیست و شکم بود و شست
راست تواند کرد و علاج آنچه در شنج مطلق است بکار بزدن آمار مثلا و استغفر
در یافته **فصل ۴۰** در جفاة اعداء یعنی سختی معده این درم و درم معده
التر افتد چون بلس می در آید علاج بعلامی دیگر نیست و هر گاه بزرگ باشد
بخطیر محسوس میشود و فساد معده لازم نیست علاج اگر آثار گرمی یابند
راک با سلیق زنند و موم سپید روغن کل و روغن بنفشه بکند از تند و بر نهند
و گوشت خورون منع نمایند و اگر آثار سردی یابند با بونده و سبیل بنفشه

در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است
در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است
در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است

در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است
در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است
در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است

در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است
در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است
در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است

در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است
در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است
در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است

در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است
در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است
در این کتاب از طب ابرار که در این کتاب است

و از هر جنبه و شل و با و امش و پیچ و کمان بهم سرشته شده و سازند و هر چه
از لاط غلیظ و جویع الترشیب استحال نماید و غرض از حقن آنکه کاه باشد که
سبب سختی و سوزنی و اجزای معده که محاذی نیست پدید آید و علاجه
علاج سیرست که در جفا و عضلات که بر معده واقع آید صلابت و سفتی
و از این اثر و از یک طرف غلیظ و دیگر طرف قوی چون آب انبار و از آنکه معده سالم از
است سلامتی و فعالیت می یابد و از این جهت است که گشت
حسب الحرارة و دیگر و در فصل معده و در بطن و معده و از هر یک
دارند و در بعضی وقتها و معده سست می آید و از آنکه از سوز فراوان
بر می آید و با شداید می آید و علاجه سبب است که از این جهت است که گشت
از شور و قروح افتد و نیز در گوشه و شوق راتی الامعاء شور می افتد و تمام دارد
و چون شوق است از این جهت است که در معده و از آنکه سبب است که گشت
در معده و سبب است که در معده و از آنکه سبب است که گشت
از باب امراض که بهر تری که گشت و از این جهت است که گشت
نفسه و یکی عیانت به تقویت باغیر حروف دارند و از این جهت است که گشت
علاجش اصلاح خد است و تجوید می آید و از این جهت است که گشت
است که بیمار بر پوست پر قوت بود و از این جهت است که گشت
صحت و ریاضت و ولک و تعریق حمام و کثرت حیام و آنچه از ضعف حکم بود
نشان می آید که سبب است که در معده و از این جهت است که گشت
مع تقویت معده شراب و عسل و از این جهت است که گشت
از اصلاح معده بسوی جگر و زرد و پدید می آید و از این جهت است که گشت
بر و در سبب است که از دوزخ که سبب است که گشت و در این جهت است که گشت

Handwritten marginal notes in Persian script, including medical commentary and recipes, written in various orientations around the central text.

دوری دوی است که بدو معین آید و پیش انصباب ماده است از عضوی نشان
از لور باو نشان برون ماده از لور و در عضوی و یکون آن بعد بهال سکو
و طاجیر تنقید است از خط غاب و نوعی است از زرب که پیش وقوع سده
بود و بعد اول یعنی عروق با سارقا نشان سده و جگر و طاجیر تنقید
نوعی است از آن که سبب زباب خلل معده افتد و ظاهر است که چون خلل معده
زود و شود و چندان در آن نایستد و علت زباب خلل یا خط اگال است یا
درم حار معده و یا تا فل ستموم حاره علاج بعد از اسب ساق و زرد طاجیر
و زرد و صندل و پوست انار و حصن باب به یا باب برک کرم بر بعد ضاد
سازند و پوست جو و سیب و روغن بادام خوانند و در راج و کبک غذا سازند
بعد غذا تا در بر خوراید و نند به پیوستی است هیچ حرکت کنند و گفته اند که عضوی
شیرخان پیوسته سازند و نند به پیوستی است که با خاصیت ثبت خلل است و آنچه از شر او
مسببه افتد علاجش آنست بدینچه مناسب بود و دروغ سرد ساخته سریع الاثر
فصل ۳۱ در تصفیه دوی اگر طبعی بود از ابتدا اکثریت مقدار است
سیراده است بهر خد لطیف بود و تدبیر دوی است که خدا قلیل است و
شیر انداخت و سبب و اگر سبب تشنج یا درم بود از آن دوی نند **باب**
در علاج کبد یعنی جگر **فصل ۱** در سرد مزاج جگر و نشان آن واحد سازج بود و یا که
از زودم است و در کرم و جگر و یا که بهر یک خصوص است و علاجش از آن
سبب است لیکن بدانند که کاسنی نافع ترین چیز است در جگر و سرد مزاج
و که که بهرگاه خنر قوس دوی خنم سازند و دوی مطلق نیست شیر تنگیه
سطلو معده و در خنر کونه و او که خصوص من جگر است و قوم میشود و سبب
بکار نفع رعایت تمیز قلیقین آید و یا بآب کاسنی و آب انار و شربت صندل

دوری دوی است که بدو معین آید و پیش انصباب ماده است از عضوی نشان
از لور باو نشان برون ماده از لور و در عضوی و یکون آن بعد بهال سکو
و طاجیر تنقید است از خط غاب و نوعی است از زرب که پیش وقوع سده
بود و بعد اول یعنی عروق با سارقا نشان سده و جگر و طاجیر تنقید
نوعی است از آن که سبب زباب خلل معده افتد و ظاهر است که چون خلل معده
زود و شود و چندان در آن نایستد و علت زباب خلل یا خط اگال است یا
درم حار معده و یا تا فل ستموم حاره علاج بعد از اسب ساق و زرد طاجیر
و زرد و صندل و پوست انار و حصن باب به یا باب برک کرم بر بعد ضاد
سازند و پوست جو و سیب و روغن بادام خوانند و در راج و کبک غذا سازند
بعد غذا تا در بر خوراید و نند به پیوستی است هیچ حرکت کنند و گفته اند که عضوی
شیرخان پیوسته سازند و نند به پیوستی است که با خاصیت ثبت خلل است و آنچه از شر او
مسببه افتد علاجش آنست بدینچه مناسب بود و دروغ سرد ساخته سریع الاثر
فصل ۳۱ در تصفیه دوی اگر طبعی بود از ابتدا اکثریت مقدار است
سیراده است بهر خد لطیف بود و تدبیر دوی است که خدا قلیل است و
شیر انداخت و سبب و اگر سبب تشنج یا درم بود از آن دوی نند **باب**
در علاج کبد یعنی جگر **فصل ۱** در سرد مزاج جگر و نشان آن واحد سازج بود و یا که
از زودم است و در کرم و جگر و یا که بهر یک خصوص است و علاجش از آن
سبب است لیکن بدانند که کاسنی نافع ترین چیز است در جگر و سرد مزاج
و که که بهرگاه خنر قوس دوی خنم سازند و دوی مطلق نیست شیر تنگیه
سطلو معده و در خنر کونه و او که خصوص من جگر است و قوم میشود و سبب
بکار نفع رعایت تمیز قلیقین آید و یا بآب کاسنی و آب انار و شربت صندل

دوری دوی است که بدو معین آید و پیش انصباب ماده است از عضوی نشان
از لور باو نشان برون ماده از لور و در عضوی و یکون آن بعد بهال سکو
و طاجیر تنقید است از خط غاب و نوعی است از زرب که پیش وقوع سده
بود و بعد اول یعنی عروق با سارقا نشان سده و جگر و طاجیر تنقید
نوعی است از آن که سبب زباب خلل معده افتد و ظاهر است که چون خلل معده
زود و شود و چندان در آن نایستد و علت زباب خلل یا خط اگال است یا
درم حار معده و یا تا فل ستموم حاره علاج بعد از اسب ساق و زرد طاجیر
و زرد و صندل و پوست انار و حصن باب به یا باب برک کرم بر بعد ضاد
سازند و پوست جو و سیب و روغن بادام خوانند و در راج و کبک غذا سازند
بعد غذا تا در بر خوراید و نند به پیوستی است هیچ حرکت کنند و گفته اند که عضوی
شیرخان پیوسته سازند و نند به پیوستی است که با خاصیت ثبت خلل است و آنچه از شر او
مسببه افتد علاجش آنست بدینچه مناسب بود و دروغ سرد ساخته سریع الاثر
فصل ۳۱ در تصفیه دوی اگر طبعی بود از ابتدا اکثریت مقدار است
سیراده است بهر خد لطیف بود و تدبیر دوی است که خدا قلیل است و
شیر انداخت و سبب و اگر سبب تشنج یا درم بود از آن دوی نند **باب**
در علاج کبد یعنی جگر **فصل ۱** در سرد مزاج جگر و نشان آن واحد سازج بود و یا که
از زودم است و در کرم و جگر و یا که بهر یک خصوص است و علاجش از آن
سبب است لیکن بدانند که کاسنی نافع ترین چیز است در جگر و سرد مزاج
و که که بهرگاه خنر قوس دوی خنم سازند و دوی مطلق نیست شیر تنگیه
سطلو معده و در خنر کونه و او که خصوص من جگر است و قوم میشود و سبب
بکار نفع رعایت تمیز قلیقین آید و یا بآب کاسنی و آب انار و شربت صندل

۱۰۵

کونکین آب زرشک و دغ سرگرد و لباب اسفند و مانند آن فراوان
 یا و دیگر ترکیب داده اگر طبع نرم بود قرص طباقیه را با جنس مع رب به سبب
 خضه من شربت حاصل نافع ترست و اگر قبض بود طبع باطله مع نیا شربت سقز
 و در دمای اگر انانی بود خضه با سلیق باطی مقدم دارد بر همه و در صغیر او
 تبرید بیشتر نماید و اگر صلیق خضه نیز بخورست و ادویه شیر در جگر نهاده و
 حرارت استاماد را دمی قبل از تنقیه اجتناب از آن بهترست تا سده مبارک
 ادویه جار با دیان تخم کرفس کفند عسل و اناناسیا و وادرا که گرم است جهت
 تنقیه بلغم و الاصول حب صبر نافع است و طبع زرد فایک شغال و وادرا که گرم
 به تسخین و تقویت جگر خصوصیت دارد و خلاصه و اطریض کبر یا سقز و در تنقیه
 مبالغه نکند تا دبول نیارد و اگر اسهال بود و حره و تخم ریحان و صغیر عربی هر یک
 سه درم بریان کرده و بکباب تر نمود و دهند و جهت تنقیه سودا بعد از تطیب
 تمام مطبوخ ضمیمون حاج اقمیون مار مجین و قوطلی مرطب دراز راه میوت بر جگر
 ضما کردن اثر تمام دارد و در تطیب افراط منع است تا ششها زیاده و حره
 ایجاد قی حال مرض باشد اختیار نماید و اگر مرض مرکب و علاج نیز مرکب سازند
فصل ۲ در ضعف کبد و دمی از هر سبب که افتد نشان او در اکثر تنست که
 بول و براز غلیظی بود و بدن نحیف ششها ناقص بلکه ساقط و از پهلوی است
 تا قریب زهرین و صغیر نرم متدبید بود و خاصه بعد تناول غذا عند نفوذ آن بکایت جگر
 و زکات و نفی اکثر بگیری و سفیدی مذو باشد که بزودی مگدی مایل بود و قی
 در عضوی چهار قوت است جاذبه ماسکه ماضیه و انقباض و ضعف قوت
 حکم را علامتیست چنانچه ذکر کنیم اما سپیدی و نرمی باز و کثرت مقدار او
 مع خفایت بدن از ضعف جاذبه است و زل بدن تهج وجه عسالتی مجاز و سپیدی

[illegible]

و آب غلبه اشبک بکوب چغیری است و اگر در دم مجرب بود با بار که شستند و لیکن قهص
 طبع نیز روان دارند که نریزیم است پس در صورت هر چه بغایت خفیف است پس
 بود و جهت رفع قهص کافی است چون عاقلین بار اشبک و مانند آن در درم و دو
 جگر بود و ابتدا چه بعد آن آنچه نماند و کند باید که جامع بود در درم و تخمین غایت آنکه
 در ابتدا رعایت غلبه را و در دو در آنها محملات را و در ترزاید است و در درم و دو
 آنچه مذکور شد بصل آرند که فصد اینچاد است و در اوج صرف ضاوت آن که چون
 آرد جو و صندل و کلاب و آب کاسنی و سرکه و اگر ضرورت شود و قدری کافور
 داخل نمایند و اگر از بلغم بودن آن اوکشت تقل است و تیب بودن آن که گفته بلغم شود
 باشد و سپیدی روی و زبان و دراز وقت وجع علاج در جلدی مذرات بکار
 و در قهصی مسلمات و بعد اشبک را و در قهصی نمایند و اگر از سودا بود و ملات
 در آن محل بید شود و علاجش نصف مایه است بقیه بقیه و فصد قهص و در
 نرم شدن سختی مسهل و در سودا دادن و اگر مناسب بود فصد کنند که سرخ
 است و شیر شکر یکساله بقصد شیرین کرده فائده تمام دارد و بشکر طبعی را شربت و فائده
 اگر در دم جگر سبب ضربه یا سقطة عارض شود درک زنند و کل ارمنی بکیرم سائیده
 بلعاب اسفنج بدهند و روانند و کل ارمنی و حب الاس در بناب مجرب است
 و این ضما و بر نهند و خود نقشه را و در هر یک سه درم مویالی و دو درم کوفته و حبت
 بروغن بنفشه یا بر روغن که باشد بپزند و ضما و سازند و دیگر تدابیر حسب حاجت
 از آنچه مذکور شد بکار توان است فصل ۹ در درم عضله ای شکم و این درم
 از کپور انگه بود و در طرف ثانی باریک بطول باشد یا بعضی اما هر که
 شکل نو و محلات درم جگر علاج فصد کنند و مسهل دهند و اوقات صرف و ابتدا
 ضما و سازند بلا خوف و حذر و در آنها محله نقطه ضما و نمایند بلا خوف و محلات قهص

سبب اضعف جکرت و تدبیر ضعف نیز ذکر شد و بوجهی خوردن مویر را در دفع
 اسهال مجرب گفته سوم دومی و او سیمی است به دو سطر یا یکدیگر پس
 اگر استلای خون بودی وقوع تفرق اتصال خون شیر دفته بر آید هرگاه که
 آید اما ویر آید و دیگر آثار استلای پیدا بود و اگر تفرق اتصال بود از استلای
 یا سطر یا خزان خون بلا توقف همی آید هنگام خلوص معد و اسهال دیگر آثار موهوم
 ظاهر باشد علاج در امتداد مجلس شاید که در غنچه اضعف هم اندر ابتدا اضعف
 و با که گوشند بر لطا اطراف و جز آن و خون کمتر کند بکرات و اگر بعضی جهت
 آید قرص که با بشیر و خم حرفه و آب لسان محل و منند و تقیل غذا فرایند و در تفرق
 اتصال استلای بر همین است و در غیر استلای زوال سبب کردن و قرص نشاند
 که رواند در آن افزوده باشند هم چند یک جزا تر تمام دارد و در قبض و التیام چهارم
 صفراوی و نشان او وجود علامات حرارت جکرت و علامت از سوز و خراج
 حکم جوید و قبل از تنقیه و تعدیل حسن قطعا نکنند هم صید می سبب و احتراق خون
 و دیگر اخلاط است در جگر و علامات و علامت جش بهانست که در صفا و وی بگو
 و بر آمدن زرداب با سهال درین حال لازم است و تصفیه صندل و کلاب برل و
 حکم و حب و فصد آسیرم است تا فسخ شش خارش یعنی شبیه بد زواید
 و سبب او نیز با شکافتن و بیکه است یا کف و آن شد و جگر با احتراق شد
 که در جگر افتد و علامت جش حسب سبب بد آنچه گذشت توان نمود فائده فرق
 و اسهال کبدی و اسهال معدی از علامات خاصه هر عضوی پوشیده
 نیست مع ذلک بدانند که آنچه از کبد است بد بود می باشد و اکثر به ورمی آید
 و در خلوصه هم سیکه و دوی در دمی باشد و نه زال و ضعف روز بروز ظهور
 قاجش نماید بخلاف معوی اما کبدی چون یر یاید اسهال معوی اخلاط بینا

ای قیام کبدی که از صفرا و صید و خارش افتد ۱۲ طبیب کبر

تا احتراق اخلاط جگر و دل سوزش شود ۱۳

در غنچه اضعف هم اندر ابتدا اضعف
 و با که گوشند بر لطا اطراف و جز آن و خون کمتر کند بکرات و اگر بعضی جهت
 آید قرص که با بشیر و خم حرفه و آب لسان محل و منند و تقیل غذا فرایند و در تفرق
 اتصال استلای بر همین است و در غیر استلای زوال سبب کردن و قرص نشاند
 که رواند در آن افزوده باشند هم چند یک جزا تر تمام دارد و در قبض و التیام چهارم
 صفراوی و نشان او وجود علامات حرارت جکرت و علامت از سوز و خراج
 حکم جوید و قبل از تنقیه و تعدیل حسن قطعا نکنند هم صید می سبب و احتراق خون
 و دیگر اخلاط است در جگر و علامات و علامت جش بهانست که در صفا و وی بگو
 و بر آمدن زرداب با سهال درین حال لازم است و تصفیه صندل و کلاب برل و
 حکم و حب و فصد آسیرم است تا فسخ شش خارش یعنی شبیه بد زواید
 و سبب او نیز با شکافتن و بیکه است یا کف و آن شد و جگر با احتراق شد
 که در جگر افتد و علامت جش حسب سبب بد آنچه گذشت توان نمود فائده فرق
 و اسهال کبدی و اسهال معدی از علامات خاصه هر عضوی پوشیده
 نیست مع ذلک بدانند که آنچه از کبد است بد بود می باشد و اکثر به ورمی آید
 و در خلوصه هم سیکه و دوی در دمی باشد و نه زال و ضعف روز بروز ظهور
 قاجش نماید بخلاف معوی اما کبدی چون یر یاید اسهال معوی اخلاط بینا

در غنچه اضعف هم اندر ابتدا اضعف
 و با که گوشند بر لطا اطراف و جز آن و خون کمتر کند بکرات و اگر بعضی جهت
 آید قرص که با بشیر و خم حرفه و آب لسان محل و منند و تقیل غذا فرایند و در تفرق
 اتصال استلای بر همین است و در غیر استلای زوال سبب کردن و قرص نشاند
 که رواند در آن افزوده باشند هم چند یک جزا تر تمام دارد و در قبض و التیام چهارم
 صفراوی و نشان او وجود علامات حرارت جکرت و علامت از سوز و خراج
 حکم جوید و قبل از تنقیه و تعدیل حسن قطعا نکنند هم صید می سبب و احتراق خون
 و دیگر اخلاط است در جگر و علامات و علامت جش بهانست که در صفا و وی بگو
 و بر آمدن زرداب با سهال درین حال لازم است و تصفیه صندل و کلاب برل و
 حکم و حب و فصد آسیرم است تا فسخ شش خارش یعنی شبیه بد زواید
 و سبب او نیز با شکافتن و بیکه است یا کف و آن شد و جگر با احتراق شد
 که در جگر افتد و علامت جش حسب سبب بد آنچه گذشت توان نمود فائده فرق
 و اسهال کبدی و اسهال معدی از علامات خاصه هر عضوی پوشیده
 نیست مع ذلک بدانند که آنچه از کبد است بد بود می باشد و اکثر به ورمی آید
 و در خلوصه هم سیکه و دوی در دمی باشد و نه زال و ضعف روز بروز ظهور
 قاجش نماید بخلاف معوی اما کبدی چون یر یاید اسهال معوی اخلاط بینا

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

Handwritten notes in Persian script, likely bleed-through from the reverse side of the page.

6
0
8
5
1
7
2
9

۱۳

باید و آنقدرین چیزها خوردن انار است هر قدر که تواند خورد و قندیه بکوشد نرم
یا کوبند جوان یا بنحو دخته و سباق شوق داده سازند و تا ممکن بود جنس خوب
ندهند و اگر ضرورت باشد برنج منجور است و آن که انیسون و بادیان و روغن
همراه کباب یا شوربای کوشش و آنرا که ضعیف القوه نبود و بخوردن آن مغاها
اگر آن خشک خدا سازند بهتر باشد و آنفع ترین تدابیر نوشیدن شیر شتر است
خاصه که اعزالی باشد و خصوص که عوض غذا آب به بهین بسند کنند و باید که
روز نخست چهل درم شروع کند و هر روز ده درم بفرماید تا آنقدر که طبع تحمل کند
و همکام شرب شیر احتیاط نماید تا شیر در معده بند و بود و بدو حب سکنج
مانعات تجبن لبن است گاه گاه همید و شرب بول شتر و بول بز
نیز نفع دارد و سببانی که در معده اند و اگر اجازت بود بکوبند
بلید و شرب کل که در درختی کلک است اگر بی حرارت بود و در معده دالار و دود
نیز نفع کلی دارد و در طبعی نیز خرب مزاج او سبب است مذکور بدهند و در جبهه بعد
تفتیه بهر قوت بکوبند و آنرا بر آب و مانند آن و بهر او را قرصه و فزون
و اشال آن باید که بر یک مدر زوم نماید بلکه تجدید میسر نمایند تا طبع بیک چیز
مالوف نشود و سیر و دانی که باشد بسیار بسایند تا سیرج نفوذ باشد بکوبند و در حق
تقریق است که بوره ارمنی بروغن بابونه آمیخته بر بدن طلا سازند یا نیک بکشد
سازند و باید که در آمیزند و بالند و اگر بیشتر مطلوب بود بحام خشک نشانند و
عرق بچینند و اگر در تنور فتر که در و توان نشست بنشانند و عرق بچینند به از
حمام باشد و طریق انداختن است که بهار در آن خیسید و بر یک نیم گرم آب در آن
و چون یک سر دشو و دیگر اندازند تا که بر دشت کند و این عمل خجاست و تخفیف در
درم میدهد و اگر آمدگی در عضوی بود همان آن تدفین بر مل نمایند و بهین

[The page contains dense handwritten Persian text in various styles, likely from a manuscript or a collection of letters. The text is written diagonally across the page, filling most of the space. Some words are clearly legible, such as "مهر", "شماره", "تاریخ", "و", "از", "به", "در", "برای", "که", "و", "از", "به", "در", "برای", "که". The handwriting is cursive and characteristic of historical Persian documents.]

[illegible]

و سبب کاهش تنگ میگردد و بجهت پودینه و سداب بسبب که غسل ضاد
 سازند و حاجم ناری گذارند و سفوف خرف خوانند **فصل** در حجاب طهارت
 و نشان او بر آمدن کسیت و بجل خوش در سپر زنون و دیگر اعضا سالم بود
 علاج آن غر غل خوانند و نماد نمایند و درات و کاسرات که در کلیه و مثانه است
 بجا بربند **باب** در امراض امعای غنی برود **فصل** در زرق الامع
 و وی است که طعام از روده زرد برون آید و سبب او اگر طهور شود و در سطح درود
 و معا آثار حرارت پیدا باشد و طعام چون برود و آید در گذر و زرب و آب رقیق مخلوط گردد
 و علاجش خضبت و سهال صغرا و تسکین مبروات شربا و حقا و سفوف زرق
 الامع را شورجی قطع تمام دارد و اگر طهور شود بر سطح برونی آن و خندعه و قلع
 در احشای پیدا و بوجع کاسی براف بود و کاسی زیر ناف و کاسی در پهلو و
 طعام غیر منضم که بر آید و علاجش سوا می خفته همان است که گذشت و ضعیف شود
 زیر ناف و در اینجا قطع و اگر طوبت باشد که سطح داخلی امعاء مملس گرداند و خرف
 رطوبت با طعام غیر منضم که اسی دهد علاجش سهال قتی است و در اینجا
 ایارج قطع تمام دارد و کاسی هر دو اسی و هر تدبیری که بوجع باشد و اگر سوزن را
 طب ساق بود که با معا افتد آثار رطوبت پیدا بود و با طعام هیچ رطوبت
 بر نیاید و علاجش سفوفهای خففت است و روغن کل شکر که با آب است و اگر
 خلط صفراوی بود آثار او پیدا بود و علاجش تنقیه است و این است و این
 نفع تمام دارد و اگر بلغم و صفرا بود آثار هر دو پیدا یابد و وقت تمام تناول
 نواله که اسی دهد و علاجش تنقیه صفرا و بلغم است و این سفوف گیر نفع
 بلیله زرد و درم حب الرشاد و حب الاس سماق که از هر یک یک نیم مثقال همه را
 نرم بکوبند و در حب الرشاد شرتی دو درم و اگر ضعف را معا پیدا یابد و با

در حجاب طهارت و نشان او بر آمدن کسیت و بجل خوش در سپر زنون و دیگر اعضا سالم بود
 علاج آن غر غل خوانند و نماد نمایند و درات و کاسرات که در کلیه و مثانه است
 بجا بربند **باب** در امراض امعای غنی برود **فصل** در زرق الامع
 و وی است که طعام از روده زرد برون آید و سبب او اگر طهور شود و در سطح درود
 و معا آثار حرارت پیدا باشد و طعام چون برود و آید در گذر و زرب و آب رقیق مخلوط گردد
 و علاجش خضبت و سهال صغرا و تسکین مبروات شربا و حقا و سفوف زرق
 الامع را شورجی قطع تمام دارد و اگر طهور شود بر سطح برونی آن و خندعه و قلع
 در احشای پیدا و بوجع کاسی براف بود و کاسی زیر ناف و کاسی در پهلو و
 طعام غیر منضم که بر آید و علاجش سوا می خفته همان است که گذشت و ضعیف شود
 زیر ناف و در اینجا قطع و اگر طوبت باشد که سطح داخلی امعاء مملس گرداند و خرف
 رطوبت با طعام غیر منضم که اسی دهد علاجش سهال قتی است و در اینجا
 ایارج قطع تمام دارد و کاسی هر دو اسی و هر تدبیری که بوجع باشد و اگر سوزن را
 طب ساق بود که با معا افتد آثار رطوبت پیدا بود و با طعام هیچ رطوبت
 بر نیاید و علاجش سفوفهای خففت است و روغن کل شکر که با آب است و اگر
 خلط صفراوی بود آثار او پیدا بود و علاجش تنقیه است و این است و این
 نفع تمام دارد و اگر بلغم و صفرا بود آثار هر دو پیدا یابد و وقت تمام تناول
 نواله که اسی دهد و علاجش تنقیه صفرا و بلغم است و این سفوف گیر نفع
 بلیله زرد و درم حب الرشاد و حب الاس سماق که از هر یک یک نیم مثقال همه را
 نرم بکوبند و در حب الرشاد شرتی دو درم و اگر ضعف را معا پیدا یابد و با

در حجاب طهارت و نشان او بر آمدن کسیت و بجل خوش در سپر زنون و دیگر اعضا سالم بود
 علاج آن غر غل خوانند و نماد نمایند و درات و کاسرات که در کلیه و مثانه است
 بجا بربند **باب** در امراض امعای غنی برود **فصل** در زرق الامع
 و وی است که طعام از روده زرد برون آید و سبب او اگر طهور شود و در سطح درود
 و معا آثار حرارت پیدا باشد و طعام چون برود و آید در گذر و زرب و آب رقیق مخلوط گردد
 و علاجش خضبت و سهال صغرا و تسکین مبروات شربا و حقا و سفوف زرق
 الامع را شورجی قطع تمام دارد و اگر طهور شود بر سطح برونی آن و خندعه و قلع
 در احشای پیدا و بوجع کاسی براف بود و کاسی زیر ناف و کاسی در پهلو و
 طعام غیر منضم که بر آید و علاجش سوا می خفته همان است که گذشت و ضعیف شود
 زیر ناف و در اینجا قطع و اگر طوبت باشد که سطح داخلی امعاء مملس گرداند و خرف
 رطوبت با طعام غیر منضم که اسی دهد علاجش سهال قتی است و در اینجا
 ایارج قطع تمام دارد و کاسی هر دو اسی و هر تدبیری که بوجع باشد و اگر سوزن را
 طب ساق بود که با معا افتد آثار رطوبت پیدا بود و با طعام هیچ رطوبت
 بر نیاید و علاجش سفوفهای خففت است و روغن کل شکر که با آب است و اگر
 خلط صفراوی بود آثار او پیدا بود و علاجش تنقیه است و این است و این
 نفع تمام دارد و اگر بلغم و صفرا بود آثار هر دو پیدا یابد و وقت تمام تناول
 نواله که اسی دهد و علاجش تنقیه صفرا و بلغم است و این سفوف گیر نفع
 بلیله زرد و درم حب الرشاد و حب الاس سماق که از هر یک یک نیم مثقال همه را
 نرم بکوبند و در حب الرشاد شرتی دو درم و اگر ضعف را معا پیدا یابد و با

در حجاب طهارت و نشان او بر آمدن کسیت و بجل خوش در سپر زنون و دیگر اعضا سالم بود
 علاج آن غر غل خوانند و نماد نمایند و درات و کاسرات که در کلیه و مثانه است
 بجا بربند **باب** در امراض امعای غنی برود **فصل** در زرق الامع
 و وی است که طعام از روده زرد برون آید و سبب او اگر طهور شود و در سطح درود
 و معا آثار حرارت پیدا باشد و طعام چون برود و آید در گذر و زرب و آب رقیق مخلوط گردد
 و علاجش خضبت و سهال صغرا و تسکین مبروات شربا و حقا و سفوف زرق
 الامع را شورجی قطع تمام دارد و اگر طهور شود بر سطح برونی آن و خندعه و قلع
 در احشای پیدا و بوجع کاسی براف بود و کاسی زیر ناف و کاسی در پهلو و
 طعام غیر منضم که بر آید و علاجش سوا می خفته همان است که گذشت و ضعیف شود
 زیر ناف و در اینجا قطع و اگر طوبت باشد که سطح داخلی امعاء مملس گرداند و خرف
 رطوبت با طعام غیر منضم که اسی دهد علاجش سهال قتی است و در اینجا
 ایارج قطع تمام دارد و کاسی هر دو اسی و هر تدبیری که بوجع باشد و اگر سوزن را
 طب ساق بود که با معا افتد آثار رطوبت پیدا بود و با طعام هیچ رطوبت
 بر نیاید و علاجش سفوفهای خففت است و روغن کل شکر که با آب است و اگر
 خلط صفراوی بود آثار او پیدا بود و علاجش تنقیه است و این است و این
 نفع تمام دارد و اگر بلغم و صفرا بود آثار هر دو پیدا یابد و وقت تمام تناول
 نواله که اسی دهد و علاجش تنقیه صفرا و بلغم است و این سفوف گیر نفع
 بلیله زرد و درم حب الرشاد و حب الاس سماق که از هر یک یک نیم مثقال همه را
 نرم بکوبند و در حب الرشاد شرتی دو درم و اگر ضعف را معا پیدا یابد و با

ووقع فاج یا در عصب امعاء اماره پیدا بود علاجش از فاج بگیرند و اگر شرب
سهل قوی موجب نلق بود چهار تخم بریان کرده بروغن گل جیب ساخته بند
و اگر حب الرشا در دفع بجز شانه تابسته کرد و بخوراند زود عمل کند فصل ۳
در سهال موسمی که مبدأ او نفس امعاء بود و موسمی دو گونه است یکی آنکه زود بخوراند
و آنرا هیچ گویند دوم آنکه بر کهای رود و از خون پر شود و دهن رکی از کهای
مذکور کشاید بی فحش این فصل بدو قسم بیان کن قسم اول در سج و بیدار
اگر صفا بود و نشان می است که نخستین سهال صفراوی افتد بعد چغیر از حار
خطا آید بعد بخون و حار و لزوجات و دیگر اماره حرارت پیدا بود و علاج و بتر
رب غوره و رب انار و مانند آن چیزی قاقص ترش دهند و اگر باد و کثیر بود و قیحه او
نماید پس از قطع سبب لطافات و مغزات نوشاند و شیر و پنجه با گل راستی از ترش
دارد و سفوف مقلی تا بدست و هرگاه قیض زودتر مطلوب باشد چغیر را بر باد
نمایند و اگر تک نقطه ناقص است هم بهر قطع ماده و نیم بهر جمع و سهال و آنجا که در
شدید باشد چهار تخم یعنی سبجول و ریحان و کنوچه و باریک در آب گرم
لست کنند و لعاب از آن بگیرند و بروغن گل باندکی آمیزند و بنوشانند و اگر تخم
تقدم سهال بلغمی گواهی دهد و بیشتر عقب رکام زود افتد علاج نخستین قطع
سبب کنند با سفراغ و نفع انصاف و بعد مغزات دهند چون تخم ریحان و اشال
آن و بلبله سیاه بروغن بریان کرده کوفته بخته بقدر سه شده هم خید آن قیحه
آمیخته بخوراند نفع کلی میدهد و اگر سودا بود نشان او پیش دایمی است و اگر شدید
و زود سودا و معجون و حار و برار علاج بعد قطع سبب بتقویت سپر گوشه و
چغیر می لیند و سفوف لطین دهند و اگر فصل غلیظ خشک بود که امعاء سحر شد
بخشوت تقدم قیض شکم و تا دل یابست قاقص و بر باد نفع خشک کوی

و در عصب امعاء اماره پیدا بود علاجش از فاج بگیرند و اگر شرب
سهل قوی موجب نلق بود چهار تخم بریان کرده بروغن گل جیب ساخته بند
و اگر حب الرشا در دفع بجز شانه تابسته کرد و بخوراند زود عمل کند فصل ۳
در سهال موسمی که مبدأ او نفس امعاء بود و موسمی دو گونه است یکی آنکه زود بخوراند
و آنرا هیچ گویند دوم آنکه بر کهای رود و از خون پر شود و دهن رکی از کهای
مذکور کشاید بی فحش این فصل بدو قسم بیان کن قسم اول در سج و بیدار
اگر صفا بود و نشان می است که نخستین سهال صفراوی افتد بعد چغیر از حار
خطا آید بعد بخون و حار و لزوجات و دیگر اماره حرارت پیدا بود و علاج و بتر
رب غوره و رب انار و مانند آن چیزی قاقص ترش دهند و اگر باد و کثیر بود و قیحه او
نماید پس از قطع سبب لطافات و مغزات نوشاند و شیر و پنجه با گل راستی از ترش
دارد و سفوف مقلی تا بدست و هرگاه قیض زودتر مطلوب باشد چغیر را بر باد
نمایند و اگر تک نقطه ناقص است هم بهر قطع ماده و نیم بهر جمع و سهال و آنجا که در
شدید باشد چهار تخم یعنی سبجول و ریحان و کنوچه و باریک در آب گرم
لست کنند و لعاب از آن بگیرند و بروغن گل باندکی آمیزند و بنوشانند و اگر تخم
تقدم سهال بلغمی گواهی دهد و بیشتر عقب رکام زود افتد علاج نخستین قطع
سبب کنند با سفراغ و نفع انصاف و بعد مغزات دهند چون تخم ریحان و اشال
آن و بلبله سیاه بروغن بریان کرده کوفته بخته بقدر سه شده هم خید آن قیحه
آمیخته بخوراند نفع کلی میدهد و اگر سودا بود نشان او پیش دایمی است و اگر شدید
و زود سودا و معجون و حار و برار علاج بعد قطع سبب بتقویت سپر گوشه و
چغیر می لیند و سفوف لطین دهند و اگر فصل غلیظ خشک بود که امعاء سحر شد
بخشوت تقدم قیض شکم و تا دل یابست قاقص و بر باد نفع خشک کوی

[illegible]

(Faint handwritten Persian text from another page or bleed-through)

[illegible]

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or letter. The text is written in a cursive style and is arranged in several lines, though the ink is very faded and the paper is heavily stained. The text is mostly illegible due to the poor condition of the document.

Handwritten text in Persian script, appearing to be a list or a series of entries. The text is written in a cursive style and is somewhat faded. The entries are organized into two main columns, with some text written vertically on the right side. The text includes various words and phrases, some of which are underlined or highlighted. The overall appearance is that of an old manuscript or a collection of handwritten notes.

۱۲۳
تذکره شریف
جست تقدیر و تقدیر
دیندار برای تاریخ هر چه
ببین نامه و روزی در دنیا
چنین اقامه کرد که
صلوات بر او باد

[illegible]

120

در ساعت نشاندن فصل ۸ اندر حضرتی نفس نازنین سکون بی در و دو عکاش
از باب قولنج ظاهرست و درست بنفشه بزغن با دوام نفع دارد فصل ۹
اندر دیدن معنی گرم سکون و می چهار گونه است یکی دراز و آنرا حیات خوبند
و دوم عرض مشابه بدان که دو انزاج القرح نامند سوم مستدیر چهارم صغیر بنفشه
گرم سرکه و این دو قسم نامی خاص ندارند و نشان دیدن آنست مطلقا که روزانه
لبها خشک باشد و شب تر گردد و لعاب سائل گردد و اما نوع شدن در نیمه
و حالت کرسکی حرکت تصاعد حساس کردن خاصه حیات است زیرا که محل
تولدش امعای علیات و کثر استنها و خروج کرم در برابرگاه کا خاصه حب القرح
و قسم سوم و اینها در قولون و عورت تولد می شوند و خارج و دغدغه مقعد
خاصه قسم چهارم است و این در روده تقسیم میشود اکثر کبودگان می افتد علاج
کشند و میران آنند بدین وجه که روز شیرازه و نشانند پایی بقصد شیرین ساخته
و در چهارم این را بدین نشانه آمیخته بک باقی تقشیر و سرخس تربد و قبیل
هر یک بچند گرم رسن قسططیخ هر یک هفت گرم شیخ ده گرم نمک هندی یک گرم
کوفته بنفشه ده گرم بپزند و در حالت شرب بپن بند کنند تا بوسی آن رسد بکبدان اگر
در انج کرم بود و نه رومی گرم نباید داد و در بیخالت این و انفع است پوست و
اندر ترش و بیخ آنرا بچشانند و آب آن نبوشانند کرم را بکشد و بر بیرون آرد
و اگر خوردن و دوا کرد و باشد حقه نماید و شایف بکار برند و اگر این نیز مشکل
باشد سماق و آقا قیا و گل مختوم بشرب آمیخته بشک طلائع نمایند با دوام نیمه
و تر مس کبر و کرب بسره آمیخته ضاد سازند و نیکوترین حل بهر کرم سرکه
خام و دم بهم سرشته شافه سازند و بر دارند و بعد بقطعه مقعد طفل را مقابل
جراخ بدارند و کنار مقعد بکشایند و هر صبر آن آید بکند و فریت اتفاق

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

انفاق در اخراج هضم دیدان شود و اگر در خون دیدار بر بقعه با کند **باب**
در امراض متعدد و وی چند فصل است **فصل** در پیر و وی است که بر بقعه
فرز و نه پدید آید پس اگر خون در رواب ازان بر آید و امی گویند و اگر نه عییا خوانند
و نه امی بر پیر حرب تشابه و پیمیزی مانو دست چون غلی و غنی و شبنی
و قوگولی و قمری و قوئی تشبیهی نابرکت پنجمی است و قمری و جزان
بنا بر شایسته صورت اشرارند که در سلب ای مرض فسا و خوست بخلط و باشد که
از اختلاط صفرا پدید آید یا بجمعه سوزش و در و ولع با سوز نشان خون صفرا است
و کثرت ثقل و وجع قیقل و قتل لدغ و دلیل خون غلیظ و علاج نهاده کنند و حب
حاجت خون گیرند و اگر مانعی بود بین الگوین حجامت نمایند و طبع نرم دارند
و اصلاح خون گوشند و اگر خون بسید آید قیقل کنند بقصر کهر با لکین تا که
خون سیاه آید و خون ضعف قوی نباشد و نه از جرس نباید که که خروج اواز
اگر امراض امین سازد و اگر با سوزش و با در و بود و خون ازان نیاید باید که طبع
خفگی شست تمکید کنند و بر و غنی شفا کو یا پیه کو مان شتر مانع ساق کا و پین
نمایند بعد آب پیاز و زهره کا و در غلیظ شایه بهم آید و بصوف آلوده حول فرزند
و پیاز فقط گرم کرده نیز تفیغ نمایند و بسیار باشد که تمکید و نه بین نکات کند و بدن
نفحات حاجت نیاید و مرهم پیچیده بهر تسکین در مخصوص است و در غن کل زنده
ببصر مع بستور و آنجا که با سوزنی در و بود و نه از قطع کنند یا شکستند
و نیاید یا قطع خالی از خطر نیست و اگر کنند کایان عدد و با سوزنند از تابی آسیب
و بخیر قتل و مر و تخم خط و سلخ و آینه و قناع با و بجان مسقط و نیست منفرد و
مجموعه **فصل** در پیر و وی است که در امراض غلیظ شود
و در و آرد و آن سح کاهی با غل فرو آید و کاهی بجانب پشت و کاهی با طرف

در امراض متعدد و وی چند فصل است
فصل در پیر و وی است که بر بقعه
فرز و نه پدید آید پس اگر خون در رواب ازان بر آید و امی گویند و اگر نه عییا خوانند
و نه امی بر پیر حرب تشابه و پیمیزی مانو دست چون غلی و غنی و شبنی
و قوگولی و قمری و قوئی تشبیهی نابرکت پنجمی است و قمری و جزان
بنا بر شایسته صورت اشرارند که در سلب ای مرض فسا و خوست بخلط و باشد که
از اختلاط صفرا پدید آید یا بجمعه سوزش و در و ولع با سوز نشان خون صفرا است
و کثرت ثقل و وجع قیقل و قتل لدغ و دلیل خون غلیظ و علاج نهاده کنند و حب
حاجت خون گیرند و اگر مانعی بود بین الگوین حجامت نمایند و طبع نرم دارند
و اصلاح خون گوشند و اگر خون بسید آید قیقل کنند بقصر کهر با لکین تا که
خون سیاه آید و خون ضعف قوی نباشد و نه از جرس نباید که که خروج اواز
اگر امراض امین سازد و اگر با سوزش و با در و بود و خون ازان نیاید باید که طبع
خفگی شست تمکید کنند و بر و غنی شفا کو یا پیه کو مان شتر مانع ساق کا و پین
نمایند بعد آب پیاز و زهره کا و در غلیظ شایه بهم آید و بصوف آلوده حول فرزند
و پیاز فقط گرم کرده نیز تفیغ نمایند و بسیار باشد که تمکید و نه بین نکات کند و بدن
نفحات حاجت نیاید و مرهم پیچیده بهر تسکین در مخصوص است و در غن کل زنده
ببصر مع بستور و آنجا که با سوزنی در و بود و نه از قطع کنند یا شکستند
و نیاید یا قطع خالی از خطر نیست و اگر کنند کایان عدد و با سوزنند از تابی آسیب
و بخیر قتل و مر و تخم خط و سلخ و آینه و قناع با و بجان مسقط و نیست منفرد و
مجموعه فصل در پیر و وی است که در امراض غلیظ شود و در و آرد و آن سح کاهی با غل فرو آید و کاهی بجانب پشت و کاهی با طرف

در امراض متعدد و وی چند فصل است
فصل در پیر و وی است که بر بقعه
فرز و نه پدید آید پس اگر خون در رواب ازان بر آید و امی گویند و اگر نه عییا خوانند
و نه امی بر پیر حرب تشابه و پیمیزی مانو دست چون غلی و غنی و شبنی
و قوگولی و قمری و قوئی تشبیهی نابرکت پنجمی است و قمری و جزان
بنا بر شایسته صورت اشرارند که در سلب ای مرض فسا و خوست بخلط و باشد که
از اختلاط صفرا پدید آید یا بجمعه سوزش و در و ولع با سوز نشان خون صفرا است
و کثرت ثقل و وجع قیقل و قتل لدغ و دلیل خون غلیظ و علاج نهاده کنند و حب
حاجت خون گیرند و اگر مانعی بود بین الگوین حجامت نمایند و طبع نرم دارند
و اصلاح خون گوشند و اگر خون بسید آید قیقل کنند بقصر کهر با لکین تا که
خون سیاه آید و خون ضعف قوی نباشد و نه از جرس نباید که که خروج اواز
اگر امراض امین سازد و اگر با سوزش و با در و بود و خون ازان نیاید باید که طبع
خفگی شست تمکید کنند و بر و غنی شفا کو یا پیه کو مان شتر مانع ساق کا و پین
نمایند بعد آب پیاز و زهره کا و در غلیظ شایه بهم آید و بصوف آلوده حول فرزند
و پیاز فقط گرم کرده نیز تفیغ نمایند و بسیار باشد که تمکید و نه بین نکات کند و بدن
نفحات حاجت نیاید و مرهم پیچیده بهر تسکین در مخصوص است و در غن کل زنده
ببصر مع بستور و آنجا که با سوزنی در و بود و نه از قطع کنند یا شکستند
و نیاید یا قطع خالی از خطر نیست و اگر کنند کایان عدد و با سوزنند از تابی آسیب
و بخیر قتل و مر و تخم خط و سلخ و آینه و قناع با و بجان مسقط و نیست منفرد و
مجموعه فصل در پیر و وی است که در امراض غلیظ شود و در و آرد و آن سح کاهی با غل فرو آید و کاهی بجانب پشت و کاهی با طرف

١٢

و باشد که اسهال چون اردو قراقرز لازم هر مرض است علاج تفریق شود و نباید جز
کن و بند و این نفع دارد و پوست پیچ گبر یکجز و صغیر پاری نصف جز شترتی
در دم و دلک و حمام و سواری اسپ و ریاضت سودمندست و تصدیق
در اکثر مفید **فصل** در ناصور مقعد و آن قرص است غایر غیر انبر که در
مقعد افتد بطرف روده مستقیم و پیوسته نزد اب از آن برای علاج نخت قرص
و پیچشند تا زرد اب بر آید پس شیاف غریب را باب بنمایند و صبح و شام
دو سه قطره بچکانند بر پشت خوابانیده و سرین لاسی بالین نهاد و تا که خود
شود و همین شیاف بدارند و اگر در ناصور قفلیه تو اندر وقت قفلیه با دویه شیاف غریب
آلایند و در آب صمغ گردنیده و بگذرانند در آن و اگر میل آید پیچیده و بجای قفلیه
بصل آنند بهمان طریق بهتر باشد و هرگاه ناصور در روده ناف باشد و با و بر آید
راه بر آید و در وقت تصدیی بجلج نباید شد که خطر دارد **فصل** در رم
مقعد دومی اگر کرم بود باورد و التهاب باشد و علاجش تصدیس است یا حجامت
مطهر و پیچید و پیچید مرغ بر وزن کل آینه خرد و در آن قلعی یا سیرت صلیب کرده و نهاد
و اگر در مذهب باشد اندکی آیفون بچرانند و بدانند که قی نفع تمام دارد و ملاک امر
تقدیر است با شتر و واغذیه مناسب هرگاه ماده و پیچش از روز و دو کافیندی نفع
زیاد که اگر زود شکافد ماده و غایر شود ناصور کرد و اگر فراج سر و طبعی بود عوارض و رم و نقد آن
اثر حرارت پیدا باشد و علاجش قی است و در هر جمعی نهادن اگر خفته باشد فند
صلب بود عینات علامه چون پیله و مانند آن بر نهند **فصل** در شقاق مقعد و
همانست که در شقاق لب گذشت و اختار از آب یا سیرت و پیچید و شلاق
و که لک شکم را قیض نباید و شست لهذا گفته اند که درین علت هر هیچ شست نشود
بر وزن با دام یا لعاب بندانده آنخته باید و او را از قفلیه با و نیز خرد

۱۲ طب البصر
 ۱۳ طب البصر
 ۱۴ طب البصر
 ۱۵ طب البصر
 ۱۶ طب البصر
 ۱۷ طب البصر
 ۱۸ طب البصر
 ۱۹ طب البصر
 ۲۰ طب البصر
 ۲۱ طب البصر
 ۲۲ طب البصر
 ۲۳ طب البصر
 ۲۴ طب البصر
 ۲۵ طب البصر
 ۲۶ طب البصر
 ۲۷ طب البصر
 ۲۸ طب البصر
 ۲۹ طب البصر
 ۳۰ طب البصر
 ۳۱ طب البصر
 ۳۲ طب البصر
 ۳۳ طب البصر
 ۳۴ طب البصر
 ۳۵ طب البصر
 ۳۶ طب البصر
 ۳۷ طب البصر
 ۳۸ طب البصر
 ۳۹ طب البصر
 ۴۰ طب البصر
 ۴۱ طب البصر
 ۴۲ طب البصر
 ۴۳ طب البصر
 ۴۴ طب البصر
 ۴۵ طب البصر
 ۴۶ طب البصر
 ۴۷ طب البصر
 ۴۸ طب البصر
 ۴۹ طب البصر
 ۵۰ طب البصر
 ۵۱ طب البصر
 ۵۲ طب البصر
 ۵۳ طب البصر
 ۵۴ طب البصر
 ۵۵ طب البصر
 ۵۶ طب البصر
 ۵۷ طب البصر
 ۵۸ طب البصر
 ۵۹ طب البصر
 ۶۰ طب البصر
 ۶۱ طب البصر
 ۶۲ طب البصر
 ۶۳ طب البصر
 ۶۴ طب البصر
 ۶۵ طب البصر
 ۶۶ طب البصر
 ۶۷ طب البصر
 ۶۸ طب البصر
 ۶۹ طب البصر
 ۷۰ طب البصر
 ۷۱ طب البصر
 ۷۲ طب البصر
 ۷۳ طب البصر
 ۷۴ طب البصر
 ۷۵ طب البصر
 ۷۶ طب البصر
 ۷۷ طب البصر
 ۷۸ طب البصر
 ۷۹ طب البصر
 ۸۰ طب البصر
 ۸۱ طب البصر
 ۸۲ طب البصر
 ۸۳ طب البصر
 ۸۴ طب البصر
 ۸۵ طب البصر
 ۸۶ طب البصر
 ۸۷ طب البصر
 ۸۸ طب البصر
 ۸۹ طب البصر
 ۹۰ طب البصر
 ۹۱ طب البصر
 ۹۲ طب البصر
 ۹۳ طب البصر
 ۹۴ طب البصر
 ۹۵ طب البصر
 ۹۶ طب البصر
 ۹۷ طب البصر
 ۹۸ طب البصر
 ۹۹ طب البصر
 ۱۰۰ طب البصر

بیتا ندرت تعلیل این
و قریح غایب را الوایات پر شکر وقت نما و دیگر
و طبل الملک صلی سید ملک شکر غیب از کجای
و نیز در حق کل غیبت در داده غریب از کجای
و نیز در حق کل غیبت در داده غریب از کجای

Handwritten text in Arabic script, likely a manuscript or document, showing dense cursive writing across multiple lines.

Handwritten text in Arabic script, likely a religious or historical document, featuring a large, stylized initial 'H' and a decorative border.

فصل ۱ در استرخاشی شلج و آب استرخاش مقعد نیز کیند و نشان دی خروج
نقل و با دست بی اراده پس اگر کینش برودت و رطوبت باطنی باشد یا
خارجی مقدم اسباب که ایی و بدو ترش پیدا شود و علاجهش تنقیه با دهن زخم است
و تبدیل بدینچه در خارج گذشت نمودن و اگر تورم مقعد بود گذشت علامت و علا
و اگر شلج یا تنگ عضله بود از ضربه سقطه یا طبع بوسه و وقوع آن بدفعه و تقدم
کواهی و در علاج **فصل ۲** در خروج المقعد و وی اگر از ورم بود و تیرد
نمایند و این بعسر براید و اندرون رود و حیل و خل مقعد متورم است که در طبع
خطمی و نفث نشانند و بوم روغن چرب سازند و اند کنند و اگر استرخاشی
عضله خشک شود و این سهولت براید و اندر شود و تیرش آفت که روغن گل
خام بر مقعد بالند و پیچیده از زیر و کنار دماند و شنبانی و سر و پوست اندازد
سازند چون عصار و بر آن پاشند و رها ده گذشت به عصا به حکم برینند **فصل ۳**
در قروح المقعد علاج حکم اسود ساینده نهند و هر چه قوی تحقیق باشد در و
سازند و در شدت وجع افیون بالند و اصلاح و دیگر تیر تیر هاست که در شلج
مطلق ضبط یافته **فصل ۴** در حله المقعد و سبب او اگر تولد و پیدان شود
بود علامت و علاجهش گذشت و اگر خطمی بود از اخلاط علاجهش تنقیه است
حسب الخلط و حجامت مخصوص در جمیع مفید و سرکه در روغن گل یا لیدن نجات
نافع **باب ۱۸** در امراض کلیه یعنی گرده **فصل ۱** در سوء مزاج کلیه
نشان او وجود آفت است در محل آن و دیگر آثار حسب خنارت و برودت
سافج بود یا اوی هاست که در سوء مزاج حکر گذشت و گذشت علاجهش
و در حار کافور ففع تمام دارد و اما افراط نشاید که قاطع باه و مولد حساست
فصل ۲ در زوال کلیه و علامت آن پیدایی بول است و در آن

۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱
 ۴۷۲
 ۴۷۳
 ۴۷۴
 ۴۷۵
 ۴۷۶
 ۴۷۷
 ۴۷۸
 ۴۷۹
 ۴۸۰
 ۴۸۱
 ۴۸۲

بود و در غلبه بود و باشد که قوی از دو درم کرده که فرس شود و بعد با بصل نفع
 دارد **فصل** در قروح الکلیه و نشان او خروج ریم و خون و قشورت و بول
 و بود و جمع در گرد و علاجش تعدیل خلط است و فصد از جانب عضد و اف
 کردن و در جاسهل قوی زنهاردن با ملین سبک مجرب است و بعد از تعدیل
 و فصد مرآت و بند حب حرارت و برودت و بعد از ملات نوشاندن و قرص
 نفع تمام دارد و بنا بر آنکه زهر سوخته **فصل** در جرب الکلیه و نشان او وقوع
 خارش و دغغه است و انوضع و علاجش نفعیه است قوی و نهفته و دبار انداختن
 و شربت بنفشه نوشاندن شبان بصل بر و عن دایم در اعلیل چکانیدن و از
 خوردن **فصل** در و باطیس این مرضی است که آب بجز نوشیدن از راه
 بیرون آید و بدترین آنست حرارت و برودت پوشیده است و در قرص کافور
 قرص طباشیر و قرص دیابطیس و بار و شر و دیوس و معجون ماسک البول باید او
فصل در حصاة و دل که در گرد و توله شود و مرض اکثر نبوت شد و میکند بعد
 یک ماه و یک سال بایک و زیاد و علامت او سی قصل و تند و قطن است و صفرت یا
 بول و خروج سنگ در آن گاه و گاه غلبه و در نزد استسای امعا و بخا که سنگ بود
 بیشتر با شش و یک نجف علاج سخت قوی فرمایند و بعد به بذر و سهیل مناسب
 بپزند و نسقیات بخورند و غده شدت و حج در آن زن که در وجع کلیه گذشت
 نقاشند و معجون عقرب و معجون حجر الیهود در تفتیش اثر تمام دارد و پوینر
 از مخطات و تجوید نهضم لازم شناسند و کدک در خلوص است کردن و بحام
 معتدل در من و جماع کمتر کردن و در بیشتر گان جفتن و آب سرد در آن طعمی
 و زنهاردن گاه و گاه نوشیدن نافع توله حصاة **باب** در مرض
فصل در درم شانه و وی اگر حار بود و حج و غانه باشد بود و مع الخمس

مفتی

سکالہ

ملکوت قیامت

دولت

شاد و بهشت منشا ابرت

سید احمد علی خان

142

نیم گرم دادن نفع دارد و غایبه ملاک در آن نیست و اگر در خلع بسبب ضرب عضله
 شود احتیاس بول بدیده آید و اگر اتساع و عضله روی نماید سپس البول بدیده
 باجملا آنجا که تدر عضله بود باشد قصد صافن نفع دارد و هرگاه امراض دیگر باشد
 جمع بین اولا الزام امراض دیگر باید کرد و بعد تدر بر خلع متوجه باشد **فصل**
 در ارتفاع شانه و این را هیچ شانه نیز گویند و نشان او ظهور تدر دست و شانه پسر
 اگر بی ثقل و با ثقال باشد از هیچ قطعت و اگر با ثقل و بی اتقان باشد از هیچ
 مع الرطوبه است علاج چند روز با الاصول خارجند فقط یا باندکی روغن بنفشه
 و بعد در ثقال روغن بدینجه بر سبیل و اوام حرانند روغنهای بادشکن مانند
 کلکانه در روغن زعفران خوردن و مالیدن فایده تمام دارد و هرگاه بول
 بدیده پوست خربزه خشک نرم بگویند و بقد بدهند و باین در آورند و آنجا که بارطوبت
 و بی متواتر و تریاق و شمر و دیوس و انجیر نفع کلی دارد **فصل** در صفا
 نشان شک شانه حکایتی بقیصبت و بعد بول باندک زمان باز بقاضای
 دل شدن و غلبه بول و تدر بقیصبت یکبارگی بدیده آمدن و همچنان تواساکن
 در آن احتیاس بعمل آورد و شانه هیچ نمیداشد و اینجا که در وقتیکه در دهنه شانه
 هیچ بول است سنگ بند شود و عاقبت که سنگ و میان شانه تولد کند باز زوده
 و داد و هرگاه در دبر گروه و پیچله ران بود پس ساکن شود نشان آن باشد که
 زوده شانه فرو داد علاج آنچند در صفا یکبار گذشت بکار برند و از او بهر چه قوت
 عمل آرد در روغن عقرت و روغن خشک مانند آن بر خانه مالند و در حلیل
 شید و اگر ضرورت بدستکاری بیرون رند و بخورسین بدهند و زوده شتی نموجریش
 مکن از کباب اینان که در نشان فیه خطر اعطایا هرگاه شک در خارج بول بند شود
 و در دبر یا از پشت طاعنه و هر و یا بی او بدارند و آب گرم بر خانه ریزند و از آن سبصل

[illegible][illegible]

متصل تا علی باشد که برین تدبیر المبتدئ شک از اخبار می آید و در وقت مشاهده می افتد
 و بول کشاده میگردد و جگر الیه و اصل مجریست **فصل** در وقت بول سبب
 سوزش اگر جرب کرده باشد یا لته شده که از قرحه ایستاید باشد تدبیر جرب قرحه
 گوشتند و اگر قرحه مجری قضیت باشد تدبیر وی می آید جدا و اگر گرمی جگر و غلبه مغز او
 نشان حرارت جگر و غلبه صفرا و اشیای دیگر علاجه جرب تیریدست بدینچه در سوز مزاج جگر
 گذشت و اگر تعدیل کفایت نکند بسبب کثرت یا دقتیه باید کرد و شیان بعضی بشیر
 صورت حل کرده و بر وزن گل یا با دام میخند و اصل چکانده قضیت لعاب سهول
 بداند و اگر خراشید شدن طوبت که در مجری بول متصق است باشد تقدم شرب مکرر
 حار و کثرت جاع و مانند آن از امور محله کو ای دهد و علاجه جرب بعد قطع سبب شیان
 بعضی بشیر زیان در اصل چکاندن و دیگر القیه و مغزات استحال بودنت شرب با و
 قطره **فصل** در احتباس بول و وی اگر نوعی باشد که اصلا چیزی از بول نیاید
 استخوانده بافت و الا غسره نامند بعضی سببش اگر گرم کرده باشد یا حصاه
 اینها با جود خون یا بد و در شانه یا رخ شانه باشد گفته شده اند این همه و اگر برادران
 گوشت زائد بود و در مجری بول نقد آن آثار دیگر امر امن کوایی دهد و علاج ندارد لیکن
 بهر نفع تا آنرا نیکینند از طریق مرغیات و این بودی با شکر میگوید و اگر استر خا و
 عضله بود که عاصرت مرعق شانه را نشانست نیست که چون بر شانه غشیه
 کنند بول آبانی بر آید با ذرات و علاجه جرب تسخین است شرب با و طلا و در غشیه
 که در فاج است یا لیدن و اگر انسداد و خلط انج بود و در مجری که میان شانه و
 قضیت نشانست ثقل عام است و تقدم تناول مخططات و معطر از امار
 دیگر آفات علاج مدرات قویه نوشاند و در آنرا نشانند و خوا بعد خروج از آنرا
 خشک و عقرب و ارجیل چکانده و اگر اقنای رطوبت مغزی مجری بول بود

در وقت بول کشاده میگردد و جگر الیه و اصل مجریست
 سوزش اگر جرب کرده باشد یا لته شده که از قرحه ایستاید باشد تدبیر جرب قرحه
 گوشتند و اگر قرحه مجری قضیت باشد تدبیر وی می آید جدا و اگر گرمی جگر و غلبه مغز او
 نشان حرارت جگر و غلبه صفرا و اشیای دیگر علاجه جرب تیریدست بدینچه در سوز مزاج جگر
 گذشت و اگر تعدیل کفایت نکند بسبب کثرت یا دقتیه باید کرد و شیان بعضی بشیر
 صورت حل کرده و بر وزن گل یا با دام میخند و اصل چکانده قضیت لعاب سهول
 بداند و اگر خراشید شدن طوبت که در مجری بول متصق است باشد تقدم شرب مکرر
 حار و کثرت جاع و مانند آن از امور محله کو ای دهد و علاجه جرب بعد قطع سبب شیان
 بعضی بشیر زیان در اصل چکاندن و دیگر القیه و مغزات استحال بودنت شرب با و
 قطره **فصل** در احتباس بول و وی اگر نوعی باشد که اصلا چیزی از بول نیاید
 استخوانده بافت و الا غسره نامند بعضی سببش اگر گرم کرده باشد یا حصاه
 اینها با جود خون یا بد و در شانه یا رخ شانه باشد گفته شده اند این همه و اگر برادران
 گوشت زائد بود و در مجری بول نقد آن آثار دیگر امر امن کوایی دهد و علاج ندارد لیکن
 بهر نفع تا آنرا نیکینند از طریق مرغیات و این بودی با شکر میگوید و اگر استر خا و
 عضله بود که عاصرت مرعق شانه را نشانست نیست که چون بر شانه غشیه
 کنند بول آبانی بر آید با ذرات و علاجه جرب تسخین است شرب با و طلا و در غشیه
 که در فاج است یا لیدن و اگر انسداد و خلط انج بود و در مجری که میان شانه و
 قضیت نشانست ثقل عام است و تقدم تناول مخططات و معطر از امار
 دیگر آفات علاج مدرات قویه نوشاند و در آنرا نشانند و خوا بعد خروج از آنرا
 خشک و عقرب و ارجیل چکانده و اگر اقنای رطوبت مغزی مجری بول بود

در وقت بول کشاده میگردد و جگر الیه و اصل مجریست

سوزش اگر جرب کرده باشد یا لته شده که از قرحه ایستاید باشد تدبیر جرب قرحه

گوشتند و اگر قرحه مجری قضیت باشد تدبیر وی می آید جدا و اگر گرمی جگر و غلبه مغز او

نشان حرارت جگر و غلبه صفرا و اشیای دیگر علاجه جرب تیریدست بدینچه در سوز مزاج جگر

گذشت و اگر تعدیل کفایت نکند بسبب کثرت یا دقتیه باید کرد و شیان بعضی بشیر

[illegible]

باب هفتم از جریمه از غذا نبردیم اندر بولها و عربیت ال عریب بخورده است یکی
 بول مسک است ان صغری قوت تا صدمه نموده نروده بود یا صغری جگر دوم
 بول که با غلظت اینچنین بود و بعضی را سبب صغری معده نروده بود و
 و بعضی را بر سبیل بچران و دفع اخلاط بود و سیم بول سوری در این بولی
 بود که چری حون را سببی با ریب در وی پدید آید و گاه باشد که درازی
 ان مقدار و بدست بود و باشد که پدید آید و باشد که سرخ باشد و بعضی از
 بهران بود که در میان رنگها و آنها بول بوده باشد و تولد ان از غذا ناه
 غلیظ بوده و در ان خطری باشد چهارم بول یم بود و سبب ان بول
 باشد که در اندام ناه و درون و غمرا ن کوه شود یا اماس در پیش و انشاء
 بول یم کند و بسایندیم بول زنی بود یعنی بول چرب و سبب ال لک در سبب
 بود و بول سیاه مقدم تولد سنگ بود و علت نشاء اگر یم یا بول اینچنین بود
 بیا بد و است که از عصوی همی آید که با پوست دائم و محرم بران کوای
 و بد و اگر اینچنین باشد از انشاء بول همی آید و اگر نخست یم آید پس بول
 بول آید از این خضیب و سانه همی آید و اگر نخست یم آید پس بول
 آید و پس یم از عصوی و در تر همی آید و بول غسانی آنچه سبب ان

صعفی قوت کرده بود میل بسیاری دارد و غلیظ بود و به سبب آن صومع میگردید
میل برخی دارد و چون مانده تر باشد و بول غلیظ باشد آن صومع معده و بسیاری
افراط بود و بول آن پاک شدن متن بود و در طریق برای یافتن بود
و بول چرب آن که از تن بیرون میآید و چنانکه بقراط میگوید از اکان و سما
خروج دل علی آن انوارات عیسای الهی و شعیب سجده و هم لقراط
میگوید کان بود و رشتنا و جاد و حصه دل علی مرص در جادوی
الکلسر و بول سیاه از تن درستان آن تو را کند بود
روغن منگوبید من بال بول اسودا و یلدرض مع و حج کان
و دیگر و حج خانه پیوارتی کلان سیاه بعد زمان سیر و خاصه
ان کان سجده بسیار باشد که مردم تنز است را اندر خون بطریقی
بول پیاید و از آن باکی نباشد و منقدهای گفته اند من باقی اندزه
بلد صی و لا در جم غلبه یاس علیه و بول شری فانی ماده غلیظ بود و میل
بخشکی دارد و صومع بیرونی از زمین و یکم یا کوره اندام را می دهد و گاهی کوره اند

بوجود میسر آن عضو باید کرد و اگر زوال فقره که مجازی نشانه است بود و بر و قهار گوشتند
 و در سلس البول این اشهر و حکیم **فصل ۱۱** در تقطیر البول و سباب و
 آن بحث اعتبار معلوم شود و حسب آن سبب معاینه توان کرد **فصل ۱۲**
 در سلس البول یعنی برآمدن البول بی اراده و سببش اگر اشهر خای نشانه بود یا سوک
 گرم که بر نشانه اعتدای ورم که در اعضا می مجاور افتد یا خلع نشانه تدریجی از بیست
 اعتبار جویند و اگر شرب مدرات چون شراب خرپوزه و مانند آن بود و سبب
 نمایند و اگر زوال فقرات مجازی نشانه بود بعد ضربه و سقوط عارض شود و سبب
 اگر داخل است جذب فقار نمایند بص مجامع یا به تصفیه زفت و اگر خارج است و
 نمایند بربست و آنچه با قطع اربطه نشانه انجامد علاج پذیرد **فصل ۱۳** در
 بول الفشار یعنی در جواب بول کردن این بیشتر باطفال افتد و علاجه سخت
 و باز آنکه اشهر خارج عضله کوشیدن بدینچه در جیس بول گذشت و بهترین حل
 آنست که از خواب مکرر بر دارند و بول کنند و شب آب و طعام نهند و این
 دو باید و از بره کند و حسب الاسب هر یک پنج شعله یا چهل شعله غسل کنند
 شترتی و در دم **فصل ۱۴** در بول الدم و سبب او اگر انقباض یا انشقاق
 که کرده بود نشان می خورج خون صاف است بی درد و بی امتزاج ریم پس
 اندک اندک آید از انقباض که هست و آنچه بسیار آید از انشقاق که است و
 علاجهش فصد بهلیق است و صافن و قرص که را و قرص بول الدم و ادون
 حجامت بر سرفه و عانه نافع و آنجا که حدت در خون باشد آب سرد بر نشانه زیرند
 سدرات ضما و سازند و خور باشند تا خون در نشانه بسته نشود و شربت غناب
 بنفع کشنده حابس و مطنفی است و اگر ضعف جگر یا کرده بود که ماییت را از
 جدا تواند کرد و بول غالی بران کواهی و سپس اگر ضعف در کرده است

بوجود میسر آن عضو باید کرد و اگر زوال فقره که مجازی نشانه است بود و بر و قهار گوشتند
 و در سلس البول این اشهر و حکیم **فصل ۱۱** در تقطیر البول و سباب و
 آن بحث اعتبار معلوم شود و حسب آن سبب معاینه توان کرد **فصل ۱۲**
 در سلس البول یعنی برآمدن البول بی اراده و سببش اگر اشهر خای نشانه بود یا سوک
 گرم که بر نشانه اعتدای ورم که در اعضا می مجاور افتد یا خلع نشانه تدریجی از بیست
 اعتبار جویند و اگر شرب مدرات چون شراب خرپوزه و مانند آن بود و سبب
 نمایند و اگر زوال فقرات مجازی نشانه بود بعد ضربه و سقوط عارض شود و سبب
 اگر داخل است جذب فقار نمایند بص مجامع یا به تصفیه زفت و اگر خارج است و
 نمایند بربست و آنچه با قطع اربطه نشانه انجامد علاج پذیرد **فصل ۱۳** در
 بول الفشار یعنی در جواب بول کردن این بیشتر باطفال افتد و علاجه سخت
 و باز آنکه اشهر خارج عضله کوشیدن بدینچه در جیس بول گذشت و بهترین حل
 آنست که از خواب مکرر بر دارند و بول کنند و شب آب و طعام نهند و این
 دو باید و از بره کند و حسب الاسب هر یک پنج شعله یا چهل شعله غسل کنند
 شترتی و در دم **فصل ۱۴** در بول الدم و سبب او اگر انقباض یا انشقاق
 که کرده بود نشان می خورج خون صاف است بی درد و بی امتزاج ریم پس
 اندک اندک آید از انقباض که هست و آنچه بسیار آید از انشقاق که است و
 علاجهش فصد بهلیق است و صافن و قرص که را و قرص بول الدم و ادون
 حجامت بر سرفه و عانه نافع و آنجا که حدت در خون باشد آب سرد بر نشانه زیرند
 سدرات ضما و سازند و خور باشند تا خون در نشانه بسته نشود و شربت غناب
 بنفع کشنده حابس و مطنفی است و اگر ضعف جگر یا کرده بود که ماییت را از
 جدا تواند کرد و بول غالی بران کواهی و سپس اگر ضعف در کرده است

[illegible]

این کتاب در بیان احوال و سیرت ائمه اطهار علیهم السلام است که از کتب معتبره است

Handwritten text in Arabic script, likely a signature or a note, written diagonally across the page.

بابت راد سیرت باہو پائیز سنج سنیا لفظ موم دہ در دیک اند

و آب برورینند یکسانند و در اندکس نامند عرق باد و این عرق از

وی بچها نند در شب بیدارند و بحد میایزند چو ره مرغی که غلط از صوات

سازد و بیا که سعادتی خلق او اندازند و ده قطره این عرق

سمات حلقه مرغ ریزید و آن مرغ را از صری در پوستند

بر حاشیه می تواند تمام نکات و ضوابط را رسم کند یا مصالح و مفاسد را بر سر حد حکم کند

سے تیار و اکٹھا کیا گیا۔ آئیں بہت محنت و محنت سے

[illegible]

فی اسکا ویرج و ناک پیدا و بسا سید و در سه امارا اب
 نه سیرض کوه و فی / با سید و و و علی و الام سمان / ز قدری

زلال (اما ما ان کے نزدیک درجہ سینہ کا لکھنا اور زمین)

وہاں باپا کی محراب دیدار پر پہنچ کر وہاں کی کتب خانہ پر

ماویں پیرید و دوستہ سیر ال یلیند پس انرا با قدری روغن

این سینه به تمام اردو شیر پوست مرغ و پاک موارنه نهاده

سید بس از مجامع پیوسته و گزینی سید بس

بسم الله و باینج نیم نیت کند و سه بار در صبح بخواند

و چون در کمال محنت و کسالت ناله یار یک کوفه در قدری از کرم باشد
 ابریزد و چرخ رسد که حل شود پس ناله را در پی مسوق و در دوزخ است
 سرخ اینچون که بسیار می است و دیگر می است اما آن خود بران است
 و در کرده و کزری و کز از یک پنجه در می کزده و دست خضن خود در
 کز که یک میان است ابرین او یک بدونی و بیستاند پارچه بدان
 نکرده بر قصبه می کشد از سبک بد قویب لند محصل است دیگر
 و نوبت و ناله و بستاند پارچه و صفت دوران ترکند و کسالت و همسان
 بداند و وقت حاجت قدری از آن پارچه را با نخ نکرده برالت پیوسته
 از چند ساعت دیگر و مجامعت و دیگر یک ساعت قصبه قایم شود و در
 که ناله و کز یک سبک در بزرگ قصبه در ایام چند روزی میان
 کس و در شب که در بالستان بجای یابود و ابرین دست روز و شب
 گذارند و وقت بکرفت یا یا بر می بدان الدنید و در انگشتان پای کز
 و دیگر معنی را مفید است امین عتوقه و فضل حوز و جابری و صابری
 مار یک قصبه با چوبی حوز و اندانسته یا پوسته است تا معیت با کس کس
 و در یک معیت نفع تمام می کز و در چوبه خلل که در لای می باشد

و چون در کمال محنت و کسالت ناله یار یک کوفه در قدری از کرم باشد
 ابریزد و چرخ رسد که حل شود پس ناله را در پی مسوق و در دوزخ است
 سرخ اینچون که بسیار می است و دیگر می است اما آن خود بران است
 و در کرده و کزری و کز از یک پنجه در می کزده و دست خضن خود در
 کز که یک میان است ابرین او یک بدونی و بیستاند پارچه بدان
 نکرده بر قصبه می کشد از سبک بد قویب لند محصل است دیگر
 و نوبت و ناله و بستاند پارچه و صفت دوران ترکند و کسالت و همسان
 بداند و وقت حاجت قدری از آن پارچه را با نخ نکرده برالت پیوسته
 از چند ساعت دیگر و مجامعت و دیگر یک ساعت قصبه قایم شود و در
 که ناله و کز یک سبک در بزرگ قصبه در ایام چند روزی میان
 کس و در شب که در بالستان بجای یابود و ابرین دست روز و شب
 گذارند و وقت بکرفت یا یا بر می بدان الدنید و در انگشتان پای کز
 و دیگر معنی را مفید است امین عتوقه و فضل حوز و جابری و صابری
 مار یک قصبه با چوبی حوز و اندانسته یا پوسته است تا معیت با کس کس
 و در یک معیت نفع تمام می کز و در چوبه خلل که در لای می باشد

و چون در کمال محنت و کسالت ناله یار یک کوفه در قدری از کرم باشد
 ابریزد و چرخ رسد که حل شود پس ناله را در پی مسوق و در دوزخ است
 سرخ اینچون که بسیار می است و دیگر می است اما آن خود بران است
 و در کرده و کزری و کز از یک پنجه در می کزده و دست خضن خود در
 کز که یک میان است ابرین او یک بدونی و بیستاند پارچه بدان
 نکرده بر قصبه می کشد از سبک بد قویب لند محصل است دیگر
 و نوبت و ناله و بستاند پارچه و صفت دوران ترکند و کسالت و همسان
 بداند و وقت حاجت قدری از آن پارچه را با نخ نکرده برالت پیوسته
 از چند ساعت دیگر و مجامعت و دیگر یک ساعت قصبه قایم شود و در
 که ناله و کز یک سبک در بزرگ قصبه در ایام چند روزی میان
 کس و در شب که در بالستان بجای یابود و ابرین دست روز و شب
 گذارند و وقت بکرفت یا یا بر می بدان الدنید و در انگشتان پای کز
 و دیگر معنی را مفید است امین عتوقه و فضل حوز و جابری و صابری
 مار یک قصبه با چوبی حوز و اندانسته یا پوسته است تا معیت با کس کس
 و در یک معیت نفع تمام می کز و در چوبه خلل که در لای می باشد

و چون در کمال محنت و کسالت ناله یار یک کوفه در قدری از کرم باشد
 ابریزد و چرخ رسد که حل شود پس ناله را در پی مسوق و در دوزخ است
 سرخ اینچون که بسیار می است و دیگر می است اما آن خود بران است
 و در کرده و کزری و کز از یک پنجه در می کزده و دست خضن خود در
 کز که یک میان است ابرین او یک بدونی و بیستاند پارچه بدان
 نکرده بر قصبه می کشد از سبک بد قویب لند محصل است دیگر
 و نوبت و ناله و بستاند پارچه و صفت دوران ترکند و کسالت و همسان
 بداند و وقت حاجت قدری از آن پارچه را با نخ نکرده برالت پیوسته
 از چند ساعت دیگر و مجامعت و دیگر یک ساعت قصبه قایم شود و در
 که ناله و کز یک سبک در بزرگ قصبه در ایام چند روزی میان
 کس و در شب که در بالستان بجای یابود و ابرین دست روز و شب
 گذارند و وقت بکرفت یا یا بر می بدان الدنید و در انگشتان پای کز
 و دیگر معنی را مفید است امین عتوقه و فضل حوز و جابری و صابری
 مار یک قصبه با چوبی حوز و اندانسته یا پوسته است تا معیت با کس کس
 و در یک معیت نفع تمام می کز و در چوبه خلل که در لای می باشد

[illegible]

10

10

1

卷之六

حق باشد که در تفسیر این قول خزان الکمال در طریقی کنند و جاری اینجمله منقبت
و طاعت است بر سر دیو و بر سر علی و پسید و در محفل دارند دیگر در انعامه و محفل است
گویند بیرون عالم قند ساه و در ساله و در روزی بریان کنند بر او دره و درازند
و باز منکر در اجوبه فخر و دیگر او بر گرفته و بیخته نگاه دارند پس در
بر قورم و مندر او و بر سر زدن بر اینند و بسیار فرزند و بر صباغ القدر زینت بار
بانان مرغین منجوده با در کبریا نشسته و مرغی و دام و چهار مرغ و مرغی
و با سمدان و ران امیر ز قوی بود و اگر نگاه این دو سه تنه اول کنند تا کس
ماه از تراد و ماند و سه مرتب جماع و دستهای طعم منجمدی ارد و دیگر به ماه
رود و اما کنند بهمن سبید جنطیا ناروی و جو نری و نیکی و در فرور
مرصا سباه حصه لعل و روح مغربی نو پسای کنند به صفت کرده و یک
در سبای زبر سباه صغور و عدد و افین معری است و درم سبید با بار یک سازند
قدری از روی سیف منزع اینجمله با سید خالص سر سبید شود هر صبح تناول
ماجد و مغربی با آن خورد و بر سر زدن و از ترس و یک یک نیز نمایند و اگر
دیگر کسی که صفت کرده و خلق مساوی ساخته با سبید است و از ترس و دوم
بر صباغ نخر نو با بر یا تحت باه و دستا از زدن و در مرغ را از ترس
و با وی بر سر باید کرد و دیگر کم و خور و در آن کنگی سبید و پرست سبید
سبید و یک و در این خراسانی مساوی بگویند و دروغی بگویند و در این
و همیشه باید چه بچکانند و بدانند عند الحاجة به آن آید و دیگر

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

کونید بیاورند و در ده روز یک دی یک صبه از پودری بکنند و بار یک بکنند و بار دوش
 یکدیگر لکن کنند تا سه بار یک یک زاده هر چند بیشتر کنند بهتر باشد پس بکنند
 دیگر که قعید است که در انداز سه ماه و چهار روز یک عاقر قره خارج می شود و برابر
 بکنند و او در یک هفته در زمره کاه و بکنند وقت حاجت بر حسب است
 دیگر در باره محکم ذکر حجت خرافاتی که گفته و منجته یا عجمی خوب دوش
 سر است تا قدری روغن بکنند و دیگر وقت روغن خرافاتی سر در دم بریده
 ساقه پرومادی بکنند چون شب پر روغن زیتون داخل غده هر که
 تا سه روز بر زدن چون خواهد که استعمال نمایند وقت غرض و وقت نمایند
 و آب گرم بکنند تا سه روز پس نا دارا طلسم از چهارده روز از خراج
 خلق زده را بحال از بسیار و شیرینش دوران بگذرد و پوست سبز بکنند
 چوب مس آن را بر سادی بکنند و در شیریند و بکنند پس جامه در صورت
 بکنند علی الاصل روغن زرد بکنند عند الحاجة بکنند از آن روغن بکنند
 بکنند و در ده روز یک صبه از پودری بکنند و بار یک بکنند و بار دوش
 یکدیگر لکن کنند تا سه بار یک یک زاده هر چند بیشتر کنند بهتر باشد پس بکنند
 دیگر که قعید است که در انداز سه ماه و چهار روز یک عاقر قره خارج می شود و برابر
 بکنند و او در یک هفته در زمره کاه و بکنند وقت حاجت بر حسب است
 دیگر در باره محکم ذکر حجت خرافاتی که گفته و منجته یا عجمی خوب دوش
 سر است تا قدری روغن بکنند و دیگر وقت روغن خرافاتی سر در دم بریده
 ساقه پرومادی بکنند چون شب پر روغن زیتون داخل غده هر که
 تا سه روز بر زدن چون خواهد که استعمال نمایند وقت غرض و وقت نمایند
 و آب گرم بکنند تا سه روز پس نا دارا طلسم از چهارده روز از خراج
 خلق زده را بحال از بسیار و شیرینش دوران بگذرد و پوست سبز بکنند
 چوب مس آن را بر سادی بکنند و در شیریند و بکنند پس جامه در صورت
 بکنند علی الاصل روغن زرد بکنند عند الحاجة بکنند از آن روغن بکنند

این بار چهارم را در آن یک ساعته مبر از دو ساعته تمام شب آن یک ساعته را در جای محوطه
 نگهدارند که تمام روغن آن بالا خواهد آمد و صبح آنرا بدست بمالند و در طرفی
 جگر از زیر قصبه سوزند در سطحی که در وقت نظر است و درای محوطه قصبه
 نه ساعته اتفاق دارند که با دای که ادی در نشو بمانند و در عظمی
 بدست بخورم یعنی سانی طایفه است که قبل از نسو چون او به نگاه دارند
 در طول می آنرا بدست بخورند و در این ساعته و آنکه با نیست و این
 دیگر صم اند وجود دوام در شیرکاو و بیست تازه تر کنند و این ساعته
 غیر کرم بر دگر طلک کنند و بالای آن پا به بسته و در خواب روند و هر چه با
 درم نشو بند چند شب متواتر طلک سازند و عظمی تمام آرد و درای که در آن
 برکت و در آن که در و بسیار در پنج ساعته صبح آنرا که نرم و خورد باید پا به
 کنند و در ساعته یک ساعته از زیر و سوسیس خورد و بی و مار سحاه باریک ببرد و
 سادی صبح کند و در آنکه در برابر سینه کنند و ماهه امیزد مقدار نیمه خورد و در ساعته
 صبح یک ساعته فرا بخت سحاه اگر که سینه امیزد و در ساعته یک ساعته
 نشود و دای سح که یک قدر بند با رنگت بر برفقت دخول بدست بود
 زمانیکه در دهنی با سینه آنرا آن کنند و دیگر خرطیس پاک کرده و مات سادی
 می که مار مای گویند و دای بستانند و قطعه قطعه سوزند و در آنکه در و بدست با
 در دهنی گذرانی اند و در طرفی سینه نهاده و در آنکه در و بدست با
 در ناگری خورد و در سح یک ساعته در دهنی سوزند و در آنکه در و بدست با
 نگاه بر قصبه مالند و دیگر خرطیس بپزد و در یک مای در آنرا سوزی که در
 هم بپزند و در دهنی که در سح یک ساعته در دهنی سوزند و در آنکه در و بدست با
 در سح یک ساعته در دهنی که در سح یک ساعته در دهنی سوزند و در آنکه در و بدست با

[illegible]

[illegible]

بآید باب صبح و یا چنانکه از بعد از نماز خود در حاکم از او پرسید چنانکه از او پرسید
 بخود میگوید و صاحب فرمود که در هر دو حالت از او پرسید که در هر دو حالت
 بنده که بعد از نماز خود در حاکم از او پرسید که در هر دو حالت بنده که بعد از نماز
 عندی است و بنده که بعد از نماز خود در حاکم از او پرسید که در هر دو حالت
 و اگر کسی صاف از صانع خود شک رود پس اگر بگوید که در هر دو حالت
 در چینی و کباب عاقر قرقاوس هیچ بر یک نهدم و شک تری قدری ببرد
 نرم بگویند و با غسل سر در ده بر نشوند و وقت حاجتی از آن بگویند
 بزرگتر باشد چنانکه در هر دو حالت و در هر دو حالت و در هر دو حالت
 فایده بزرگتری با ستمی است و وقت حاجتی قدری ببرد
 و دیگر دل هر دو شک کرده باشد که در هر دو حالت و در هر دو حالت
 کنند و بزرگتر از دیگر سیر بگوید که بفرموده ما میباید در هر دو حالت
 کنند چنانکه بگوید و بعد از نماز خود در حاکم از او پرسید که در هر دو حالت
 کردن شکسته می شود و خایه شکسته او با ستم بزرگتر شکسته باز نبرد
 و چون در هر دو شکسته می شود و خایه شکسته او با ستم بزرگتر شکسته باز نبرد
 بزرگتر باشد چنانکه در هر دو حالت و در هر دو حالت و در هر دو حالت
 مبادی و فتنه در هر دو شکسته و در هر دو شکسته و در هر دو شکسته
 بدارند و وقت حاجتی در هر دو شکسته و در هر دو شکسته و در هر دو شکسته
 لذت تمام در هر دو شکسته و در هر دو شکسته و در هر دو شکسته
 با ستم بقیه شکسته و در هر دو شکسته و در هر دو شکسته و در هر دو شکسته
 با صفت مستحق کرده بزرگتر شکسته و در هر دو شکسته و در هر دو شکسته

یا که هیت او یا تمیل آنکه ویر بسته اند و بدان سبب شهوت زائل که دود با وجود
 و کثرت منی نیز که اسهال و نفوسه از سائر موی ترست و علاجش دفع ترخال
 و دود است بهر وجه که ممکن شود و ششم آنکه در دل یا معده یا کبک یا دماغ یا کرده
 اقسی و ضعیفی افتد و علاجش اصلاح آن عضو است و دود هم در استخوان
 آلت و بیش از ضعف بدن یا ترک جماع زانی طویل باشد تدبیرش را قسم اول
 گذشت و تطیل یا بکرم و بعد ترنجشیرش و عقبا آن تصفیه زفت در تر
 جماعی لازمست و اگر قلت تولید رخ بود و در سفلی بدن نیکند که از بروز دست
 یا حرارت یا بیوست حساب آن تدارک نمایند و این قسم از قوت بدن سلامتی اعضا
 و تنفعا از چیزهای نفع یافتن ظاهرست و اگر وقوع خستگی از فالج بود یا عصاب
 انصباب یا بغیر در اعصاب یا از ملاقات آب سرد و برن نشان دمی تقدم سبب
 و رقت منی و سهولت خروج اوبی و تشا و علاجش آنچه در فالج گذشت و حقه
 و جمول و شمع و زور و نجا اثر تمامست و آنرا که آلت او درین حالت
 رسیدن آب سرد و متعلق و مجتمع نکند و علاج پذیر باشد اکنون چند واکه
 به عظیم قضیب مخصوصند و ذکر کنم اگر آلت را بخرقه درشت بماند که تا سرخ نشود
 پس روغن مورچه و مانند آن بماند و با لک زفت طلا سازند و این عمل مکرر کنند
 که مجربست و اگر آب کرفس مکرر بشویند آلت را بزرگ سازد و اگر بریزد
 کو سپند مکرر چرب نمایند قضیب را و خرطین خشک یا علق یعنی رگو
 خشک در روغن سوسن بسایند و طلا نمایند همین عمل کند
 فصل ۲ در سرعت انزال و سببش اگر ضعف ماسکه بود
 بسبب دوت رطوبت نشان او کثرت بیاض و رقت منی است نقصان آلت
 حرارت و علاجش تنقیه است بمسلمات کرم قوی نفع اتم دارد و دود چون کجید

و شکر نیمه شش ناف و اگر شکر نه باشد به شکر نشاند و غسل آینه در روغن بخت سود و
و اگر کثرت منی و غلبه خون بود نشان او اعتدال دایم و کثرت منی است قوت او
و علاجش فصدست و جماع و تقطیل غذا و حموضات و هر چه مقل منی خون بود
باید او را و اگر حدت منی بود نشان او وقت و صفت و حرقت منی است علاجش
تبریت و تخم کا هو بغایت سودمند و اگر ضعف اعضا بود و خاصه ریه و سانشان او
نشان که با ضعف باه بود و ضعف عضو کواهی و در علاجش تقویت عضلات
فصل در کثرت شهوت و سببش اگر کثرت خون و منی بود و خوبی بدن
بر آن کواهی و در و این را علاج نشاید که در ضرر دارد اما اگر ضعیف و رافقه فصد
و اسهال و تناول حموضات تقطیل نمایند و اگر حدت منی بود و تبرید کواهی است
و غسل با آب سرد ناف ترا و اگر کثرت ماده منی بود و قطع ضعف و قوت خون نشان او
کثرت منی و وقت و بیاض است و کثرت نفخ و علاجش شونیز و تخم سداب و تخم
خجکشت و انست و جوارش کون نفع تمام دارد و اگر قوت اعضا منی
بود و مع ضعف اعضا منی نشان منی ظهور ضعف است و در عضو بیاض
قوت اعضا منی نوید علاجش تخمیر اعضا منی است و تقویت ضعف اگر ناکو
بشور یا قروح یا کله بود و در و عیبه مجاری منی نشان او غلبه شهوت است از جماع و
انزال بلذت تمام و سرعت شدن و آنجا که شور متفرق شود و الم پیدا بود و آثار قروح
نمایان و علاج قروح مثانه تدبیر آنست از فصد و اسهال و غیر آن و اگر کثرت
تولد نفع بود و در بدن چنانچه در اصحاب مر قیامی شود نشان وی شکر است
نحوه است و تقدم چیزهای نفاخ علاج اگر حرارت غالب بود و مبرداست و پسند
و اگر رطوبت زیاد باشد مخففات و محلات باد و منهد و اگر سودا افزون باشد
با سلیق زنند و سهلات سودا دهند **فصل** در و زنی و زنی و زنی

و شکر نیمه شش ناف و اگر شکر نه باشد به شکر نشاند و غسل آینه در روغن بخت سود و
و اگر کثرت منی و غلبه خون بود نشان او اعتدال دایم و کثرت منی است قوت او
و علاجش فصدست و جماع و تقطیل غذا و حموضات و هر چه مقل منی خون بود
باید او را و اگر حدت منی بود نشان او وقت و صفت و حرقت منی است علاجش
تبریت و تخم کا هو بغایت سودمند و اگر ضعف اعضا بود و خاصه ریه و سانشان او
نشان که با ضعف باه بود و ضعف عضو کواهی و در علاجش تقویت عضلات
فصل در کثرت شهوت و سببش اگر کثرت خون و منی بود و خوبی بدن
بر آن کواهی و در و این را علاج نشاید که در ضرر دارد اما اگر ضعیف و رافقه فصد
و اسهال و تناول حموضات تقطیل نمایند و اگر حدت منی بود و تبرید کواهی است
و غسل با آب سرد ناف ترا و اگر کثرت ماده منی بود و قطع ضعف و قوت خون نشان او
کثرت منی و وقت و بیاض است و کثرت نفخ و علاجش شونیز و تخم سداب و تخم
خجکشت و انست و جوارش کون نفع تمام دارد و اگر قوت اعضا منی
بود و مع ضعف اعضا منی نشان منی ظهور ضعف است و در عضو بیاض
قوت اعضا منی نوید علاجش تخمیر اعضا منی است و تقویت ضعف اگر ناکو
بشور یا قروح یا کله بود و در و عیبه مجاری منی نشان او غلبه شهوت است از جماع و
انزال بلذت تمام و سرعت شدن و آنجا که شور متفرق شود و الم پیدا بود و آثار قروح
نمایان و علاج قروح مثانه تدبیر آنست از فصد و اسهال و غیر آن و اگر کثرت
تولد نفع بود و در بدن چنانچه در اصحاب مر قیامی شود نشان وی شکر است
نحوه است و تقدم چیزهای نفاخ علاج اگر حرارت غالب بود و مبرداست و پسند
و اگر رطوبت زیاد باشد مخففات و محلات باد و منهد و اگر سودا افزون باشد
با سلیق زنند و سهلات سودا دهند **فصل** در و زنی و زنی و زنی

و شکر نیمه شش ناف و اگر شکر نه باشد به شکر نشاند و غسل آینه در روغن بخت سود و
و اگر کثرت منی و غلبه خون بود نشان او اعتدال دایم و کثرت منی است قوت او
و علاجش فصدست و جماع و تقطیل غذا و حموضات و هر چه مقل منی خون بود
باید او را و اگر حدت منی بود نشان او وقت و صفت و حرقت منی است علاجش
تبریت و تخم کا هو بغایت سودمند و اگر ضعف اعضا بود و خاصه ریه و سانشان او
نشان که با ضعف باه بود و ضعف عضو کواهی و در علاجش تقویت عضلات
فصل در کثرت شهوت و سببش اگر کثرت خون و منی بود و خوبی بدن
بر آن کواهی و در و این را علاج نشاید که در ضرر دارد اما اگر ضعیف و رافقه فصد
و اسهال و تناول حموضات تقطیل نمایند و اگر حدت منی بود و تبرید کواهی است
و غسل با آب سرد ناف ترا و اگر کثرت ماده منی بود و قطع ضعف و قوت خون نشان او
کثرت منی و وقت و بیاض است و کثرت نفخ و علاجش شونیز و تخم سداب و تخم
خجکشت و انست و جوارش کون نفع تمام دارد و اگر قوت اعضا منی
بود و مع ضعف اعضا منی نشان منی ظهور ضعف است و در عضو بیاض
قوت اعضا منی نوید علاجش تخمیر اعضا منی است و تقویت ضعف اگر ناکو
بشور یا قروح یا کله بود و در و عیبه مجاری منی نشان او غلبه شهوت است از جماع و
انزال بلذت تمام و سرعت شدن و آنجا که شور متفرق شود و الم پیدا بود و آثار قروح
نمایان و علاج قروح مثانه تدبیر آنست از فصد و اسهال و غیر آن و اگر کثرت
تولد نفع بود و در بدن چنانچه در اصحاب مر قیامی شود نشان وی شکر است
نحوه است و تقدم چیزهای نفاخ علاج اگر حرارت غالب بود و مبرداست و پسند
و اگر رطوبت زیاد باشد مخففات و محلات باد و منهد و اگر سودا افزون باشد
با سلیق زنند و سهلات سودا دهند **فصل** در و زنی و زنی و زنی

اصل
اقتراذ نامہ

در وقت این مرضی است که وقت ازال عا طیبی اختیار باید و سببش ضعف
اعضای ریه است و قدرت رطوبت و علاجش تقویت است و نشانه از افاقه
راک و کله در وضع و کند ساخته بر دشمن خاصه وقت جماع و بروغن نارون
چوب کرون عنده ساخته باید که سنگ خالی باشد **فصل** در آینه و آزار علت
نیز گویند و این مرضی است که در معده مستقیم حکم بداید و جماع کنندن حوا و علاج
اگر از آوده است تقویه نمایند و اگر از غلبه مزاج از قوت است بضرر و آزار
فصل در دور نشین سببش اگر خون بود و عظم و رم و نقل و حرارت کوا
و در اگر صغیر بود شدت حرارت علاج بعد تصد و حیات است و ساق
را و لغات طلا کنند و در ابتدا و بعد و داوع و محل و بعد و محل حرف چایچه و باب
اودرم مضبوط است و اگر بلغ بود رخاوت و ساجن بود و علاجش قی است و منضج
و سبب بلغ و اودن و دار و علا و خود و غسل نماید و اگر سودا بود با صلا
و کودت باشد علاج اود و بلند ضما و نماید و بعد منضج و غسل سودا دهند و اگر
بود و منضج باشد و آزار آوده و دیگر معرا و علاجش کمیست و کونی خوردن
و اگر کفایت نکند بقی موهل پروازند اما می در امر منضجی نافع ترست و منضج
فائده درم که در کس خصیه فقط بود اعراض سخت می باشد و محسوس می بود
و بچه در خصیه می باشد شدت اعراض و تب و عطش پیدا بود **فصل** در
تفطیم الا نشین یعنی بزرگ شدن خصیتین و این از قبیل سمن است نه درم علاج
بنج و شوکران و لفاح و خط خجاش محکا که چهره سمن باب گشینه ضما نمایند
بیل ارضی و دیگر که بفرایند بهتر باشد و این را اگر پستان نهند بزرگ شدن ندان
و تفطیل غد شمرط **فصل** در عا قوا و این مرضی است که در قصبه یا
فرم احتلاج افتد و علاجش تقویه و تفطیه خونت و بعد تقویه عام زو بر قصبه

در وقت این مرضی است که وقت ازال عا طیبی اختیار باید و سببش ضعف
اعضای ریه است و قدرت رطوبت و علاجش تقویت است و نشانه از افاقه
راک و کله در وضع و کند ساخته بر دشمن خاصه وقت جماع و بروغن نارون
چوب کرون عنده ساخته باید که سنگ خالی باشد
نیز گویند و این مرضی است که در معده مستقیم حکم بداید و جماع کنندن حوا و علاج
اگر از آوده است تقویه نمایند و اگر از غلبه مزاج از قوت است بضرر و آزار
در دور نشین سببش اگر خون بود و عظم و رم و نقل و حرارت کوا
و در اگر صغیر بود شدت حرارت علاج بعد تصد و حیات است و ساق
را و لغات طلا کنند و در ابتدا و بعد و داوع و محل و بعد و محل حرف چایچه و باب
اودرم مضبوط است و اگر بلغ بود رخاوت و ساجن بود و علاجش قی است و منضج
و سبب بلغ و اودن و دار و علا و خود و غسل نماید و اگر سودا بود با صلا
و کودت باشد علاج اود و بلند ضما و نماید و بعد منضج و غسل سودا دهند و اگر
بود و منضج باشد و آزار آوده و دیگر معرا و علاجش کمیست و کونی خوردن
و اگر کفایت نکند بقی موهل پروازند اما می در امر منضجی نافع ترست و منضج
فائده درم که در کس خصیه فقط بود اعراض سخت می باشد و محسوس می بود
و بچه در خصیه می باشد شدت اعراض و تب و عطش پیدا بود
تفطیم الا نشین یعنی بزرگ شدن خصیتین و این از قبیل سمن است نه درم علاج
بنج و شوکران و لفاح و خط خجاش محکا که چهره سمن باب گشینه ضما نمایند
بیل ارضی و دیگر که بفرایند بهتر باشد و این را اگر پستان نهند بزرگ شدن ندان
و تفطیل غد شمرط
در عا قوا و این مرضی است که در قصبه یا
فرم احتلاج افتد و علاجش تقویه و تفطیه خونت و بعد تقویه عام زو بر قصبه

در وقت این مرضی است که وقت ازال عا طیبی اختیار باید و سببش ضعف
اعضای ریه است و قدرت رطوبت و علاجش تقویت است و نشانه از افاقه
راک و کله در وضع و کند ساخته بر دشمن خاصه وقت جماع و بروغن نارون
چوب کرون عنده ساخته باید که سنگ خالی باشد
نیز گویند و این مرضی است که در معده مستقیم حکم بداید و جماع کنندن حوا و علاج
اگر از آوده است تقویه نمایند و اگر از غلبه مزاج از قوت است بضرر و آزار
در دور نشین سببش اگر خون بود و عظم و رم و نقل و حرارت کوا
و در اگر صغیر بود شدت حرارت علاج بعد تصد و حیات است و ساق
را و لغات طلا کنند و در ابتدا و بعد و داوع و محل و بعد و محل حرف چایچه و باب
اودرم مضبوط است و اگر بلغ بود رخاوت و ساجن بود و علاجش قی است و منضج
و سبب بلغ و اودن و دار و علا و خود و غسل نماید و اگر سودا بود با صلا
و کودت باشد علاج اود و بلند ضما و نماید و بعد منضج و غسل سودا دهند و اگر
بود و منضج باشد و آزار آوده و دیگر معرا و علاجش کمیست و کونی خوردن
و اگر کفایت نکند بقی موهل پروازند اما می در امر منضجی نافع ترست و منضج
فائده درم که در کس خصیه فقط بود اعراض سخت می باشد و محسوس می بود
و بچه در خصیه می باشد شدت اعراض و تب و عطش پیدا بود
تفطیم الا نشین یعنی بزرگ شدن خصیتین و این از قبیل سمن است نه درم علاج
بنج و شوکران و لفاح و خط خجاش محکا که چهره سمن باب گشینه ضما نمایند
بیل ارضی و دیگر که بفرایند بهتر باشد و این را اگر پستان نهند بزرگ شدن ندان
و تفطیل غد شمرط
در عا قوا و این مرضی است که در قصبه یا
فرم احتلاج افتد و علاجش تقویه و تفطیه خونت و بعد تقویه عام زو بر قصبه

قصیب مردان و در فوج زنان چسبیدن نافع تر شود و صلاح غذا مفید
در وجع الماشین و پیش اگر درم بود و گرم کرده شد و اگر ریج بود منقل باشد و گسید
و تدبیر این گرم کافی است و اگر سوز مزاج بود بخار باشد یا بار و معدلات این بارها
گفته شد شرب یا دلا و اگر ضرر یا سقمه یا صدمه بود فصد لازم است و ضماد بنفشه و
خلطی و غلبه شل و پینه و زکند و نافع **فصل ۱۷** در تصفیه خصیصه و پیش
بر دوات که بیضه افشوده سازد و تدبیر پیش استحام و از خار و تخمین است **فصل ۱۸**
در ارتفاع الخصیه این گاه باشد که تمامه لبوی مراقب شود و در طاهر هیچ نماند
و چون چنین شود عسر بول و تقطیر و فتور حرکات پدید آید اما در ارتفاع اندک
بجز وجع خفیف آسین نیست بلکه گاه در دم نمی باشد اما چون ویران یافت می آید
علاجش استحام است و در غن فیضون بهر قضیب مایکدن و اگر بعد حمام و آب
نخچه نزرک بر خصیه گذارند و تدبیر ریج بکنند فرو آورد فایده گاه باشد که قضیب
مرتفع شود و در طاهر ریج اثر نماند و تدبیرش همانست که گفته شد بهر نزول خصیه
فصل ۱۹ در دوالي الخصف و وی نیست که رگهای کیس خصیه برآید شوند
چنانچه در پاهی مردم می افتد و علاجش همانست که در دوالي بای بیاید و ضلالت
اگر کیس افتد بدانچه در دم صلب خصیه گذشت زایل شود **فصل ۲۰** در
استرخاد و لصفن یعنی فرو شدن کیس خصیه علاج بازو و پس و کلسنج و کلانز و نا
فایضات ضما و گند و بطریق آن تطیل **فصل ۲۱** در مروج قضیب و خصیه و
آن داین و گون است یکی آنکه قره تاره بود و پدید و علاجش بر دوسنک تویتا
گند زرد و او هر ما و اگر خون غالب بود و نقیه نمایند دوم آنکه دیر مانده باشد و علاجش
بر این هم کنند و مالاخوین مره بر یک و مشتقال صبر مر دوسنک از زوت هر یک و
رزدن کل مرهم سازند فایده قره که در اصل افتد حرکت یابد و در موضعه از

قصبه مروان و در فوج زمان چسباندن فاعل تر بود و اصلاح غذا میفند
 در وجع الانیسین و پیش اگر دم بود و گرم کرده شد و اگر ریج بود و متقل باشد و گیس
 و تدبیر ادمان گرم کافی است و اگر سوز مزاج بود و خارش باشد یا بار و معدلات این بار
 گفته شد شراب و طلاء و اگر ضرب با سقظه با صند بود و فصد لازم است و ضما و فصد و
 خطمی و غلب اشلب و نیل و فود و کد و فاعل فصل ۱۰ و قصبه و غلبه و پیش
 بروست که بیضه و فسر و ساز و تدبیر پیش استحام و اگر خارش و تخمین است
 و ارتفاع خصیه این گاه باشد که تمامه بسوی مراقب رود و در ظاهر هیچ نماند
 و چون چنین شود و عسر بول و قطیره و فتور حرکات پدید آید اما در ارتفاع اندک
 بخروج خفیف آسبانی نیست بلکه گاه در دم نمی باشد اما چون دیر ماندافت می آید
 علاجش استحام است و در غن فوین بهر جذب مالیدن و اگر بعد حمام و آب
 محجمه بزرگ بر خصیه گذارند و تدبیر ریج بگذرند و در فاعله گاه باشد که قصبه
 مرتفع شود و در ظاهر هیچ اثر نماند و تدبیرش همانست که گفته شد بهر نزول خصیه
 فصل ۱۱ در دوالی و صفی و می نیست که رگهای کسی خصیه برآید شوند
 خیالچه در پایی مردم می افتد و علاجش همانست که در دوالی بای باید و صلا
 اگر کسی افتد بدانچه در دم صلب خصیه گشت زایل شود فصل ۱۲
 استرخاد و صفی یعنی فرو شدن کسی خصیه علاج مانور و اس و کلسنج و کلان و نا
 قاصات ضما و کند و بطین آن تبیل فصل ۱۳ در فوج قصبه و خصیه و حوا
 آن این فکونه است یکی آنکه قرچه تازه بود و پودا و علاجش بمرد سنگ تو توتا
 کنند در رو و صرما و اگر خون غلب بود و فقیه نمایند دوم آنکه دیر مانده باشد و علاجش
 باین مرهم کنند و اما آخرین مرهم یک و مشقال صبر و مرد سنگ از زوت هر یک و
 بزوغن کل مرهم سازند فاعله قرچه که در حیل افتد حرقت بول و در موضع از

فوائد که در این رساله
علاقیه فی الجریب

سیدنا ابوبکر صدیق

پیشانی کی گندہ سیخاوت

والله اعلم بالصواب

سفرنامه از ایران

وہابیہ

یا فروزانان پارید و شود و مرق سالم باشد پس آنچه ماتحت صفای است صفای
بالا تراید و مرق را از آنجا بلند نماید و بچنان که او باشد که در محل را بر بعضی کسنان
شق و صفای افتد و در آنجا تپید و پدید و قیطن^{۱۱} الا بر بیشتر زمان اشود و علامت
رابط آن محل است بر فاقه قیل حصا به حکم و ادویه و بر بهر بهانت که و قیل قیسم
و بدانند که این مرض به منی شود و تدبیر زیاد و برین نیست که زیاد و شدنند و فاقه
در ابتدای قیل و قیطن و داغ و اذن سیخ گرم کشان هر دو پای را نافع گفته اند
و بچنان که سطر که در هیچ زکشت است از دست مخالف علت داغ و اذن
فصل در تدریس و دوی اگر یوم ولادت شده باشد بسبب رذات قطع
ناف یا سیمی دیگر در میان هنگام و اصلاح کوشند بر بعد فاقه و حسب آن اما
چون حکم شود و نمیکرد و و اگر در غیر آن هنگام افتد از قیطن صفای آنجا باشد یا از
اجتماع طوبط بلغمی چنانچه دست سقاسی می شود و یا از اجتماع با و چنانچه در
می شود و یا از روییدن گوشت زائد و زان زیر پوست یا از اشتقاق رگی زیر
پوست و گردان خون آنجا نشان قیطن بر کشتن فروست عند الفم با و او را
بی و او را نشان طوبط ثقات و نشان با و اولین طمس و از و با و نقصان نتوان
با و دیگر و کاسر با و نشان گوشت شدت صلابت و بودن بر یک حالت و نشان
جمع خون نک تنو فنجسی یا سیاه و نوست علاج آنچه از قیطن باشد که گوشت تدریس
و آنچه از طوبط یا با و باشد تدبیرش از ا سقاسی می و طبل گیرند و آنچه از روییدن
گوشت باشد تعرض کنند و آنچه از اجتماع خون باشد زو بران چه پند و او را
که دهن را کمابند و در عرف و گریه ضا و سازند با و بر نباید **باب**
در امراض که مخصوص بزناست **فصل** در عمر یعنی حمل نیکو قیطن و بیش اگر
سوز مزاج رحم بود و حار یا بار یا یا بر ط سافج یا یا و می علامت حسب

[illegible]

براده و ندان میل کفقال بخوریت دیگر بول فیل وقت جماع یا قبل از آن نشاند
دیگر نیز باها مخصوص که میرایه خرگوش فرجه فرمانند متصل با کشیدن حصن
و عقب بجایست نکند فصل ۲ در کثرت اقطا یعنی بسیار اقادن ^{۱۱} حصن
بیش از از امور خارجیه بود یا نفسیه باید بدیند و علاجهش منسب کانیست بفضل
سبایش از عقم حنید که این هر دو متحد الا سببند در اکثر فصل ۳ عسر و ولادت بدین
حسب تقاضای معنی و حال شده نیست و طریقی جواب در معنی جالی خاصه ^{۱۲} انکه
ولادت آنها عسر باشد آنست که از ماه هشتم نوشیدن شیر شروع کنند بقدر محرم و
بقول طبع و چون آثار وضع ظاهر شود بحمام بزند و آب گرم بر روی بریزند و در آبر
نشاند و تدبیر نمایند و چند قدم بگردانند پس متوجه سازند بوضع محض و قابل و پیش
زین باید که از بول و غاط خود را خالی کند و از آب سرد و سردیهای دیگر و ترشیها
بند و بر دوز صبر نماید و دم فرو کشد و او از بند و بر پای نور کند و قابله بر روغن بادام
یا روغن گتان و لغات تخم گتان نیم گرم بر خم بسیار مال یا طفل سهولت بر
یا روغن کچنه یا ^{۱۳} بزغ ^{۱۴} در روغن کچنه ^{۱۵} دست
تو گرا و وی که با خاصیه عسر و ولادت ایسرا زونک مقاططیس قطعه کلان در دست
چپ دهند و دیگر بزرگ نموی است بنزد دیگر دارچینی خوراند و اگر خلطیت
جندید ستر آینه زرد و بدیند زود اثر کند اما اگر حرارت نباشد توان داد دیگر
چار شنبه چاق مثال نرم بگویند و بنیزند و بشرت نبشته یا بخود آب آینه زرد و بخور
بهرست و حوامل اعطایات بسیار بناید ثنائیه حصص وقت وضع که قطعا
بخوریت فصل ۴ در احتباس شیمیه و موت جنین نشان موت جنین است
حرکت نکند و اطراف علامه سر شود و نفس متواتر زرد و علاجهش سبادت در اجزا
باید که مشکطرا شیع و پریاوشان اهل هر یک دم ترس و پویه هر یک دم بخورند
واده شقال نبات نوشاند و عطسه آورند بنشانید کندش شوتیز و خزان ^{۱۶} چمن

بسم الله الرحمن الرحيم

آمدن کبر و دهن و بینی از اکبرند تا قوت عطسه درون افتد و در واکر کوبند
 و سر کین کوبند و مجموع یا تنها بجزند و دو آن خم رسانند زود بر آید و اگر هیچ
 بر نیاید قطع جنین باید کرد و قایل که باین کار مخصوصند می دانند **فصل ۵**
 در اجتناب نفاس و تدبیر وی از احتیاط است چنانچه بیان او وید که در واکر
 بعضی زنان بعد ولادت افتد ساکن کند تخم گمان بخشد و رحم رسانند
 شیر خر نیم گرم کنند و آب است بنام دیگر سم است و خورد و کنند دیگر آب صغیر نشاء
 دیگر طبع خبازی نشانند و رحم رسانند دیگر اگر هیچ دو اسودند هر توان افدست
 خشک است یعنی کوکارد آب تر نمایند قدری از آن بخشانند **عقباه** گاه باشد
 با سقط حاجت می افتد و تا ضرورت نبود از کتاب این نشاید خصوص بعد از طو حیث
 و تدبیر اسقاط است فیکه از کاغذ رفته بدین هم گذارند اگر این اسقاط از باب
 خطن بطبیخ او یا بزهره گاو آلوده باشد قوی تر باشد و دیگر انگزه نیم گرم است
 سه گرم یک گرم بکوبند و بطبیخ اهل دیند صبح و شام این یک شربت است و غذا نخورد
 باشد دیگر تریاق اربعه مجرب است و هر چه در خارج شیشه و جنین است نافع و نیکام
 اسقاط سخت است خام و تدبیر شکم بر و عنق بیدار بخور و شراب اراق جرب لازم است
 بعد مسقطات بکار پس چنان از اسقاط مقل و خردل تخیر کند و رحم تا خون سال
 شود و غلیظ نگردد و فائده هر گاه خواهند زن باز نکند و تدبیرش منت که
 بعد از جماع زن ایمن نماید مفت بار باره بار و فوراً بر خیزد بعد از آن
 آید و در حضرت و عنق بکشد آلوده جماع کردن می بلغزاند و دیگر فضل بعد جماع
 بر داشتن و دیگر سر کین موش باشد و فرج صاف کند که تمام عمر مانع آید سر کین
 فیاض شک کنند و باشد بخوراند زن **فصل ۶** در رجاء و این مرضی است
 محل فرق درین و در جل از تجاوز و نیکام حرکت و دیگر آثار پوشیده است
 از احتیاط است و تدبیر شک و فحاشی است **فصل ۷** در کین و در کین و در کین

وہی کہ ایک خاص خلیہ جس میں

مجلس شورای اسلامی

[illegible]

۱۲۶

بزرگان همچنان فرق در جا و مستقام بر آن ملاحظه می کنند که در اینجا بسیار
فارق است و بیش از درم صلب رحم بود تدبیرش می آید اگر اصرار باطل یا کوه
سج بود و عقرب گذشت و اگر تولد صورتی ناقص بود و رحم جهت ششاش آید
نقطه تدبیرش اسقاط است بسطقات خین فصل در کثرت طث بعض
اوطافون حین و آنچه در غیر ایام متعارف میست باستخاضه و سببش
اگر بسیاری خون بود آثار متلا پیدا بود و علاجهش تقصیل نیست و اما له
تدبیرش وضع محاجم زیر آن بعد قصد جهت قیض قرص که با دهنده نشانده
پروازند و اگر کثرت و جدت خون بود اما جعفر آید بود و علاجهش تقصیه است و
تعلیط خون و قرص و شافیه که در موی کثرت بکار بستن و قصد دل برآید طلاله
و اگر کثرت مانیت بود آثار متلا پیدا بود و خون رقیق سپید آید علاجهش تقصیه
تسفیفت است و اگر کثرت سودا بود و سیاهی خون یا کمبود یا خضرت آن
کوبایی و پدر علاجهش تقصیه سودا است بقصد و اسهال و اگر بوسیر الرحم با قروح
آن بود تدبیر آن توان کرد و اگر اخراق رکامی رحم بود از عسر و لات تدبیرش از
خروج و شقاق رحم جوید و اگر روال کثرت بود علاجهش در شراب بنفشه است
بطریق انصاف قبل شستن و بر وزن کل چرب ساختن و خاکستر ذرت الگو بر خور
نموده و رقاد نماید بر چوب شستن و فادیر با دهنده ساینده و ادون و شقاق را بر مسم تدارک
کرد و فصل و قروح و قروح رحم نشان می کند و رحم جفت و خروج
ریم فقط یا خون فقط یا بر نیمه نیمه یا بجمه و ریم بی ریم نباشد علاج تا که جرح ریم
مکروه باشد و لغی نبود قصد کنند و صلاح غذا نمایند و قرص که با دهنده و خسته فرج
حالبه بکار برند اگر جراحت ریم کند یا درم سر و در قرح این شد تدبیرش خفنه بر
کردن است بر وزن کل و فرج و نفشه و آب شکر بهیم آینه تا چرک پاک شود و بعد

[illegible]

وازدوم
 تا سه سال می ماند که از این طایفه
 سیسقطات زمین مفت داد که از این طایفه
 زمینهای بدو هم تمام رفس و باب و باب و باب
 شش تا ده هکتار مفت آن سرکار شریفی
 تا سه سال که نوشته ختمیه شریفی از دوزی که از آن
 که زمین از حق با بزرگ

شاهزاده سلطان محمد شاه
فیضان الکریم

مستند است به سند سابق و مستند است به سند سابق

[The page contains dense handwritten Persian text in Nasta'liq script, organized into several columns. The text includes various names, titles, and possibly dates or administrative notes. Some words are written in larger, bolder script, likely indicating emphasis or specific titles. The handwriting is fluid and characteristic of the late 16th or early 17th century.]

- کائنات غیب الابرار
 شیر و جامه های موی میباشند
 دولت و بشارت برای میباشند
 فیض و باران رحمت میباشند
 دامن و پناه و پناه میباشند
 و در غایت حق سبحان و تعالی
 و در غایت حق سبحان و تعالی

در طوبت و منی است که رطوبت با عفت باشد و منی سپید تر و با قوام تر از
 رطوبت بود و علاج وی همانست که در سیلان منی مردان گذشت **فصل**
 در احتباس طشت یعنی بند شدن حیض سببش اگر قلت خون بودن آن و
 سختی بدست و جز آن از لوازم وی علاجش آن خود خونست با عفت
 مقویه و اگر غلظت خون بود بسبب پروت یا مخالطت خلط غلیظ تقدم
 اسباب و وجود آثار برود پیدا باشد علاجش تنقیه اخلاط غلیظ است و استعمال
 ملطحات شرباب و بخور و اگر انداد افواه عروق رحم بود نظر کند که موجب آن
 حرارت است یا برودت یا بیست و حسب آن تعدیل نمایند چنانچه در عت
 گفته شد و اگر موجب انسداد و انزال قروح رحم باشد علاج پذیرد لیکن جهت امن از
 آفات کثرت فصد و ریاضت و تقطیل غذا لازمست و اگر رقیق بود ذکر رقیق می آید
 فربسی مضطرب بود که مسالک بند کند علاجش تنهیل است و اگر انحراف رحم بود تنهیل
 میلدان می نمایند **فصل ۱۸** در رقیق و منی است که چیزی را بدین فرم فرستند
 باین فرم رحم را بر فرم رحم بدین آید اول مانع دخول قضیب است و ثانیا مانع دخول
 تام و ثالث مانع دخول نیست لیکن مانع می آید خروج حیض را و علاجش
 و تسکایت **فصل ۱۹** در تنور رحم یعنی برودت رحم و نشان خروجش است
 که در خانه و قطن و مقعد درد عظیم بدین آید و اگر از عتشته افتد و در فرج جسمی نرم
 محسوس شود علاجش آنست که اول تنقیه امعاء کنند تحفه و تنقیه بشانه بدارند
 بعد روغن زیتون یا گل بگریزند و قدری روغن خلوق و قدری عسلیه در آن آمیزند
 و نیم گرم در رحم بچکانند و بران بالند پس بر پشت خوابانند و رانها بر دارند و بگویند
 کشاده باشند و بهم پیوندند و آیه را فرمایند تا از غریز می گویند شایسته و بطبیعت
 قابضات که در شرباب مطنوح باشند برگردند و در حیض عتافا قیام کنند

در طوبت و منی است که رطوبت با عفت باشد و منی سپید تر و با قوام تر از رطوبت بود و علاج وی همانست که در سیلان منی مردان گذشت
 در احتباس طشت یعنی بند شدن حیض سببش اگر قلت خون بودن آن و سختی بدست و جز آن از لوازم وی علاجش آن خود خونست با عفت مقویه و اگر غلظت خون بود بسبب پروت یا مخالطت خلط غلیظ تقدم اسباب و وجود آثار برود پیدا باشد علاجش تنقیه اخلاط غلیظ است و استعمال ملطحات شرباب و بخور و اگر انداد افواه عروق رحم بود نظر کند که موجب آن حرارت است یا برودت یا بیست و حسب آن تعدیل نمایند چنانچه در عت گفته شد و اگر موجب انسداد و انزال قروح رحم باشد علاج پذیرد لیکن جهت امن از آفات کثرت فصد و ریاضت و تقطیل غذا لازمست و اگر رقیق بود ذکر رقیق می آید فربسی مضطرب بود که مسالک بند کند علاجش تنهیل است و اگر انحراف رحم بود تنهیل میلدان می نمایند
 فصل ۱۸ در رقیق و منی است که چیزی را بدین فرم فرستند باین فرم رحم را بر فرم رحم بدین آید اول مانع دخول قضیب است و ثانیا مانع دخول تام و ثالث مانع دخول نیست لیکن مانع می آید خروج حیض را و علاجش و تسکایت
 فصل ۱۹ در تنور رحم یعنی برودت رحم و نشان خروجش است که در خانه و قطن و مقعد درد عظیم بدین آید و اگر از عتشته افتد و در فرج جسمی نرم محسوس شود علاجش آنست که اول تنقیه امعاء کنند تحفه و تنقیه بشانه بدارند بعد روغن زیتون یا گل بگریزند و قدری روغن خلوق و قدری عسلیه در آن آمیزند و نیم گرم در رحم بچکانند و بران بالند پس بر پشت خوابانند و رانها بر دارند و بگویند کشاده باشند و بهم پیوندند و آیه را فرمایند تا از غریز می گویند شایسته و بطبیعت قابضات که در شرباب مطنوح باشند برگردند و در حیض عتافا قیام کنند

در طوبت و منی است که رطوبت با عفت باشد و منی سپید تر و با قوام تر از رطوبت بود و علاج وی همانست که در سیلان منی مردان گذشت

در احتباس طشت یعنی بند شدن حیض سببش اگر قلت خون بودن آن و سختی بدست و جز آن از لوازم وی علاجش آن خود خونست با عفت مقویه و اگر غلظت خون بود بسبب پروت یا مخالطت خلط غلیظ تقدم اسباب و وجود آثار برود پیدا باشد علاجش تنقیه اخلاط غلیظ است و استعمال ملطحات شرباب و بخور و اگر انداد افواه عروق رحم بود نظر کند که موجب آن حرارت است یا برودت یا بیست و حسب آن تعدیل نمایند چنانچه در عت گفته شد و اگر موجب انسداد و انزال قروح رحم باشد علاج پذیرد لیکن جهت امن از آفات کثرت فصد و ریاضت و تقطیل غذا لازمست و اگر رقیق بود ذکر رقیق می آید فربسی مضطرب بود که مسالک بند کند علاجش تنهیل است و اگر انحراف رحم بود تنهیل میلدان می نمایند

در ملک الایدیه بواسطت آن رحم را بر دارند پس آن گروه سه سال بخانه دار و فایده
دیگر فرج را بخش سازد و بعضا به بر بند و بنوعی که الیق بود پس بر خانه و نواحی فرج
قابضات ضا و نمایند و بر کمر کار مائل بطرف ناف حاجم نهند بلا شرط و مکند و تا سه
روز باید که بر همین حالت بماند و از هر چه منصرف بود و محرک باشد اجتناب کند و پوسته
عطریات بپوشد و در روز سوم بر خیزد و آن گروه و کرده تجدید نمایند و در موطا بعضا به
کند بر فتنه تا حاضر شود **فصل ۲۰** در میان رحم یعنی مائل شدن رحم بجانبی و دوی
بمس اصابع معلوم میشود و قابل اوالیضا و جمع در وقت جماع لازم نیست و باشد که
تجیر او و بول و غایط حبس کند علاج اگر سببش استلزام است و اگر کمبود از خون
صاف کند از محاذی شقی مائل و اگر بقبض بود از اصابت بر دوز آن مرط نشاند
و در عنق با بونه و سپه بماند و اگر انصباب طوبات بود بر رحم تنقیه نمایند یا با زرات
و بعد زوال سبب اگر سیلان باقی بود قالی را فرمایند که ناکشت رست کند بعد از نیم
قروطی یا ششوم ناکشت تا اذیت ندهد **فصل ۲۱** در او رام رحم و سببش اگر
ماده خارج و نشان منی تپ عادت و تواتر قبض و نفس نسازد و مانع ظهور
و جمع در خانه یا قطن حسب وقوع درم در مقدم رحم یا مؤخرش و در خاصه من اگر بهر دو
جانب بود علماش همانست که در درم نشانه گذشت و چون ریم کند شکافند
تبدیر قرحه رحم گویند و اگر غلبه بود و جمع نواحی عانیع ثقل پیدا بود علماش قی
و آنچه در درم سه و نه نشانه گذشت و اگر سودا بود نشان منی ظهور صلابت است و
سیلان رحم و قلت و جمع و کثرت ثقل علماش تنقیه سودا و بفضه و اسهال و
استعمال نالهیم و تخم و ادمان زرقا و جمولا و طلا و بطین شبت و حطی ازین سخن
تسبا روزی دوبار **فصل ۲۲** در ویدیه رحم و درم چون نخته شود و در
کند و بدلیه نامند علاج اگر درم بود شکافند تا ریم بر آید و اگر در قعر بود در دوات

در امک الایدیه بر سلطنت آن رحم را بر و از ند پس آن که و به بهمانجا بر و در
و دیگر فرج را محشو سازد و بعضا به بر بند و بنوعی که المیق بود پس بر عانه و فوجی فرج
تا بصنات ضما نمایند و بر کمره کامل بطرف ناف محاجم کنند بلا شرط و بکنند و تا سه
روز باید که بر همین صلیت بماند و از هر چه مضرب و دوح که باشد اجتناب کنند و پیوسته
عطر یات بپوشند و در روز سوم بر خیزد و آن که و به و کرده تجدید نمایند و در موطا بصناب
کنند بر نفی تا خاطر جمع شود **فصل ۲۰ در میان رحم یعنی مائل شدن رحم بجانبی و دوی**
بمس اصابع معلوم میشود و قابل اولا یعنی وجع در وقت جماع لازم است و باشد که
زحیر آرد و بول و غایط جسد کند علاج اگر سببش اشتداد و شد و اگر کم بود و از خون
صاف کند از محاذی شقی مائل و اگر قبض بود و از اصابت بر و از آرن مرطب نشاند
و روغن بابونه و پیه بطلاند و اگر انصباب طوبات بود بر رحم تنقیه نمایند یا با جات
و بعد زوال سبب اگر سیلان باقی بود قابل را نمایند که با نکشت رست کند بعد از غیر
قیروطی یا شحوم نکشت تا اذیت ندهد **فصل ۲۱ در و از رحم و سببش اگر**
ماده خارج بود نشان مئی است چاست و تواتر نبض و نفس فساد و حده و باغ و طوری
وجع در عانه یا قطن حسب وقوع درم و در مقدم رحم یا نخوش و در خاصرین اگر بهر دو
جانب بود و علاجهش همانست که در ورم ششانه گذشت و چون ریم گذشت کافه
تبدیر بر ورم رحم گوشت و اگر بطن بود و وجع نواحی عانی مع ثقل پیدا بود علاجهش قی
و آنچه در ورم سر و ششانه گذشت و اگر سودا بود نشان مئی ظهور صلابت است و
سیلان رحم و قلت وجع و کثرت ثقل علاجهش تنقیه سوویت بقصد و اسهال و
استعمال لایسم و شحوم و ادا مان زرقا و جمولا و طلا و بطنج شبت و خطمی آرنجین
شبا روزی دو بار **فصل ۲۲ در وید رحم ورم چون نخته شود و سر**
کنند و بلیه مانند علاج اگر ورم بود شش کافه تا ریم براید و اگر در قعر بود و در ات

[illegible]

توانند و او در هر چه صفا نمایند و بهین تدبیر ملازم باشند و اگر در کشند آنچه در
چشمند و طبع او خفته رحم نمایند و جرم اینها کوفته در محل درم غایب صفا و سازند و
بعد از آن به تنقیه رحم و اندال کشند چنانچه گذشت **فصل ۳۳** در سرطان رحم
این اکثر عقب درم گرم رحم افتد نشان او صلابت حرارت و خراشیدگی و در
تاجاب سینه بر آمدن پشت پایی تنوم شدن هر چند مرض نکود و واید نیست
لیکن جهت آنکه قوت بگیرد با صلاح همی کشند تا محال هم در نشان و فرزند حجاب
و در هم رس خاصیتی عجیب از وجه تنقیه سوا که گاه قصد و شفا لازم است
اعانت بر تربط واجب **فصل ۳۴** در اختناق رحم و این مرض مشابه است با
عشی لیکن درین کف از خون نمی آید و خطراب نمی افتد اما بهوشی مضطرب باشد
که هرگز چیزی نمی شود و علاج و حالت مرض تدبیر همانست که در عشی مصرع گذشت
آنکه چیز نامی خوشه و طعمه نماید بلکه اگر در قوتل پیش بینی سوزند و عطریات در
مانند و دغدغه کنند و اگر جماع ممکن باشد خاتمه اگر عدم جماع و تراکم منی باعث بوه
نفع تمام دهد و اینجا که جنس طبع موجب بود و فزون لطف حمل سازند و در حال افت
حاجت تنقیه و تقویت توان کرد **فصل ۳۵** در اجتماع آب در رحم و نشان او
احتباس حوض است و طبع حالتی شبیه به استقامتی می باشد که گاهی رطوبت از رحم
بالا آید علاجش تنقیه است و درات دادن و اینجا بهر استسقا و سیلان رحم
گفته شد که راستن و جمیع در ریاضت نفع تمام دارد و گویند خریق سپید حمل کردن کشید
دارد **فصل ۳۶** در نفخه رحم و نشان او انتفاخ عانه است مع الوجع و از رون
دست چون آواز طبل بر آمدن اینها بعضی در عرضش گفته اند حالتی شبیه
به استقامتی طبل علاج تنقیه بدن و گستره نمایند بنفحات حصا و فرغ صفا و او
بگوید و از بنا و هر چه در طبل است به جاکار آید فاده و غلیظه و آب و عافونا

طبر

مستوفی و نقد تمام دارد ۱۱

نصف نایب

۵۰
بنام خاتم بودجه استمال

علامہ حبیب الرحمن

از نیکوئی غلبه الی

و عاقلان نیز با آن نیز ظاهر میشود و تدبیرش نهانست که مردان گفته شد
فصل ۲۲ در امراض طهر و اطراف یعنی آنچه به پشت و دست و پای تعلق دارد و فصل ۱
 و در بدو آن نزول قنارست بقدم یا خلف یا بین یا پای باشد آنرا که
 بقدم بود و بدنه مقدم و تقصع نامند و آنرا که بین یا پس باشد التواخوند اما حدیث
 الموضعی نامی علی حدیث دارد و حدیثی بین است و پای حدیثی چنانست که یکی در دم
 نواحی قنار دوم سطح غلیظه که زیر قنارند شود و سوم طوبت مالی که در جرم با طهارت
 نافذ شد و چهارم چارم تشنج باطبات مذکور تخم سقطه و ضربه اما آنچه بدین تشنج
 باشد سستی بر یا حلافت و در حق تقدم وجه صلب است مع جمعی
 حاده و علامات بادشست وجه تشنج بی تشنج و علامات رطوبت سپیدی گوشت
 و تقدم مدایر طرب و علامات سقطه و ضربه طهارت علاج قنار و تشنج
 تشنج کنند و حسب حاجت اضاده استعمال نمایند و همه آنچه تدبیر و دم است بعمل آید
 و در برخی آنچه بر جمل گفته شد کار برند و در رطوبتی نیز همان کنند که بر تشنج
 تشنجی آنچه در بحث تشنج مطلق گذشت و در ضربه و سقطی مهره ایجا آید
 اگر فروخته باشد بحدب قنار بوضع محاجم ناز و غیره یا بوضع زیت و مصل یا
 قدری عاقر قرحا سرشته و اگر بیرون سوزا شد بر آن بید و هر چون بود بعد از
 او قیافه ضما و نمایند جهت محافظت **فصل ۲۳** در وضع طهر یعنی در پشت و
 سببش اگر وقوع سوزن مزاج سافوخ و پشت نشان او حس سردیست و در
 بی نقل و اشتغال از سخت علاجش تسخین است اکلا و ضما و اگر تولد بلغم بود
 در آن یا انصباب دی بر آن نشان او و جمع مع انقباض است پس تقدم
 تناول خیرهای بلغم افزا بر تولد بلغم گواهی دهد و در نشان آن عقب غضب و
 جز آن که تحریک نوده نمایند بر انصباب شاد باشد و علاجش تسخین است و استعمال
 تسخین و تسخین نام دارد ۱۱

و عاقلان نیز با آن نیز ظاهر میشود و تدبیرش نهانست که مردان گفته شد
 و در بدو آن نزول قنارست بقدم یا خلف یا بین یا پای باشد آنرا که
 بقدم بود و بدنه مقدم و تقصع نامند و آنرا که بین یا پس باشد التواخوند اما حدیث
 الموضعی نامی علی حدیث دارد و حدیثی بین است و پای حدیثی چنانست که یکی در دم
 نواحی قنار دوم سطح غلیظه که زیر قنارند شود و سوم طوبت مالی که در جرم با طهارت
 نافذ شد و چهارم چارم تشنج باطبات مذکور تخم سقطه و ضربه اما آنچه بدین تشنج
 باشد سستی بر یا حلافت و در حق تقدم وجه صلب است مع جمعی
 حاده و علامات بادشست وجه تشنج بی تشنج و علامات رطوبت سپیدی گوشت
 و تقدم مدایر طرب و علامات سقطه و ضربه طهارت علاج قنار و تشنج
 تشنج کنند و حسب حاجت اضاده استعمال نمایند و همه آنچه تدبیر و دم است بعمل آید
 و در برخی آنچه بر جمل گفته شد کار برند و در رطوبتی نیز همان کنند که بر تشنج
 تشنجی آنچه در بحث تشنج مطلق گذشت و در ضربه و سقطی مهره ایجا آید
 اگر فروخته باشد بحدب قنار بوضع محاجم ناز و غیره یا بوضع زیت و مصل یا
 قدری عاقر قرحا سرشته و اگر بیرون سوزا شد بر آن بید و هر چون بود بعد از
 او قیافه ضما و نمایند جهت محافظت **فصل ۲۳** در وضع طهر یعنی در پشت و
 سببش اگر وقوع سوزن مزاج سافوخ و پشت نشان او حس سردیست و در
 بی نقل و اشتغال از سخت علاجش تسخین است اکلا و ضما و اگر تولد بلغم بود
 در آن یا انصباب دی بر آن نشان او و جمع مع انقباض است پس تقدم
 تناول خیرهای بلغم افزا بر تولد بلغم گواهی دهد و در نشان آن عقب غضب و
 جز آن که تحریک نوده نمایند بر انصباب شاد باشد و علاجش تسخین است و استعمال
 تسخین و تسخین نام دارد ۱۱

درجه آن از طب اکبر خوانند ۱۲

[illegible]

نقصت از طرف مخالف اگر علت در او یک طرف بود والا از هر دو طرف و نصیحا اگر
 علت درید باشد کحل زند و اگر در رجل باشد با سلیق و هر چه که باشد خون را
 کینه بعد حسب حاجت تمییز شکم کنند و شیر معدله دهند و در ابتدا و ترید و او
 طلا نماید اما بعد قصد و عمد شدت در و مخدرات نیز میفرایند و قریب با آنها مر حیات
 ضما و سازند چون نفیسه خطمی بعد رسیدن با آنها محملات چون اکلیل و بابونه کاج
 ضما و او طول و اگر ضما و خون بود بسبب این سخن صفرا در وی آثار صفرا نیز پیدا بود
 چون شدت وجع و حرقت و جزان علاجش نیز نصیحت و تمییز اما در جابا خراج
 خون کثیر حاجت نیست و بعد نفیسه اسهال حرکات بار و نفع تمام دارد و تصفیه محملات
 صفرا و ریختن شاید و همچنین درین جز و نفع الاشیاست تا بسیار ترش نباید اگر
 صفرا بود آثار صفرا صرف پیدا بود و علاجش تمییز و تعدیل است و قوی نفع تمام دارد
 و بقصد حاجت نیست و بدانند که از صفرا بی صرف وجع مفاصل نادرست که بدیدید
 و اگر بلیغ بود نشان می کشد ثقیل است و دیگر آثار بروزت و علاجهش قوی است
 و اگر کفایت کند بضع و سهل پروازند کرات و بعد نفیقه تمام مدرات چهار دست
 و در جابا هیچگاه رواج صرف و محمل صرف بکار نتوان بست و اگر سودا و آب و نشان
 کموت لون است و قلیت وجع و تمدد و کثرت صلابت و درم و علاجهش قصد
 و نفیقه سودا و سهل بعد بضع تمام و تصفیه در هم بلینه فایده چون قصد کنند
 که وسیع زند پس اگر خون غلیظ و سیاه و آید وافر بگیرند و اگر سرخ و صاف آید
 فوراً بکشند و بتلطیف واده کوشند بعد بقصد پروازند و اگر ریج بودند آن
 اتحال در و شدت تعدیست و علاجهش کفند و کلاب و عرق بادیان و شربت
 برورد و آنست در غن کل باید در نفیقه بلیغ و تجوید بضم توجه بودن نوعی است
 از ریجی که از شدت حدت با ستخوان میرسد و آنرا می شکند و فاسد می سازد

نقصت از طرف مخالف اگر علت در او یک طرف بود والا از هر دو طرف و نصیحا اگر
 علت درید باشد کحل زند و اگر در رجل باشد با سلیق و هر چه که باشد خون را
 کینه بعد حسب حاجت تمییز شکم کنند و شیر معدله دهند و در ابتدا و ترید و او
 طلا نماید اما بعد قصد و عمد شدت در و مخدرات نیز میفرایند و قریب با آنها مر حیات
 ضما و سازند چون نفیسه خطمی بعد رسیدن با آنها محملات چون اکلیل و بابونه کاج
 ضما و او طول و اگر ضما و خون بود بسبب این سخن صفرا در وی آثار صفرا نیز پیدا بود
 چون شدت وجع و حرقت و جزان علاجش نیز نصیحت و تمییز اما در جابا خراج
 خون کثیر حاجت نیست و بعد نفیسه اسهال حرکات بار و نفع تمام دارد و تصفیه محملات
 صفرا و ریختن شاید و همچنین درین جز و نفع الاشیاست تا بسیار ترش نباید اگر
 صفرا بود آثار صفرا صرف پیدا بود و علاجش تمییز و تعدیل است و قوی نفع تمام دارد
 و بقصد حاجت نیست و بدانند که از صفرا بی صرف وجع مفاصل نادرست که بدیدید
 و اگر بلیغ بود نشان می کشد ثقیل است و دیگر آثار بروزت و علاجهش قوی است
 و اگر کفایت کند بضع و سهل پروازند کرات و بعد نفیقه تمام مدرات چهار دست
 و در جابا هیچگاه رواج صرف و محمل صرف بکار نتوان بست و اگر سودا و آب و نشان
 کموت لون است و قلیت وجع و تمدد و کثرت صلابت و درم و علاجهش قصد
 و نفیقه سودا و سهل بعد بضع تمام و تصفیه در هم بلینه فایده چون قصد کنند
 که وسیع زند پس اگر خون غلیظ و سیاه و آید وافر بگیرند و اگر سرخ و صاف آید
 فوراً بکشند و بتلطیف واده کوشند بعد بقصد پروازند و اگر ریج بودند آن
 اتحال در و شدت تعدیست و علاجهش کفند و کلاب و عرق بادیان و شربت
 برورد و آنست در غن کل باید در نفیقه بلیغ و تجوید بضم توجه بودن نوعی است
 از ریجی که از شدت حدت با ستخوان میرسد و آنرا می شکند و فاسد می سازد

نقصت از طرف مخالف اگر علت در او یک طرف بود والا از هر دو طرف و نصیحا اگر
 علت درید باشد کحل زند و اگر در رجل باشد با سلیق و هر چه که باشد خون را
 کینه بعد حسب حاجت تمییز شکم کنند و شیر معدله دهند و در ابتدا و ترید و او
 طلا نماید اما بعد قصد و عمد شدت در و مخدرات نیز میفرایند و قریب با آنها مر حیات
 ضما و سازند چون نفیسه خطمی بعد رسیدن با آنها محملات چون اکلیل و بابونه کاج
 ضما و او طول و اگر ضما و خون بود بسبب این سخن صفرا در وی آثار صفرا نیز پیدا بود
 چون شدت وجع و حرقت و جزان علاجش نیز نصیحت و تمییز اما در جابا خراج
 خون کثیر حاجت نیست و بعد نفیسه اسهال حرکات بار و نفع تمام دارد و تصفیه محملات
 صفرا و ریختن شاید و همچنین درین جز و نفع الاشیاست تا بسیار ترش نباید اگر
 صفرا بود آثار صفرا صرف پیدا بود و علاجش تمییز و تعدیل است و قوی نفع تمام دارد
 و بقصد حاجت نیست و بدانند که از صفرا بی صرف وجع مفاصل نادرست که بدیدید
 و اگر بلیغ بود نشان می کشد ثقیل است و دیگر آثار بروزت و علاجهش قوی است
 و اگر کفایت کند بضع و سهل پروازند کرات و بعد نفیقه تمام مدرات چهار دست
 و در جابا هیچگاه رواج صرف و محمل صرف بکار نتوان بست و اگر سودا و آب و نشان
 کموت لون است و قلیت وجع و تمدد و کثرت صلابت و درم و علاجهش قصد
 و نفیقه سودا و سهل بعد بضع تمام و تصفیه در هم بلینه فایده چون قصد کنند
 که وسیع زند پس اگر خون غلیظ و سیاه و آید وافر بگیرند و اگر سرخ و صاف آید
 فوراً بکشند و بتلطیف واده کوشند بعد بقصد پروازند و اگر ریج بودند آن
 اتحال در و شدت تعدیست و علاجهش کفند و کلاب و عرق بادیان و شربت
 برورد و آنست در غن کل باید در نفیقه بلیغ و تجوید بضم توجه بودن نوعی است
 از ریجی که از شدت حدت با ستخوان میرسد و آنرا می شکند و فاسد می سازد

سستی برج المشوکه و تدبیرش اخراج خون و تنقیه حضرت تبلیه حج انصار
 که از سر او مرکب افتد علاجش نیز مرکب باید کرد و ویداند که سورنجان در سبب
 اقسام نافع است اکلا و طلا و حصص در بعضی لیکن باید که چون خورند زیره و زنبیل
 آینه زنده و زنده و دوشناسی اکل او مفصل را بموم روغن چرب دارند
 اعصلا مفصل را سبب برسد و گرا و ویداند که سورنجان سپید و نبات
 مساوی و کوفته بجهت سه درم باب سر و بند و دیگر گشیز خشک سه درم باب خندشگر
 به بند و دیگر خندشش سپید و سه درم باب خندشگر و دیگر اسفند و آب گرم
 لت کنند و روغن کل آمیخته طلا نمایند و دیگر حله با سکر طلا سازند **فصل** در
 استعمال روغن و مخدر و نفوس و جبران احتلال و مانع پدید آید باید که آن دارا و
 از عضو درازند و بطین با بونه و خطمی تفطیل نمایند بران عضو تا ماده از دماغ نخل خود
 باز گردد و هرگاه در وجه الورک و عرق النساء و اسودند و دماغ دهند بروک و در جوش
 و بر شالاک و عرق النساء که عرق النساء کشودن و عرق النساء نیز نافع است و
 نشان این که گشت که که واریا شد و احوط دماغ آنکس چنانکه گشت و با لارنه
 شالاک نهشت کشودن و دماغ بند و عرض یکدای برین خضر و نهشت پای و
 خطماند و استعمال چوب نی بر سر اطحا و طت اثر تمام دارد و در زاله همه امراض
 و غیر آن **فصل** در دوائی و دمی آنست که رکهای ساق بزک و سطر شود و طلا
 تنقیه سودا و نفوس و بعد فصد و اسهال قوی رکهای مذکور را فصد کردن تا از
 آن ماده بر آید و پس از ظهور خفت سپید و پیچ بر ساق طلا کنند تا بر بندند یا بعد
 نامه و دیگر زرد **فصل** در دوائی نفوس و دمی آنست که پای مرین چون پا
 بیل نماید و علاجش نیز نهشت و هفت که بدوائی که نهشت و اگر شدید بود منقرض
 نماید **فصل** در وجه لعقب یعنی در واپشته و سببش اگر

(Handwritten marginal notes in Persian script, including various medical recipes and commentary, such as: "در سببش اگر...", "در وجه لعقب...", "در واپشته...", "در سببش اگر...", "در وجه لعقب...", "در واپشته...", "در سببش اگر...", "در وجه لعقب...", "در واپشته...")

استلا بود و در استحصانی که مع ذلک بدن متعلی باشد و در تخمی که هنوز نقل موجود
 باشد و در زنی که چار بود و پوشیده نماند که ذلک در یافت مقتدل و استحصام
 استحصانی انفعست و در سیدی نافع استحصانی نیست که مسام بسته شوند و شمر
 کیفیت کرد و در سیدی نیست که در عروق ضیقده او بند شود اما تشقی نیست که از
 ترک ریاضت یا ترک استحصام و مانند آن هر چه چهل فضل باشد واقع شود خواه
 بسده یا بنامد یا نه و در چیزی اگر چه همچون بیکر امراض نیز خالی از آن نیست که احد
 تب مذکور بوجه میکند یا بهتفریح اما تخصیص از بد که تمیل بنا بر کثرت وقوع آن
 باشد یا بنا بر ثناتی **فصل ۲** در جمعی غلطی و چون غلط چارست چهارم
 این فصل متقسم شد به **قسم اول** در رموی یعنی خونی و آیین دو گونه است
 یکی آنکه خون گرم شود فقط و افزون گردد و تب آرد ولی آنکه متعفن شود
 و هم آنکه متعفن شود این تب را علی الاطلاق طبقه خوانند و آنرا که غیر عفنی است
 سوناخس نامند و نشان این تب از آنرا غلبه خون یا عفونت آن و ایضا از
 ماکسار بدن تب و نمایدن عرق پوشیده نیست و در عفنی تعفن در بول و براز لازم
 و کد که همه اعراض در نوران بود نسبت سوناخس و علاج این تب اخراج خور
 بهر وجه که ممکن و آسپل باشد و حسب حاجت بتطیفه و تصفیه کشیدن آنچه
 افراط برید و درین تب منع است تا بهیشت غش منجمد و در سوناخس خون
 بهر چند بیشتر گیرند بهترست و در عفنی بقدر مناسب پس اگر رقت در خون باشد
 تعلیف کنند بشرت غناب و اگر غلیظ باشد تعلیف نمایند بکنجین ساده و
 بهر چه ملین طبیعت است باید داد و هرگاه بعد بحران داده در کباباقی باشد آب گاهی
 سبز بعد بریت درم بتانند و بجز شاند و کف برارند و پانزده گرم بکنجین آئینه
 ویدهند و آنجا که سرفه باشد و آن محوصات خروند لعل پیدانه و سبیل باید

نمونه و در سیدی نیست که در عروق ضیقده او بند شود اما تشقی نیست که از
 ترک ریاضت یا ترک استحصام و مانند آن هر چه چهل فضل باشد واقع شود خواه
 بسده یا بنامد یا نه و در چیزی اگر چه همچون بیکر امراض نیز خالی از آن نیست که احد
 تب مذکور بوجه میکند یا بهتفریح اما تخصیص از بد که تمیل بنا بر کثرت وقوع آن
 باشد یا بنا بر ثناتی **فصل ۲** در جمعی غلطی و چون غلط چارست چهارم
 این فصل متقسم شد به **قسم اول** در رموی یعنی خونی و آیین دو گونه است
 یکی آنکه خون گرم شود فقط و افزون گردد و تب آرد ولی آنکه متعفن شود
 و هم آنکه متعفن شود این تب را علی الاطلاق طبقه خوانند و آنرا که غیر عفنی است
 سوناخس نامند و نشان این تب از آنرا غلبه خون یا عفونت آن و ایضا از
 ماکسار بدن تب و نمایدن عرق پوشیده نیست و در عفنی تعفن در بول و براز لازم
 و کد که همه اعراض در نوران بود نسبت سوناخس و علاج این تب اخراج خور
 بهر وجه که ممکن و آسپل باشد و حسب حاجت بتطیفه و تصفیه کشیدن آنچه
 افراط برید و درین تب منع است تا بهیشت غش منجمد و در سوناخس خون
 بهر چند بیشتر گیرند بهترست و در عفنی بقدر مناسب پس اگر رقت در خون باشد
 تعلیف کنند بشرت غناب و اگر غلیظ باشد تعلیف نمایند بکنجین ساده و
 بهر چه ملین طبیعت است باید داد و هرگاه بعد بحران داده در کباباقی باشد آب گاهی
 سبز بعد بریت درم بتانند و بجز شاند و کف برارند و پانزده گرم بکنجین آئینه
 ویدهند و آنجا که سرفه باشد و آن محوصات خروند لعل پیدانه و سبیل باید

نمونه و در سیدی نیست که در عروق ضیقده او بند شود اما تشقی نیست که از
 ترک ریاضت یا ترک استحصام و مانند آن هر چه چهل فضل باشد واقع شود خواه
 بسده یا بنامد یا نه و در چیزی اگر چه همچون بیکر امراض نیز خالی از آن نیست که احد
 تب مذکور بوجه میکند یا بهتفریح اما تخصیص از بد که تمیل بنا بر کثرت وقوع آن
 باشد یا بنا بر ثناتی **فصل ۲** در جمعی غلطی و چون غلط چارست چهارم
 این فصل متقسم شد به **قسم اول** در رموی یعنی خونی و آیین دو گونه است
 یکی آنکه خون گرم شود فقط و افزون گردد و تب آرد ولی آنکه متعفن شود
 و هم آنکه متعفن شود این تب را علی الاطلاق طبقه خوانند و آنرا که غیر عفنی است
 سوناخس نامند و نشان این تب از آنرا غلبه خون یا عفونت آن و ایضا از
 ماکسار بدن تب و نمایدن عرق پوشیده نیست و در عفنی تعفن در بول و براز لازم
 و کد که همه اعراض در نوران بود نسبت سوناخس و علاج این تب اخراج خور
 بهر وجه که ممکن و آسپل باشد و حسب حاجت بتطیفه و تصفیه کشیدن آنچه
 افراط برید و درین تب منع است تا بهیشت غش منجمد و در سوناخس خون
 بهر چند بیشتر گیرند بهترست و در عفنی بقدر مناسب پس اگر رقت در خون باشد
 تعلیف کنند بشرت غناب و اگر غلیظ باشد تعلیف نمایند بکنجین ساده و
 بهر چه ملین طبیعت است باید داد و هرگاه بعد بحران داده در کباباقی باشد آب گاهی
 سبز بعد بریت درم بتانند و بجز شاند و کف برارند و پانزده گرم بکنجین آئینه
 ویدهند و آنجا که سرفه باشد و آن محوصات خروند لعل پیدانه و سبیل باید

نمونه و در سیدی نیست که در عروق ضیقده او بند شود اما تشقی نیست که از
 ترک ریاضت یا ترک استحصام و مانند آن هر چه چهل فضل باشد واقع شود خواه
 بسده یا بنامد یا نه و در چیزی اگر چه همچون بیکر امراض نیز خالی از آن نیست که احد
 تب مذکور بوجه میکند یا بهتفریح اما تخصیص از بد که تمیل بنا بر کثرت وقوع آن
 باشد یا بنا بر ثناتی **فصل ۲** در جمعی غلطی و چون غلط چارست چهارم
 این فصل متقسم شد به **قسم اول** در رموی یعنی خونی و آیین دو گونه است
 یکی آنکه خون گرم شود فقط و افزون گردد و تب آرد ولی آنکه متعفن شود
 و هم آنکه متعفن شود این تب را علی الاطلاق طبقه خوانند و آنرا که غیر عفنی است
 سوناخس نامند و نشان این تب از آنرا غلبه خون یا عفونت آن و ایضا از
 ماکسار بدن تب و نمایدن عرق پوشیده نیست و در عفنی تعفن در بول و براز لازم
 و کد که همه اعراض در نوران بود نسبت سوناخس و علاج این تب اخراج خور
 بهر وجه که ممکن و آسپل باشد و حسب حاجت بتطیفه و تصفیه کشیدن آنچه
 افراط برید و درین تب منع است تا بهیشت غش منجمد و در سوناخس خون
 بهر چند بیشتر گیرند بهترست و در عفنی بقدر مناسب پس اگر رقت در خون باشد
 تعلیف کنند بشرت غناب و اگر غلیظ باشد تعلیف نمایند بکنجین ساده و
 بهر چه ملین طبیعت است باید داد و هرگاه بعد بحران داده در کباباقی باشد آب گاهی
 سبز بعد بریت درم بتانند و بجز شاند و کف برارند و پانزده گرم بکنجین آئینه
 ویدهند و آنجا که سرفه باشد و آن محوصات خروند لعل پیدانه و سبیل باید

و شربت بنفشه لعق باید کرد و اگر عوض محو ضات چیزی دیگر دهند که هم
 نفع دهد و سرفه را نیز مضر نبود بهتر باشد و درین تیپ عذاب خیسانند یا چشایند
 آب وی بکرات نوشانند و مداومت بر آن نمودن اثر تمام دارد خاصه آنجا که
 مطلوب باشد و بسغل فقط در تصفیه خون کفایت دارد و آب آلوده را مضمضت
 و سرفه را هم بسیار مضر است قسم دوم در صفراوی مضر و مرکب و
 صفرا و غیره در مقدمه کتاب گذشت و اینجا باید دانست که اگر ماده صفرا داخل
 عفن شود تیپ لازم میباشد و دیگر در میان اشتداد میکند و این راغب لایم
 بگویند پس اگر ماده مذکور در کما حوالی دل و معده یا عوارض مشتد باشند
 و این تیپ را محرق خوانند و اگر خارج رکها عفن شود و غب دانه مانند پس آنجا که
 ماده صفرا خالص بود غب خالص گویند و اگر با بلغم مرکب بود و ترکب او شد و یا
 چنانچه اقتضا بینما توان کرد غب غیر خالص نامند و اگر ترکب شدت نبود
 بشرط الغب خوانند و آنچه خاصه از هر سه است که یکروز آید و یکروز نه مگر آنکه غب
 جمع آید و خاصه غیر خالص و اگر است که یکروز نشد تا آید و دوم روز نیز اندکی تغییر پذیرد
 و بشرط الغب که هر دو و آتش خارج عروق عفن باشد خاصه و نیست که یکروز
 آثار تیپ بلغم پیدا آید و روز دوم هم آثار بلغمی و هم آثار صفراوی زیرا که بلغمی مزبور
 قوت کند و صفراوی دیگر در میان و اگر هر دو داخل عروق باشند آثار هر دو
 لازم بود و مع ذلک یکروز در میان تغییر می نماید پیدا آید و اگر صفرا داخل عروق
 بود و بلغم خارج آن صفراوی لازم باشد و بلغمی نیز هر روز آید و در اینجا یکروز
 در میان اشتداد لازم است که لایم و این هر سه نوع بشرط الغب غیر خالص
 سمی است و اگر صفرا خارج عروق بود و بلغم داخل آن بلغمی لازم شد و صفرا
 یکروز در میان آید و روز نوبت صفرا عوارض اشتداد تمام نمایند

این در عارض نیست و تیپ یکروز در میان و اگر صفرا داخل عروق باشد و بلغمی نیز هر روز آید و در اینجا یکروز در میان اشتداد لازم است که لایم و این هر سه نوع بشرط الغب غیر خالص سمی است و اگر صفرا خارج عروق بود و بلغم داخل آن بلغمی لازم شد و صفرا یکروز در میان آید و روز نوبت صفرا عوارض اشتداد تمام نمایند

این در عارض نیست و تیپ یکروز در میان و اگر صفرا داخل عروق باشد و بلغمی نیز هر روز آید و در اینجا یکروز در میان اشتداد لازم است که لایم و این هر سه نوع بشرط الغب غیر خالص سمی است و اگر صفرا خارج عروق بود و بلغم داخل آن بلغمی لازم شد و صفرا یکروز در میان آید و روز نوبت صفرا عوارض اشتداد تمام نمایند

این در عارض نیست و تیپ یکروز در میان و اگر صفرا داخل عروق باشد و بلغمی نیز هر روز آید و در اینجا یکروز در میان اشتداد لازم است که لایم و این هر سه نوع بشرط الغب غیر خالص سمی است و اگر صفرا خارج عروق بود و بلغم داخل آن بلغمی لازم شد و صفرا یکروز در میان آید و روز نوبت صفرا عوارض اشتداد تمام نمایند

و این نوع بطور غلبه خاصه و صوفست فایده غلبه خالص لازم نیاورد
از یک هفته غلبه خالص و از زیاده بر هفت نوبت که دو هفته باشد نیامد
بشرطیکه سودمند نباشد علاج ظاهرست که ماده صفرا محتاج تبرید و ترتیب
و منقشر تقیه اگر طبع قوی باشد لیکن بدانند که در اینجا ماده داخل رکبا بود
افراط تبرید نشاید کرد و بوضع ماده بیشتر مراعات باید نمود و در محرقه صفرا و
که تبرید بیشتر مطلوبست تا بدقی نیجاست ماده الا در محرقه که ماده در آن نسبت بحرات
غالب تر باشد که در اینجا بوضع و تقیه مقدم دارند مع رعایت تبرید و تقیه
تبرید افزایند و درین تب اگر خون نیز غالب بینند و بول سرخ و غلیظ باشد
نصفه مجوزست خاصه ماده داخل رکبا بود اما جراتی که در درموی کنند نصفه مجاز
توان کرد و خون باید گرفت اما کمتر پس از بضع صفرا و منع از نصفه و صفراوی که
گفته اند بر تقدیرست که صفرا خالص بود و خون غالب نباشد و بدانند که حرمت
دارد اگر ممکن باشد روز نوبت غذا نباید داد و هرگاه سردار زده آغاز کند بخمیر در یکیم
باید خوراند تا باشد که صفرا بقی برآید و اگر چه برآید بقوت تنوع البینه تحلیل میاید و در زده
ساکن میشود و چون تب فرو آید یا شونیو فرماید و پایها بالند تا بقیه حرارت از سر
فرو کشد و بخمیر در نوبت نیز موافقست و صفرا و حسب میل ماده در نوبت باید کرد
مثلا اگر باغیان بود، بافی نبودتی فرماید و اگر با قراقرم معا بود سهل نمید و اگر
بافغانهای بلبل بود و فراغت نیابد مدت نوشتانند و اگر با بادوات پست بود و عرق
خوب نیاید تفریق نمایند و آنجا که میل ماده هیچ جانب نبود اسهال باوقیست و در اینجا اگر
اولی تر نیست که بخمیر نمید مگر چهار آلو یا کمتر نمیدی تا که کار از آب آله کشاید چیزی دیگر
و اوان نشاید بخمیر بلبل مبارک و آنجا که صفرا خالص نبود پیش از بضع مسهل نمید بلکه
نیم نمید مگر آنکه ماده مانج بود و هر چو که بلغم بیشتر بینند تبرید بکشد مگر آنکه

اصلاح نظام تعلیم

آنکه بلغم شور باشد که در آنجا تجزیه نماید که با جگر در علاج تب با جگر فصل و نوع
و ترکیب که گفته می شود و لیر می علاج نشاید نمود و در فصل کل در مرکب بسیار
نفع است و همچنین همراه گفته بدستور و عوارضات که در محرقه پدید آید افراط
عرق است و رعاف و سبات و ضیق نفس و شبهت کلهی و عطسه متواتر و غشی
مانند آن و تب سیر یک از مجلس چونید با رعایت تب محافظت قوانین و نوز
از صفراوی که درون کرم بود برین سوا این نیز سیمی است به یغور و نشان و
از دم تب است و نبوت غب شده شدن و دیگر آثار صفرا پیدا بودن و کرم
باطن و سر وی ظاهر شود و این علاج غیر خالصه است و همچنین با گفته
نافع و نوعیت که صفراوی با غشی باشد و این را حمی عشی که نوز و علاج جگر از
حمی عشی که نوز و وقت نوبت نان در آب لیمو ترکه و چند لقمه بخورند و بعد
در حمی بلغمی و ماده وی اگر داخل کما عفن شود و نشانه خاشه و این ماده اگر بلغم
بود و در وقت نواحی ل و صده باشد ایضا سیمی است به بخورند اما در محرقه صفرا
و محرقه بلغمی از بطور آزاری که به ماده مخصوص شده فرق بین است و اگر خراج
که کما عفن شود و نایب مانند و موطنه خوانند اما البته لازم باشد و بی لزوم اگر چه
خارش و لیکن محسوس نباشد فقرا و نایب سر و زگیار و دوبار و فراگیر و دیگر
آثار بلغم پیدا بود که آنکه بلغم شود باشد که علامت حرارت در وی پدید آید و هر
که باشد حرارت این بحار تب صفرا و سرد و نشان بلغم مانع است که البته تشعیر
کند و بر و زنده کم باشد و نشان زجاجی آنکه زنده شد بود و نشان جان منق
آنکه بر و زنده بود و نشان حلو آنکه بر و زده وی کم باشد و در اکثر تا چند نوبت از
تشعیر و بر و زده و نافض هیچ نباشد علاج تا یک هفته بکنجین عسل و مارا عسل که در
زود فایده باشد و شکاب که در وی قدری میان خود بطبخ بود همی بند و که

در این کتاب در بیان بیماری تب و عوارض آن و در بیان انواع تب و در بیان علاج تب و در بیان علامات تب و در بیان نوبت تب و در بیان مزاج تب و در بیان فصل تب و در بیان ترکیب تب و در بیان نفع تب و در بیان عرق تب و در بیان رعاف تب و در بیان سبات تب و در بیان ضیق نفس تب و در بیان شبهت کلهی تب و در بیان عطسه تب و در بیان غشی تب و در بیان تب سیر یک تب و در بیان تب سوا این تب و در بیان تب سیمی تب و در بیان تب بلغمی تب و در بیان تب ماده وی تب و در بیان تب اگر داخل تب و در بیان تب کما عفن تب و در بیان تب خاشه تب و در بیان تب بلغمی تب و در بیان تب نواحی تب و در بیان تب صده تب و در بیان تب ایضا تب و در بیان تب بخورند تب و در بیان تب محرقه تب و در بیان تب خراج تب و در بیان تب نایب تب و در بیان تب موطنه تب و در بیان تب خارش تب و در بیان تب لیکن تب و در بیان تب محسوس تب و در بیان تب نباشد تب و در بیان تب فقرا تب و در بیان تب نایب تب و در بیان تب سر و زگیار تب و در بیان تب دوبار تب و در بیان تب فراگیر تب و در بیان تب دیگر تب و در بیان تب آثار بلغم تب و در بیان تب پدید آید تب و در بیان تب علامت تب و در بیان تب حرارت تب و در بیان تب این تب و در بیان تب صفرا تب و در بیان تب سرد تب و در بیان تب نشان تب و در بیان تب مانع تب و در بیان تب تشعیر تب و در بیان تب کاند تب و در بیان تب زنده تب و در بیان تب کم تب و در بیان تب زجاجی تب و در بیان تب آنکه تب و در بیان تب زنده تب و در بیان تب بود تب و در بیان تب نشان تب و در بیان تب حلو تب و در بیان تب آنکه تب و در بیان تب بر و زده تب و در بیان تب نافض تب و در بیان تب هیچ تب و در بیان تب نباشد تب و در بیان تب علاج تب و در بیان تب تا یک هفته تب و در بیان تب بکنجین تب و در بیان تب عسل تب و در بیان تب مارا تب و در بیان تب عسل تب و در بیان تب که در تب و در بیان تب زود تب و در بیان تب فایده تب و در بیان تب شکاب تب و در بیان تب که در تب و در بیان تب قدری تب و در بیان تب میان تب و در بیان تب خود تب و در بیان تب بطبخ تب و در بیان تب بود همی تب و در بیان تب بند و که تب

سکنجین کفند و بعد یک هفته تی فرمایند بکنجین و آب گرم مخصوص وقت آغاز
نوبت و کنجین و آب گرم کثیر المقدار دهند و هر چه باستانی برآید بهتر است
مبایضه بناید کرد و گاه آهسته آهسته خورند و پودینه و مصطکی و خانیله
لازم دارند و بعد صبح نام سهیل توان داد و اگر طبع قبض باشد هر شب آبی
نقد رجاحت داد و صبحی بخورم کفند خورند عقب آن و درم سکنجین
عسلی نوشانیدن نافع است بشرطیکه رفع قبض مطلوب بود و اگر بول غلیظ و زرد
باشد فصد مجرب است و آنجا که داغ ضعیف بود سکنجین نباید داد و بعد صبح
قرص کل اثر تمام دارد و اگر آنجا که کوفه بخیه باشد میزند و سه مده بندت بلخی
کهنه که سخت بلرزاند و دیر که کم شود دفع کرد و غار یقین بکدرم با شکر پیچید
عمل کند و در شقیه بدان مضجعات و ملطفات چندان و لیسری که در ناکه کشند
نتوان کرد و خاصه که صداع باضعف داغ داشته باشد نوعی است از حمی
که درون سرد باشد و غیر آن گرم و این را حمی اقیاقا گویند و نوعی است از
که درون گرم بود و سرد و این را حمی لیفوریا گویند و این بیشتر در ناکه
و طریق علاجش همانست که گذشت فائده گاه باشد که لیفوریا صفر اوی
باشد چنانچه گفته شد در صفر اوی نوعی دیگر است از بلخی که در وی حرارت و بر
سحا محسوس شود بظاهر و باطن نوعی دیگر است که بر دوت و باطن باشد ظاهر
بحال صلی بود و در زده با و و از قندی حرارت و این دو نام ندارد و نوعی دیگر است
که در زرد آید و در شب فرو آید و این انهاری گویند و نوعی دیگر خند نیست این
لیلی نامند علاج اینهمه تطیف خلط است بزبان که گذشت قسم چهارم در
حیات سوادوی و این نیز اگراده می غل عروق باشد ریح لازم که گویند زنان و
از دم پست وضع و لک در زرد میان آمده شد شدن و اگر حاج عرو

١٠٠

بود و پنج و از هر آنند و می خورد و روز نوبت میکند و از آنکه روز خدای حساب
 روزی که چهارم روز است ربع می نامند و برین قیاس نمایند اسامی این جمعی که
 تقسیم می باشد باعتبار یوم غذا و ترک نهاده اند چون خمس و سدس و سبع و ثمن و تسع و عشر
 همه کسور الاول و زیاد برین نیز میشود و است آرای ربع کثیر التوقع است نسبت
 با جوش و ربع از دو وجب بیرون نیست یکی آنکه از عفونت سودای طبعی بود و
 تقدم تناول چیزهای سودا افزا و معترض بران گواهی دهد و دوم آنکه از
 سودای غیر طبعی افتد و چون متحقق است هر خط که بسوزد سودای غیر طبعی
 می شود پس ربع یا دومی باشد یا صفر اوی یا یعنی یا سوداوی و طوطی
 اما هر یک از این اخلاط بران گواهی دهد و ربع صفر اوی با حرارت پیدا شود و
 میکند و دوشید و مانند تب ربع از حله امراض مزمنه است اکثر در میانند و باید که
 پنج و شش نوبت نقض شود و باز عود کند علاج تدبیر مشترک و جمیع اقسام است که
 روز نوبت خاصه که نوبت اول روز بود غذا و آب نهند خصوص آب سرد و هر چه از سرد
 میوه تر باشد و آنچه باد آلود و هر چه گرم و خشک و آنچه سریع القوی و منع نمایند و هما گون
 و نفع گوشتند چیزهای مطب غذا و دوا و پس از نفع یقینه نمایند حسب ملاحظه بدعا
 و در دومی قصد فرامیاد بعد و سه نوبت و در دیگر اقسام نیز قصد مجوز است اما پس از
 نفع نکرد و صفر اوی و آنجا که خون سرخ و صاف بر آید یا دیگر افت البته و از آنکه آن
 تب ویر سیکشد بملاحظات قوت باید کوشید و پرنیز سخت نباید فرمود و در هر اقسام
 کردن و خون اندکی گرفتن و در روز نوبت سه گهری پیش از آمدن تب مجرب است
 نهادن و بسیار دیگران طایر النفع است و باید که حیات که ترکیب نقد گیرند و آن
 علاجه مخصوص نیستند مگر بشرط آنکه و غلب غیر خالص و ازینها آنرا که بلا اظمانند
 شخط مانند و ترکیب مرکبات از سه وجه بیرون نیست یکی آنکه تب هنوز در بدن

بود و پنج دانگ اند و می بعد دو روز نوبت میکند و از آنکه روز خدای حساب
روز ترک چهارم روز است ربع می نامند و برین قیاس نمایند اسامی این جمعی که
تسمیه می باشد اعتبار بویوم خد ترک نهاد و اند چون خمس و سیدس و سبع و شمن و تسع و عشر
همه مفسور الاول زیاد و برین نیز مشهور شده است اما ربع گیر الو قوع است نسبت
بانها شش و ربع از دو وجه بیرون نیست یکی آنکه از غنوت سودای طبعی بود و
قد تم تناول خیرهای سود افزا و صحت نفس بران گواهی دهد و دوم آنکه از
سودای غیر طبعی افتد چون تحقق است هر خلط که بسوزد سودای غیر طبعی
می شود پس ربع یا دوسوی باشد یا صفا و می یا طبعی یا سودای و طوطی
آثار هر یک از این خلط بران گواهی دهد و ربع صفا و می با جرات میباشد و زود
میکند و پوشیده ماند که تب ربع از حله امر من مزمنه است اکثر دیر میماند و باید که در
پنج و شش نوبت منقضی شود و باز عود کند علاج تدبیر بیشتر که در جمیع اقسام است که
روز نوبت خاصه که نوبت اول روز بود و خدا و آب ندینند خصوص آب سرد و هر چه از در
میوه تر باشد و پنجه با دانه گیز و هر چه گرم و خشک اگر سه ربع تقصیر بود منع نمایند و هرگاه که
در نفع گوشتند بجز بای مطب غذا و دوا و پس از نفع تقیه نمایند حسب خلط و در نفع
مورد دوسوی فصد نمایند اما بعد از نوبت در دیگر اقسام نیز فصد مجوز است اما پس از
نفع کرد و صفا و می و آنجا که خون سرخ و صاف بر آید نشاید گرفت البته و از آنکه این
تب دیر میکشد مبرعات قوت باید گوشتید و پزیر سخت نباید فرمود و سر هر نوبت
کردن و خون اندکی گرفتن و روز نوبت سه کهری پیش از آنکه تب چنانچه بر بیشتر
نهادن بسیار کسین ظاهر القع است فی اید حیات که ترکیب قد کشیدند و این
علاحد مخصوص نیستند مگر شطراغ و غب غیر خالص و ازینها آنکه بلا نظر مانند
مخطط مانند ترکیب مرکبات از سه وجه بیرون نیست یکی آنکه تب هنوز در بدن

باشد که تپشی دیگر کرد و این ترکیب را داخله گویند و دوم آنکه چون یک تپ بسیار
 و دیگر تپ سر برآورد و این ترکیب را مبالغه نامند سوم آنکه دو تپ معاکره نذر خواه
 آنها معا باشد یا نه و این ترکیب را شش که خوانند و ششامکه نامند و علاء حسن بتاثر
 نماید تحقیق نمود هر چه غالب باشد از آن بیشتر مرعی و از آن **فصل** در
 حمی قی دو می است که حرارت غریبه با اعضای اصلی مخصوص بدل و نیز در
 رطوبات طبعی بدن را شروع در افق نماید و این تپ تا که در اتیه است بخز و
 ویرانی خوانند لیکن چون به رجه دوم رسد و گذارش در اعضا افتد و بول نماید
 و چون ازین هم تجاوز کند و موی بخفتن گیرد و غشت و ششف گویند و در نبوت
 تدارک شکل است و علامت دق مفقود است که تپ نرم لازم باشد و بعد خوردن
 غذا باز فرود و نبض صلب و ضعیف و متواتر بود و بعد تناول طعام مسل تقویت
 و عظم نماید و چیزی در بول پیدا ی علاج تبریط و تبرید گوشتند حسب حاجت
 باصلاح غذا و موی ^{بدر} و دوا و شیر و دوع دین تپ نافع است اگر تپ دیگر
 باز بود و طریق شرب اینها از مطلوبات جویند و در غیر متخص مهابا کن تقویت اعضای
 ریه گوشتند مع ملحات تبریط تا ممکن باشد احتیاط نمایند که طبع نرم نشود و هرگاه
 ضعیف پیدا ی در ^{لحم} بگو چیری است و بدانکه مرضی است مشابه بدق که طب
 از دوق الشیخوخته نامند و دوق الهم خوانند و موی است که حال جوان مشابه
 پیران شود و حال پیران جوان تر از آنکه بود و در بی حرارت و موی شیر پیران افتد
 بچنان کم و بکودکان کمتر و سبب وی سرد شدن است از افراط تبرید و جمیات
 یا نوشیدن آب سرد و بعد ریاضت یا بوجبی دیگر و علاءش تعدیل مزاج است به حال
 آنچه که کم تر بود و با فراط و گاه گاه غسل لیسیدن با فست و اگر سخت حکم شود متعذر
 البر است اما دست از تبرید باز نداشتند که بهلاک عاجل منجی با و دوق زرسود

[illegible]

درجی جدی و حصبه و نشان اینها تا سینه و بطن است و خاریدن بینی آن
اشک و سینه بیدار شدن امانت حصبه تا سینه تا کتیر باشد و در و کمر درین
کتر بود نسبت بجای جدی و علاج این تب قبل از بروز جدی و حصبه
خون کم کردنست و مین نمودن و شربت عذاب مداومت کردن اما بعد از
اصلاحه بنقیه نشاید کرد و هم در آن گوشه که تمامه براید و این چنان باشد که بدن
بجامه پوشند و آب سرد و جرمه همیدند و خاکشیر در فرشی بپاشند و در آن
جوشانیده زیر جامه بدارند **فصل** درجی و بانی و این بی است هملک که در
سکام و با افتد و علاج تا که طاعون بر نیامده و بنقیه و تطیفه گوشه اول و باغ را
قوت دهند و بعد طاعون مجاری وی که گفته آید جوع نمایند **باب ۲۵**
در ورم و شورش ظاهر بدن آنچه بظاهر تن تعلق دارد **فصل** در ورم و مانند آن
ورم خرد سستی به شور و ورم را قسم است و قسمی نامی دارد چنانکه باید بداند
فلغمونی ورم غلیظ کثیر اعظم و موسی است که با وضع و ضربان نشاید شد علامت
فصد است و در ابتدا تصفیر رو و عات چون صندل و فوفل و گل ارسی و نیشا
و افاقا و گل سسرخ و کاسنی و مانند آن کردن و در تراید قدری خیات چون
آرد جو کوشینر تر و خطمی و خجاری و مانند آن نیز ضم ساختن با روایع و در انتها
مرخیات و محلل چون آرد با قلی و خطمی و خجاری و بابونه و تخم مرو و جز آن بجا بستن
در انحطاط محلل فقط چون بابونه و گلایل و تخم کتان و حبله و مانند آن استعمال نمود
و آنجا که ماده گلایل نیاید و روی کمح آرد و چیزهای پزنده چون تخم کونجه و تخم کتان
و انجیر و مانند آن خضار سازند تا بچخته شود پس اگر خود بشکافد فیها و گریه خیزی
بینی شکافد چون سرکین کبر و شوق بر نهند یا باهن سر و شوق بر نهند که بدین چنان

درجی جدی و حصبه و نشان اینها تا سینه و بطن است و خاریدن بینی آن
اشک و سینه بیدار شدن امانت حصبه تا سینه تا کتیر باشد و در و کمر درین
کتر بود نسبت بجای جدی و علاج این تب قبل از بروز جدی و حصبه
خون کم کردنست و مین نمودن و شربت عذاب مداومت کردن اما بعد از
اصلاحه بنقیه نشاید کرد و هم در آن گوشه که تمامه براید و این چنان باشد که بدن
بجامه پوشند و آب سرد و جرمه همیدند و خاکشیر در فرشی بپاشند و در آن
جوشانیده زیر جامه بدارند **فصل** درجی و بانی و این بی است هملک که در
سکام و با افتد و علاج تا که طاعون بر نیامده و بنقیه و تطیفه گوشه اول و باغ را
قوت دهند و بعد طاعون مجاری وی که گفته آید جوع نمایند **باب ۲۵**
در ورم و شورش ظاهر بدن آنچه بظاهر تن تعلق دارد **فصل** در ورم و مانند آن
ورم خرد سستی به شور و ورم را قسم است و قسمی نامی دارد چنانکه باید بداند
فلغمونی ورم غلیظ کثیر اعظم و موسی است که با وضع و ضربان نشاید شد علامت
فصد است و در ابتدا تصفیر رو و عات چون صندل و فوفل و گل ارسی و نیشا
و افاقا و گل سسرخ و کاسنی و مانند آن کردن و در تراید قدری خیات چون
آرد جو کوشینر تر و خطمی و خجاری و مانند آن نیز ضم ساختن با روایع و در انتها
مرخیات و محلل چون آرد با قلی و خطمی و خجاری و بابونه و تخم مرو و جز آن بجا بستن
در انحطاط محلل فقط چون بابونه و گلایل و تخم کتان و حبله و مانند آن استعمال نمود
و آنجا که ماده گلایل نیاید و روی کمح آرد و چیزهای پزنده چون تخم کونجه و تخم کتان
و انجیر و مانند آن خضار سازند تا بچخته شود پس اگر خود بشکافد فیها و گریه خیزی
بینی شکافد چون سرکین کبر و شوق بر نهند یا باهن سر و شوق بر نهند که بدین چنان

[illegible][illegible]

۱۰۰
 او در این چنین نیستند
 ۱۰۱
 در این چنین نیستند
 ۱۰۲
 در این چنین نیستند
 ۱۰۳
 در این چنین نیستند
 ۱۰۴
 در این چنین نیستند
 ۱۰۵
 در این چنین نیستند
 ۱۰۶
 در این چنین نیستند
 ۱۰۷
 در این چنین نیستند
 ۱۰۸
 در این چنین نیستند
 ۱۰۹
 در این چنین نیستند
 ۱۱۰
 در این چنین نیستند

القوام می برآید همچون کل سیاه ریزه سفال و ریزه باخن و مانند آن عکاشین
 تنقیه و تطهیر مریهم و اخیون ضما و کمر دست و بعد نضج شکافتن و باید که ماه
 را بدفعات برآزند زیرا که کیمیا کی برآوردنش اکثر غشی می آرد و بعد پاک کردن از
 ریم غشیه که در آن بر سازند تا ریم را بچینند پس با نمد مال حراحت که شوند و و ببله که در
 اعضای باطن اقد هر یک و مجلس گذشت خراج و آن نیز در دم بزرگ است که تیل
 بجمع کند و بدیر شش بهانت که در و ببله گذشت فامده انس تا یکت نشود
 شکافند و بهترین محل شکاف اینجا است که بلند شده باشد و نرم گشته باشد و باید که
 شش یابین تر بود تا ماه و خوب برآید او و و سیاه درم نرم سپید گشت که بی حرارت و
 بی درد باشد و تیزی و درم نرم خوانند علاجش اصلاح فراج و تنقیه بلغم است و نظرون
 باب خاکستر و خشت انگو و قدری سرکه ضما و نمایند و صبر بایست که و کلاب نیز گاهی است
 لقمه و درم ریجی را گویند نشان می سکت و بعد غش بهمان حالت خود آید و نشان
 سکت بر باد علاجش از چیزهای باد آئین بر سریدن است و بکنند و با وجود آن
 با و در تن کیمیا کردن و طلای او را با کیمیا بستن سلفه درم غلیظ غیر صلب است که در
 ریم شش از حرکت و آن حرکت میکند و مجلس و وی اسهام است شحمیه و سلیله و آرد و بالیه
 و شیرازیه و علاجش تنقیه بلغم است و در خلیون دائم نهادن پس اگر تحلیل نیابد
 او و به تنقه که گاه از تار و پوست اند یا شش و نایه پوست او سعه را برآند با حیا طبع کنند
 و در و و حقه و زو نهایی صلب است که بر ظاهر بدن اقد و فرق دین و و در است
 که اینها سخت میباشند و کلاب نمیشود اگر کثیر الما و باشد و جنب او دیگر غده و بدید آید
 بخلاف سلفه که کلاب میشود و هیچ حالی از نرمی نمیباشد و علاجش و اخیون و سیاه
 و قطعه قلیل اسر به بستن و خوش شش آرد می که در اعضای غده و بی بدید آید و
 در جنس طاعون باشد علاجش همان است که در او رام مغایر گشت خزانیه و ریم

[illegible][illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

[illegible]

کد ۱۰۹۰
بفقد و پس از این
فصل در این کتاب
مدرسه در این کتاب

[illegible]

و مجلس گذشت و برای حله قبل و در بر طبقه و تخم گمان لبسل جو شاییده و خرقة بدرا
اللوده برداشتن سودمندست فایده جرب و مکه و شری که اطفال را افتند
بعد اخراج خون بحاجم یا علق بطنج کل سرخ و بنفشه و نیلوفر و جو مقشره کوفته بدرا
بشویند و روغن بر بدن طفل نالند و تدبیر دایه نمایند ^{صفت} صفت شورخ و سرخ
که با جارش شدید و مجلس باشد و آزارشویکی نیز کوند و مجلس بعد بقصد اسهال
صفر انگ و خا بسره که مالیدن است ^{قو} قو یا پیارسی که ریون و بهندی و داوانند
خشونت است می دور که بجارش بدید علاج اگر نوید است و در گوشت سورت
که و حصص بسره که یا لیلید بسره که ساید و مالیدن کفایت کند و اگر اندک تاثیر می
روشت کرده و بلور بران چپ پانند و شوق بسره که و مر بسره که ساید و اند و اگر تاثیر تمام
روشت کرده باشد و ذی غلظت بود و سخت بقصد و سهیل شود و پارد و زنده و حکام و
جده انفس عضو خون گیرند و ادویه قویه طلائع نالند چون زرنج و شوق و خرد و متعل
ج به روغن کنند مگر که نخیه فایده چون تو با زایل شود و ادویه را و حله طلائع نالند چند کا به
نور و کند و تو با می اطفال تا آب من صائم بمانند و تو با که بد و با به نشو و شوق نالند اگر ممکن بود
در دوا می کار کنند تا گوشت فاسد بخورد پس جراحت را مندل سازند ^{شوی} شوی شری
بپید است که برینی و پشانی برای و چنان نماید که گویا نقطه شیر است و مجلس بعد بقصد
راغیم خاکستر جرب انگو بسره که طلاء ساختن است ^{بنات} بنات لیلید شود و صاف است که و
تیب و سنگام سرید دایه و جارش کند و مجلس بعد بقصد ^{تقیه} تقیه مسام کوشیدن است آنچه
جرب و مکه گذشت و مالیدن آب کرفس و زردی سر که نفع دارد و مالیدن ^{شور} شور صلب
ند یا صلابه است که بهندی سسه کوند و وی اگر در و لرز و دقیق الاصل بود
ساری کوند و اگر دراز و کج بود و قرو و ناخواند و اگر با چر که در باریم بود و در سید و نالند
آنچه بر پشانی و دوی بدید آید و بهن نر و کوسه خوانند و اگر در زانل بسره می بود

[illegible]

فصل اندر علاج خارش لثه
از دگندم و دوام نیل که بید نیم پا و از جلد علو اسازد و در باره اندر غصه نبرد
در دغنی که از دبر ایدیز خارش بحالند و علو انحرز و در سینه روز دیگر
خارش عظم دفع شود و پیران که عداوت بکنند و دیگر شکر سرخ
و دیگر سبزه و در غنای که در دبر سبزه حرکت پیران بحالند یک نیم شکر
باید که خورد آب سرد و پیر سبزه بچایند و جلد نیم امیند و عسل زرد اگر
چای نیم سواندنی آب فرا بید و پیری از آن در میان ماند
بطریق نیم پنجه و در افتاد سبزه سبزه یا زرد که در لثه
باب سردی کند و روز دوم اگر حاجت بر جودیم که بر زرد چای کند
کعبه شد خارش که در روز دفع شود و دیگر نوره قلی در روغن ع
امیند و بر خارش مالند و دیگر روغن سبزه و جلد دیگر
در صبره و زرد که در بر روغن انقاره باشد
و کوکبا در سبزه و فانی بید و بوز و خا کیران در روغن
سبزه امیند و جلد و زماهی در افتاد سبزه سبزه
و دیگر روغن گل سما که در صافه مالند و از آن که سب
ناله نشود روغن خا کیران بید و در روغن سبزه امیند و پیری
که اول سما که سبزه نماید و بعد محل امیند و در روغن
نفسه مالی سبزه سبزه و دیگر حصار در روغن خا کیران باشد
و در ناله جلد و اصلاح حاجت اصلاح صفا که در روغن
روغن نیم پاره و در سبزه سبزه و در روغن سبزه

[illegible]

Handwritten text in Urdu script, likely a list or record, with some words underlined. The text is oriented vertically and appears to be a transcription of a document.

[illegible]

[illegible]

و در چاه با یکدیگر کشیده که در میان این سه روز خورد و در این وقت
با سبزه و انگور و کج و رقیق اینها خوب و بعد که سبزه علاج را بر این
نمیرد و انو می کشد و یکم خوردن این غذا کج و رقیق و سبزه
و مایه بر و مایه چربی کج و رقیق و مایه زیاد باید خورد
و بعد از تنه دلی و در اینگاه ده روز از با و در خون ادرام
مهر این مرضی است به بر سرید و دوی با و فرنگ و بر بویه
وضع کنند و سبزه و خرمه و در این سبزه از این از هر یک یکم
صله نیم گرم شکر جو کوفته سه صاع سازند و بر این صاع را
در یک آب بپزند و صاع بپزند چون نیم ساعه بپزد و بپزند
و دوی اجوبی خورسانند و نیم صاع یک مایه اجوبی
ناخواه نیم با و سبزه بپزند و خند بپازد و بپزند و در این وقت
کردن این دوی که ادر این خورسان و سبزه بپزند
تا دو مایه بر کشند و با خواه امیزند بپزند و دیگر کبر ل نمیزند
و در سه امیزند بپزند تا سبزه تمام امیزد شود و بعد از آن تا چهار
کبری بپزند و بپزند و بعد از آن بپزند و بپزند و بپزند
چهار کبری و دیگر بپزند و از سبزه بپزند و بپزند و بپزند
چهار کبری و از سبزه بپزند و بپزند و بپزند و بپزند
ساده بپزند و بپزند و دوی بخوراک و دیگر بپزند و بپزند
و با و کج و رقیق و سبزه و در این سبزه از این از هر یک یکم
و مایه چربی کج و رقیق و مایه زیاد باید خورد

[illegible]

بود خطیه نماند و علاجش بعد تبقیه مک بسره که مایندست و بروغن گل و چوب
 مرغ پیوسته چرب اشتن بخیه قروح مع الهوز می خشک ریشه است که زوایا آن
 برآید و اکثر بافتقان غشی می باشد و علاجش بعد از تبقیه گل ارغنی بسره که
 کردن است بر سبیل دوام تا که قرحه خشک شود و گوشت صیقل برآید بطعم شیره سیاه
 که بر ساق پدید آید و متفرق شود و زوایا سیاه برآید و علاجش بعد از تبقیه واتی
 از نفس غصه خون کشیده است بر لوب و حجامت و بعد از حجامت و ماساژ و ماساژ
 بسره که دروغ غایت مرهم سازند و بکار برند قوت به با تاینن الفوقاین
 شقره است که در عمق جریاره یا در قفص و فرج ظاهر شود علاجش آنکه بعد تبقیه
 مرهم نکالند و بعد فاسی فاسد بجا راجع مرهم مل سازند و اس درم کرم است که
 و اصل ناخن بدیاید یا در شید و ضربان و تدر و قوی و باشد که تب آرد علاجش
 بعد فصد و اسهال تجوید ضایع کوشید است و در ابتدا سبغ بسره که طلا کردن
 دفع سر کرده و غنچه شدت وجع پنج و افیون بسره که طلا کردن پس اگر بدین
 تدابیر وجع نشیند روغن ریت کرم کنند و گشت در آن نهند تا ماهه تجوید رود
 و اگر کفایت نکند تخم گمان تخم مروضا و سازند تا در مرهم پس بسطع شیره و نهند
 و مندل سازند یا در سها ام الدنمیز کونید و دوی است که شیریان بر پوست نکند
 بضره یا سقظه و خون میخ سهوا کی که در شیریانست برون آید و بر پوست جمع شود
 و خاصه و است که وقت انبساط شیریان در مرهم است شود و وقت انقباض بلند
 کرد و برای برشتن و باز آمدن خون و لون و نرم سبج و با و نجانی باشد علاجش
 تضییع تو بعضی است چون شاه بلوط و مار و و نند آن اجتناب از محرکات خون
 شور و غریبه و دوی فاسد است کی آنکه خور و سوزید و سخت میخ بود و عسر البهق بود
 سر بر نازک اندک یم برآید و این اوقات اصل کونید و درم که ملک بود و درج

جنت نهمال
ملک و سواد انستاد و در یکدیگر قابل ار
بزرگ و خوب با وجود پستی بلندی یا جاهل و کاتب که سودا
بودن به تفکیک نفس و حکمت و دوری از کیم که سودا و در کار و در اوقات
و بود به تفکیک نفس و حکمت و دوری از کیم که سودا و در کار و در اوقات
و بود به تفکیک نفس و حکمت و دوری از کیم که سودا و در کار و در اوقات
و بود به تفکیک نفس و حکمت و دوری از کیم که سودا و در کار و در اوقات

Handwritten marginal notes in Persian script, likely medical or historical in nature, surrounding the main text block.

ترتیب بر کلاه ساق و بر تن سپید و خرق سیاه بر سر که در بر تن سیاه و بر سر
نافع است و خون ما و سیاه و در بر سر سپید با خاصیت نفع میدهد و کلفت
و بوجه مختص و فرق و کلفت و در بر تن سیاه است که کلفت صاف میباشد
و این سیاه و زنی خشونت پیش نقطه بر سرخی مائل است که در بدن پدید آید
و اگر بر وجه افتد بر سرش نقطه مائل سیاهی است و این نیز بیشتر بر روی افتد
اینچ گفته شد مطابق قول جمهور است علاج ریوند چینی غسل نماید و در هر
زنج زرد آب کشیده تر طلا نماید و اگر نفع ندهد به نیت کوشند بعد از تطهیر و
طلا و داغست باید که آب گرم بکشد موضع علت کنند و دوا نیز گرم کرده بنهند
چیلان جمع خال است و آن نقطه خرد مشهور است سیاه یا کمکه از بدن آید
باشد و علاجش به اینست که کلفت بکار آید حضرت نیست که خون ریود
بنفشه و از ضرب علاج بعد تسکین الم ضرب بر کت بود و پودنه صاف نماید و ششم
است که عضود العمل نیکون سازند چنانچه در زنان بهایان مروج است و در
زنان می است باید که بنظر و آب گرم بخار مالند و بعد از ملک لبط عمل
نرم کرده ضا و نماید و سرد و زردارند و بعد و در کرده آب و نمک گرم و بشویند
باز ملک لبط عمل نرم ساخته ضا و کنند خردت همین سان کنند تا بهمانه واک
و اگر این در فر نشود و شتر سازند طلا و یا و شام سرخی مائل بکورت است که بر و
و اطراف ظاهر شود خاصه هنگام سرد و علاجش قصد است و بهایان مطبوخ
و اگر با جراحت بود و مردم احمر بکار بستن و از نفخ عضون کشیدن صابون طلا کرد
و بعد خش شدن آب گرم شستن و با طلا کردن شستن نفع از فساد و لون
یعنی متغیر شدن رنگ لب شستن و با آفتاب یا سبب نقابت یا سبب خون
زیره و ناخواه یا سبب غلبه اخلاط علاج قطع سبب نمایند و تحقیق فرمایند و حسب
مقصد عمل حاجت است

حاجت با صلاح پروازند و بقوت کشتند و شستن بار و با قلا سودا و جگر از
سبزه سرست و آنرا برینیز که نیکوید و علاجش تدبیر است و در آب چند رنگ
انداخته شستن و اگر کفایت نکند به نیکه بلغم و دم و سودا و جگر نماید شش و
اطراف وجه شست علاج اگر از امور جاری بود چون گرمی و سردی
قروطی بکار برند و اگر از امور باطنی بود و طبیب متقیه کوشند حسب قشقت و
نقشیر حله شست و شستی است و نقشیر معروف علاجش متقیه نیست و بدین
با دمان مرطبه مسجوج بکشد یعنی خربیده شدن پوست علاج مرد شک با کلاب
سایه بکشد و اگر قوی باشد و جوف ورم بود و کز زنده و خرقة تر کرده و پنهان بکشد
در اطراف عضله نبض و الا وضع خرقة تر نماید **فصل ۲** در آنچه موسی تعلق دارد
و اگر شعلب است که موسی بریزد و پوست و اگر احمیه آنکه موسی بریزد
پوست نیز جدا کرد و درین هر دو فساد و در جلد لازم علاج آثار هر خط که پدید آید
منقیه می باید کرد و متشاور و تساقط شحری می تخف موسی بی ظهور فساد
جلد و علاجش نیز حسب سبب توان کرد و متشاور شحری که بان پوست سر لغایت
نرم نماید مسیحت به علت لغایه و نهانیه ایاری شتر مرغ کونید و نیز مرغ باد
نقشیر افند و تدبیرش علی سرست زود و دودن سر و عن اس مرغ و آنکه اتم
ضلع است که موسی وسط سر و فقط علاج آنچه متشاور کشت همانست اما اگر
درین چیزی افتد تا که توان کرد ششوق شهر علاجش رطبت تدبیر است
نحوه است که سر جرب نماید و علاجش منقیه است با طریقات ششوق بعد
سپیدی موسی که قبل از وقت آید و وقت او که اولت است و تدبیرش
است که یک عدد و پیلید مر با هر صبح بخورند و در هر ماهی یک هفته
اطراف صغیر بکار برند و بعد دوماه بعد سهل بلغم فعل آید و از جرم ضایع و کثرت

نقشیر حله شست و شستی است و نقشیر معروف علاجش متقیه نیست و بدین
با دمان مرطبه مسجوج بکشد یعنی خربیده شدن پوست علاج مرد شک با کلاب
سایه بکشد و اگر قوی باشد و جوف ورم بود و کز زنده و خرقة تر کرده و پنهان بکشد
در اطراف عضله نبض و الا وضع خرقة تر نماید **فصل ۲** در آنچه موسی تعلق دارد
و اگر شعلب است که موسی بریزد و پوست و اگر احمیه آنکه موسی بریزد
پوست نیز جدا کرد و درین هر دو فساد و در جلد لازم علاج آثار هر خط که پدید آید
منقیه می باید کرد و متشاور و تساقط شحری می تخف موسی بی ظهور فساد
جلد و علاجش نیز حسب سبب توان کرد و متشاور شحری که بان پوست سر لغایت
نرم نماید مسیحت به علت لغایه و نهانیه ایاری شتر مرغ کونید و نیز مرغ باد
نقشیر افند و تدبیرش علی سرست زود و دودن سر و عن اس مرغ و آنکه اتم
ضلع است که موسی وسط سر و فقط علاج آنچه متشاور کشت همانست اما اگر
درین چیزی افتد تا که توان کرد ششوق شهر علاجش رطبت تدبیر است
نحوه است که سر جرب نماید و علاجش منقیه است با طریقات ششوق بعد
سپیدی موسی که قبل از وقت آید و وقت او که اولت است و تدبیرش
است که یک عدد و پیلید مر با هر صبح بخورند و در هر ماهی یک هفته
اطراف صغیر بکار برند و بعد دوماه بعد سهل بلغم فعل آید و از جرم ضایع و کثرت

شوش با بیخ و برگ و کراوات و کلاه و روسی و کفن و تاج و مهر و نیا و شوقیان و دریا بالانند ۱۳

[illegible]

۱۵۱
توفیق الرحمن

مجلس شورای اسلامی
تاریخ ۱۳۶۱/۱/۱۱
شماره ۱۱۱

100

است تعقیف الاظفار یعنی غلط است که بیشتر واصل ناخن را بپایند
این را بدام الاظفار نیز گویند و علاجش تنقیه است و دست و هر چه در جلیون و دیگر
تیر و طبات نهاده و شستن تا از تعقیف محض نماید تشقیق الاظفار را گردانیدن
ناخن بوجهی است بآسیان الاظفار و علاجش بر طبق است و تنقیه مساوی و باید
مرغ و لعاب بلبه نهادن قطع الاظفار یعنی کند نشدن ناخن پیش از آنکه سرخ
بودی در باشد علاجش تنقیه بلبه است و اگر سخت خون بود و بادور باشد علاجش
فصد صافن است و حجامت سیاق و اگر در ناخن است بود فصد با سلیق و اگر
در ناخن پای باشد شربت غاب تسکین چمن کردن متفاح و حکم الاظفار
علاجش تاب در شستن است و بهر گونه ضا کردن ص الاظفار یعنی
کوفته شدن ناخن و علاجش در است و اگر آنس در که مار کوفته ضا کردن است و بعد
سکون در آورد کند مزیت نهادن طلایه است که ناخن همچون ابرک سپید
براق و سیل الاکساش و علاجش با الاصول و کفشد و چمن دادن است و عروق
با دام و بعد نفع مطبخ قتیون را بنیدن و زوفا طب و با او شام شیرین پیچیده و ضا و ناخن
موت الدم تحت الظفر یعنی مرو چمن زین ناخن علاجش آرد و زفت
طلا کردن است و بشت اکثر شستن و گاه گاه تخم جبر و دیگر که طلا کردن در و در و
بار در و من انداخته بکشد نفع تمام دارد و فایده چون خواهند که ناخن را بکشد
بسیبی باید که نه رخ و جاشیر و روغن با دام تخم ضا کردن بهتر و اگر شست هر چه در جلیون
ضا کرده باشد زود و اگر کند فصل در امراض متفرقه کثرت فصل صبا
فصل پیش است صبا پیضه است علاجش تنقیه بدن است و غسل با سور و تنقیه
زود زود و فو نیست از قتل که از انتقام گویند و رسام صبا پیان بپاشد که با این
است و چون گرمی میرسد چشش می آیند و این و دوا در همه مفید است

تقوت از اظهار فتح و محنت
و قوت نشسته و در آن ایام این
علاقه تقویت شود و جهت تقویت امور افسرند و بطریق
محل فغان تخفیف میسر میشد اگر اندک جویان
آوردن و بیدار کردن و به هر چه که لازم است
علاجش تقویت نیست انچه باید کرد را

Handwritten text in Urdu script, likely a signature or a note, appearing as bleed-through from the reverse side of the page.

بهسبب پاک کننده و صبر به است ثبوت به باب شورش
 فریاد و یک دغنی درین فریاد و فریاد و فریاد
 طایفه ای میفرست ۱۲ طایفه ای میفرست
 این فریاد و فریاد و فریاد و فریاد و فریاد

Handwritten text, likely a signature or name, appearing as a large, stylized flourish.

2000

2000

[illegible]

۱۲۰

ست یا بطریق چند یا ششم قشر قسطه و حمر تمانی شیش نشسته است
آن علاجش در اول امر و لور حمر از خشن بر پشت و شستن منع نمایند و در احوال
طلا نمایند و بعد از آن هر سه سفید را چند صندان بوسیله که از بدن آید علاجش
بعد از تهیه مرد سنگ بکتاب سایید چلا کردنت و انوش مار و مطیب ترش
فساد الاطراف بالبر و یعنی سیاه و کند شدن و تنها و پاها از رسیدن
سردی منقطع علاجش وقت ظهور بودی پیش از تورم روغن زیت با لکه
یا هر روغن گرم که موجود بود و بعد ظهور درم قبل از سیاه شدن در طبع کل
شبت و صلبه و گمان و مانند آن اطراف که شستن و آب گرم نهانیز کافی است
و چون اطراف از سیاه برآید روغن گل بماند و بعد شستن گرم کوفته و شرباب خوشایند
بگذارند و بعد بر فرسیاهی شرط عقیق بر آن زدنت و بعد و آب گرم و شستن
خون برآید بند کند تا که خواسته و بعد بر آوردن آب کل ارمنی باب و غسل
سرمه طلائع نمایند و بعد زمانی بشرباب نیم گرم یا آب سرکه روزی چند بار بشویند و حرق
یعنی سوختن از آتش و علاجش قبل از آنکه بکشد و شستن که خرقة برف سرور کرده و بپزند
هر ساعتی باز کنند و کل ارمنی باب و سرکه بماند و حدیث شبت بگذارند و سیاه بپزد
و منع نفع دارد و سپیدی برینه بدستور و خضرات با شیر لادن کند لک و بعد ظهور آید
فصد کنند اگر بدن مستل بود بر سر سفید را چند بام نرم نوره حرق الدین احوال
یعنی سوختن از روغن گرم و تریش همانست که در حرق الزا گذشت و این مخصوص
ست سپیدی برینه باندکی ریت و سفید ج آینه زبانه حرق الما و احوال
سوختن باب گرم علاجش خاکستر جویند و برینه مالیدن لا حرق من الصوحت
سوختن از صاعقه و تریش همانست که در حرق الزا گذشت لا حرق من الصوحت
سوختن از آفتاب و علاجش بر هر کافوری نه خنک حرق الجبل و غسل البلاء

علاجش در اول امر و لور حمر از خشن بر پشت و شستن منع نمایند و در احوال
طلا نمایند و بعد از آن هر سه سفید را چند صندان بوسیله که از بدن آید علاجش
بعد از تهیه مرد سنگ بکتاب سایید چلا کردنت و انوش مار و مطیب ترش
فساد الاطراف بالبر و یعنی سیاه و کند شدن و تنها و پاها از رسیدن
سردی منقطع علاجش وقت ظهور بودی پیش از تورم روغن زیت با لکه
یا هر روغن گرم که موجود بود و بعد ظهور درم قبل از سیاه شدن در طبع کل
شبت و صلبه و گمان و مانند آن اطراف که شستن و آب گرم نهانیز کافی است
و چون اطراف از سیاه برآید روغن گل بماند و بعد شستن گرم کوفته و شرباب خوشایند
بگذارند و بعد بر فرسیاهی شرط عقیق بر آن زدنت و بعد و آب گرم و شستن
خون برآید بند کند تا که خواسته و بعد بر آوردن آب کل ارمنی باب و غسل
سرمه طلائع نمایند و بعد زمانی بشرباب نیم گرم یا آب سرکه روزی چند بار بشویند و حرق
یعنی سوختن از آتش و علاجش قبل از آنکه بکشد و شستن که خرقة برف سرور کرده و بپزند
هر ساعتی باز کنند و کل ارمنی باب و سرکه بماند و حدیث شبت بگذارند و سیاه بپزد
و منع نفع دارد و سپیدی برینه بدستور و خضرات با شیر لادن کند لک و بعد ظهور آید
فصد کنند اگر بدن مستل بود بر سر سفید را چند بام نرم نوره حرق الدین احوال
یعنی سوختن از روغن گرم و تریش همانست که در حرق الزا گذشت و این مخصوص
ست سپیدی برینه باندکی ریت و سفید ج آینه زبانه حرق الما و احوال
سوختن باب گرم علاجش خاکستر جویند و برینه مالیدن لا حرق من الصوحت
سوختن از صاعقه و تریش همانست که در حرق الزا گذشت لا حرق من الصوحت
سوختن از آفتاب و علاجش بر هر کافوری نه خنک حرق الجبل و غسل البلاء

Handwritten marginal notes in various directions, including vertical text on the right and diagonal text at the bottom.

البلاد یعنی سونقن از بلاد و علاجه شش شرط زدن جماعت کردن است و
 مرهم خل نهاده و احتراق لسان من النور یعنی سونقن زبان ادا
 و این پان نحران را اکثر اقد علاجه شش بلباب سبغل و مانند آن غصص است و
 روغن بادام و جوز هندی بایکدی فصل ۳۴ فی البراحات بدانکه جراحات فتر
 اتصال را گویند که در گوشت افتد و وی چون یکم کند قرص خوانند و قسم حج
 بسیارست تغییر کربس بی مستوی اشفاة غار منفصل المغصه مرکب ناند
 غیر نافذ و اما که این فن بحراحی تعلق دارد و ذکر آن بیش از این برام حیت بقدر
 بدانند که دل چون جرح باید جملت ندهد و موت لازم نیست و دماغ نیز قلیل
 الاحتمال است و نشان می اختلال عقل بود و گرد و ششانه و اسهال مدام
 دارند و رباب جراحات اما برآمدن لول جراحات ششانه و برآمدن برابر جرحات
 گو ای و در جرحات جگر اگر چه خوف است لیکن امید سلامت هم دارد و جراح
 عصب طرف عضله خوف است و در تغییر لون غشی و تشنج توان نیست و جرحات
 زانو که از پیش بود و خلاصی اندی کمتر است و جرحات شکم در جرح نافذ بود و خوف
 و توسع یا فراق لازم نیست و جرحات سینه که نافذ بود و خوف است و خروج هوا و لیل
 ویت و جرحات جباب خوف است و ضیق نفس لازم آن و جرحات معد خوف است
 و برآمدن طعام شاهد بران آنچه در غیر این اعضا افتد امید واری سلامت اکثر باشد
 باجمه آنچه است باشد باید درخت و آنچه استخوان موی باشد باید برادر و در و غراب
 بجراح و اما رجوع نمایند که عامل باشد که علم محروم در بخاسود و نادر و ششوب
 فصل و الشوک و غیره یعنی خلیه ن پیکان و خار مانند آن علامت
 بعد از جرح مرگند و رباب یک ساخته باشند است فصل ۳۵ فی الترقوم
 و این نیز انواع است بسط مرکب عسل از انزال ناصور قرصه سایحه قرصه شاکله

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰
 ۲۰۱
 ۲۰۲
 ۲۰۳
 ۲۰۴
 ۲۰۵
 ۲۰۶
 ۲۰۷
 ۲۰۸
 ۲۰۹
 ۲۱۰
 ۲۱۱
 ۲۱۲
 ۲۱۳
 ۲۱۴
 ۲۱۵
 ۲۱۶
 ۲۱۷
 ۲۱۸
 ۲۱۹
 ۲۲۰
 ۲۲۱
 ۲۲۲
 ۲۲۳
 ۲۲۴
 ۲۲۵
 ۲۲۶
 ۲۲۷
 ۲۲۸
 ۲۲۹
 ۲۳۰
 ۲۳۱
 ۲۳۲
 ۲۳۳
 ۲۳۴
 ۲۳۵
 ۲۳۶
 ۲۳۷
 ۲۳۸
 ۲۳۹
 ۲۴۰
 ۲۴۱
 ۲۴۲
 ۲۴۳
 ۲۴۴
 ۲۴۵
 ۲۴۶
 ۲۴۷
 ۲۴۸
 ۲۴۹
 ۲۵۰
 ۲۵۱
 ۲۵۲
 ۲۵۳
 ۲۵۴
 ۲۵۵
 ۲۵۶
 ۲۵۷
 ۲۵۸
 ۲۵۹
 ۲۶۰
 ۲۶۱
 ۲۶۲
 ۲۶۳
 ۲۶۴
 ۲۶۵
 ۲۶۶
 ۲۶۷
 ۲۶۸
 ۲۶۹
 ۲۷۰
 ۲۷۱
 ۲۷۲
 ۲۷۳
 ۲۷۴
 ۲۷۵
 ۲۷۶
 ۲۷۷
 ۲۷۸
 ۲۷۹
 ۲۸۰
 ۲۸۱
 ۲۸۲
 ۲۸۳
 ۲۸۴
 ۲۸۵
 ۲۸۶
 ۲۸۷
 ۲۸۸
 ۲۸۹
 ۲۹۰
 ۲۹۱
 ۲۹۲
 ۲۹۳
 ۲۹۴
 ۲۹۵
 ۲۹۶
 ۲۹۷
 ۲۹۸
 ۲۹۹
 ۳۰۰
 ۳۰۱
 ۳۰۲
 ۳۰۳
 ۳۰۴
 ۳۰۵
 ۳۰۶
 ۳۰۷
 ۳۰۸
 ۳۰۹
 ۳۱۰
 ۳۱۱
 ۳۱۲
 ۳۱۳
 ۳۱۴
 ۳۱۵
 ۳۱۶
 ۳۱۷
 ۳۱۸
 ۳۱۹
 ۳۲۰
 ۳۲۱
 ۳۲۲
 ۳۲۳
 ۳۲۴
 ۳۲۵
 ۳۲۶
 ۳۲۷
 ۳۲۸
 ۳۲۹
 ۳۳۰
 ۳۳۱
 ۳۳۲
 ۳۳۳
 ۳۳۴
 ۳۳۵
 ۳۳۶
 ۳۳۷
 ۳۳۸
 ۳۳۹
 ۳۴۰
 ۳۴۱
 ۳۴۲
 ۳۴۳
 ۳۴۴
 ۳۴۵
 ۳۴۶
 ۳۴۷
 ۳۴۸
 ۳۴۹
 ۳۵۰
 ۳۵۱
 ۳۵۲
 ۳۵۳
 ۳۵۴
 ۳۵۵
 ۳۵۶
 ۳۵۷
 ۳۵۸
 ۳۵۹
 ۳۶۰
 ۳۶۱
 ۳۶۲
 ۳۶۳
 ۳۶۴
 ۳۶۵
 ۳۶۶
 ۳۶۷
 ۳۶۸
 ۳۶۹
 ۳۷۰
 ۳۷۱
 ۳۷۲
 ۳۷۳
 ۳۷۴
 ۳۷۵
 ۳۷۶
 ۳۷۷
 ۳۷۸
 ۳۷۹
 ۳۸۰
 ۳۸۱
 ۳۸۲
 ۳۸۳
 ۳۸۴
 ۳۸۵
 ۳۸۶
 ۳۸۷
 ۳۸۸
 ۳۸۹
 ۳۹۰
 ۳۹۱
 ۳۹۲
 ۳۹۳
 ۳۹۴
 ۳۹۵
 ۳۹۶
 ۳۹۷
 ۳۹۸
 ۳۹۹
 ۴۰۰
 ۴۰۱
 ۴۰۲
 ۴۰۳
 ۴۰۴
 ۴۰۵
 ۴۰۶
 ۴۰۷
 ۴۰۸
 ۴۰۹
 ۴۱۰
 ۴۱۱
 ۴۱۲
 ۴۱۳
 ۴۱۴
 ۴۱۵
 ۴۱۶
 ۴۱۷
 ۴۱۸
 ۴۱۹
 ۴۲۰
 ۴۲۱
 ۴۲۲
 ۴۲۳
 ۴۲۴
 ۴۲۵
 ۴۲۶
 ۴۲۷
 ۴۲۸
 ۴۲۹
 ۴۳۰
 ۴۳۱
 ۴۳۲
 ۴۳۳
 ۴۳۴
 ۴۳۵
 ۴۳۶
 ۴۳۷
 ۴۳۸
 ۴۳۹
 ۴۴۰
 ۴۴۱
 ۴۴۲
 ۴۴۳
 ۴۴۴
 ۴۴۵
 ۴۴۶
 ۴۴۷
 ۴۴۸
 ۴۴۹
 ۴۵۰
 ۴۵۱
 ۴۵۲
 ۴۵۳
 ۴۵۴
 ۴۵۵
 ۴۵۶
 ۴۵۷
 ۴۵۸
 ۴۵۹
 ۴۶۰
 ۴۶۱
 ۴۶۲
 ۴۶۳
 ۴۶۴
 ۴۶۵
 ۴۶۶
 ۴۶۷
 ۴۶۸
 ۴۶۹
 ۴۷۰
 ۴۷۱

جمع این مغز نان و ترب خا و نمایند **فصل** فی کسر و خلج و الوقی و الوین
 و الوی کسر کستن تخوان خلج از جامی بر آمدن وی تنامه ووقی بر آمدن
 از جامیش نه تنامه و وین و وی آنکه به تخوان و با عصا محیط آن کوفت لاجش شود
 بی آنکه از جامی بلغز و خلج کسر و خلج مفوض به یکما که با هر داند و دیگر تدبیر که کشید
 عضو جنبش و اون و بزبان باشد معروف است اما ووقی و وین و ووی و وین
 مالدن و در ک سر و نرم کوفته پاشیدن و غثات و طمی بر و وینه طلا کردن
 و معتدل بستن نافع است **فصل** در تدبیر مسموم هرگاه کسی زهر خورد و یا
 علاجش همان وقت فی آه و روغن باب نیم گرم و روغن کبجد یا مسکه بسیار
 نوشانیدن و اگر فی خوب نیاید و طبعش سرد است آب انیسون و زردی بنوشانند و روغن
 کثیر آینه که با هر چه برای فی دهند کثیر دهند و چون فی حصب عاگرد و شو و شو و شو
 که از کا و باشد بنوشانند هر قدر که تواند خورد و اگر ازین هم فی آید بهتر و رسکه و زعفران
 که اخته حکم سیر و از و زعفران هر قدر که کثیر نافع است و قطعاً خشن ندهند و
 اگر طعام خوب طعامی لایق سکسیر خوراند و هرگاه بر نوعیت سم اطلاع شود
 آنچه در اختارات تدارک وی مرقوم شده خاصه بعل اثر انداخته چنان غشی
 افتد و حد بکر و دو سیاهی چشم بر و و یا چشم سبز بود و غرض ساقط شود و زبان وین
 آید و عرق سرد جاری شود و امید نجات نباشد و بداند که سم یا معذنی باشد
 یا نباتی یا حیوانی یا گیاهی یا منجنیق است **فصل** در معالجه کزیدن نوران زهر و زار
 بدانند که طبعی و غشش آتش و چه بیرون است آنچه حسب حال باشد بکار بر
 یکی آنکه چیزی دهند که حرارت غریزی را برافروزد و چنان قوت دهد و هر نوع نماید
 چون تر یا ق کبیر و لعبت بربری و مانند آن دوم آنکه تن را بر و وی از رطوبت پاک
 کنند یعنی یا با سهال یا نصد شاید کرد که در عقب جاره یا بعضی حیات

کسر و خلج و الوقی و الوین
 کسر کستن تخوان خلج از جامی بر آمدن وی تنامه ووقی بر آمدن
 از جامیش نه تنامه و وین و وی آنکه به تخوان و با عصا محیط آن کوفت لاجش شود
 بی آنکه از جامی بلغز و خلج کسر و خلج مفوض به یکما که با هر داند و دیگر تدبیر که کشید
 عضو جنبش و اون و بزبان باشد معروف است اما ووقی و وین و ووی و وین
 مالدن و در ک سر و نرم کوفته پاشیدن و غثات و طمی بر و وینه طلا کردن
 و معتدل بستن نافع است **فصل** در تدبیر مسموم هرگاه کسی زهر خورد و یا
 علاجش همان وقت فی آه و روغن باب نیم گرم و روغن کبجد یا مسکه بسیار
 نوشانیدن و اگر فی خوب نیاید و طبعش سرد است آب انیسون و زردی بنوشانند و روغن
 کثیر آینه که با هر چه برای فی دهند کثیر دهند و چون فی حصب عاگرد و شو و شو و شو
 که از کا و باشد بنوشانند هر قدر که تواند خورد و اگر ازین هم فی آید بهتر و رسکه و زعفران
 که اخته حکم سیر و از و زعفران هر قدر که کثیر نافع است و قطعاً خشن ندهند و
 اگر طعام خوب طعامی لایق سکسیر خوراند و هرگاه بر نوعیت سم اطلاع شود
 آنچه در اختارات تدارک وی مرقوم شده خاصه بعل اثر انداخته چنان غشی
 افتد و حد بکر و دو سیاهی چشم بر و و یا چشم سبز بود و غرض ساقط شود و زبان وین
 آید و عرق سرد جاری شود و امید نجات نباشد و بداند که سم یا معذنی باشد
 یا نباتی یا حیوانی یا گیاهی یا منجنیق است **فصل** در معالجه کزیدن نوران زهر و زار
 بدانند که طبعی و غشش آتش و چه بیرون است آنچه حسب حال باشد بکار بر
 یکی آنکه چیزی دهند که حرارت غریزی را برافروزد و چنان قوت دهد و هر نوع نماید
 چون تر یا ق کبیر و لعبت بربری و مانند آن دوم آنکه تن را بر و وی از رطوبت پاک
 کنند یعنی یا با سهال یا نصد شاید کرد که در عقب جاره یا بعضی حیات

مَدِينَةُ الْمَدِينَةِ

[illegible]

۱۰۰
 ۱۰۱
 ۱۰۲
 ۱۰۳
 ۱۰۴
 ۱۰۵
 ۱۰۶
 ۱۰۷
 ۱۰۸
 ۱۰۹
 ۱۱۰
 ۱۱۱
 ۱۱۲
 ۱۱۳
 ۱۱۴
 ۱۱۵
 ۱۱۶
 ۱۱۷
 ۱۱۸
 ۱۱۹
 ۱۲۰
 ۱۲۱
 ۱۲۲
 ۱۲۳
 ۱۲۴
 ۱۲۵
 ۱۲۶
 ۱۲۷
 ۱۲۸
 ۱۲۹
 ۱۳۰
 ۱۳۱
 ۱۳۲
 ۱۳۳
 ۱۳۴
 ۱۳۵
 ۱۳۶
 ۱۳۷
 ۱۳۸
 ۱۳۹
 ۱۴۰
 ۱۴۱
 ۱۴۲
 ۱۴۳
 ۱۴۴
 ۱۴۵
 ۱۴۶
 ۱۴۷
 ۱۴۸
 ۱۴۹
 ۱۵۰
 ۱۵۱
 ۱۵۲
 ۱۵۳
 ۱۵۴
 ۱۵۵
 ۱۵۶
 ۱۵۷
 ۱۵۸
 ۱۵۹
 ۱۶۰
 ۱۶۱
 ۱۶۲
 ۱۶۳
 ۱۶۴
 ۱۶۵
 ۱۶۶
 ۱۶۷
 ۱۶۸
 ۱۶۹
 ۱۷۰
 ۱۷۱
 ۱۷۲
 ۱۷۳
 ۱۷۴
 ۱۷۵
 ۱۷۶
 ۱۷۷
 ۱۷۸
 ۱۷۹
 ۱۸۰
 ۱۸۱
 ۱۸۲
 ۱۸۳
 ۱۸۴
 ۱۸۵
 ۱۸۶
 ۱۸۷
 ۱۸۸
 ۱۸۹
 ۱۹۰
 ۱۹۱
 ۱۹۲
 ۱۹۳
 ۱۹۴
 ۱۹۵
 ۱۹۶
 ۱۹۷
 ۱۹۸
 ۱۹۹
 ۲۰۰

تتمتع بفضائلها كذا وكذا

29-10-1950

[illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

ی از مکان روح حیوانی

ایسی بات نہ ہو جو محض اس وقت

سپین

نظر حق

[illegible]

عنوان از طرف مختص سید بنیاد

که در قطر طلوع است و ترکیب شده و باقیه کمی و قطر عرض است پس حاصل شود و قسم بیست و یک
 ترکیب شده و باقیه کمی و قطر یک است پس حاصل شود و قسم بیست و یک
 قسم کمی و قطر عرض است و ترکیب شده و باقیه کمی و قطر یک است پس حاصل شود
 و قسم دیگر مجموعه بیست و هفت قسم باشد چنانکه در جدول تصویر کرده شود

طویل	طویل	طویل	قصیر	قصیر	قصیر	معدل	معدل	معدل
عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض
طویل	طویل	طویل	قصیر	قصیر	قصیر	معدل	معدل	معدل
عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض
طویل	طویل	طویل	قصیر	قصیر	قصیر	معدل	معدل	معدل
عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض
طویل	طویل	طویل	قصیر	قصیر	قصیر	معدل	معدل	معدل
عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض

و ضابطه در ثلثی است که دائم حفظ کرده شود و قسم بیست و یک را کرده شود
 قسم ثالث یکی از سه وجه چنانچه گفته شود طویل از قطر طولی و عرض از قطر عرض
 پس حاصل کرده شود طویل عرض پس این حاصل که دانیده شود و ثلث از برای
 آنکه طویل عرض باشد یا شرف باشد یا منخفض یا معتدل و من علیها باقی پس حاصل
 کرده شود و بیست و هفت چنانکه درین جدول بنموده شد

طویل	طویل	طویل	طویل	طویل	طویل	طویل	طویل	طویل
عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض
طویل	طویل	طویل	قصیر	قصیر	قصیر	معدل	معدل	معدل
عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض
طویل	طویل	طویل	قصیر	قصیر	قصیر	معدل	معدل	معدل
عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض
طویل	طویل	طویل	قصیر	قصیر	قصیر	معدل	معدل	معدل
عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض	عریض

این جدول تغییر
 و مندرج است
 و آن جدول
 صیغ است بنیاد

دوین فائز
 اول از قطر طویل است
 مندرج است از قطر عرض
 و چنانچه مندرج
 اول از قطر طویل است
 مندرج است از قطر عرض
 و چنانچه مندرج
 اول از قطر طویل است
 مندرج است از قطر عرض
 و چنانچه مندرج

[illegible]

آنکه ساوی مقیس علیه باشد و بیش توسط حال میناست چنانچه
ماخوذت از کیفیت الحیم عرق و منقسم میشود و تجار و بار و معتدل
حار است که جسم عرق احرا باشد از مقیس علیه و بیش کثرت حرارت
بار و آنکه از باشد از مقیس علیه و بیش قلت حرارت معتدل
آنکه ساوی مقیس علیه بود و بیش توسط حال میناست چنانچه
ماخوذت از رطوبت مافی العرق و منقسم میشود و تبلی و خالی و معتدل
مست آنست که احساس کرده شود در رطوبت فوق مقیس علیه و
بیش کثرت رطوبت خالی آنکه احساس کرده شود در رطوبت
در و دو مقیس علیه و بیش قلت رطوبت معتدل آنکه ساو
مقیس علیه بود و بیش توسط حال میناست چنانچه ماخوذت
از استوار و اختلاف در احوال نبض و مراد باحوال نبض اعظم و صغیر
و قوت و ضعف و سرعت و بطو و تواتر و تفاوت و صلابت و لين
ست و عرق و نبض و صوف با استوار و اختلاف هر احوال مذکوره
یکی از سه چهرت اول مجموع بضات یعنی ثلث بضات مثلاً ما قش
است و باحوال مذکوره یا متخالف یا متشابه بعضی در تخالف در
و دیگر پس اگر متشابه بود در احوال مذکور ستوی علی الاطلاق گویند و
اگر تخالف باشد مختلف علی الاطلاق و اگر متشابه باشد در بعضی
در بعضی دیگر ستوی گویند و چیزی که حاصل شده تشابه در دو
در چیزی که حاصل نشده دوم اجزای نبضه واحد یعنی چیزی که وقع
شود از نو و تحت اصابع اربعه یا تشابه بود در احوال مذکور یا متخالف
یا متشابه در بعضی متخالف در بعضی دیگر اگر تشابه بود در احوال مذکوره

ستوی علی الاطلاق گویند و اگر متخالف باشد مختلف علی الاطلاق و
 اگر متشابه باشد بعضی و متخالف در بعضی دیگر ستوی گویند و چیزی
 که حاصل شده تشابه در مختلف و چیزی که حاصل نشده ستوی و اجزا
 جزو احدیت از بنفیه واحد یعنی اول چیزی که واقع شود در تحت احد
 واحد و او سلیقه که واقع شود در تحت احد و آخر یک واقع شود در تحت احد
 یا متشابه بود در احوال مکرره یا متخالف یا متشابه در بعضی متخالف در بعضی دیگر
 اگر متشابه بود در احوال مکرره ستوی علی الاطلاق گویند و اگر متخالف
 باشد مختلف علی الاطلاق و اگر متشابه بود در بعضی متخالف در بعضی دیگر
 ستوی گویند و چیزی که حاصل شده تشابه در مختلف و چیزی که حاصل
 نشده ستوی و چیزی که حاصل شده تشابه در مختلف شدت ضعف یافت
 ماده جنس پنجم ما خود است از نظام در اختلاف و عدم نظام در دو
 منقسم شود مختلف منظم و مختلف غیر منظم مختلف منظم است که حفظ
 کند یک و ریاد و دور یا بیشتر را و چیزی که در مثال چیزی که حفظ کند
 واحد را است که سرعت مثلا در یک بنفیه مقداری معین باشد و در بنفیه دیگر
 مثل و مثلاً آن و استمرار یا بدو مثال چیزی که حفظ کند و دور را است
 که سرعت در بنفیه اول مقداری معین بود و در دوم مثل آن و در سوم مثل
 مثلاً مقدار اولی و بر یک استمرار یا بدو معین و معین است و در سرعت
 در بنفیه مثل آن بنفیه که مجاور او است نصف آن استمرار کند برین
 ناعد و معین پس باز رجوع کند بدو اول تا اینکه تمام کند عدد معین پس
 باز رجوع کند طرف دورانی همچنان و سبب این ضعف سبب اختلاف
 است از برای آنکه اگر سبب عمومی بودی احداث تفاوت و تفاوتی بانی

در عبادت

سید احمد علی بیگ
بیخوار و قدحیوس
افغانستان و قون
قدش برنام
بن بعض است
قون
قدش یک نفر
است که با سر
بعضی را اندک
کرد و از این
که او را میخواند
و در اینجا

پس اگر شتی شود و چینی که احساس کرده شود حرکت او را و منقبضی گویند و الا ذنب است
مطرقی منقبضی را گویند که قرع کند اصابع را پس عود کند اندکی بجانب مرکز قبل از
وصول نهایت مرکز عود کند پس تمام کند حرکت انبساط را تشبیه کرده شد بضرب مطرق
که باز میگرد و از مضروب پس منفع میشود و ارتفاعی اقل از ارتفاع و رید ضارب
پس عود میکند مرآتیه جالینوس گفته یا فتم و رخص مطرقی عود را مین و اطباء اختلاف
کرده اند که مطرقی منقبضی احد است یا دو منقبضه و اختیار کرده شیخ اول و او امام گفته که غلظت
لفظی است از برای آنکه اگر شرط کنیم در منقبضه انبساط و انقباض تا مین مطرقی منقبضه واحد
باشد و الا بنفست منقبضی سبب مطرقی قوت قویه و حاجت شدید و آنکه صلیب است پس طایفه
لیکنند حصول کمال انبساط بلکه منقطع میشود قبل از حصول سوختی است پس شدت حاجت
میخواند قوت را با تمام فعل او پس محض میشود و ضربه دیگر و گاهی پیش ضعف قوت میباشد
از برای آنکه چون قوت عاجز باشد از بسط شریان عارض شود و او را توقیف بیان نقطه
مرکزیه و محیطیه از جهت استراحت و گاهی از جهت شاعلی که مشغول در طبیعت است را
کمال انبساط میباشد همچنانکه عارض شود در قرع مضطرب نزدیک زوال او تمام کند
را و الفتره منقبضی را گویند که واقع شود در سکون و شتی که متوقع باشد حرکت
چون با من سافت شلایا در مرکز بعد از سکون و داخلی جهت مانع از انبساط ثانی پس
متصل شود سکونی دیگر سکون اول یا محیط بعد از سکون خارجی مثل فلک همیشه عیاء
قوت یا استراحت یا عارض منقبض که تصرف شود بسبب طبیعت و فقه چون علم مضطرب
واقع فی الوسط منقبض را گویند که واقع شود در حرکت و شتی که متوقع بود
سکون کما بین حرکت و سکون واقع فی الوسط و مطرقی است که قرع مرآتیه
واقع فی الوسط بعد از تمام انبساط اول و قبل از تمام انقباض است و در مطرقی
بخیریت از انبساطی که قرع اولی اول است و سبب واقع فی الوسط شدت حاجت

سید احمد علی خان
بانی و مدیر

بعضی کہتے ہیں کہ یہ ایک ہی شخص ہے

ایضا کرده و انانک ویرا

سنگتد با که برای دو هفته
زمانه معذب به یارم و هجول
آهنگ و در...

مجلس تعقل
که سطرانی و قریب
زاد علی

بالتعويض عن الأيدى والأرجاء
من قبل السيد أبا طاهر

کتابخانه شخصی
سید محمد باقر
کتابخانه شخصی

تفصیل کے ساتھ
میں نے اس کی
میں نے اس کی

[illegible]

طه غلام الرحمن

افضل باشد يا در وسط يا در فوق اول از سوب راسب گویند دوم متعلق سوب
عظام و اطلاق میکنند سوب را بر عظام و متعلق از برای آنکه چیزی که از شان اوست
متعلق میشود و در وسط میباشد وقتی که منع کند انعی از سوب پس بخت آنکه این
صفت که بالقوه در سوب گفته میشود و در سوب یا دال است فنج یاد و آنرا
سوب محمود و چونند یا غیر دال بر و آنرا سوب می خوانند و سوب محمود را اوصاف
ست اول باین از برای آنکه فنج بها ضمیمه است و فعل با ضمیمه تشبیه با اعضاست و اعضا
بعضی اند پس مشابهت در لون تابع باشد فنج را و فضلات بهضم کبدی امر بود
مشابه و غیر آن از مجاری تغییر میدهند حرمت را پس ظاهر نمیشود و در سوب قوم ملکات
از برای آنکه ولالت میکند بر آنکه تمامی اجزای سوب قبول کرده است فنج را سوم
که مشابه الاجزا باشد یعنی بعضی غلظت باشد بعضی چهارم اجتماع اجزا زیرا که اشت
آنها از ریاح و انداز اتصال بعضی بعضی باشد و مخالفت ریاح بول از خجاست بود
و سوب محمود قسم افضل او سوب راسب است پس متعلق پس عظام بدو وجه
و جداول آنکه غالب بر اعضا اجزای ارضیه است تا صلب توی بود و فضول منقطع
وقتی که فنج بود شبیه باشد با اعضا غالب باشد بر ارضیت پس نشانیش آن بود که
متسفل شود پس چیزی که از متسفل شود و در دیگر بود فنج وجه دوم آنکه اکثر سبب تعلی
ریح بود و هر چه که ریح بیشتر باشد تعلی بیشتر باشد و کثرت ریح ولالت کند بر عجز قوت از
دفع ماده و در سوب مذکور است که یافته نشود و در اوصاف مذکور آن نیز سه قسم
افضل او عظام پس متعلق پس اسب این وقتی است که طفول از جهت حرارت مصعد
باشد از برای آنکه همچنانکه حرارت مصعد است لطیف نیز است آن وقتی که طفول
از مخالطت ریح قاهره اجزای ارضیه را که از شان اوست تسفل باشد از جهت میل
ریح بسوی فوق پس اسب افضل از متعلق و متعلق افضل از عظام بود از برای آنکه

درین مقام سیم در متفصل کتر باشد و حصول سند فیه در روب سی یا از اعضا باشد یا از
 رطوبات چوبیت در بدن جسمی که باشد از روب غیر این هر دو و کائن از اعضا
 یا باشد از اعضای اصلیه و از اخلاطی گویند یا نباشد پس اگر از اعضا اصلیه نباشد
 در و بهیت باشد آنرا و می خوانند یا نباشد و بهیت در و آنرا نمی گویند و خراطی
 یا از ظاهر عضو باشد یا از باطن عضو پس اگر از ظاهر عضو باشد آنرا قشوری خوانند
 و اگر از باطن عضو باشد پس این متفصل اگر اجزای کبار عرض یا عرض احمر باشد آنرا
 صفاحی گویند و بعضی از مشانه و احمر از کلیه یا کبد باشد و اگر نباشد اجزای کبار عرض
 پس اگر باشد احمر آنرا کتر سنی خوانند و اگر نباشد نخالی گویند و کائن از رطوبات
 بعضی مائل بحریت و دالت کند بر احراق دم و بعضی مذهب دالت کند بر احراق
 بلغم و بعضی اصفرست و دالت کند بر غلبه صفرا و بعضی اسودست و دالت کند بر
 احراق سودا و تمامی اینها که مذکور شد در روبیت که آنرا روب بود اما عدم روب
 را اسبابست اول عدم بفضج دوم سده و تم قلت ماده و روب در صحت کتر باشد
 از بهیت خلوع و قی آنها از خلط واجب لاندفاع بول و اگر باشد روب صلیب از بضم
 بود و باشد از فضل غذا و همزول را نیز روب کتر بود از جهت قلت حصول آنها
 خصوصاً مستی که متماض باشد از جهت کثرت تحلیل سبب یا قست و در بعضی
 فربهی که تارک یا قست باشد روب بسیار بود و از انواع روست روستی که
 فضل در و مده بود و مخاطی که فضل در و خلط خام غلیظ باشد و بسیار باشد که یافته شود
 در عروق انس و وجع مفاصل و فرق مینما بعد از مشاکلت هر دو در لونی است
 است که مدی نشتن بود و متقدم باشد و او را ورم و اسان بود و جماع فضل و قوت
 در و خلط مخاطی درین احکام چنین هفتم مقدار بول است بول باطل
 است از طبعی یا کثر از ویاساوی او که سباب کثرت بول بسیار است و از اگر

۵۲
 قشوری خوانند و آن
 روستی است که باشد
 کثیره الم عن و با وجود
 این کثیره الم عن
 نباشد و دالت بر کثرت
 و تسرع در شادمانی
 است و می باشد بر است
 تنگی بعضی از قشوری
 که سبب
 ۵۳
 و از جهت خلط
 عروق آنها از خلط اخضر
 از برای آنکه قوه اعضا
 صحافی می باشد بر
 تطلیف فضل غذا
 و دفع آنها از سبب
 و اخراج آنها بوقت خیار
 و طاعت بکند برین
 حرکات و قوه حرکات
 از نفسی است
 ۵۴
 غلبه بر کثرت بول
 ۵۵
 روستی است که باشد
 کثیره الم عن و با وجود
 این کثیره الم عن
 نباشد و دالت بر کثرت
 و تسرع در شادمانی
 است و می باشد بر است
 تنگی بعضی از قشوری
 که سبب
 ۵۶
 و از جهت خلط
 عروق آنها از خلط اخضر
 از برای آنکه قوه اعضا
 صحافی می باشد بر
 تطلیف فضل غذا
 و دفع آنها از سبب
 و اخراج آنها بوقت خیار
 و طاعت بکند برین
 حرکات و قوه حرکات
 از نفسی است

۵۷
 روستی است که باشد
 کثیره الم عن و با وجود
 این کثیره الم عن
 نباشد و دالت بر کثرت
 و تسرع در شادمانی
 است و می باشد بر است
 تنگی بعضی از قشوری
 که سبب
 ۵۸
 و از جهت خلط
 عروق آنها از خلط اخضر
 از برای آنکه قوه اعضا
 صحافی می باشد بر
 تطلیف فضل غذا
 و دفع آنها از سبب
 و اخراج آنها بوقت خیار
 و طاعت بکند برین
 حرکات و قوه حرکات
 از نفسی است

صیغنامه میزان الطب

صفت	سنگ	غلط	صفت	سنگ	غلط	صفت	سنگ	غلط
مصفوف	۱۲	۲۹	باهر	۸	۵	مصفوف	۱۲	۲۹
شور باد	۱۳	۳۰	می کند	۱	۶	شور باد	۱۳	۳۰
پیش	۱۱	۳۱	آبی	۱۵	۷	پیش	۱۱	۳۱
محفف	۱	۳۲	تپها	۳	۸	محفف	۱	۳۲
سهرور	۵	۳۳	کحاد	۱۵	۹	سهرور	۵	۳۳
دبق	۵	۳۴	هند	۳	۱۰	دبق	۵	۳۴
توت	۱۳	۳۵	ضرب	۱۶	۱۱	توت	۱۳	۳۵
عزیز	۱	۳۶	معد	۱۳	۱۲	عزیز	۱	۳۶
بازد	۵	۳۷	ازا	۱۹	۱۳	بازد	۵	۳۷
کند	۱	۳۸	ملا	۱۵	۱۴	کند	۱	۳۸
مخالطه	۱۵	۳۹	بار	۲۱	۱۵	مخالطه	۱۵	۳۹
واکبه	۱۹	۴۰	بداند	۱۲	۱۶	واکبه	۱۹	۴۰
فاده	۱۹	۴۱	تخم کشت	۱۷	۱۷	فاده	۱۹	۴۱
مکسف	۵	۴۲	عقب	۸	۱۸	مکسف	۵	۴۲
یا خلط	۴	۴۳	کرویا	۱۹	۱۹	یا خلط	۴	۴۳
جس	۴	۴۴	سفیید	۴	۲۰	جس	۴	۴۴

صفت	سنگ	غلط	صفت	سنگ	غلط
مصفوف	۱۲	۲۹	باهر	۸	۵
شور باد	۱۳	۳۰	می کند	۱	۶
پیش	۱۱	۳۱	آبی	۱۵	۷
محفف	۱	۳۲	تپها	۳	۸
سهرور	۵	۳۳	کحاد	۱۵	۹
دبق	۵	۳۴	هند	۳	۱۰
توت	۱۳	۳۵	ضرب	۱۶	۱۱
عزیز	۱	۳۶	معد	۱۳	۱۲
بازد	۵	۳۷	ازا	۱۹	۱۳
کند	۱	۳۸	ملا	۱۵	۱۴
مخالطه	۱۵	۳۹	بار	۲۱	۱۵
واکبه	۱۹	۴۰	بداند	۱۲	۱۶
فاده	۱۹	۴۱	تخم کشت	۱۷	۱۷
مکسف	۵	۴۲	عقب	۸	۱۸
یا خلط	۴	۴۳	کرویا	۱۹	۱۹
جس	۴	۴۴	سفیید	۴	۲۰

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله اعلم ان باب وفضل على رسوله محمد صاحب الحكمة وفضل الخطاب على آله الاطهار
 واصحابه الانجاء انما بعد يكون به نبد وكيك محمد بدر الدين بن حواجه جلال الدين
 له واولاده حسن اليها واليه كما اين هو ايد چند است سمي به مختصر البيان
 خبر ويات البحران مقتط از رساله مستغنى عن الاوصاف ودر نظر اهل انصاف جامع توفيق
 فن جاوسى قوائد نو وکهن جان حکمت يونان شمسى بنایه البيان بايتعلق بالبحران تصنیف طبع و
 حکمت نه در سر اید اطباسى جهان محسوسا مثل و اقوان گمانى نماند بوعلى روزگار کانه عظمه توفيق
 حضرت استادى حکيم على حسين عم فقيهه الى تعاقب الملوكين که دست شفايشن سجدت اعجاز
 و تدبير صائبش امراض لا و اخانه بر انداز روح على عباس مجوسى اسخدا نقش ايمان کامل و در
 منجى الى او و علمى ابى سهل سحى باطل حسب اصرار و استبداد مردم میده آوست نقش
 نمانين مروت جمع فضائل کونين حاجى حريمين شريفين حاجى محمد حسين عز و به
 تعالى فى الدارين بکمال استجنان بنا بر خيمه کرون سرائل مطبوعه طبعه که سر
 قباب طبع بر آورده و در قالب تحسیر بر خيمه شده با توفيقى الا بالله التماس
 اصدقاى انکه اگر بر سهوى مطبع شوند با صلاح آن کوششند و بديل عضو پوششند
 پدراکمه نقطه بحر و يونانى نست يا سرى و سنى آن شدت توفيق و بافضل خطابه

در این کتاب
 قانن دین
 و توفیق
 حاجى على بن حسين
 صاحب طبع
 بيان شفايشن
 تدبير صائب
 منجى الى
 نمانين مروت
 تعالى فى
 قباب طبع
 اصدقاى انکه
 پدراکمه

و در اصطلاح اجزاء عبارت است از گوشت بدن طبیعت با علت و بدان سبب و بر بدن سبب
تغییر عظیم ظاهر شدن بحالی بهتر یا بدتر و تشبیه واده اند مرض را بدین نام طبیعت
سپا و شاه نامی و بدن را ملک سلطان توهم البحران را بر روزها بله و قال پس نکایم کار نام
الامحاله سلطان او فقه یا تدبیر یا غلبه باشد نام یا ناقص و یا بالعکس و ازین اقسام تغییر شکا
ه پیدا میشوند و همچنانکه در روز قال از طرفین اسباب جنگ و حرب میباید باشند و انوحطراک
مانند از نامی سخت و پیر نامی حشمت آمیز و حرف و تحریرش آید همچنان زمین و در همان
قسم اضطراب و کرب و قلق عظیم و حرکات صعبه شنیدن آوازها چون دوی و شنیدن
تشویش افعال مریض لاحق میشوند پس روزیکه بحران واقع شود مریض را هیچ وجه تحریک
نفرماند زیرا که تحریک مناعی اگر موافق تحریک طبیعی شود موجب تسفراع منفرد که در دوران
مخافت ضعف بل سلب قوت و هلاکت و اگر مخالف تحریک طبیعی بود تشویش در افعال
طبیعت واقع گردد و طبیعت از فعل نام خود که بدون عانت و مانع بود باز میماند و بحران
جید و اخراج ماده و استیصال مرض بوجه اکل نمیشود و ازین جوهر روز بحران از سهلهات
و تسفراعات بل از حرکات مانع است و رسوده اند حتی که اگر مریض تحمل باشد از غذا بار دار
والا بقدر ضرورت و تقصص نامی وقت غذای لطیف سریع الهضم کار برند فائده بماند
بحرانیکه مریض را در وجود پرچ نوعست قی و اسهال و عاف و در ر و عرق و بحران که
بعرق و در ر و ناقص باشد چه ماده رقیق منفع میگیرد و غلیظ باقی میماند و بحرانیکی که
یا اسهال یا عاف بود نام باشد فائده بحران را تقدم اعراض لازم است مثلا اگر در
بحران شود علامات و اعراض در شب مقدم شوند و اگر شب واقع شود و در روز اعراض
و هر یک را از تسفراعات خمس علامات جدا گانه مقدم شوند مثلا علامت قی ضیق نفس
و غثیان و قلب نفس و غثی و در ر و غم معده و اختلاج آن و تاریکی چشم و سقوط بصر
و اختلاج لب و یرین و علامت اسهال و در معده و غثی بدن و سرد و شمر سیف بطرف

پیدا شوند و در جمع صحت کند و فقه و همچنان در مرض و جمع هلاکت کند و فقه ۲۰۶

یعنی طبیعت و در این سبب
سپا و شاه نامی و بدن را ملک سلطان
توهم البحران را بر روزها بله و قال
پس نکایم کار نام الامحاله سلطان
او فقه یا تدبیر یا غلبه باشد نام یا
ناقص و یا بالعکس و ازین اقسام
تغییر شکا ه پیدا میشوند و
همچنانکه در روز قال از طرفین
اسباب جنگ و حرب میباید باشند
و انوحطراک مانند از نامی سخت
و پیر نامی حشمت آمیز و حرف
و تحریرش آید همچنان زمین
و در همان قسم اضطراب و کرب
و قلق عظیم و حرکات صعبه
شنیدن آوازها چون دوی و شنیدن
تشویش افعال مریض لاحق
میشوند پس روزیکه بحران
واقع شود مریض را هیچ وجه
تحریک نفرماند زیرا که تحریک
مناعی اگر موافق تحریک طبیعی
شود موجب تسفراع منفرد که
در دوران مخافت ضعف بل سلب
قوت و هلاکت و اگر مخالف
تحریک طبیعی بود تشویش در
افعال طبیعت واقع گردد و
طبیعت از فعل نام خود که بدون
عانت و مانع بود باز میماند
و بحران جید و اخراج ماده و
استیصال مرض بوجه اکل
نمیشود و ازین جوهر روز بحران
از سهلهات و تسفراعات بل
از حرکات مانع است و رسوده
اند حتی که اگر مریض تحمل
باشد از غذا بار دار والا بقدر
ضرورت و تقصص نامی وقت
غذای لطیف سریع الهضم کار
برند فائده بماند بحرانیکی
که بعرق و در ر و ناقص
باشد چه ماده رقیق منفع
میگیرد و غلیظ باقی میماند
و بحرانیکی که یا اسهال یا
عاف بود نام باشد فائده
بحران را تقدم اعراض لازم
است مثلا اگر در بحران شود
علامت و اعراض در شب
مقدم شوند و اگر شب واقع
شود و در روز اعراض و هر
یک را از تسفراعات خمس
علامت جدا گانه مقدم
شوند مثلا علامت قی ضیق
نفس و غثیان و قلب نفس
و غثی و در ر و غم معده
و اختلاج آن و تاریکی
چشم و سقوط بصر و
اختلاج لب و یرین و
علامت اسهال و در معده
و غثی بدن و سرد و شمر
سیف بطرف

[illegible]

مسجد جامع
مدرسه
مدرسه
مدرسه
مدرسه

در این فرق میان جماعه معده و عضلات موضوعه می رسد و بهر است یکی از شکل و موم از موضع موم از افعال
اینکه است که عضلات که معده افتد شد بر می باشد و در عوض و صلابت که در عضلات شکم بود و در این
می باشد و از یک جانب غلیظ و در طرف آخر رقیق همچو زنبک نظار اما موضع چنان است که جایگاه معده در عرض
جغری تا ناف است و عضلات چهار ربع اندکی در عرض شکم و یکی در طول و در دیگر و ریب ماسله ای نه
معده و شکم خلوص است از اجزای پس از شکم ظاهر بود فعل معده سالم بود و باید دانست که افت و عضلات است
و اگر افعال معده یافت بود و صلابت در معده باشد علاج اگر مزاج گرم بود به تنقیه طبع شایسته و بهر نزدی
و ضایع شیره و رخیجین میخند نبوشند و بنوشه خشک در خشک و بایونه و آب و طبعی معده میاید و در غن
بهم شیره ضا د نمایند و باشد که بقصد بلیق حاجت آید و اگر مزاج سرد بود به تنقیه چیری نوشند که مخرج خلط
غلیظ باشد چون طبع آهسته و غار یقون و بر ضا د شوق و کل و کسرت و بهج کرب و بهر بیک سر و در عفران
بالعاب طبعه و در غن ریت و شحم عقیق است و بهر بیک بر بند و کدک و زردین و طبل و تغذیه رعایت حرارت
و بر ووت مرغی دارند **فصل اندک در و رب و خلطه و این هر دو خلطه بر اسهال معده ای اطلاق کنند اما و رب**
در لغت معنی دارد و یکی فساد معده که می افعال نیست آمده و از افت و موم می حده که می افعال اسهال و رب
و سیف و رب ای سیف حاد و موم عظیم البه و چنانچه در جرمی که علاج نه پذیرد و میوید و رب و رب و در اسهال
عبارت است از جریان شکم که منقل باشد گفته اند که اسهال معده ای که طعام در آن منضم شود و پیشین از آنکه میوید
از وی بهره رسد طلق گردد و بالا اتصال ششیر الرطوبت بود و و رب این باشد و با جله وی رفس است
ممن اعلی الا نقضا همین فرق توان کرد میان مجنه و و رب که مع ای بود زیرا که مجنه رضی است طویر مع الا نقضا
اما خلطه است که طعام بریل متا در معده میسند و بهر طلاق از و کای برعت بود و و کای بطور و کای فبات که در
بر فعات طبل و کای نهضم و کای فاسد اما تان بهاب علامات در اختلاف و رب میج فرق یکند و انواع بهر اسهال
مخلطه بیان ساخته چون بهر معده قانع نیست مایه مخالفت نکریم و باید که خلطه و اختلاف عند بعضی است
اند اما جمهور اسهال کاین با و در اختلاف گویند و اسهال کاین با و ان را خلطه اکنون اسهال معده ای علی
الاطلاق بر چهار و قسم است قسم اول آنکه سور فراج بار و طب سافح و معده عارض شود و
بدان سبب معده متراش و سیل شود و و رب بدید آید و علامت وی است که تشنگی و حرقت
نشود و طعام چون خورده شود و رب عت بر آید اندکی منقبض شد و جهت قسم دوم و معده با

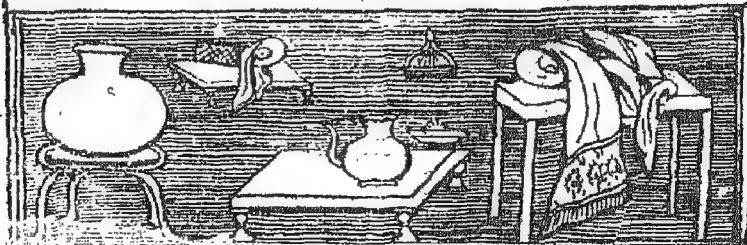
در این فرق میان جماعه معده و عضلات موضوعه می رسد و بهر است یکی از شکل و موم از موضع موم از افعال
اینکه است که عضلات که معده افتد شد بر می باشد و در عوض و صلابت که در عضلات شکم بود و در این
می باشد و از یک جانب غلیظ و در طرف آخر رقیق همچو زنبک نظار اما موضع چنان است که جایگاه معده در عرض
جغری تا ناف است و عضلات چهار ربع اندکی در عرض شکم و یکی در طول و در دیگر و ریب ماسله ای نه
معده و شکم خلوص است از اجزای پس از شکم ظاهر بود فعل معده سالم بود و باید دانست که افت و عضلات است
و اگر افعال معده یافت بود و صلابت در معده باشد علاج اگر مزاج گرم بود به تنقیه طبع شایسته و بهر نزدی
و ضایع شیره و رخیجین میخند نبوشند و بنوشه خشک در خشک و بایونه و آب و طبعی معده میاید و در غن
بهم شیره ضا د نمایند و باشد که بقصد بلیق حاجت آید و اگر مزاج سرد بود به تنقیه چیری نوشند که مخرج خلط
غلیظ باشد چون طبع آهسته و غار یقون و بر ضا د شوق و کل و کسرت و بهج کرب و بهر بیک سر و در عفران
بالعاب طبعه و در غن ریت و شحم عقیق است و بهر بیک بر بند و کدک و زردین و طبل و تغذیه رعایت حرارت
و بر ووت مرغی دارند **فصل اندک در و رب و خلطه و این هر دو خلطه بر اسهال معده ای اطلاق کنند اما و رب**
در لغت معنی دارد و یکی فساد معده که می افعال نیست آمده و از افت و موم می حده که می افعال اسهال و رب
و سیف و رب ای سیف حاد و موم عظیم البه و چنانچه در جرمی که علاج نه پذیرد و میوید و رب و رب و در اسهال
عبارت است از جریان شکم که منقل باشد گفته اند که اسهال معده ای که طعام در آن منضم شود و پیشین از آنکه میوید
از وی بهره رسد طلق گردد و بالا اتصال ششیر الرطوبت بود و و رب این باشد و با جله وی رفس است
ممن اعلی الا نقضا همین فرق توان کرد میان مجنه و و رب که مع ای بود زیرا که مجنه رضی است طویر مع الا نقضا
اما خلطه است که طعام بریل متا در معده میسند و بهر طلاق از و کای برعت بود و و کای بطور و کای فبات که در
بر فعات طبل و کای نهضم و کای فاسد اما تان بهاب علامات در اختلاف و رب میج فرق یکند و انواع بهر اسهال
مخلطه بیان ساخته چون بهر معده قانع نیست مایه مخالفت نکریم و باید که خلطه و اختلاف عند بعضی است
اند اما جمهور اسهال کاین با و در اختلاف گویند و اسهال کاین با و ان را خلطه اکنون اسهال معده ای علی
الاطلاق بر چهار و قسم است قسم اول آنکه سور فراج بار و طب سافح و معده عارض شود و
بدان سبب معده متراش و سیل شود و و رب بدید آید و علامت وی است که تشنگی و حرقت
نشود و طعام چون خورده شود و رب عت بر آید اندکی منقبض شد و جهت قسم دوم و معده با

در این فرق میان جماعه معده و عضلات موضوعه می رسد و بهر است یکی از شکل و موم از موضع موم از افعال
اینکه است که عضلات که معده افتد شد بر می باشد و در عوض و صلابت که در عضلات شکم بود و در این
می باشد و از یک جانب غلیظ و در طرف آخر رقیق همچو زنبک نظار اما موضع چنان است که جایگاه معده در عرض
جغری تا ناف است و عضلات چهار ربع اندکی در عرض شکم و یکی در طول و در دیگر و ریب ماسله ای نه
معده و شکم خلوص است از اجزای پس از شکم ظاهر بود فعل معده سالم بود و باید دانست که افت و عضلات است
و اگر افعال معده یافت بود و صلابت در معده باشد علاج اگر مزاج گرم بود به تنقیه طبع شایسته و بهر نزدی
و ضایع شیره و رخیجین میخند نبوشند و بنوشه خشک در خشک و بایونه و آب و طبعی معده میاید و در غن
بهم شیره ضا د نمایند و باشد که بقصد بلیق حاجت آید و اگر مزاج سرد بود به تنقیه چیری نوشند که مخرج خلط
غلیظ باشد چون طبع آهسته و غار یقون و بر ضا د شوق و کل و کسرت و بهج کرب و بهر بیک سر و در عفران
بالعاب طبعه و در غن ریت و شحم عقیق است و بهر بیک بر بند و کدک و زردین و طبل و تغذیه رعایت حرارت
و بر ووت مرغی دارند **فصل اندک در و رب و خلطه و این هر دو خلطه بر اسهال معده ای اطلاق کنند اما و رب**
در لغت معنی دارد و یکی فساد معده که می افعال نیست آمده و از افت و موم می حده که می افعال اسهال و رب
و سیف و رب ای سیف حاد و موم عظیم البه و چنانچه در جرمی که علاج نه پذیرد و میوید و رب و رب و در اسهال
عبارت است از جریان شکم که منقل باشد گفته اند که اسهال معده ای که طعام در آن منضم شود و پیشین از آنکه میوید
از وی بهره رسد طلق گردد و بالا اتصال ششیر الرطوبت بود و و رب این باشد و با جله وی رفس است
ممن اعلی الا نقضا همین فرق توان کرد میان مجنه و و رب که مع ای بود زیرا که مجنه رضی است طویر مع الا نقضا
اما خلطه است که طعام بریل متا در معده میسند و بهر طلاق از و کای برعت بود و و کای بطور و کای فبات که در
بر فعات طبل و کای نهضم و کای فاسد اما تان بهاب علامات در اختلاف و رب میج فرق یکند و انواع بهر اسهال
مخلطه بیان ساخته چون بهر معده قانع نیست مایه مخالفت نکریم و باید که خلطه و اختلاف عند بعضی است
اند اما جمهور اسهال کاین با و در اختلاف گویند و اسهال کاین با و ان را خلطه اکنون اسهال معده ای علی
الاطلاق بر چهار و قسم است قسم اول آنکه سور فراج بار و طب سافح و معده عارض شود و
بدان سبب معده متراش و سیل شود و و رب بدید آید و علامت وی است که تشنگی و حرقت
نشود و طعام چون خورده شود و رب عت بر آید اندکی منقبض شد و جهت قسم دوم و معده با

فایده بسیار باشد که در امراض حاد و تاسه یوم علامات بحران میماند پس درین روز
 و هر کدام روزی که علامات بحران زیاده باشند همان روز را یوم البحران باید شمر و خصوصاً
 که یوم الانذار نیز بر آن گواهی داده باشد و آنروز روز بحران هم بود **فایده** این هر که
 گفته شد از تعداد و ایام باجوری و امراض حاد و واقع میشود و اما در امراض مزمنه عدد و ماه و
 سال چون عدد و روز نامی امراض حاد و بود چنانچه در ربع سنه و دو و بعضی هفت ماه چون
 هفت نوبت باشد یا بجز صد و بیست روز بحران یا پس هفت ماه باشد یا پس
 هفت سال یا پس از چار و ده سال یا پس بیست و یک سال و بقره بعد از چهل و دو روز
 ششم و هشتاد و صد و بیست و شش از روزهای بحران نشمرده و بدانند که در جمیع غلبه التوت
 روز بحران میباشد پس باید که احکام بحران در روز نوبه بخاطر خاطر دارند و چنانکه گفته شد
 در وقت پری شکم واقع نشود **فایده** معمول اکثر اطباءست که اگر حدوث مرض قبل از
 انقضا نماند باشد آنروز را در حساب مرض کامل تمام میکنند و اگر بعد انقضا
 نصف النهار باشد ترک میکنند ظاهر است اینست که یوم بله نزد ایشان نصف النهار
 نصف النهار دیگرست باقی بر این اکثر امور مذکور خصوصاً علت وقوع بحران
 حساب و اخذ و ترک روز حدوث مرض مع اختلاف طرق در غایه البیان فی تعلیق
 بالبحران مذکور است اینقدر برای تعلیم متدیان و حفظ اطفال مرقوم شد و الحمد لله لا و آخر
 ظاهر او باطناً

در این روز بحران
 باید که در جمیع غلبه التوت
 روز بحران میباشد پس
 باید که احکام بحران در
 روز نوبه بخاطر خاطر
 دارند و چنانکه گفته شد
 در وقت پری شکم واقع
 نشود **فایده** معمول اکثر
 اطباءست که اگر حدوث
 مرض قبل از انقضا نماند
 باشد آنروز را در حساب
 مرض کامل تمام میکنند
 و اگر بعد انقضا نصف
 النهار باشد ترک میکنند
 ظاهر است اینست که یوم
 بله نزد ایشان نصف
 النهار نصف النهار دیگرست
 باقی بر این اکثر امور
 مذکور خصوصاً علت وقوع
 بحران حساب و اخذ و ترک
 روز حدوث مرض مع اختلاف
 طرق در غایه البیان فی
 تعلیق بالبحران مذکور
 است اینقدر برای تعلیم
 متدیان و حفظ اطفال
 مرقوم شد و الحمد لله لا
 و آخر

در این کتاب که در بیان حال و آنکه کتب و معانی است
در این کتاب که در بیان حال و آنکه کتب و معانی است
در این کتاب که در بیان حال و آنکه کتب و معانی است

والمعنى في قوله لا يشترط ان يكون من جنس واحد
بل قد يكون من جنسين مختلفين في العدد قال في حاشية
المرتب في حاشية قوله لا يشترط ان يكون من جنس واحد
ان قد يكون من جنس واحد او من جنسين مختلفين في العدد
قال في حاشية قوله لا يشترط ان يكون من جنس واحد
ان قد يكون من جنس واحد او من جنسين مختلفين في العدد

والفوه الـ في العلق
في حاشية قوله لا يشترط ان يكون من جنس واحد
ان قد يكون من جنس واحد او من جنسين مختلفين في العدد
قال في حاشية قوله لا يشترط ان يكون من جنس واحد
ان قد يكون من جنس واحد او من جنسين مختلفين في العدد

في حاشية قوله لا يشترط ان يكون من جنس واحد
ان قد يكون من جنس واحد او من جنسين مختلفين في العدد
قال في حاشية قوله لا يشترط ان يكون من جنس واحد
ان قد يكون من جنس واحد او من جنسين مختلفين في العدد

في حاشية قوله لا يشترط ان يكون من جنس واحد
ان قد يكون من جنس واحد او من جنسين مختلفين في العدد
قال في حاشية قوله لا يشترط ان يكون من جنس واحد
ان قد يكون من جنس واحد او من جنسين مختلفين في العدد

شیرین و خوشایند و در مایه جامه وادارگان درم در بعضی از کتب
و بعد از آنکه در این کتب در بعضی از کتب و در بعضی از کتب
در بعضی از کتب و در بعضی از کتب و در بعضی از کتب

الحمد لله الذي جعل في هذه الحروف والاشياء في هذه
ادواتها في هذه الحروف والاشياء في هذه

في هذه الحروف والاشياء في هذه الحروف والاشياء في هذه
في هذه الحروف والاشياء في هذه الحروف والاشياء في هذه

في هذه الحروف والاشياء في هذه الحروف والاشياء في هذه
في هذه الحروف والاشياء في هذه الحروف والاشياء في هذه

في هذه الحروف والاشياء في هذه الحروف والاشياء في هذه
في هذه الحروف والاشياء في هذه الحروف والاشياء في هذه

في هذه الحروف والاشياء في هذه الحروف والاشياء في هذه
في هذه الحروف والاشياء في هذه الحروف والاشياء في هذه

في هذه الحروف والاشياء في هذه الحروف والاشياء في هذه
في هذه الحروف والاشياء في هذه الحروف والاشياء في هذه

و هو ما هو مستلزم له
المرضى و العداوات و فخره و كبره و كبره
ما كان له من المال و عظمته و كبره
فلا بد من الاعداء من قبله و السليبي من اعدائه
و هو ما هو مستلزم له و فخره و كبره

ان لا يقوى ما روى
ما كان له من المال و عظمته و كبره
و هو ما هو مستلزم له و فخره و كبره
الاسماء و هو ما هو مستلزم له و فخره و كبره
في الدفوف و هو ما هو مستلزم له و فخره و كبره
و هو ما هو مستلزم له و فخره و كبره

و هو ما هو مستلزم له و فخره و كبره
و هو ما هو مستلزم له و فخره و كبره
و هو ما هو مستلزم له و فخره و كبره
و هو ما هو مستلزم له و فخره و كبره
و هو ما هو مستلزم له و فخره و كبره

CALL No. { ٩١.٠ ACC. NO. ١٣٣٢٣
 AUTHOR اکبر، ارزانی محمد
 TITLE

سائل
 Class No. ٩١.٠ Acc. No. ١٣٣٢٣
 Book No. ٦٣٣٩
 Author
 Title میزان الطب

Borrower's No.	Issue Date	Borrower's No.	Issue Date

MAULANA AZAD LIBRARY ALIGARH MUSLIM UNIVERSITY

RULES:—

1. The book must be returned on the date stamped above.
2. A fine of Re. 1-00 per volume per day shall be charged for text-books and 10 Paise per volume per day for general books kept over - due.